T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI
KÜTÜPHANELER VE YAYIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ŞEYH AHMED-İ FAKÎR

DÎVÂN / DÎWAN

ŞÊX EHMEDÊ FEQÎR

Türkçeye Tercüme ve Notlandırma
Ali Karadeniz

Kürtçe Transkripsiyon ve Notlandırma
Hayrullah Acar

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

© KÜTÜPHANELER VE YAYIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
3776

KÜLTÜR ESERLERİ DİZİSİ
672

ISBN: 978-975-17-6034-0

Genel ağ: www.ktb.gov.tr
e-posta: yaphaz@ktb.gov.tr

Türkçeye Tercüme ve Notlandırma
Ali Karadeniz

Kürtçe Transkripsiyon ve Notlandırma
Hayrullah Acar

Yapım
Ajans Düş Pınarı
Birlik Mah. 467. Sok. No: 25 Daire: 4 Birlik Park Suit, Çankaya/ ANKARA
Grafik Tasarım: Pınar Coşgun
bilgi@duspinari.com
www.duspinari.com

Baskı
Matus Basımevi Reklam Yayıncılık Tic. Ltd. Şti
Matbaacılar Sanayi Sitesi 1514 Cad. No:2
İvedik Organize Sanayi Yenimahalle / ANKARA
Setifika No: 49558

Baskı Yeri ve Tarihi: Ankara, 2024

Baskı Adedi: 1.000

Bu kitabın son kısmında yer verilen *Şeyh Ahmed-i Fakîr Dîvânı*'nın Kürtçe transkripsiyonu, Nûbihar Yayınevi tarafından 2016 yılında *Dîwana Şêx Ehmedê Feqîr* başlığıyla yayımlanan kitaptan alınmıştır.

Şeyh Ahmed-i Fakîr

Dîvân = Dîwan / Şêx Ehmedê Feqîr ; Türkçeye tercüme ve notlandırma: Ali Karadeniz ; Kürtçe transkripsiyon ve notlandırma Hayrullah Acar. – Ankara : Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 2024 (Matus Basımevi Reklam Yayıncılık)

692 sayfa ; 24 cm. – (Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü ; 3776. Kültür eserleri dizisi ; 672)

Kaynakça: 688-691. sayfa

ISBN: 978-975-17-6034-0

1. Divan şiiri, Kürt I. Karadeniz, Ali I. Acar, Hayrullah III. Şeyh Ahmed-i Fakîr Dîvânı IV.Dîwana Şêx Ehmedê Feqîr

891.59

ŞEYH AHMED-İ FAKÎR

DÎVÂN / DÎWAN

ŞÊX EHMEDÊ FEQÎR



ÖN SÖZ

Üzerinde yaşadığımız coğrafya, insan hayatına ilk kez giren pek çok şey gibi ilk kültürel ve sanatsal faaliyetlerin ortaya konulduğu yer olma özelliğine de sahiptir. İnsanın zihinsel faaliyetlerinin ürünü olan bu sanatlar içerisinde edebî eserlerin yeri anlama ve kavrama kıvraklığını kazandırmadaki gücü ve etkisi nedeniyle başta geliyor.

Bu zengin topraklar üzerinde yükselen medeniyetimiz tarih boyunca çok sayıda edebî eserler bırakan edipler ve şairler yetiştirmiştir. Bu sanatkârlar vücuda getirdikleri eserlerle, milletimizin idrak gücünü geliştirmişler, insanlarımızda ilahî aşkı, insan ve doğa sevgisini, bütün varlığa merhamet ve şefkatle yaklaşma duygusunu uyandırmaya çalışmışlardır.

Geniş coğrafyasında farklı kültürler, diller ve lehçeler barındıran medeniyetimiz, İslami düşünce ekseninde bir yapı oluşturmuş ve bu düşünceden beslenen sanatkârlarımız farklı dillerde ama aynı amaca hizmet eden ve aynı düşünceyi dile getiren eserler ortaya koymuşlardır. Bu eserler, yazıldıkları dil ve dönemler farklı olsa da aynı evrensel mesajı vermeye çalışmış; hikmetin ve ilmin bütün insanların yitik malı olduğu ve herkesin kendi diliyle bu yitiğin peşinde olduğunu ifade etmişlerdir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı olarak, geçmişten günümüze kadar Anadolu'nun renkleri olan dillerde ortaya konulmuş eserleri gün yüzüne çıkarmaya ve bu kültür varlıklarımızı insanlarımızla buluşturmaya büyük değer veriyoruz. Türkiye'nin yaşadığı zihnî dönüşümü siyasi, ekonomik ve diplomatik alanda olduğu gibi kültürel, sanatsal ve edebî eserlerle de ortaya koymayı önemli buluyoruz. Bu bağlamda, ortak geçmişimizin mirası olan Kürtçe klasik eserleri günümüzle buluşturmayı ve gelecek nesillere aktarmayı çalışmalarımızın bir parçası olarak görüyoruz.

Yüzyıllardır bu topraklara ruh veren düşünceden ilham alınarak yazılmış olan Kürtçe klasikleri Türkçe çevirileriyle birlikte edebiyatseverlere sunarken, kültürel varlıklarımızın zenginliğini gösteren bu eserlerin ortaya koyduğu ortak düşünce ve duyguların beraberliğimizin ve kardeşliğimizin pekişmesine hizmet etmesini diliyoruz.

Şeyh Ahmed-i Fakîr, klasik Kürtçe şiir tarihinde öne çıkan önemli şairlerden biridir. 18. yüzyılın sonu ile 19. yüzyılın başlarında yaşayan, edebî ve

dinî olmak üzere çok sayıda eser veren Ahmed-i Fakîr'in Dîvânı klasik Kürtçe şiirde Molla Ahmed-i Cezirî ve Hakkarili Pertev Bey'in dîvânlarından sonra üçüncü mürettep dîvândır. *Şeyh Ahmed-i Fakîr Dîvânı* adlı bu önemli eserin yayımını gerçekleştirmek, Bakanlığımız adına büyük bir gurur vesilesidir. Geçmişten günümüze sahip olduğumuz bütün kültürel ve sanatsal çeşitliliği yansıtma gayretimize bir katkı sağlayacağını düşündüğümüz bu eserin yayımında emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Mehmet Nuri ERSOY
Türkiye Cumhuriyeti
Kültür ve Turizm Bakanı

SUNUŞ

Yakın zamanda gün yüzüne kavuşturulan Şeyh Ahmed-i Fakîr Dîvânı, 18. yüzyılın sonları ile 19. yüzyılın başlarında yazılmış Kürtçe klasiklerdendir. Orijinal müellif nüshası günümüze ulaşan nadir eserlerden olan bu geniş hacimli Dîvân, şairin birçok nazım biçimlerini kullanarak yazdığı Kürtçe-Kurmancî, Arapça ve Farsça şiirlerden oluşuyor. Ancak burada sadece Kürtçe-Kurmancî ve Farsça şiirler yer alıyor. Şiirlerin yanı sıra Ahmed-i Fakîr'e ait *Akidename*'nin çevirisi de yapıldı ve elimizdeki kitabın sonunda verildi.

Edebî metin çevirileri birkaç bakımdan hayatımızda önemli yer tutuyorlar. İnsanlarda özlem, hayal, rüya, aşk ve hüzün gibi duyguların her zaman ve her yerde benzer ve ortak olduğunu öğreniyoruz. Öte yandan çevirilerin, kitaba ve ilme duyulan merakın etkisiyle ortaya çıktığını ve tarih boyunca yeni düşüncelerin ve gelişmelerin doğuşuna katkı yaptıklarını görüyoruz. Kültür ve Turizm Bakanlığının Kürtçe klasikleri dizisi arasında yayınladığı ve edebiyat severlerle buluşturduğu *Ahmed-i Fakîr Dîvânı'*nın da benzer katkılar yapacağını umuyorum.

Türkçe ve Kürtçe klasik şiirin aynı kaynaktan besleniyor olmasının kelimelerdeki mananın çevirisini kolaylaştıran bir etken olduğu söylenebilir. Ancak çeviride açık, akıcı, ahenkli ve şiirsel anlatımı korumak söz konusu olduğunda aynı kolaylıktan bahsetmek oldukça zor. Ahmed-i Fakîr'in adıyla tezat oluşturacak zenginlikteki kelime haznesiyle inşa edilen şiirleri çevirmenin büyük sabır gerektiren bir çalışma olduğunu belirtmek gerekiyor. Her ne kadar klasik şiirimizde yaygın kullanılan ve bu şiirlerde de görülen kalıp ifadelerin ve mazmunların varlığı çeviri için rahatlık sağladıysa da, şairin kendine has deyimleri ve kavramsallaştırmaları tam bir çaba gerektirdi. Şiirlerdeki ağdalı dilin yanı sıra din, fıkıh, tasavvuf, astronomi, dil bilgisi, coğrafya gibi farklı dallara ait terimlerin olması çeviriyi bir araştırma çalışması hâline getirdi. Bazı şiirlerde Arapça ve Farsça kelimelerin neredeyse Kürtçe kelimelerden daha fazla olması çeviri esnasında Kürtçe-Türkçe sözlüklerin yanında Osmanlıca, Arapça, Farsça sözlüklere başvurma ihtiyacını doğurdu. Çeviride anlamı çözülemeyen kelimeler orijinal hâliyle bırakıldı. Bazı kelimeler de çevrilmesi hâlinde ifadenin uzamasına neden olacağından yine orijinalleri verildi

ancak Türkçe karşılıkları dipnot düşülerek açıklandı. Şiirlerde geçen kavramlar, yer ve nesne adları için açıklayıcı bilgiler hazırlandı. Dîvân'ın aslında okunamayacak durumda olan kelimeler ve kayıp ya da eksik dizeler (…) ile gösterildi.

Ahmed-i Fakîr Dîvânı müellifin kendi el yazması olan asıl nüshası günümüze ulaşan ender dîvânlardandır. Dîvân ile ilgili şu ana kadar iki çalışma yapıldı. Bunlardan ilki Hayrullah Acar tarafından latinize edilen ve geniş bir incelemeyle birlikte 2016 yılında Nûbihar Yayınları tarafından yayınlanan nüshadır ki çeviride bu nüsha esas alındı. İkincisi, Tahsin İbrahim Doskî'nin bilgisayarda yine Arapça harflerle hazırladığı ve 2017 yılında Erbil'de yayınladığı nüsha.

Son olarak *Ahmed-i Fakîr Dîvânı'*nın Türkçe çevrisiyle birlikte yayınlanmasına ve şiir severlerle buluşmasına imkân sağlayan Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayımlar Dairesi Başkanlığı idarecilerine ve çalışanlarına şükranlarımı sunuyorum.

Ali Karadeniz
Ankara – 28/11/2023

İçindekiler

5 | Ön Söz

7 | Sunuş

13 | ŞEYH AHMED-İ FAKÎR'İN HAYATI, ESERLERİ VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ

14 | Yaşadığı Bölge ve Ataları

16 | Vefatı

16 | Çocukları

17 | Şeyh Ahmed-i Fakîr'in Eserleri

19 | Şeyh Ahmed-i Fakîr'in Dili ve Edebî Kişiliği

20 | Şeyh Ahmed-i Fakîr'i Farklı Kılan Özellikler

21 | Şeyh Ahmed-i Fakîr'i Etkileyen Şairler

23 | BU HAYRETLİK FENA ETTİ HÂLİMİ

293 | ÂKAİDNÂME

315 | TAHMİSLER

351 | DÎWANA ŞÊX EHMEDÊ FEQÎR

353 | METNÊ DÎWANA ŞÊX EHMEDÊ FEQÎR

355 | METNÊ DÎWANÊ

637 | EQÎDENAME

637 | HAZIHI 'EQÎDETU EḤMED EL FEQÎR BIN EL ŞEYX ŞEREF EL 'UMERÎ

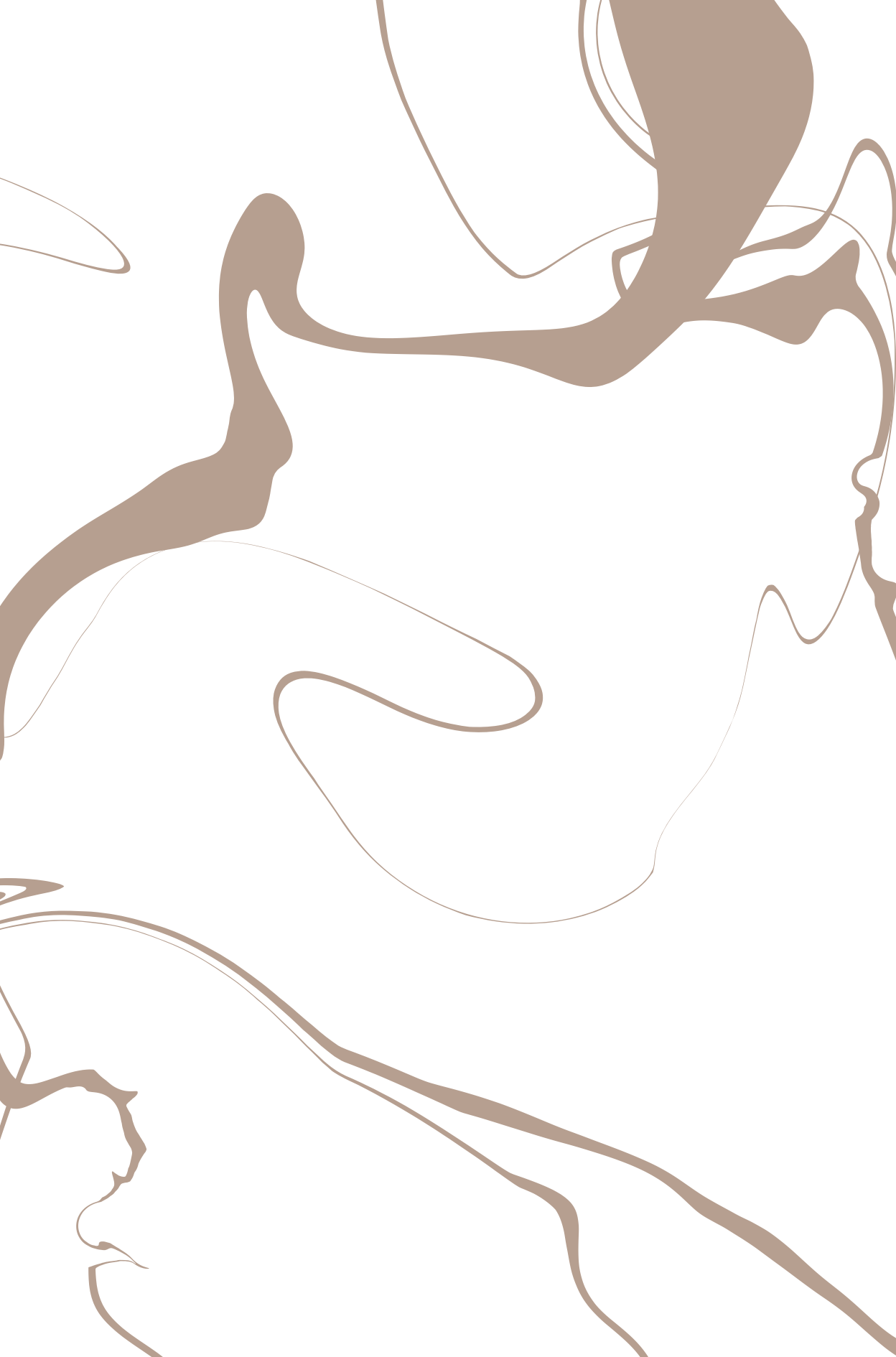
659 | TEXMÎS

672 | ENCAM



ŞEYH AHMED-İ FAKÎR'İN

HAYATI, ESERLERİ VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ



ŞEYH AHMED-İ FAKÎR'İN HAYATI, ESERLERİ VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ

Hayrullah Acar

XIX. yüzyılı, klasik Kürt şiirinin daha da geliştiği ve klasik dönem şairlerinin sanatlarında giderek mesafe katettikleri ve güçlendikleri bir dönem olarak adlandırmak mümkündür. XIX. yüzyıl Kürt edebiyatını iki döneme ayırmak gerekir. Kürt beyliklerinin varlıklarını devam ettirdiği ve yüzyılın ortalarına kadar süren ilk dönemde, gençlik çağlarını XVIII. yüzyılın sonlarında geçiren çok sayıda önemli şair yetişti. Gerek güneyde, gerekse de kuzeyde büyük klasiklerin ortaya çıkarılıp yayınlanması ve Kürtçenin birçok lehçesinde eserlerin yazılması, bazı araştırmacıların bu dönemi klasik Kürt şiirinin şahlanışı olarak tanımlamalarına neden olmuştur. Bununla beraber bu dönemde yazılmış azımsanmayacak sayıda eserin hâlâ bilinmezlik perdesi altında ya da el yazmalarının tozlarından kurtulup literatüre kazandırılamadığı da bir vakıa olarak önümüzde durmaktadır. Bu durum, bahsedilen döneme dair eksiksiz bir tabloyu çizmeyi de güçleştirmektedir.

XIX. yüzyıl Kürt edebiyatının ikinci dönemi, yüzyılın ortalarında Osmanlıların merkezîleştirme politikası neticesinde Kürt beyliklerinin varlığına son verildiği ve klasik Kürt edebiyatında köklü değişikliklerin meydana geldiği bir dönemdir. Bu dönemde klasik eserlerin büyük çoğunluğu Kürtlerin yaşadığı coğrafyanın hemen hemen her yerinde açılmış olan Nakşî-Hâlidî tekke ve medreselerinde yazıldı ve klasik şiirin yanında bir tekke edebiyatı akımı da gelişti. Türkiye sınırları içerisinde kalan dergâh ve medreselerde yetişen edebiyatçılar Cumhuriyet döne-

minde medrese, tekke ve zâviyelerin kapatılmasından olumsuz etkilendiler. Bununla birlikte bu dönemde başlayıp günümüze kadar devam eden gelenek içerisinde yetişen yüzlerce şairden söz etmek mümkündür. Bunların pek çoğu henüz literatüre geçmemiş ve eserlerinin tenkitli ya da Latin harfli neşirleri yapılmamıştır. Klasik döneme ait Kürtçe yazılı eserlerin hemen hemen tamamı manzumdur. Bununla birlikte sayıları az da olsa mensur eserler de verilmiştir.

Başlangıçtan günümüze kadar Kürt âlim ve aydınları, birçok sebepten dolayı tanınmış âlim ve yazarlarının tarih ve biyografilerinin yazımı ve kayıt altına alınması konusunda yeterli çabayı göstermekten uzak kalmışlardır. Bugün bile ne yazık ki elimizde tanınmış Kürt bilim adamları ve ediplerinin biyografileri hakkında yazılmış kaynaklardan mahrumuz. Bu da pek çok Kürt şahsiyetinin bilinmezlikte kalmasını beraberinde getiriyor. Şairimizin de önemli müntesiplerinden olduğu Şawira Şeyhleri ailesi ve bu ailenin yetiştirdiği âlim ve ediplerinin de bu bilinmezlikten nasiblerini aldıklarını söyleyebiliriz.

Büyük ve değerli bir dîvân yazmış olan Şeyh Ahmed-i Fakîr de bu şairlerden biridir. Yegâne müellif nüshası olan dîvânı aile kütüphanesinden çıkarılıp gün yüzüne ulaştırılana kadar, hiçbirimizin onun hakkında bir bilgisi bulunmuyordu.

Yaşadığı Bölge ve Ataları

Şeyh Ahmed-i Fakîr'in ataları Şawira köyündendir. Şawira, Dihê (Eruh) bölgesinde bir köydür. Cumhuriyetle beraber bu köyün ismi "Kuşdalı" olarak değiştirilmiştir. Eruh, tarihsel olarak Botan (Cizre) Beylerinin yönetimi altında yer almış bir bölgedir. Kürt beylikleri devrinin sona ermesinden sonra bu bölge idari olarak Siirt sancağına bağlanır. 1288/1872 yılı Diyarbakır Salnamesinde Eruh bölgesi Siirt Sancağı'na bağlı gösterilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ve Siirt vilayetinin kurulmasının ardından Eruh ilçe olarak yeniden Siirt vilayetine bağlandı.

Şawira köyü, Siirt-Eruh yolunun 25. kilometresinde, Siirt'in güney yönünde yer alır. Bu ailede bilinen ve tanınan ilk âlim, bölgede "Şeyh Avdal" olarak tanınan Şeyh Abdullah-i Şawirî'(ö. 1113/1701) dir. Ayrıca 1899-1974 yılları arasında yaşamış olup, ardında birçok Arapça ve Kürtçe eser bırakan Şeyh Abdurrahman-i Şawirî de ailenin bilinen diğer âlim ve edip

bir ferdidir. Ailenin bir kısmı daha sonra farklı sebeplerle Şawira köyü yakınlarında "Gundşêx" adıyla kurdukları köye yerleşirler. Şairimiz, ailenin "Gundşêx" koluna mensuptur.

Şeyh Şeref b. Şeyh Nasir b. Şeyh Ebdullah-i Şawirî, Gundşêx köyüne yerleşen bu ailenin ilk şeyhi olup, aile, kendisinden sonra "Gundşêxî" nisbesiyle meşhur olmuşlardır. Bu köyde Şeyh Şeref'in Ahmed adında bir oğlu dünyaya gelir. Bu Ahmed, sonraları Şeyh Ahmed-i Fakîr ya da Şeyh Ahmed-i Gundşeyhî adıyla tanınacak olan şairimizdir.

Şeyh Ahmed-i Fakîr'in hayatı hakkında detaylı bilgiye sahip değiliz. Adı hiçbir kaynakta yer almamaktadır. Kendisiyle ilgili bu bilgilerin yegâne kaynağı yazdığı eserlerinde yer alan bilgi kırıntıları ve ailesinden alınan malumatlardır.

Ahmed, çocukluk hayatını Gundşeyh'te geçirmiştir. Aile bireylerinin ilim ve tasavvuf erbabı olmaları, medresede öğrenci yetiştirmelerinden dolayı ilk eğitimini babası ve yakın aile bireylerinden almış olması kuvvetle muhtemeldir. Daha sonrasında hangi medreselerde ve hangi hocalardan ders aldığı konusunda bir bilgiye sahip değiliz.

Ahmed-i Fakîr'in dil, tasavvuf ve şeriat ilimlerinde derinlikli bilgilere sahip olduğunu eserlerinden anlıyoruz. Kendisi aynı zamanda felekiyat biliminde de büyük bir âlimdi.

Tüm bu bilgi eksikliklerine rağmen Şeyh Ahmed'in en azından bir süreliğine de olsa Eruh bölgesindeki meşhur Tanz medresesinde eğitim için hazır bulunmuş olması çok da akıldan uzak değildir. Hayatıyla ilgili fayda sağlayacak ve günümüze de ulaşmış bir belgede, Bağdat'ta almış olduğu Kadiri tarikatı icazetnamesi, onun tasavvuf eğitimi almak için bir süreliğine de olsa bu ilim ve irfan şehrinde yaşamış olduğu bilgisini bize vermektedir.

Şairin yaşadığı dönemde Halidilik adıyla bilinecek olan Nakşibendilik henüz yayılmamış olduğundan, Kadiri tarikatı etkinliğini devam ettirmekteydi. Şeyh Ahmed-i Fakîr, Tillo'da bu tarikatın temsilciliğini yapan, meşhur mutasavvıf Şeyh İsmail Fakîrullah'ın torunu Sultan Memduh ile aynı dönemde yaşamıştır. Müellif, yazma hâlindeki eserlerinden birinde bu aile ile ilgili irtibatından bahseder. Bu irtibattan dolayı şairin

Dîvân'ında bu aileye mensup tanınmış kişiler hakkında bir hayli medhiye yer almaktadır.

Kadiri şeyhlerinin dillerinden eksik etmediği ve övündükleri "Fakîr" kelimesini Şeyh Ahmed, Dîvân'ında kendisi için tahallus etmiştir. Her ne kadar kesin doğum tarihini bilmesek de, 1811 yılında almış olduğu tarikat icazetnamesinden hareketle, şairin 18. yüzyılın sonu 19. yüzyılın başında yaşamış olduğunu kabul edebiliriz.

Vefatı

Şeyh Ahmed-i Fakîr'in vefat tarihi hakkında elimizde kesin bilgiler yoktur. Sadece onun ölümünün Gundşeyh köyünde gerçekleştiğini biliyoruz. Kabri köy kabristanında bilinmekte olup, mezar şahidelerinde doğum ve ölüm tarihi ile ilgili bir bilgi yer almamaktadır.

Gerek kendisine gönderilmiş, gerekse de kendisinin istinsah ettiği eserlerinde bazı tarihler yer almaktadır. Bunlardan biri; Bağdat'ta mukim, Kadiri tarikatının önemli simalarından nakibu'l-eşraf Seyyid Abdülaziz Kadiri'nin kendisine 1245/1829 tarihinde yazmış olduğu mektuptan, kendisinin bu tarihte hayatta olduğu fikrine varmaktayız. Aynı şekilde 1247/1832 tarihinde kendisi tarafından istinsah edilen *Zuhretu'r-Riyad ellezî Tehya bi Qulubu'l-Emraz* adlı eserini hayattayken yazdığı en son eser olarak kabul edebiliriz. Muhtemelen ya bu sene ya da bunu takip eden senelerde vefat etmiş olabileceği uzak bir ihtimal olmasa gerektir.

Çocukları

Şeyh Ahmed-i Fakîr'in kütüphanesinde bulunan bazı perakende yazma varaklardan onun çok sayıda çocuğu olduğu anlaşılmaktadır. Yazarın biyografisi açısından bakıldığında çocuklarının isimlerini ve doğum tarihlerini kayıt altına alarak günümüze ulaştırması bir mutluluk sebebidir. Şeyh Ahmed, çocuklarının adını ve doğum tarihlerini manzum olarak tarih düşürerek yazmıştır. Buna göre çocuklarının isimleri ve doğum tarihleri şöyledir:

1. Muhammed: 1224/1810
2. Şeyh İbrahim: 1235/1820[1]
3. Abdullah:1239/1824

4. Ömer: 1242/1827

5. Sarîye: 1221/1807

6. Fatim:1228/1813

7. Helîmê: 1245/1830

Eldeki isimlerden Şeyh Ahmed'in 4 erkek ve 3 kız çocuğunun olduğu ortaya çıkmaktadır. Şeyh Ahmed-i Fakîr'in ailesi Gundşeyh köyünde, Siirt ve Gaziantep'te yaşamlarına devam ediyorlar.

Şeyh Ahmed-i Fakîr'in Eserleri

Şeyh Ahmed-i Fakîr ardında önemli sayıda eser bırakmıştır. Eserlerini edebî ve dinî eserleri olmak üzere iki kategori altında toplamak mümkündür.

Edebî Eserleri

Kürtçe Dîvânı

Şeyh Ahmed-i Fakîr'in 370 sayfadan oluşan hacimli eseri klasik dönem Kürtçe dîvânların içerisinde ilk sıralarda yer almaktadır. Farklı nazım biçimlerinden 155'i aşkın Kürtçe olmak üzere, 27 Arapça ve 3 Farsça şiir yer almaktadır. Söz konusu dîvân, klasik Kürt edebiyatında birkaç yönden ilkleri içerisinde barındıran orijinal bir eserdir. Şeyh Ahmed-i Fakîr'in Dîvânı klasik Kürt edebiyatında kronolojik olarak Molla Ahmed-i Cezirî ve Hakkarili Pertev Bey'in dîvânlarından sonra üçüncü mürettep dîvândır. Keza yine klasik Kürt edebiyatında müellifi tarafından istinsah edilen yegâne dîvândır. Aynı zamanda Kürt edebiyatında ilk ve tek dîvân-ı nuut (naatlar dîvânı) olma vasfını taşıyan bir dîvândır. 370 sayfadan oluşan bu hacimli yazma nüsha şairin Kürtçe şiirlerinin yanı sıra Arapça ve Farsça kaleme aldığı şiirlerinden oluşmaktadır. Ayrıca yazmanın önemli bir kısmını oluşturan şiir mecmuasında, klasik Kürt edebiyatında adlarını ilk defa duyduğumuz Mun'imî, Ze'ifî, Seyid Yasinê Cizîrî ve Şêx Eliyê Fiskînî ve şairin oğlu Şêx İbrahim adlı şairler ve şiirlerinden örnekler sunması bakımından son derece değerli bir yazma eserdir.

Yazma, baş kısmından biraz eksik olup, Şeyh Ahmed'in kendi eliyle istinsah ettiği diğer eserleriyle birlikte aile kütüphanesinde günümüze kadar muhafaza edilmiştir.

Keşkul (Şiir Mecmuası)

Sözlük anlamı cem' olunmuş, toplanmış, bir araya getirilmiş şey olan mecmua, seçme şiirlerin ya da muhtelif konularda kaleme alınmış yazıların bir araya getirildiği eserlerin genel adıdır. Şeyh Ahmed-i Fakîr, hacimli Dîvân yazmasında kendi yazmış olduğu şiirlerinden başka birçok farklı şairlerin şiirlerine de yer vermiştir. Daha çok yazmanın sonlarında yer alan bu şiirler bir şiir mecmuası oluşturacak sayıda şiiri içinde barındırmaktadır. Bu mecmuada Sa'di-yi Şirazî, Şems-i Tebrîzî, Mela-yi Cizîrî, Ahmed-i Hanî, Faki-yê Teyran, Alî-yi Harîrî, Mela-yi Bateyî, Nesîmi, Mun'îmî, Ze'îfî, Seyyid Yasîn-i Cizîri, Şeyh Alî-yi Fiskinî adlı şairlerin şiirleri yer almaktadır. Bu şiir mecmuası sayesinde klasik dönem Kürt edebiyatı şairi olup adları ve şiirlerinden bu yazma sayesinde haberdar olduğumuz Mun'îmî, Za'îfî, Seyyid Yasîn-i Cizîri, Şeyh Alî-yi Fiskinî ve şairin oğlu Şeyh İbrahim adlı şairleri ve şiirlerinden örnekleri Kürt edebiyatına kazandırması bakımından eser büyük bir öneme sahiptir. Mecmuada Arapça, Farsça ve Türkçe şiirlerin yer alıyor olması Şeyh Ahmed-i Fakîr'in entelektüel ve edebî yönünü gözler önüne sermesi bakımından da ayrı bir öneme sahiptir.

Dinî Eserleri

Şeyh Ahmed-i Fakîr, edebî eserlerin dışında dinî eserler de kaleme almış bir âlimdir. Bu eserlerin tamamı Arapça yazılmışlardır.

Mîzanu'l-Evkat

Matematik ve takvim hesabı ile ilgili yazılmış bir eser olup 1245/1829 tarihinde yazılmıştır. Eser her ne kadar matematik ve takvim ile alakalı olsa da, daha çok dinî vakitlerin tespit edilmesi amacıyla yazıldığı için dinî eserler kategorisinde yazılabilir.

Kîtabu'l-Hutub

Yıl içinde yapılması gereken ibadetlerin sayı ve mahiyeti hakkında yazılmış olan Arapça bir eserdir.

Nazmu'ş-Şemaîl fî Menakib Seyyîdi'l-Evahir û Evaîl

Eser Peygamber'in (s.) şemaili hakkında 1224/1809 tarihinde Arapça olarak yazılmıştır.

Manzûme-i Necmu'l-Meknûn el Mu'teber fî Hukm-i Ayatu'l-Kur'an ve's-Suver

Eser, Kur'anda geçen bazı ayet ve surelerin faziletleri hakkında olup 1240/1825 tarihinde Arapça yazılmış bir manzumedir.

Menzûmetî fî Erkan el-Nîkah we Şurutehu

Eser, evlilik ve nikâhın şartları hakkında 1242/1827 tarihinde yazılmış bir manzumedir.

Arapça eserlerin tamamı yazma halinde olup, üzerlerinde herhangi akademik bir çalışma yapılmamıştır.

Şeyh Ahmed-i Fakîr'in Dili ve Edebî Kişiliği

Birçok klasik şair gibi Şeyh Ahmed-i Fakîr de Arapça ve Farsça dillerine hâkimdir. Şair bu iki dili şiirlerinde başarıyla kullanmıştır. Bir medrese âlimi ve irfan sahibi bir mutasavvıf olarak şiirlerinde Arapça ve Farsçanın etkisi belirgindir. Bu dillere olan hâkimiyeti doğal olarak üslubunu da etkilemiştir. Bu özellik Dîvânında açıkça görülmektedir. Dîvânında Arapça ve Farsça isim, sıfat ve tamlamaların yanı sıra; bu iki dilde şiirler de yazmıştır. Dîvân'da Farsça 3 gazel ve bir dîvânçe teşkil edecek kadar (25 parça) kendi yazdığı Arapça şiirleri bulunmaktadır. Şeyh Ahmed-i Fakîr'in *Dîvânı* baştan sona bu Arapça ve Farsça kelime ve kavramlarla doludur. Öyle ki bazen şiirlerinde bu unsurların yoğunluğu şiirlerindeki Kürtçe anlamı perdeleyecek kadar fazladır.

Şeyh Ahmed-i Fakîr *Dîvânı*'nda önemli yer tutan Arapça unsurlar genel olarak Arapça kelimeler, bazen Arapça kavram ve ifadeler, bazen ayet ve hadislerden yapılan iktibaslar ve bazı tarihî olaylara yapılan telmihlerden oluşmaktadır. Bununla birlikte Dîvânda bazen bir mısra'ı Kürtçe, diğeri Arapça ve Farsça yazılan mülemma tarzı yazdığı şiirleri Dîvânındaki Arapça ve Farsça unsurlara bir örnek olarak verilebilir. Dîvânda Arapça kelimelerin yüzdesi verilirse bunun yüzde kırktan az olmadığı rahatlıkla söylenebilir. Arapça kelimelerin bu hâkimiyeti klasik Kürt şiirinin ortak özelliğidir.

Arap şiirinden alıntılar, ayetler, hadisler ve alıntılar başlı başına Arapça unsurlar arasında büyük bir paya sahiptir.

Yukarıda da bahsedildiği gibi Şeyh Ahmed-i Fakîr, Klasik Kürt Edebiyatı tarihinde öne çıkan çok önemli şairlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. O, XVIII-XIX. yüzyılın önemli şairlerinden biri olmanın yanı sıra, Mela-yi Cizîrî ile birlikte Botan bölgesinde yetişmiş iki önemli şairden biridir. Şeyh Ahmed-i Fakîr, ortaya çıkışıyla bize Mela-yi Cizîrî'den sonra da önemli şairlerin Botan'da yetişmiş olduğunu ve bu yörenin eskiden beri büyük ediplerin diyarı olduğu tezinin temelsiz olmadığını ispat etmektedir. Özellikle Eruh ve yöresi bu açıdan daha fazla dikkat çekicidir. Çünkü Eruh ve çevresi eskiden beri önemli ilim ve irfan merkezlerinden biri olmuştur. Önemli Şafii fıkhı âlimlerinden Hatib-i Haskefî (XI. yy.), "Qewlê Newala Sîseban" müellifi Şeyh Halid-i Zibarî (XVIII. yy.), şairimiz Şeyh Ahmed-i Fakîr ve daha bir çok âlimin bu yörede yetişmesi buranın önemli bir ilim merkezi olduğunu ispat etmektedir.

Şeyh Ahmed-i Fakîr'i Farklı Kılan Özellikler

Hiç şüphe yok ki Şeyh Ahmed-i Fakîr'in edebî kişiliğini onun Dîvânı üzerinde gözlemlemek mümkündür. Bu Dîvân, çeşitli yönleri açısından klasik Kürt edebiyatının (Kurmanci lehçesi) en önemli dîvânlarından biri olarak kabul edilir. Şairimizi diğer şairlerden ayıran edebî noktaları şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Şeyh Ahmed-i Fakîr'in Dîvânı, Kürt edebiyatında örneklerine sık rastlamadığımız mürettep dîvân geleneğinin en erken örneklerinden biridir. Bu örneklerin ilk örneklerini Mela-yi Cizîrî'nin *Dîvân*'ı ve Pertew Beg-i Hakkarî'nin Dîvânları teşkil eder. Şairimizin *Dîvân*'ı daha sonra örneklerine bolca rastlanacak olan mürettep dîvân geleneğinin şimdiye kadar bilinen üçüncü örneğini teşkil etmesi bakımından ayrı bir öneme sahiptir.

2. İçeriği itibarıyla bu eser Kürt edebiyatında Dîvân-ı Nuut tarzının ilk örneği sayılabilir. Dîvânda yer alan şiirlerin ekseriyeti Hz. Peygamber'e ve ailesine yönelik övgüler üzerine yazılmıştır. 157 Kürtçe şiirden yaklaşık 140'ını naatler teşkil eder. Klasik Doğu edebiyatında bu şekilde birçok dîvân bulunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, bu Dîvân'ın varlığı Klasik Kürt edebiyatında ayrı bir ilgiyi hak etmektedir.

3. Elimizdeki asıl nüsha klasik dönem Kürt edebiyatının yegâne müellif nüshasıdır.

4. Keza dîvânın harekeli yazılması, doğru okunmasında kolaylık sağlaması bakımından önem arz etmektedir.

5. Şair, birçok şiirin başında şiirin türü ve içeriğini daha iyi anlamamıza yardımcı olacak bilgiler vermiştir. Mesela, şair birçok şiirin başında şu ifadeyi sık sık tekrar etmektedir: "*Welehû eyden fi qafiyeti'z-Zal fi medhi'n-Nebî we alihî*" Yanî, "Bu şiir yine şair tarafından Zal kafiyesiyle Hazreti Peygamber ve Al-i Beyti'ni övmek maksadıyla yazılmıştır." Bu ifade bize bu şiirin naat nazım türü ile yazıldığını bildirmesi bakımından önemlidir.

Şeyh Ahmed-i Fakîr'i Etkileyen Şairler

Şeyh Ahmed Fakîr, Mela-yi Ciziri, Faki-yi Teyran, Ali-yi Hariri, Ahmed-i Hani, Mela-yi Bateyî ve Siyahpoş gibi Kurmanci Kürt edebiyatının en önemli şairlerinden faydalanmıştır. Bu nedenle bir şiir mecmuası, keşkül sayılabilecek Dîvânının sonunda beğendiği şairlerin şiirlerine yer vermiştir. Ayrıca yazmanın bu bölümünde Mun'imi, Ze'ifi, Seyyid Yasin-i Ciziri ve Şeyh Ali Fiskini gibi adlarını ilk kez duyduğumuz Kürt şairlerinin Kürtçe şiirlerinin yer alması bu yazmayı ayrıca önemli kılmaktadır. Şeyh Ahmed-i Fakîr, bu şairlerden bazılarının gazellerine tahmis yazacak kadar etkisinde kalmıştır. Yine Faki-yi Teyran ve Ali-yi Hariri'nin şiirlerine yaptığı nazireler, bize bu şairlerin onun üzerindeki etkisini göstermektedir.

Şeyh Ahmed Fakîr'in Dîvânında Mela-yi Ciziri'nin 5 gazeline yaptığı tahmisler, kendisinin Mela'dan etkilendiğinin açık bir göstergesidir. Şairimiz Ali-yi Hariri'nin iki gazeline yaptığı nazirelerden Hariri'nin kendisi tarafından bilindiği ve takip edildiğinin bir işaretidir. Dîvânda Faki'nin üslubunu açık bir şekilde görebiliyoruz. Şair, Faki'nin meşhur su kasidesini (Ey av û av) bir şiirinde tanzir etmiştir. Adını ve bir gazelini ilk defa bu Dîvân sayesinde öğrendiğimiz Mun'imî'nin gazeline yapılan tahmisten şairimizin bu şairi de bildiğini ve kendisinden etkilendiğini bize göstermektedir.



BU HAYRETLİK FENA ETTİ HÂLİMİ

(AHMED-İ FAKÎR'İN DİĞER BİR FERYADI)

Bu Hayretlik Fena Etti Hâlimi
(Ahmed-i Fakîr'in diğer bir feryadı)

Bu hayretlik fena etti hâlimi
Gitti hesap günü fikrimden[2]
Sabırsız ve bizar etti beni
Issız ve garip kaldım hasretinden

Kaldım hasretinde o latif nurun
İnci madeninin, temiz soylunun
Divane etti, oldum güçten yoksun
Girdim dalga ve kabarcık içine ben[3]

Girdim ben ateşten bir deryaya
Gücüm takatim yok adım atmaya
Gül bahçesine ve o şen goncaya
Nikap bağının açılmasıdır istenen[4]

Kurtuluşu ve zaferi isterler
Türlü nağme okuyan bülbüller
Çünkü koklarlar ondan nesimler
Yanıp kebap olmuşlar ateşinden

Ateşinden çok kimseler yandı
Onların nağmeleri arşa vardı
Melekler onları dinliyorlardı
Mehtap bülbülleri misalinden

Nam salmış bülbüllere benzerim[5]
Bülbül misaliyim sabit olmaz yerim
Ya Rab sabır bağışlamanı dilerim
Karadır lâkin yüzüm utançtan

Karadır yüzüm yoktur vefam
Asilerdenim hem çoktur cefam
Remiz ve nağmeler sardı tam[6]
Gözlerden yaş gelir bu yüzden

Bu yüzden gönlüm benziyor taşa
Birbirine eşlik ediyor ses ve seda
Türlü renkler arız oldu onlarda
Gül suyuyla mest bülbülüm ben

Bülbülüm ben mest ve divane
Hem bülbülüm okurum nağme
Pek çok şerh ile hem fen içinde
Hayran hem sınırsız deliyim ben

Hayran ve deliyim amelim kötü
İnlerim hırs ve emelimden ötürü
Yerim toz ve topraktır yok kuşku
Benim o evi viran olan gafillerden

O gafilim ki ne korkum ne tasam
Ne iniltim ne kederim ne ezam
İnlemedir o yüzden her lahzam
Ölümün ve azabın şiddetinden

Şiddetle art arda dönen felekler
Değişmekte din ile mezhepler
Alaşağı olur mevkiyle mertebeler
Mutlak toz ile toprak olur tümden

Soğuk toprak olacağımız mutlak
Nebiye indirilen vahiyde der Hak
"Topraktan yarattık" emri dayanak[7]
Ahmed uyan uyku gafletinden

Ahmed sen uyan bir ara
Değer bilmez olsan da
Kalk sen aynı balıklarla
Dal dalga ve seraplara sen



Bir Cennet Derdim Ondan

Bir cennet derdim ondan
Nazik, al dudaklı, candan
Ahmed'e filanın oğlu olan
Umut sensin ey Şah-ı kudret[8]

Umudum senden çoktur
Gönlüme ver sen huzur
Ey ilahım sensin Sabur[9]
Bana sen yardım et

Yardım et sen bana
Bir defa getir kenara
Ki gönül sevinsin yârla
Hem gönle ver merhamet



Yârimden Gelen Cefa Bana Sefa Verdi[10]

Yârimden gelen cefa bana sefa verdi
Aslan burcunda iken gönlümüze girdi[11]

Onun nurlarının zıddı gönlümde yeterlidir
Fetva veren olarak Utarid'in hükmü geçti[12]

Aslan burcundaki fetvanın manası benlerdir
Gönlümü çevganın önüne katıp zift eyledi[13]

Ateşte zift olmuş hâlimle Tûr'da gibiyim[14]
Gönülde hepsi art arda saf hâlinde geldi

Saf hâlinde geldi kabz ve bast, cezbe ve heybet[15]
Dediler, "Ahmed, bize birkaç söz söyle haydi"

Söyledi bizim için birkaç söz ve misak
Gönlümün içini iki şeref ile zapt eyledi

Musa zapt etti gönlünü denizlerde
Gül bağında bülbül gibi dağılıp eridi

Dağılıp eridi gönlümüz visal bağında
Zambak ve gonca gül kokusundan idi

Kokusu gelir geceleri Tatar misklerinin
Yâr bağından al güller desteyle geldi

Desteyle gelirler alınlık ve saç ile yanak
Yılda, ayda ve haftanın yedi günündendi

…
…[16]

Ey Hâdî Sana İman Eyledik Biz Dürüstçe

Ey Hâdî[17] sana iman eyledik biz dürüstçe
İman ettik biz sana mabut ve ilahsın bize

İman eyledi dilimiz, gönlümüz eyledi ikrar
Bağlıyız ilahımıza gönlümüz sözü üzerinde

Gerçi baştanbaşa kusurlu ve günahkârız
Lakin pişmanız biz bağlıyız ahd-i eleste[18]

Ah eden ve ağlayan gözlerimiz yaş dolu
Akıyor yaşlarımız benzeriz kırılmış testiye

Pişmanız günah kazanma ardına düşmekten
Lakin kurtuluruz biz hepsinden el verilirse

Yalvarışla, yakarışla yükselir ah ile zarımız
Bizi ısıran cümle günahtan erdir mağfirete

Ey Bârî bize rahmet bulutundan rahmet ver[19]
İki elim bunun için kalkık erdir beni rahmete

Günahların cümlesini bağışla, zarım sanadır
Elimle işlediğim günahtan sana ediyorum tövbe

Sana geri dönmüş hâldeyim cümle günahtan
Duadayız, bize şahit her uzvum ve iki elim de

Ey sâkî bana saf meyden bir kadeh şarap ver[20]
Varlık olduğu gibi tecelli eylesin gönülde

(...)[21]

Ahmed, iki nurun tecelli ettiği meydana gel
Ama sen bu ahdi gevşek etmezsin elbette

"Bana verdiğin nimetle" söz vermiştim ben[22]
Musa gibi Onunla bir ahit bağladım ben de

Bugün Gamı Çoktur Gönlümün

Bugün gamı çoktur gönlümün
Ah ile figanımız o yüzden gelir
Çok kanıyor yarası yüreğimin
Kalbim hasretten ah etmektedir

Kalbim oldu kahır ile nalan
Yara aldı yay burcundan
Ağlıyor ve inliyor her an
Ayrılık ateşiyle kederlidir

Kederlidir bağın seyranından
Kâkülle zülüf, perçem ve saçından
Yürek kanımın donması ondan
Kudret Şahı ümidimizdir

Ümidimizdir Şah-ı Zülcelâl[23]
Sermedi olan o Layezâl[24]
Bol ikram sahibidir hem kemal
Ehlini himaye etmektedir

Ehline versin sağlam bir güven
Yeryüzünün tüm dertlerinden
Gizli yaraları ile engellerinden
Rahmetle koruması dileğimizdir

Korusun bizi Ehad'ın hıfzıyla
"*Kul huvellahu ehad*"hakkıyla[25]
"Allahu's-samed"'ın hıfzıyla[26]
Daim görmek istediğimiz nimetidir

Daim gizlensin hem uzak kalsın
Afet ve şerlerinden insanların
Şehirlerin belalarından saklasın
Görmesinler hiç asla zahmetler

Görmesinler hiç asla inleme
Ne ah ve kahır, ne meleme
Ruhtan, cin ve uçandan ne de
Ya Rab şiddet görmesinler

Ya Rab, Taha ve Mustafa için[27]
Ailesi, ashabı ve soyu için
Kereme sahip temizler için
Kabul et bizden olduk hakir

Kabul et bizden sen duamızı
Bu nazmı, bu vezin ve yazımızı
Görmeyelim ondan yandığımızı
Bu duvardan ve…..[28]

Bu duvardan sen bir defa aç
Kaydı ve kilitleri ondan aç
Rahmetini sen üzerimize saç
Bu hattı okumam bundandır

Bundan derim daim gönülden
İniltiler, yaralar ve dertlerden
Belayı savmak gelmez elden
Rica ettiğim senin şefaatindir

Ricalarım duamın kabulü için
Taha, Yâsîn ve Resulün için[29]
Ashabı hem de betül eşi için[30]
Ahmed görmesin yakıcı ateşler

Ahmed görmesin gamı asla
"Evladından namlı olanla"
Şehsuvar yetişsin imdatla
Kabul etsinler diye beklemektedir

Hayret Hâlindeyken Bir Kere

Hayret hâlindeyken bir kere
Baktım kendi makamımda
Bir ateş yandı gönlüm içre
Aynaya benzedim bâtında

Bâtında tamamen şaştım
Yârin aşkından çaresiz kaldım
Zülfe, goncaya, gülzara baktım
Simgelerdi bir muammada[31]

Simge, gamze ve sancaklardan
Putlar ile latlar ve taraflardan
Bir nağme gördük naylardan[32]
Tılsımlar idi ta işin en başında[33]

Tılsımında o nazik nergisin
İcazını gördük gözlerinin[34]
Bize bir ölçü verdi o metin
Aslana korku verdi ormanda

Korku verdi bana bu şekliyle
Nağmesi, sedası ve sesiyle
Divane atlının ok darbesiyle
Vurdu beni Balık burcunda

Burcundan çiçek ve lalenin
Menekşe, sümbül ve miskin
Gözlerinden hâl şimşeğinin
Zincir olmuş başlangıcında

Zincir gibi sıralı, düzenlidir
Güneşin parıltısında bellidir
O nurlardan mevcut değildir
Olgunlukta ve ibarelerimde

Olgunluk manalardan olur[35]
Tefsir üzerinde bina olur
Şemal hem bereket bulur
O vardır her bir zerremde

Onlar kalbime nazar verdi
O ayineden haber verdi
Bu tarz üzere meyve verdi
Parıldadı tüm işaretlerimde

Parıldadı dertlerim uzaktır
Derin okyanus ve deryadır
Nur şişesinin şavkındandır
Bu kandil ve çıranın içinde

Bu ezel kandilinden bugün
Aşkına tutkun oldum onun
Aklıma geldi iki goncadan
Sebep ve araçlar sayesinde

İsimlerin sırları sebebiyle
Bu nazımların ibaresiyle
Öğretilen isimlerle seyreyle[36]
Aceleyle varıp ettiler secde[37]

Aceleyle secde ettiler derhal
Ahmed'in nurundan bedhal
Çıkmaz yoldan olmadan imhal[38]
Nağmelerle, za'katla ve sada[39]



O Allah ki Yedi Kat Gökleri Uyum İçinde Yarattı

O Allah ki yedi kat gökleri uyum içinde yarattı
*"Beraetun minellahî"*nin –be'sinden pek çok giz yaptı[40]

"Tebareke'llezi", ta-sıyla tevekkül verdi yaralı gönlümüze[41]
*"Summe's-teva 'alel 'arş"*taki *s*-harfiyle bize murat yaptı[42]

Ne nurlar yaktı *"ca'aleş-şemse diyaen", cim*-i ile ne yükseldi[43]
Ha-mîm ile başlayan yedi surenin *ha*-larından hayat ve zâtın nimeti

"Harru succeden" hı'sının şarabıyla yaraladılar gönlü[44]
"Dabbetü'l-ard" dâl'ından nişanlar, remizler ve saatler[45]

"Allah'ı ayaktayken zikrediniz"in *zal*'ından ne mutluluk doğdu[46]
*"Rabvetin zati kârarin"*in ra'sından gönlü örtüden açığa çıkardı[47]

"Zuyyine linnasi hubbu'ş-şehevati" zeyn'inden oldu[48]
"Fî selâsile ve eğlâlin" sin-inden gerdanlıklar yaptı[49]

"Şehidellahû" şın'ıyla şehadet etti zatı hakkında[50]
"Sâd, ve-l Kur'ani zî zikrî" sâd'ından sesleri yaptı[51]

"Vedduha", dat'ıyla gönülden bir nur çıkıp göründü[52]
"Tâ Hâ", tı'larının *tı*'sından gönlü berrak ayna yaptı[53]

*"Zehere-l fesadu fil-berri wel-behr"*da bulunan *zı* ile[54]
"Alimet nefsun ma ahderat", 'ayn'ıyla[55] .....[56]–

"Ğalibet 'aleyna şikvetuna", ğayn'ına sahip dilbere karşı[57]
*"Fe seyekfikehumullahu"*daki *fe*'yi senin için kâfi yaptı[58]

*"Kâd semi'allahu"*nun *kâ*'sı nurlu zatın nidası oldu[59]
"Kellemellahu", kaf'ıyla Musa ile tekellüm yaptı[60]

"Lem yelîd", *lam*'ından şaşkınım bugün *"welem yûled"* ile[61]
"Mele'un min kavmihî", *mîm*'iyle kınama yaptı[62]

*"Nûn, vel kalem"*den bir işaret göründü levhalardan[63]
*"Hemmazin"*in *ha*'sından ve *"meşşain"*den zülumat yaptı[64]

"Ve qudûrin rasiyatin" vav'ından çıkan hikmete bak[65]
"La tus'elü 'an ashabil cehîm", *la*'sından şikayetler yaptı[66]

"Yevme yüs'elu 'an zenbihi insun ve can" ya'sıyla[67]
Heca harfinin nazmından Ahmed'in gönlüne ne nur aktı

Sen ey Ahmed, yeter artık el aleme meylettiğin
O'nun yanında ecrin büyüğü nimetle lezzet yapıldı

Ahmed'in gönlü tuzağa düştü bu ibarelerdeki şavktan
Ayinedeki nura benzer kavi bir nur gördüm imdat oldu

Lamba camına benzeyen her iki kaşın şimşeğinden
Ve anın sırlarındaki zevkin gücünden gönlüm mest kaldı

Mahşerin gücünden ağlıyoruz bugün onun korkusuyla
Bağışla beni afvınla, ah ü zar içinde ediyorum feryadı

Her an yakarıyorum gönülden sen rahmet et ey Bârî
Meded Ya Rab, gönlüme fayda ver andırsın münacatı

Andırsın bu resmi ……..... çok kimse bugün
Kalmadı sabrım ve kararım ver zülüfleri ve yakınlığı

Ey Karkaf Meyinin, Zafer Ve Kurtuluşun Sakisi

Ey karkaf meyinin, zaferin ve kurtuluşun sakisi[68]
Defterle, zaferle ve hem beratle bana sun badeyi

Leyla'ya kavuşma kâsesinin şarabından içir
Ki hakikatin pınarıdır hem Nil ile Fırat'ın madeni

Mecazın pınarıdır yüzü güneşe ve şemse benzer
Mey içenim ki içtiğim kadeh abıhayattan idi

Mey içenim ben tas ve fincan şarabının meyinden
Dâğladı can ve gönlümü onun sıfatlarıyla övgüleri

Canımı ve gönlümü iki ok için hedefi yaptı
Müşteri burcu ile çöl yıldızından ileri geldi[69]

Uğurlu Müşteri burcudur okları ve yayı atan
Aslan burcunun yanına doğru meyletmedi

Meyletmedi bize yıldızı güneş olan Aslan burcu
Şifa dağıtan hoş esen rüzgârını bize hiç çevirmedi

Hiç çevirmedi bize yüzünü örgülü zinciri ve saçıyla
Benât yıldızlarından da büyük olan uğurlu Müşteri [70]

O Müşteri ki peri yüzlüdür nazik ve mest hâldedir
Eğitimli kuşun dikeni ve pençesiyle gönlümü deldi

Gönlümü deldi kaş ve gözlerinin parlak şimşeğiyle
Bana o nebatın hoş esen yelini ve kokusunu getirdi

Kokusunu getirdi bana çünkü hoş kokulu misktir
Ya Rab bağışla bize güzel söz ve kelam söylemeyi

Ya Rab hâli düşkün Ahmed için sen destur ver
Acınacak duruma düşmeden ona kavuştur beni

Sana kavuşmayı ver zayıf ve esir olan Ahmed'e
Kavuşma bağında canımız için yok olma geldi

Kavuşma bağında zülüfler, halhallar ve zincirler
Lalelerin, çiçeklerin ve goncaların sesleri geldi

Laleler, menekşeler, al güller, çiçek ve gönüller
Etraftan kendir, ödden ve amberden buhur geldi

Kendir buhuru hasalban çalısından akan meydir[71]
Hasta ve yaralı olmam o zâtın aşkından dolayı idi

Hastası ve yaralısıyım örtülü yüzünün ve simasının
Mey içerim şarabından ben o vefalı güzellerin

Mey içerim ben nur saçan renge sahip o tastan
Visalinden gönül verdik elimizden ancak bu naat geldi[72]

Bugün Gönülden Yaralıyım

Bugün gönülden yaralıyım
Yüz ah ve feryat gelir benden
Yara aldı hem dert aldı gönlüm
Hasretin dâğından, kederinden

Dâğıyla, kederiyle o dilber
O şems ile güneş ve hâver[73]
Boyu servi kametine benzer
Attı gönle ayrılık ateşinden

Attı gönle gaddar okları
İnletir zülfüyle alındaki saçları
Yakar beni ateşinin ışıkları
Divane oldum ayrılığından

Divaneyim şimdi hem şeyda
Gönül kaldı gam deryasında
Yakar bitirir beni yokluğunda
Hâlim kötü benim ayrılıktan

Hâlim Başak burcundan kötü[74]
Haset ile zincirinden ve boyu
Nağmelerim andırdı bülbülü
Acımıyor bana bu yüzden

Bu yüzden etmez bana bir nazar
Gönlümü benim bir ateş yakar
Gönle attı bir perdeyle kapar
Gaflet ve aymazlık perdesinden

Gönlün üstündeki perde karanlık
Leyla'dan gelen o parlak ışık
Rahmetiyle umut versin Hâlik
Bağışlasın beni yüceliğinden

Bağışla bana Yüce'nin affını
Ağır olan bütün isyanlarımı
Beni hasta eden günahlarımı
Rahmet isterim daim senden

Allah'ın rahmeti görünecek
Ahmed'i ateşten azat edecek
Sarhoşluk şavkı sebebiyle daha çok
O asla vermez ona zahmetten

O suç ile utancı etmesin asla
Mahcup, karadır yüzüm uykuyla
Eridim şavkından çok fazla
Vermez gönlüme mühletten

Vermez gönlüme bir şefkati
Vurur darbeyi hem zahmeti
Ver ayrılıktan bir kez vuslatı
Kavuşma derdinde bendeki can

Canım ok ve tüfek önündedir
Mızrak, ok ve yay yönündedir
Kor gibi yanan gönül bizdedir
Umudumuz var Kudret şahından

Hikmet Hâlik'ın Sanatındandır

Hikmet Hâlik'ın sanatındandır
Emri ……..……....……..
Kıdem sırrı ondan geçmiştir
Mühcet ayrılık acısındandır[75]

Mühcetin *mîm*'i kınama verdi
Ha, *cîm* ile beraber gün verdi
Tı ışıktan eksiksiz olarak verdi
Aşkın ateşi ve ayrılığındandır

Aşkın *'ayn*'ını ıtır bağladı
Şın gönlü sevgiyle bağlardı
Kâf, ondan yakınlık arzulardı
Şavk gönülden hasreti verir

Şın o şavktan başı kırmızıydı
Vav vaattan verdi kavuşmayı
Kâf kalbe savaş ve cenk açtı
Kadeh şerbetinin zevkindendir

Şın şarap ve meyin şavkından
Vav büyük aşk verdi vuslattan
Kaf ayağa kalkmayı aldı ondan
Yani Utârid ona baş eğdirir

Utarîd'in *'ayn*'ı kokuyu verdi
Ta'sı tastan has meyi verdi
Ra ve *dâl*... derinlik yığını
Itır ve nesim hikmeti verir

Itır sümbülden nesim getirdi
Sîn, nûn ile beraber yemin etti
…….....
Şems ve Aslan burcu nimet verir

Şin olan şemsten serap yaptı
Mîm dalga ve kabarcık yaptı
Sin selametle utangaçlık yaptı
Kâbz ise cana zahmet verir

Kâf kâbd'dan bir göz oldu
Ba'dan sebepsiz serinlik doğdu
Dat, ziya ve nur ile tutundu
Beste gönle yumuşaklık verir

Ba, besteye bedel bağ verdi
Sin, adl ile ona sevinci verdi[76]
Ti, cedel ve dalaşını bitirdi[77]
Keşf gönülden şefkati verir

Kaf, kederi yaydı keşiften
Şin, şahitliğini yaptı onun
Fe, yok etti sedayı ondan
Canımız ondan ibret verir

Canımız acayip remiz aldı
Gönül ateş ve alevde yandı
Ahmed bu garip hâlde kaldı
Gönül ondan cezbeyi verir[78]

Gönül ondan verir bu sevinci
Ortaya çıktı şerh ve tefsirleri
Sona erdi kusuruyla eksikleri
Ruhumuz ondan dehşete düşer

Ruhumuz ondan hastalık aldı
Cismimiz ondan bunaldı kaldı
Ahmed bunu gayet açık yazdı
Bu yüzdendi onlara rağbet eder



Bir Acayip Nur Gördü Canımız

Bir acayip nur gördü canımız
Ondan ah ile figanlarım gelir
Güçlü ateş ve alevdir ışığımız
O yüzden bana bir ibret verir

O yüzden gönlüm yara aldı
Ciğer ve yürek ondan paralandı
Nağmem toz ve topağa bulandı
Allah'tır umudum o bana acır

Umut ediyorum ben her daim
Pek büyüktür yürekte sevgim
Tam bir ışık ile parlar bedenim
Ümit ettiğim Kudret Şahı'dır

Ümit, imdat ve yardım dilerim
Bu remizler, işaret ve senetlerim
Hesapsızdır gelen iniltilerim
Mühlet vermeden vuslata erdir

Vuslat istiyorum mutluluk ile
Vah ve sabrım pek çoktur bile
Baştan ayağa ayıp ve kusur ile
Yakarırım, ümidim rahmetidir

Yakarırım Rab'dır imdadımız
Arzularla sarıldı canımız
Yükselir imdat ile feryadımız
Canımızı da gurbete vermiştir

Canımız gördü bir garip nur
Sevgili bana cezbeyle vurur[79]
Ruhumuz onda sabırlı olur
Rabbim bizi yardıma erdir

Rabbim kavuştur sevdaya
Düştüm iştiyak ve arzuya
Vuslat ver sen kaldır ayağa
Zafer ver bana ayrılığı bitir

Leyla'yı Buluncaya Kadar Hayat Kalmadı Bizde

Leyla'yı buluncaya kadar hayat kalmadı bizde
Bu âşığa rahmet eyle ki kurtuluş gelsin bize de[80]

Vecdimizde ve yeminimizde bulalım diye varlığını
Güneşin sevgi ve şimşeğinden bir nur doğdu gönlümüzde

Gönlümüze ve kalbimize bir nur geldi güller bağından
Şeyda oldum ben sahrada, ovada ve susuz yerlerde

Hoten sahrasında öd ve misk ağacının kokusu eser[81]
Kulağımız gaybtan bir ses duydu, "geldin aşk ile"

Şah kulağımıza aşkla söyledi sevgilinin nur selinden
Yaktı gönlümüzü ışığıyla şeker ve nebata benzemede

Ateş ve alevden bize vuran ışığı benzer parlak yıldıza
Usul usul yaş akıttı gözden Dicle, Nil ve Fırat şeklinde[82]

Kalbin Dicle'sinden çok yaşlarımız akıyor bizim
Erkân ve altı yön hepsi birden huzur parıltısı içinde

Erkân visal bağında bize ateşten ve nurdan verdi
Naat ve sıfat denizinde artık rahat kalmadı bende

Sevgilinin vasfının denizinden canımıza ok ve darbe değdi
El hak elverir o beye parça parça oldum kol ve elinde

Bitip fena oldum onun eliyle gönül aşk ile yandı
Ahmed ister ki geçe varlığı ah ve hem hasret içinde

Gönül ahlardan, dâğ ve figandan yaralı ve hazin kaldı
Bârî'den rahmet gelirse ziynet olur hayat çeşmesinde

Gittim Bağına Ben Sevgilinin

Gittim sevgilinin bağına
Elimle ondan gül derdim
Güneş misali boyuna posuna
Kokusundan sarhoş oldum

Ben çiçeklerin kokusundan
Reyhanı, gülü ve takısından
Meydanda içer oldum şaraptan
Ona bağlandı can ile kalbim

Can ile kalbimi yaktı alevleri
Saçları hem kıvırcık zülüfleri
Canıma battı onun dikenleri
O yüzden kırıldı şarap testim

Testi verdi puthane şarabından
Işıklar yayıldı kaşlarından
Yine bize kaldı ah ile figan
İmanımı doğru eyle rabbim

Rabbim, dileğim kavuşmak yâre
Kıvırcık saça, yanak ile benlere
Boyundan aşağı akan beliklere
O yüzden paylanır can ve yüreğim

Can ve yüreğim o yüzden gam oldu
Aşk ki Leyla ile yeniden tazelendi
Bana demir darbelerden indirdi
Siyah iki belikleriyle ısırıldım

İki belikleri gönlümü ısırdı
Şarabın kadehini arzuladı
Can ve gönlümü onunla bağladı
Bu yüzden tapar gönlüm ve içim

Bu yüzden çoktur ah ve üzüntüm
Kayboldu önümde izim ve yolum
Günahta gevşek hem çok kusurum
Hatalar yüzünden bağlandı elim

Çok vefasızım hatalar yüzünden
Nağme, remiz ve bağlamasından
Hiçbir şeyi yok zevkten ve sefadan
Bugün bu yüzden uzaktır ona elim

Elim hem can ve ciğerim bugün
Nuru hem de feridir iki gözümün
Bende eser bıraktı ışığı onun
Ahmed gel imanla kuşan derim

Ahmed uyanık ol sen fazlaca
Bir şiir yazmalısın sen uzunca
Nağmesi yedi feleklere varasıca
Gelsin sadası zile benzesin

Gönül Kalk Sen Beyte Git

Gönül sen kalk Beyt'e git[83]
Elçilik sende, miras bende
Şarabı olan puthaneye git
Üçler madeninin bahçesinde

Bahçesinde çok nurlu seyidin
Şefaatçisi ve şifacısı mahşerin
Odur habibim hem serverim
Üçler madeninin bahçesinde

Ahmed ve Yâsîn'in bahçesidir
Tâ-sîn tılsımının madenidir
Elmas ile cevher hem incidir
Üçler madeninin bahçesinde

Bahçesinde iki âlem serdarının
Yakınlıkta iki kaş kadar yakın
İki dünyada eşsiz sıfatlar onun
Üçler madeninin bahçesinde

Bahçesinde o can sevgilinin
Vahiy ile Kur'an sahibinin
Rahman'ın habibi ve hâdîsinin
Üçler madeninin bahçesinde

Bahçesinde insanlar şahının
Şefaatçisi cin ve insanların
Sahibidir kılıç ile Kur'an'ın
Üçler madeninin bahçesinde

Bahçesinde ağlar oldum
Bârî'ye yakın olmak umudum
Şefaat edenim ve seçkin şahım
Üçler madeninin bahçesinde

Bahçesinde benim o inleyen
Sevgisi için pek çok ünleyen
Hâlim çok kötü özleminden
Üçler madeninin bahçesinde

Bahçesinde onun yaralıyım
Parıltısı için onun ricacıyım
Onun şeriatıyla amel ederim
Üçler madeninin bahçesinde

Bahçesinde mîm, hâ, dâl'ın[84]
Onun aşkıyla nasıl talan oldum
Ey Ahmed sensin sarhoşu olan
Üçler madeninin bahçesinde

Bahçesinde şavklar madeninin
Tadından zevk veren kâsenin
Aşağıdan başına dek Ahmed'in
Üçler madeninin bahçesinde



Bugün Ahmed Çok Güçsüzdür

Bugün Ahmed çok güçsüzdür
Yalvarıyor sana ey yardımcı olan
Ateşten olsun iyice pak ve hür
Ya Rab medet ey yardımcı olan

Ya Rab medet ey yüce şahım
Felekleri, cennetleri yaratanım
Hem şerhlerimi ve beyanım
Ya Rab medet ey yardımcı olan

Ya Rab medet ey cebbar Rabbim
Bağışla sen miskin Ahmed'im
Ateşten olsun özgür her daim
Ya Rab medet ey yardımcı olan

Ya Rab medet ey sultan ve şahım
Ey Güneşi hem Ayı yaratanım
Sen ey Ahmed için sığınağım
Ya Rab medet ey yardımcı olan

Ya Rab medet yardım senden
Sen affet beni ey yardımı istenen
Yalandan ve asılsız kimselerden
Ya Rab medet ey yardımcı olan

Ya Rab medet, hoş cevap verensin
Hoş duyan ve yakınlık gösterensin
Sevgilisin hem umut bahşedensin
Ya Rab medet ey yardımcı olan

Ya Rab medet ver Vedud lütfunu[85]
Rahmetin ve ihsanın gelsin bana
Hem ayakta hem oturma anında
Ya Rab medet ey yardımcı olan

Ya Rab medet eyle Vahhabın affını[86]
Utandıran amel ve yanlışlarımı
Apaçık Kur'an ile ört tamamını
Ya Rab medet ey yardımcı olan

Ya Rab medet metîn rahmetin[87]
Ahmed'in üzerine eksiksiz gelsin
Apaçık Kur'an ve kitabın için
Ya Rab medet ey yardımcı olan

Ya Rab medet rahmet eyle daima
Dolsun yer, deniz ve kara onunla
Ver bize zararlı amellerden koruma
Ya Rab medet ey yardımcı olan

Ya Rab imdat ne güzel vekilsin
Lütfun ne güzeldir hem celilsin
Rahmet ver hakir kullarına senin
Ya Rab medet ey yardımcı olan

Ya Rab imdat, ister ki Ahmed
Senden gelsin sürekli rahmet
Sana mahcup olmasın Ahmed
Ya Rab medet ey yardımcı olan

Haşimi Nebi'nin Aşkı

Haşimî Nebi'nin aşkı[88]
Boyumu hem posumu eğdi
Odur Âdem neslinin şahı
Sevgisi beni güçsüz eyledi

Namlı olan sevgili sevgisiyle
Süvari eylediği askeriyle
Dağdan ovadan geçti saldırıya
Geldi üzerime kavga çıkardı

Üzerime saf saf olup vardılar
Tambur ve deflerle durdular
Raf raf oldu tuti ve kumrular
Gönlüme sert darbeler indirdi

İndirdi gönlüme ok ve mızrak
Sordum cevabını ettim merak
Sevgisi yaktı sevgilinin sıcak
Ondan yanık gönül kokusu geldi

Ondan geldi can nurun kokusu
Yedi göklerin aydınlığı oydu
Kur'an arştan beyan oldu
Sözleri yüksek derecedendi

O yüksek şeref sahibinin sözleri
Seyidi ehl-i beytin ve sahabeleri
Çek örtüyü perdesiz koy kalpleri
Işığı her köşeden terennüm eyledi

Onun ışığı ayrı o nurlardan
Avaz ve nidalar gelir canımdan
Dök gözlerden yaş ve sedadan
İki deniz bende birleşiverdi[89]

İki deniz meşguldür dalgalarla
Sarhoştur cahil ayrılıklarla
Sarı benizli kâkülün aşkıyla
Gönül ateş gibi hepten eridi

Gönül ateş gibi sarhoş meyden
Ney gibi titremekte depremden
Hay zikri avazı geliyor benden[90]
Israra susayandan sakın kendini

Rakiplerden uzak olun sakın!
Zikriyle sarhoş olun cananın
Garip olandan, işaret ve bakışın
Doğruyu ayırt etmek için delildi

Delil odur her zaman Ahmed'e
Feryat ediyor ağzıyla ve diliyle
Rahmet gelsin senden biteviye
Ona ilaç olsun diye güç diledi

Güçlü olayım alev benzerinde
Seraba benzeyen bu fani yerde
Vahhap'tan gayrısı yok Ahmed'e
Yakındır evden çıkarılma vakti



Sevgilinin Aşkından Gelen Şimşek

Sevgilinin aşkından çakan şimşek
Ok ve süngü gibi gönle isabet etti
Acayip olan o nurdan gelen zevk
Batıdan güneş misali hareket etti

Hareketi ve hayatı gönüllerin
Omuz başı ışığı ve gönüllerin
Güzel kokusu tozun ve toprağın
Leyla'dan misk gibi yayılıverdi

Yayılıverdi o tatar miskinden
Gönül yandı alev ile ateşinden
Aklım firardadır başımdan
Coşkudan kalbimin kısıldı sesi

Kısıldı sesi kavuşma zevkinden
Savaş ve vuruşma kederinden
Makam ve hâllerin şevkinden
Gönlüm vecitten kurtuluşa erdi

Kurtuluş verir sinesinin şavkı
Aniden çakan şimşeğinin ışığı
Gönül zevk ve sevinçten ışıdı
Feryatlar yükselir bizden sürekli

Feryatlar yükselir bizden daim
Ayrılık yüzünden şaşkın hâlim
Sevdayla yanık benim kalbim
Rüzgârının kokusu gönle esti

Leyla'dan rüzgâr estiği zaman
Bir şavk parladı canımdan
Tatlı sanki şeker kamışından
Vurdu gönle silah ve darbeyi

Sevgilinin oklarıyla silahları
Acayip derman eyledi yaraları
Doktordan verdi dermanları
O hekim ve cerrahtır sürekli

Cerrah yaralarımı etti derman
Ta ki şifa bulsun yeni baştan
Gözlerdeki ağlama ve yaştan
Kalbim açıldı hem genişledi

Kalbim genişledi hem açıldı
Çamur âleminde soluklandı
Süvari mızrağını omzuna aldı
Açıkça vurdu gönle darbeleri

Açıkça ayrıldı Ahmed'ten
Verdi yardımdan ve sesten
Ruh ve canını feda ederekten
Leyla için ağıtlar söyledi

Ağıtlar çifter geldi benim
Gönüldeki remzi söyledim
Yandı canım ile kalbim
Allah umut ve sığınak idi

Allah göğüs genişliğinden
Ayıp ve kusurla verdi bize
Işık ve huzur uzaktır bize
Gönle hayli yaralar verdi

Yaralı gönülde çoktur elem
Akıyor ondan irin ve kalem
Ruhu ve canımı verdim selem[91]
Beni gam gemisine çevirdi

Sevgili Darbeler ve Yaralar Vurur Gönüle

Sevgili darbeler ve yaralar vurur gönüle
Yaralar kalbimi attığı oklar ve mızrak ile

Benleri, ayva tüyleri ve ince siyah zülüfleri
Zevk ile ferahlık hem genişlik verirler gönle

Ki biz terk etme hâlindeyiz o putperest olanı
Lat ve Uzzâ oldular istirahat yeri seninle[92]

Ben ki sevgiliyi tavaf etmeyi hedef ettim
Başlangıç ve açılışlar arşın ilahının adı ile

Sevgili bizim için müsaadeyi verdi
Boynunun tavafına gelmeme güzel sözlerle

Örtündük biz çiçekleriyle şimşir ve okların
Hem hançer ve Caferî oklarla ve mızrak ile

Hadisler bizzat yapmaya izin vermedi mi hiç
Aydınlatan ve doğruluğa ışık tutan metinlerle

Şerhu'l-'Ubab ile Menhec'i ve Ravda'yı[93]
İbnu'l Hacer geldi dinledik cömertlik kulağı ile

Dedi, bizden sana izin var ey gönlü yaralı
Git sen şeftalilerin ve elmaların bahçesine

Ama önce abdest almalısın sen yeniden
Zemzemden ve abıhayattan serperek üstüne

Hacer'i ziyaret ederek elini sür selamdan önce
O zaman çaba ve duruş rahatlık verir gönle

Sonra edep ile sen kuşan kendin için
Gül bahçesinde ve bostanda nikâh akdiyle

Sonra em nur ile hoş kokuyu o lambadan
Uzak dur zinadan, aşırı zevke ve eğlenceye

Karkaf kadeh ve kâseden bade ile mey iç
Gelişin ile gidişin olur sarhoş ve mestane

Ahmed, acınacak hâlde sevgilinin aşkından
O yüzden imdat ve yardım ister haykırmayla

Gönül şahının bizi görmesi umut ve ricamız
Akşam ve sabah dua ediyoruz bu nedenle

Ey sevgili bize koruman ve yardımın gelsin
Sensin kutsalın hamisi sabahlar ve gecelerle

Umudumuz senden ya Rabbim, ey seyidim
Ey her kapıyı açan, yardım ve fethi ver bize



Can ile Gönlün Ruhu ve Canı Olan Dilber Sıfatlı Güzel Huri

Canımla gönlümün ruhu ve canı, dilber sıfatlı güzel huri
Misk ve hoş koku verdi topraktan, doğrudur lafzı ve haberi

Yaraladı kalp ile gönlümü odur aydınlatan yedi gökleri
Can ile ruhum olan temiz soylu pir, pek güzeldir sözleri

Ahmed Muhammed Mustafa'dır çok nesih hadisin sahibi
Onun aşkı yaralamıştır beni, gönül başarılı bizde hayli

Bana başka şefaatçi yok asla nur yüzlü kılavuzdan gayrı
Kalbim ve gönlüm iki parça oldu kurudu, kuru ve yaralı

İlahi, feyzini dök üzerine kalbim ve gönlüm açılsın ta ki
Yüreğim karanlıkta, onun ateşi canla cesedimi kötü etti

Nefsim kapınızın önünde yüzü yerde yatıyor sürekli
Ahmed senden nimet istemekte ey nurlu yüzün sahibi

Daima gönülden inliyorum kurbanıyım ayrılık acısının
Ey şanında yüce olan, manasında bellidir izzetinin

Sen daima Ahmed'i affeyle ki gönlü korkar olmuştur
……[94]_

Biz Saf Nuru Bulana Kadar Güneşimiz Gitmişti

Biz saf nuru bulana kadar güneşimiz gitmişti
Can ondan yara aldı sabah ağarınca şafak vakti

Tan aydınlığı bana vurunca yayıldı bir acayip nur
Düştüm gurur deryasına, canımız ondan yara aldı

Canımız ondan hüzünlendi figan ve ahlar ettikçe
O yüzden gazeller okuduk, kuşandık ok ile silahı

Kuşandık şimşir ve oku ziyadesiyle esiriz aşka
Canımıza vuran şavkla bereketimiz rahata erdi

Bereketimiz arttı o nur yüzlü Leyla'nın ateşi ile
Yakın keşfin fethiyle gönülden ferahlattı bizi

Kalbimize vurdu garip remiz ve manaların ışık ve alevi
Şavkı çok vurunca gönlümüze benden hayli feryat geldi

Ahmed'ten pek çok ahlar ve figanlar geliyor sürekli
Ya Rab, Fettah'ın yakınlığı ve fethiyle ver yardımı[95]



Ya Rab, Yardım Eyle Ey Sevgili

Ya Rab, yardım eyle ey sevgili
Gönül ateşi yaralar açtı içimde
Daha ziyade yakın alevin etkisi
İmdat ve feryat daimdir bizde

Bizde nağme ve gazel daimdir
Cismim elinden her an hâlsizdir
Beni hep ayrılık içinde bırakır
Şavkımız gitti bizi terk etmede

Şavkı sevgilimizin pek acayip
Bana ziyadesiyle olmuş nasip
Şiir ve nazımın etkisiyle garip
Ferahlık oluşuverdi kalbimizde

Kalbimiz ateş gibi yanar ondan
Daha ziyade ortaya çıkan arzudan
Geldi gönlüm üstüne acımadan
Hep çığlık ve ayrılık var bende

Hep bahsini ederiz biz çokça
Düşmüş hâldeyim ben zora
Esir olmuş hâldeyim aşka
Ya Rab aç kapıyı önümüzde

Ya Rab sen ver saf nurunu
Süzerek temiz etsin ruhumu
Beni tavafa dolaştıran arzuyu
Geldim misk kokusu içine

Geldim bana şarap verdi
Dalga ve kabarcıkla yaktı
Deniz bize verdi serabı
Ruhumuz kaldı kemerde

Vurdu ruhumuza ışık ve nur
Ziyade olsun şavk ile huzur
Affolunsun ayıplar ve kusur
Gelsin ve serpilsin üstümde

Ya Rab senden gelsin
Güneş ve aya benzesin
Bana sığınak ve iffet olsun
Ahmed dursun şevk ile

Gittim Güllerin Bağına

Gittim güllerin bağına
Tan vurdu bana sabah oldu
Zülüfleri inmişti omzuna
Canımız onda ferah buldu

Canımız onda buldu sürur
Işıltısı bize verdi huzur
Bende çoktur ayıpla kusur
O yüzden canım yara oldu

O yüzden canda hüzün ve tasa
Vardılar üzerime savaşmaya
Doğudan gidene kadar batıya
Dâğlar ve yaralar bizi vurdu

Bizi vurdular dâğ ve yaralar
O yüzden gözlerimiz ağlar
Ondan uçar ah ile feryatlar
Tövbe ettim nasuh oldu[96]

Tövbe ettim kötü fiilden
En çok iblis dürtüsünden
Lütuf isterim Rahîm'den
Ruhumuz onda çaba buldu

Ruhumuz görsün seyri onda
Her sabah ve hem akşamda
Başlangıç olsun canımıza
Ahmed'e olsun kazanç yolu

Ahmed nağme, nazm ve nizamdan
Büyük sevgiye ve aşka ulaştı ondan
Aşk ile sarhoş kaldı her zaman
Nefsimiz bize isyankâr oldu



Gittim Nergislerin Bağına

Gittim nergislerin bağına
Güzel gözlü ceylanı gördüm
Raksa döndüm ben o arada
Yara aldı o yüzden ruhum

Ruhum o yüzden yara aldı
Bizden nağmeler sona vardı
Gözlerim ağlamaya başladı
O yüzden yaralandı canım

Canıma ışığı hem ateşi değdi
Kalbimiz o yüzden firar gezdi
Üstüme yüz kınama hem ar geldi
Açıkça nağmelerle vuruldum

Vuruldum nağmelerle pek fazla
Daha ziyade kıvırcık saçlarıyla
Arşa yükseldi sesim feryatla
Güzel yüzünü vaktaki gördüm

O tatlı şuhun bana görünmesiyle
Hayallere daldım onun etkisiyle
Nurlar içindeki pek hoş cemaliyle
Uzak ona ve eksiktir övgülerim

Uzaktır onlardan ayıp ile kusur
Sevgi içindedir hem çokça huzur
Canımıza verdi sevinç ve sürur
Bu yüzden onun yanıdır yerim

Gönlü yaralı oldum bu yüzden
Yanan bülbül oldum aşkından
Nağmelerim geliyor gülden
Çirkin şeytandan olan nefsim

Gaddar şeytandan olan nefis
Bizi çokça ağlatır gelir ahımız
O yüzden pare paredir kalbimiz
Ahmed sözüm açık olsun isterim

Ahmed istemektedir rahmeti
Gül bahçesini, bağ ile cenneti
Uzak olsun ona ayrılığın ateşi
Özgür olsun ve kurban her daim



Bugün Ne Şaşkınlık Tuttu Beni

Bugün ne şaşkınlık tuttu beni
Pek fazla yara aldım ondan
Dâğladı ahlakının akisi
Sözleri en açık lafızlardan

Sözleri, lafızları ve kelamı
Bana büyük sevgi verdi
Lain şeytana hep haramdı
Gelen ışık o açık lafızdan

Yârden ve dosttan bir ışık geldi
Canımıza bir acayiplik değdi
Bizden bu garip şiirleri verdi
Canımız yaralandı ondan

Canımız ondan aldı bir nara
Oldu yüz nağme, avaz, seda
Ruhumuz o yüzden oldu feda
Benzedi İsmail'e oldu kurban

Benzedi ağaç yapraklarına
Umarım yağmur düşer ona
Kalbim ondan eder sakınma
Yayılan bir nurdu sırçadan

Ariflerin kalbinde bir nurdu
Yaratandan duyulan korkuydu
Tavaf edenlerin imdadı buydu
Çirkin şeytana uyan nefisten

Ahmed'te olan nefis kâfirdir
Hakkın emrine karşı facirdir
Ondan açığa çıkan sayısızdır
Bu fiiller ağır geldi o yüzden

Bugün Seherde Gönülden İnliyorum

Bugün seherde gönülden inliyorum
Benden ah ile vah gelir bu sebeple
Gönül yarasının dâğını çekiyorum
Kan ve elem akar ondan bu nedenle

Bu nedenle akar benden kanla elem
Canımı ve gönlümü verdim selem
Yaratandan böyle emir aldı kalem
Yaz sen Narenci ve şeftali hattıyla

Yaz sen hattıyla nurların ve güllerin
Zambağın, menekşe ve sümbüllerin
Çünkü tutkunu oldum sevgisinin
Bayrağı, sancağı ve tuğunun altında

Sevgilinin parlayan bayrağı altında
Hoş kokusu ve nesimi vurdu bana
Güzel zülüf ve benlerindendi ama
Neşeli ve işveli cenabından gelir bize

Cenap sahibi yârimden gelir
Misk kokuludur o hem naziktir
Yanağı ayın on dördüne benzerdir
Beni kor eyledi bütünüyle

Bütünüyle ateş ve kor etti beni
Görünmeyen yârin sevgisi
O parlak alınlı o gül yanaklı
Akıl baştan gitti bende

Bende sabır ve karar kalmadı
Ateş ve kandır gönlümün payı
Mest ile divane oldum hayli
Yaslıyım uçamayan kuşlar haliyle

Yasım ve hüznüm çoktur benim
En çok kıvırcık zülüfler sebebim
İnsanlar ve melekler kulak verin
Derin bir ilim lazım bu sevgiye

Bir ışığın olması lazımdır
Benim gibi mest olmalıdır
Sevgiliden haberdar olmalıdır
Kahve içmelidir yonga misaliyle

Vuslat aşkından kahveyi
Şerbet fincanından meyi
Candan nur gitti karanlık etti
Ahmed konuşmayı iptal eyle

Ahmed ayrılık acısındandı
Derdin ve özlemin içinde kaldı
Tutuştu ateşler arasında yandı
Kulaksız ve sağır kalmış öyle

Kalmış sözsüz kelamsız gezer
Ayrılıkta pek çok hayret eder
Gönlümde arzular ve istekler
Bayrak ve tuğu çekti önümde

Nasıl Bir Derttir Yâr Yüzünden Ayrı Kalmak

Nasıl bir derttir ayrı kalmak yâr yüzünden
Kurtar âşığın gönlünü ayrılığın ateşinden

İki yılana benzeyen beliklerini çöz sal üstüne
Benlerden, nergislerden misk serpili zülüflerden

Yükseltir o en büyük uğur yıldızı olan Müşteri
Gönlün tam üstüne vurdu yay burcundayken

Tûr Dağının üstünde Musa'nın "yed-i beyzâ"sı[97]
O nasıl mucizeydi ki çıkıvermişti yerlerden

Yüzündeki ben, ayva tüyü, siması ve yanağı
Güneş ve ay gibi meyve verdiler hepsi birden

Yanağı ve goncası, zülüf ve zincir zincir saçı
Ki aşk gösterdi başını kadehinin meyinden

Sümbül burcunun üzerinden Utarid yıldızı
Yükseliverdi gönül, sefer eyledi Leyla'dan

Güneş doğuş esnasında bağlayınca beni
Hüzün doğdu güneş kevkebinin burcundan[98]

İnletir beni "Şüphesiz onun sevgisi bağrını yakmıştı" sözü[99]
Gönlümün karşılık verdiği sevgi hep bu türden

İnliyorum, Allah'tan daima ağlayarak istiyorum
Asker gibi şaraptan farkım kalmadı neferden

Benden yüzlerce ah ile feryat ve hüzünler gelir
Bana zafer ver Leyla'nın aşkının aydınlığından

Ahmed'in gönlü ayrılık acısı ile yaralıdır
Allah vuslatı sığınak olarak versin yağmurdan

Ya İlahî, bize yakın eyle sen rahmetini
Vuslattan haber ver, sensin çözen ve halleden

Kavuşmaktan başka muradım yoktur benim
İster satranç ile ister tavlayla oynayayım ben

Sanemdeki Mananın Sırrı Birlik Güneşinin Şimşeğinden

Sanemdeki mananın sırrı birlik güneşinin şimşeğinden
Alıp verdiğim her nefes bir akistir Samed'in sırrından

Gönlümün derdi Lât ve Uzzâya gönül veren bir sanemdir
Kalbimi hesapsızca yaktı bu sanemin yüzünden akseden

Hakikatin şudur ki sırrı; varlığın manasının anahtarıdır
Oysa kalbin aldığı hasettir ama mecazı almış hakikaten

Azer putperesttir çünkü görmedi bile bir tek olanı
İçtiği kadehin kâfiri olanın gözü iltihap tutmuş cidden

Yüzü kavuşma güneşine benzeyen o güzel sevgili
Ona ruhumuz inandı, kalbimizin bağlanması o yüzden

Gönül sanemin yüzündeki akisten dâğlı ve yaralı
Hakikat aynen böyle, can ve cesedim yandı birden

Kalbimi ve ciğerimi yaktı yârin yüzündeki güzellik
Canla gönül ve ciğerimizin ah ah etmesi bu yüzden

İblis, başında saf taç bulunanın önünde secde etmedi[100]
Bu oldu kınanmasına, azline, hakir düşmesine neden

Bırakmaman için Mîm'i, sevgilinin yüzünü ve benini
Göz, alın, nur ve yüz çekiciliği habibin sevgisinden[101]

Habibe duyulan sevgi kalplerde acayip bir nur oldu
Gönül meselesinin şerhi geliyor boy ile posundan

Hep ondan kurnaz yanaklarının beninden görünür oldu
Âşıklar gönlünü koyarak hâlin rüştüne erdi bu meseleden

Ahmed put sanemin rüştündendir ki o Lâttan ayrıdır[102]
Güneşten ötürü hasta ve al, saneme ibadeti bu sebepten



Gülşenin ve Bağın Süslerinden

Gülşenin ve bağın süslerinden
Bülbülün gönlü güle düştü
Tutinin hem kuzgunun sesinden
Gönül kelebeği perdeye düştü

Gönül kelebeği düştü muma
İki gözünde gözyaşından damla
Güneşten parıltı vurduğu anda
Gökyüzünden yere kadar indi

Gökyüzünden bir şimşek baktık
Parıltısından bize vurdu bir ışık
O metinden biz bir lezzet aldık
Talanımıza bizim bir akın getirdi

Talanımıza vurdu bir yağma
Gönlümüz onunla düştü korkuya
Ateşten bir alev ile yalaza
Aşkına aksi .....

Meyhanedeki ateşin aşkına
İki atlı çıktılar meydana
Gül ile reyhanların kokusuna
Bu biricik beni mey sarhoşu etti

Meyhanedeki ateşin aşkından
Meydana iki atlı geldiler ondan
Gül ile reyhan kokularından
Beni bu biricik mey sarhoşu etti

Bu mum ki gönül nuruyla yanar
Çok inledi etti feryat ile figanlar
Gonca içindir bülbülde sedalar
Peş peşe düzgün nağme söylerdi

Nağme söylerdi seherde narayla
O gülün ve hem şahinin parıltısıyla
Başı yukarıda olan abidin tarzıyla
Dama ve tavla oyunu benzedi

Divane âşık gelmişti oyunlara
Düşmüştü tuzaklara hem avlara
Esir olmuştu hem siyah bağlara
O güçlü ve merdin sevgisiydi

Mest hâlde yârin sevgisinden
Seyrandaki gezme hevesinden
Meydandaki gönül süvarisinden
O can sıkıntısından sabahın erkeni

Gönül Oldu Güneşin Nuruyla

Gönül oldu güneşin nuruyla
Aydınlık o güneşten yayıldı
İnanmalısın sen bugün bana
Can ve ciğer birbirinden ayrıldı

Can ve ciğer kan oldu hepten
Kapaklar gözyaşıyla doldu birden
Ayrılık acısı etti mest ve divaneden
İmdadım ve çağrım bir Allah'aydı

İmdadım ve çağrım çoktur benim
Can ile ciğerim yanıktır benim
Felek ve cenneti yapan Hâlik'im
Üzerimize ondan rahmet yağdı

Ondan rahmet gelsin üstümüze
Ateşsiz yaktı gönlümü dâğ ile
Bana yükledi gamları tümüyle
Ah ve figan bende nara kopardı

Ah ve figanlar çok gelir benden
Ta feleklere dek gitmiştir benden
Melekler onu duydular hepten
İmdat ettim benden seda kaldırdı

İmdat ettik biz âlemin beyine
On dört tabakayı yaratıp var edene
Bana geçmiş olan emirlerine
Ruhum ile cesedim feda kaldı

Ruhuma vurdu ışık ve alevler
Sabra döndü bende can ve ciğer
Canımı benim yakan dilber
Götürdü zahitler yoluna bıraktı

Götürdü tarikata girenlerin yoluna
Düştüm helak edenlerin yasına
Ya Rab beni kat dostlar rafına
Hile için çalışanlar zıttı ve inadı

İnadına hileyle çalışan zalimlerin
Delili ilminden olsun âlimlerin
Ahmed, talip ol sağlam olanına!
Uzak dur iş edinenden fesadı

Uzak dur işin çirkin olanından
Kalp ve ciğer yaralanmış ondan
Dâğın ve yaraların arttığı zaman
Sakın arkadaş edinme kıskancı

Sakın bu zamanda benzerinden
Tercüman oldu onlar tamamen
Ya Rab imdat, ey yardım istenen
Rasatçı şerrinden uzak kıl beni

Ey Bârî Olan Allah'ım, Yeniden Sen Rehmet Eyle

Ey Bârî olan Allah'ım, yeniden sen rahmet eyle
Seni zikretmektir sözlerimiz ya rabbi tevhit ile

Bir kez daha rahmet eyle sen bize kavuşturarak
Sevginle yanmış hâldeyim ben aşkının şiddetiyle

Ağlayarak istiyorum İlahî sen sevgilinin lütfundan
İsyandayız ve mürtet hâldeyiz bağışla bizi affin ile

Günahlarda bağlı ve isyanlarla yaralı kaldım ben
Cömertliğinin feyzinden gelsin rahmetin kuvvetle

Yüzüm karadır bu suç ve günahlardan utançtayım
Sevgilinin aşkıyla yaralı hâlde kaldım hamdın ile

Yârin aşkıyla ve kartal bakışının oklarıyla yaralıyım
Ki gönül bağlı hâldedir bülbül kuşunun pençesiyle

Hasta ve hâlsiz kalmışım mest yârimin sevgisinden
Aşkıyla yaktı beni ve uzattı onun şimşeğiyle

Mestlere yâr olanın şimşeği ve yıldırımının yükselişi
Bu aşk kanadımızı ve gönlümüzü bağladı ziyadesiyle

Leyla bak bir defa bana sen amma şefkat göstererek
Biz senin meylinle düzene çekilmişiz ama dengeyle

Sana meylimiz nâkus ve santur ile kemençeyledir[103]
Senin zevkin coşkunluk verdi bize rakslar ve ölçülerle

Raksımız ve coşkunluğumuz Leyla'nın nurundandır
Zevk ve sevincimizin kesin delili gelir yârin boyu ile

İtikâftayım ben yârin kapısında ki ta eskiden beri[104]
Yârin tahtı zevktir ki bizce benzerdir Cemşid tahtı ile

Yüzü neşe, alnı ay misali, cennet hurilerindendir o
Parlaklığı cor gülünün nuru ile benzer bir güneşe

Ahmed aşk kadehini içmiş hâldedir sâkînin elinden
Safi zevk ve yüceliğe sahip kupalar ve kadehlerle

Ahmed safi mey ile dolu kadehini gönlüne döktü
Yârin meyinden gelen ışık yayılarak vurmuş gönle

Kavuşmanın ışığı beni yara bere içinde bıraktı
Hasta ve hâlsizim açıkça amma kendi sevgimle

Sâkînin aşkının elinden hastayım ben hesapsızca
Deli ve divaneyim sâkînin sarhoşuyum tevhit ile

Ey Mülkün Sahibi, Sensin Bütün Kulları Yaratan

Ey mülkün sahibi, sensin bütün kulları yaratan
Sensin şaki ve saidler için gayret ve ihtiyaç duyulan

Rahmetini ver sen daima zayıf olanların üzerine
Kavuşma isterim ben her iki göz ve iki pınardan

Kavuşma istiyorum senden ya Rab bitsin ayrılık
Ben miskine hem düşküne rahmet gelsin senden

Aşkını attı gönlüme yaralandı ciğerim ve yüreğim
Gönle ilgi gösterdi bu şekilde pek çok yakından

İnler, feryat ederiz, bizden gelir ah, keder ile vah
Senin siyah benin bana ne hâller verdi korkudan

Ben ki daima kavuşma isterim senden ey İlahî
Daima beyit, şiir ve kaside söylemekliğim bundan

Ey yönelten doğruya senden ağlayarak istiyorum
Sana kavuşmadır amacım bu şiirden ve nağmeden

Merhamet eyle cömertliğini göster yaralı kuluna
Gerçekleştir bizim için sözünü veriver "ol" emrinden[105]

Sana kavuşmaktan başkasını istemem ya Rabbi
Sarhoş ve yaralıyım seni sevmenin şiddetinden

Ya Rab kavuşmayı ver bize sevgiliye yakınlığı
Anahtarları ve kilitleri sen açıver üzerimizden

Açıver sen hâlis ve saf kereminden Ahmed için
Şeytanlara, bozgunculara ve düşmanlara rağmen

Ya Rab kerem, lütuf ve merhametin herkesedir
Bir kez sen kaldır yüz örtüsünü bâkirelerden

Emirlerin için yüz inleme olur murattan amma
Cevher, inci ve dürdane demem işte bu yüzden

O Şirin ve Şeker Güzelin Sevgisinden

O şirin ve şeker güzelin sevgisinden
Esir düştü gönlüm o zevk yüzünden

Gönlüm ayrılığı hiç istemedi asla
Gümüş bileklikli kolu ile bileğinden

Zincir saçındaki yaseminler ve laleler
Mum gibi parladı yanak ve goncasından

Sevgili odur cümle âlemin canı için
Ta Bulgar'dan Saksin'e ve Hind'den[106]

Bağdat'tan ve Irak'tan Hicaz'a kadar
Sudan'dan ve Mısır ile Sind'den[107]

Çarşılardan beldelere ve şehirlere dek
Haviden, kavaradan ve bütün köylerden

Odur tuti ile bülbül hem açılan gonca
Âşığın gönlü yanıktır o güzel yüzden

Halhalı ve zebadinin yapraklarının ıtırıyla[108]
Yürüyen kızın yanakları farksız güneşten

Bârî'den bir yansımadır yüzünün nesimi
Ki hayranı oldum uzun boyuna posuna ben

Benim âşık olan, Hak Yaradanın aşkı ile
Hakiki ve mecazî olarak kederde olan

Gönlümü aşk denizinin şişesiyle vurdu
Bende sabır ve karar kalmadı rendesinden

Ahmed'in kalbini ki celladın aşkı yakmıştır
Nasıl da bağlamış farkı yoktur kementten

Sevgisiyle çekseydi bizi kendi yanına
Hoş esen yeli farksız zebend miskinden

Hoş yeli ıtır, amber Tatar miski kokar
Ruhumuza etkisi sanki şeker cinsinden

Çetindir Ayrılık Ateşi

Çetindir ayrılığın ateşi
Bugün bende tazedir
Cesetle canın yok hâli
Gönül dert ve irinledir

Gönül dâğlanıp yara oldu
Ağlamaya pek arzulu
Hepsi boyundan uçtu
Yine bana tehditledir

Yine sarhoş eder beni
Aya benzeyen inci tanesi
Canım ateşlere benzedi
Ah ileyim vuslat uzaktır

Ahım gönül vuslatından
Gördüğüm gül bağından
Gül ile servi ağacından
Kaldım ayrılıkta tek ve bir

Kaldım zayıf ve zelil
Kandilin ışığıyla Celil
Hasta etti beni hem alil[109]
Yerde kutlu eblehe çevirir

Eblehim ben hak yolunda
Ve parlasın perde başında
Ya Rab sen şafağı doğur da
Kapımı anahtarsız açtır

Kapımdan yardım ve zafer
Uzak kalmış bana bu sefer
Vay bana yok sığınacak yer
Ey şanı yüce İlah fethe edir

Fetih ver sen Ahmed'e
Lütfunu gördük her yerde
Senin adındır Ebedî
Olduk şaki ve kutlular

Olduk Vedud'un lütfuyla
Rahmeti, keremi ve ihsanıyla
Kullarıyız rükuda ve sücutta
Çok ve fazla şiddetlidir

Çok kaldım bu zamanda
Onurum kalmadı cihanda
Düştüm gam deryasına
Aşırı kahır ve inattandır



Tan Atınca Sabah Vakti

Tan atınca sabah vakti
Bize bayram oldu cidden
Sâkî bizim için getirdi
Bir kâse tevhit meyinden

Mey şarabından bir kâseyi
Aydan ve bedirden bir şuleyi
Deniz köpüğünden bir katreyi
Verdi şükür ve hamt birden

Şükrün bize her daim gerek
Farzdır onu ayakta tutmak
Mest olup kendimizden geçmek
Yüceltiriz seni biz bu yoldan

Bu yol sarhoşları andırır
Tas ve fincandaki şaraptır
Meyhanelerdeki sarhoştur
Mağrur olur methetmekten

Mağrur olur bu nağmelerle
Görünürler bu nazımlarla
Meşhur olur bu resimlerle
Neler doğdu bu terkipten

Bu terkipler ve doğumlar
Aylar, cuma ve bayramlar
Şeddeli olan açıklamalar
Mecrur eder bu şarttan[110]

Bu tamlamadan mecrur olurum
Mey ve davuldan mest olurum
Yanında değerim yoksa ölürüm
Yenilendi cer harfinden[111]

Cer harfi bize etki eyledi
Ya kınadı ya tövbe ettirdi
Ne uyuyorsun daha haydi
Bu atıftan, sıfat ve tekitten

Sen atıf ve bedelisin canın
Verirsin bir remz ve nişanın
Meyisin sen tas ile fincanın
Münsarıf ettin beni tümden

Beni münsarıf ettin Bârî'ye
Yaktın beni ateş hem alevle
Karanlık gönlümü şerh eyle
Ahmed'in teyidi alır senden

Ahmed seninle bulur tedbiri
Her daim sendendir takdiri
Düzenleyen sensin şerefini
Kendini tecrit eder o yüzden

O yüzden bu nağmeleri söyler
Şiirler, nazımlar ve gazeller
Bu adet üzere yaptığı resimler
Bağlı hâldedir uzak düşmekten

Ay Yüzlü Sevgilinin Aşkı

Ay yüzlü sevgilinin aşkı
Vurdu gönlü yeni parıltıyla
Leyla'nın pek acayip ışığı
Bu geri dönüş uzak akla[112]

Meydir testiden ve övülmüş
Nur ve ateşi gönlü yakmış
Leyla'nın ışığı insafsızmış
Tomurcukları kat kat istifli[113]

Mahvetmiş hâlde beni yârim
Tozun ve girdabın içindeyim
Tek sendendir şefaat isteğim
Çünkü azap hak tamamıyla[114]

Darbe ve silahla vurdu bize[115]
Kanada, kola ve bedenimize
Bir kurtuluş ışığı gelse yüze
Kaçtığın şey işte budur anla[116]

Kader kulları seven Hak'tan
Geliyor yüksek doruklardan
Bir nurdur her iki yanaktan
Size vaat edilen gün bu ola[117]

Bağına girdim ben güllerin
Kokusunu aldım al güllerin
Nağmeleri gelir bülbüllerin
Oturmuş iki melek sağa sola[118]

Varlıkların mesti oldum
Gurur deryasına düştüm
İsyanla doludur göğsüm
Beni sevk eden ve şahitten

Mestiyim mey ile şarabın
Kulağım sesinde kemanın
Dalga ve kabarcık içi gönlün
Oturmuş iki melek sağa sola[119]

Sevgili vurdu beni hayret ile
Acayip şiirler ve remizlerle
Leyla'nın aşkının hissesiyle
Gözeten kollayan var onda[120]

Gitmiş idim ben meyhaneye
İnci tanesinin aşkı sebebiyle
O ay yüzlü olan o mestane
Hazır oldu yanımda olanla[121]

Helak ve telef olmuşum ben
İşlediğim günah ve hata elinden
Ağır ağır yürürüm hayretten
Her inatçıyı, nankör olanı hayra[122]

Kalmadı âlem içinde şerefim
Tuzaklar ile tutkun hâldeyim
Bulutlar arasındadır kalbim
Ameli için çetin azaplarda[123]

Ey Ahmed mey perestsin
Bu şarap ile sen mestsin
Yılanvari saçıyla ısırılmışsın
Derin bir sapıklıkta kalmakla[124]

Aşkımız bizim derya oldu
Kaşının acısı gönlü vurdu
Gözlerimi yaşla doldurdu
Der ki, "yok mu daha fazla?"[125]

Rahmeti Bârî olan rabbimden
Sınırsız bitimsiz isterim ben
Kurtuluşa ereyim ateşten
Katımızda fazlası da var'la[126]



Aşk Kadehinden Mey İçenin

Aşk kadehinden mey içenin
Fincanı Ahmed aşkındandır
Gönle ışığı vuran şimşeğin
Şarabı Ahmed aşkındandır

Bir şarap aşktan doğmuştur
Kalpte dalga ve kabarcıktır
Sine elinden kebap olmuştur
Dolunayı Ahmed aşkındandır

Ay olmuştur tam iki haftalık
İncidir, sözlerinde var tatlılık
Oku meydendir tası şaraplık
Şarabı Ahmed aşkındandır

Kırmızı renkli şarabının
Gönüldeki hâl ile remzinin
İki gözünün, iki kaşı ve beninin
Parıltısı Ahmed aşkındandır

Parıltımız bizim çok acayiptir
Çok fazla alevli hem de ateştir
Remizleriyle manası gariptir
Coşkusu Ahmed aşkındandır

Coşkuludur ayrılığın acısı
Gönlü yakıp tutuşturması
Ayrılık hicranıyla yakması
Zevki Ahmed aşkındandır

Şems ile güneşten gelen zevki
Gezdirmekte gül suyu ve miski
Öd ile gül suyu kokusu sanki
Sevgisi Ahmed aşkındandır

Gönülden nûş ettiğimiz sevgi[127]
Şevkinden gönlümüz sevinçli
Feryat ve naralar atar sürekli
Nağmesi Ahmed aşkındandır

En yüksek makamın nağmesidir
Gönül kabarcıklı ve dalga iledir
Çeşitler, kısımlar ve kesimlerledir
Denizleri Ahmed aşkındandır

İnci ve mücevher denizinden
Açık ve parlak ayetlerden
Hem batın hem görünenden
Kokusu Ahmed miskindendir

Misk kokusundandır benleri
Kokar sıra sıra gül ve çiçekleri
İnciler ve mercanların benzeri
Nazmı Ahmed aşkındandır

Tutkunu olduğum aşkın nazmı
Beni ısıran o kızıl belikli saçı
İsteğim olan kadehin şarabı
Şimşeği Ahmed aşkındandır

Engi yaydan gelen şimşekleri
Ses ve sedasının nağmeleri
Gönlü yaktı o güzel ve neşeli
Ateşi onun Ahmed aşkındandır

Bu ateş gönlümüzü kavurdu
O yüzden sözüm gazel oldu
Canımızı ve ciğerimizi vurdu
Sarhoşluğu Ahmed aşkındandır

Yüzünün güzelliği dilberin
Şöhreti o sultan ve sevgilinin
Görünümü yüzünün ve çehresinin
Remizleri Ahmed aşkındandır

Levhasının ve evrakının remzi
Ateşte diri diri yaktı kalbimizi
Deniz içinde boğdurttu bizi
Ahmed aşkına yakınlığımdandır

Yay gibi iki kaşın yakınlığı ile
Hikmeti gözlere görünmesiyle
Ki Musa görmüştü iki denizde
Şerbeti Ahmed aşkındandır

Tatlı şerbeti içmek sevaptır
Gözleri kamaştıran seraptır
Dünya onun elinden haraptır
O nur ki Ahmed aşkındandır

O nurda ki çoktur parlaklık
Görünmüş belirmiş aydınlık
Güneştir, şemstir, güneşlik
Parıltısı Ahmed aşkındandır



Yârin Yüzü Zebadi Miskinden

Yârin yüzünün kokusu zebadi miskinden
Zülüfleri ve kâkülleri hem al dudağı alevden

Zülfü ve alınlığından, saçları ve perçeminden
Leyla'nın yüz güzelliğinden gönül çalındı benden

Güzel yüzüyle ve simasıyla hâlihazırda
Yakmış gönlümü yaralıyım sevgisinden

Bağlamış gönlümü aşkıyla esir etti beni
Yayıldı her yanıma farkı yok çekirgeden

Yayıldı aynı haşir misali kıyamet oldu
Bize vuran parıltısı demirci darbesinden

Parıltısından saçı, zülüf ve menekşe gözünün
Avcı okları geldiler üstüme onların hepsinden

Onların elinden yara ve bereler aldım
Gönlümü ve bağrımı kavurdular tümden

Gönlüm, bağrım, canım, kalp ve ciğerim
Onlardan çakan şimşek ile tarandı zaten

Zaten al yüzlü putun yıldırımı ve şimşeği
Adeta gönül çekti yanakları ve yüzünden

Adeta yanağı gül suyu ve misk kokusuydu
Sevgilinin berrak yüzünün nesiminden

Leyla'nın yüzünün nesimi ıtır ve amber
Ahmed'in gönlünü ve canını odur eriten

Gönül ve canımız mecnun ile tutkun oldu
Yârin aşkından aldığımız sevgi yüzünden

Aşk gönlümüze oklar fırlatarak vurdu öyle
Fazlalık bir yaşlıya etti beni kendi yerinden

Yârin sevgisiyle ve onun yaman aşkıyla
Gönlüm siyaha döndü onun sevgisinden

Balın ve şekerin tadını veren o sevgiyle
Keklik kuşu gibi bir yavru uçurdu benden

İpe ve tuzağa düşmüş olan kuş misali
Kalbin ve yüreğin hepsini bağladı benden

Sevgi bedeli olarak kalbimi ve yüreğimi verdi
Barındırdı beni kendi evinde ve hanesinde

Hacerülesvet evini ben tavaf edeyim[128]
Mumun kavurduğu pervane cinsinden



Kırmızı ve Yeşil Kadehimizin Yayı Bize Bade

Kırmızı ve yeşil kadehimizin yayı bize bade
Bugün sevgilinin parıltısı bende oldu ziyade

Zülüfleri ve siyah alınlığı, saçı ve yanakları
Dökmüş yanaklarındaki tellere misk ve zibade

Aç saçlarını Leyla hilale benzeyen yüzünden
Gonca kıvırcık saçın ve yanağının tazeliğinde

Senin güneşi andıran yüzünün yaralısı oldular
Güneş ve felek hep senin güzelliğinin emrinde

Güneş ki senin iki kaşının nuruyla bağlandı
Aşktan olan kadeh vuslatın için avcılık etmede

Can ile yüreğimiz yanıktır senin sevginden
Levha senin yüzünden serpmiş gönlümüzde

Lacivert ve cori gül senin kokunladır ekseri
Senin kokun doludur canımızla gönlümüzde

Kilise kapısına gittik orada mum ışığını gördük
Kalp ile gönlümü yaktılar, kavurdu sevgin de

Yaktın adalemi, kaburga, kalp ve gönlün hepsini
Bütün hepsi beraber eğilmişler aşkının önünde

Selva ağacı akşam senin boyunla meyve verdi
Boyun yükseltti gönlümü ve yaktı kement içinde

Bakış attı âşık gibi şimşeklere hedef etti canımızı
Hasta seda ve nağmemiz örs sesi gibi gelir sayende

Hastayım ve acılarlayım, sen yârin sevgisinden
Hoş kokan şarabın başımı döndürür kadehimizde

Ahmed ona baktı sonra yok olup gitti hayattan
Aman kapı önlerinde kalırdım kasaba ve şehirlerde

Telef oldu canımız kapının önünde olduk çılgın
İnlemem ondandır, senin sevginden daha ziyade

Sevgin yakıyordu beni ateş ve cehennem alevi gibi
O yüzden kalmadı cellat elinden sabır ve karar bizde



Gel Ey Yâr Merhamet Et Bize Bir Kez Yardım Eyle

Gel ey yâr merhamet et bize bir kez yardım eyle
Yaralarımıza derman sür vuslatına bizi tanık eyle

Vuslatınla sen sevindir bizi şöyle ferah bir kapıyla
Gönlümüzün bülbülü feryat eder sayısız nağmeyle

Senin vuslat bağının bülbülüyüm uzaktan yakından
Kavuşma zekâtını ver bize göz ağrımıza ilaç niyetiyle

Kavuştur bizi zülfüne, ben, alınlık, saç ve hilal kaşına
Her iki Mîm'in boy ve yüzü, Samed zatının sevgisiyle

Yârin boyu ve yüzünün nuru, o benzersiz sevgilinin
Ezeli nakkaşın hattıdır yüzü birdir görünen güneşle

Nakkaşın hattı yârin yüzüne acayip nakış vermiştir
Eksiğin yok ya Rab, sevgilinin yüz nakşı kâfi delile

Eksiğin yok ey Hâdî, şüphesiz, eşsiz, benzersizsin
Yârin yüzündeki akis sınırsız bağlıyor sevgisiyle

Sevgilinin yüzündeki akisi yüzünde gördüm ben
Amelim ne kötü, ehad yakmış bende canı ciğerle

Gazel okuyan bülbülüm sabır, rahat ve kararım yok
.....yüzü ve yanağındaki beniyle

Yüzünün esiri hem de âşığı oldum ben sevgilinin
Sarhoş hâldeyim ama kapısında ibadet edenlerle

Sarhoş hâldeyim çan ve keman çalmaktayım ben
Yârim gönlüme ve cesedime coşku verdi sevgisiyle

Gönlümü verdim nağmeye, saza santurla kemana
Mest olup kaldığım vakit o ay yüzlünün şarabı ile

Ay yüzlü olup Ahmed düşünce ateşle od deryasına
Nağme bugün otura kaldı gönlün şiiri ve gazeliyle

Bugün nağmeler ah ve feryatlar gelir gönlümüzden
Daima oturdum ben aşkından ki sınırsız hâl ile

Daima gelir bizden nağmeler ve kemanın avazları
Tamburdan, santurdan, kemandan mezar tarzı ile

Yaktı Bende Can ile Cesedi

.....red talihtir
Yaktı bende can ile cesedi
... yıldızı parıldar hâldedir
Ruhumuz vermişti hasedi

"Ra" ruhtan görünür oldu
"Vav" bizi vuslata yürüttü
"Ha" canımıza lezzet kattı
Cediy kutupla beraber sakindi[129]

"Cîm" oğlak ile verdi cezbe
"Dal"larından şimşek yayıldı
"Ya" kolaylıktan verdi nağme
Debran, boğa'dan mana verdi[130]

"Dal" debir'den gözü yaşlıdır
"Ba" ise "ra" ile üstündür
"Elif" de "nûn" ile itmektedir
Cebhe Aslan burcunu ateşe verdi

"Cîm" güzelliği verdi alından
"Ba" soğukluk hiddeti ondan
"Ha" kavga çıkardı hemzeden
Hikmet Samed'in zikrini verdi

"Ha" hikmetten verdi hekime
"Kaf" keramet verdi kerime
"Mîm" melamet verdi kısıra
Şavkı cana vurmuştur ebedi

"Şin" ki serap verdi şevkten
"Vav" kabarcık verdi sevgiden
"Kâf" kalbe vurdu ateşten
Remizden Ehad bir sır verdi

"Ra" ramak verdi remizden
"Mîm" muhanna idi Rab'den[131]
"Ze" koku verdi zülüften
Best ettim onunla canla yüreği

"B" beraat verdi bağlardan
"Sîn" selamet geldi ondan
"Ta"dan tilavet sesiydi duyulan
Cezbe vurdu sayılmaz adedi

"Cîm" cezbeyle verdi mutluluk
"Ze" zülüften çıkıverdi varlık
"Ba" şimşeklerle vermiştir ışık
Keşf "iyi haber" imdadı istedi

"Kaf" keşif ile vardı coşkuya
"Şin" Arap Şahının ışığıyla
"Fa" can kaçtı onun fedayla
Ahmed bunun sırrına erdi

Ahmed dil vermiş açık şekilde
Ziyadesiyle güçlü bu nazım ile
Şavkı vurdu canına kesinlikle
O yüzde bu emre saygı gösterdi



Gel Ey Han Ey Sevgilim Benim

Gel ey han ey sevgilim benim
Gönül ve canım yüreğimi bıraktı
Gel ey canım ey tabibim benim
Amelim ne kötü, nağmem aykırı

Amelim ne kötü, mestim çok fazla
Isırdı gönlümü iki karayılan saçla
Can ve gönlü bağladım ben onlarla
Amelim ne kötü nağmem aykırı

Amelim ne kötü deliyim pek çok
Hiç ahdim üzerinde kaldığım yok
Kinliyim ve inatla öç peşindeyim
Amelim ne kötü nağmem aykırı

Dedikodu ederim ne kötü amelim
Hakirim ne vasfım var ne de hâlim
Elif ve hı'danım, mîm ile dâl'im
Amelim ne kötü nağmem aykırı

Amelim ne kötü çok kara yüzüm
Ateşte yanık hâldedir gönlüm
Şen gönüllü sultanın âşığı oldum
Amelim ne kötü nağmem aykırı

Amelim ne kötü bu suretimin
Bu seda ile bu nağme ve sesimin
Şavkından zengiler serverimin
Amelim ne kötü nağmem aykırı

Amelim ne kötü öyle gafilim
Günahkâr hem de çok tembelim
Kötü lakapları taşıyan benim
Amelim ne kötü nağmem aykırı

Amelim ne kötü sağır ve sersem
İki gözümden yaşlarımı döksem
Bülbüller gibi gazeller söylesem
Amelim ne kötü nağmem aykırı

Amelim ne kötü hâlim zayıftır
Serverim ile âlinin aşkındandır
Saçıyla halhalının tarzındandır
Amelim ne kötü nağmem aykırı

Amelim ne kötü gece ile gündüz
Goncaların adaletidir umudumuz
Ahmed'i her daim yakıyorsunuz
Amelim ne kötü nağmem aykırı

Amelim ne kötü okların ucundan
Darbesinden, etkisi ve vuruşundan
Azminden, kastı ve tasarrufundan
Amelim ne kötü nağmem aykırı



Leyla Görünerek Geldi Kenara Ateşte Yaktı Beni Tatar Miskti

Leyla görünerek geldi kenara, Tatar miski beni ateşte yaktı
Sabra hiç tahammül mü yetti gaddar oku gönlü testere etti
Ateşlere bir remiz attı küpelerinin sesi beni ölüye benzetti

Bir oktu hedefi sedef inci idi her dört yanı takılarla süsledi
Avuç yarası beni telef eyledi kumruların saf ve rafları geldi
Bana tamburla defi gizli verdi yazık şarabı sarhoş ve mestti

Şarabı temiz, kokusu buhur, mest ve huzur gönülde kusur
İnce yazı derin, manası çoktur, Tûr'da ateş denizlerde nur
Musa'nın gördüğü şimşek nur gönül sevinci alev ve ateşti

Gönlü ateşti mızrağı omza attı, sürmeli gözler gönle fırlattı
Utandırdı oku toz ve topraktı, dertli bülbülde dâğ ve yara açtı
Beni su, taş ile çamur yaptı, söğüt ağaçları baharı yeşertti

Söğütler neşe ve süsle renklendi, gülşende ok ve yay sesi geldi
Atlılar divane tüfeği ateşledi, el attılar cenge ateş ile alevdi
Zeng eskerine yolu dar eyledi, halka, hileyle düşmanı benzetti

Var etti beni halka içinde etti parça, yaktı eski dâğ hem yara
Ey Allah'ım sen ver dayanma, misk kokusu tecelli et varlıkta
Ayıran sabah doğdu şafakta, aydınlık ta yedi tabakaya erişti

Aydınlık üstten etrafa attı, haber vererek gözledi ona baktı
Koku ve etkisi mest yaptı, dolunay ve ay gönlü kemer yaptı
Şehirlere seferi feyz ve sanatı, korku verdi yılan ve akrepti

Akrep aydınlattı kafesleri, artık kimsenin çıkmaz nefesleri
Boşa çabalar zil sesleri, mest ve yıpranmış atların sesleri
Tadı bozuk hem yok lezzetleri, tutup geldi Leyla açık etti

Leyla acayip yakınıma geldi, mest ve garip bana sabır verdi
Üzgün, yaşlı hem tabipsiz eyledi, rakibin gözleri akıllı zehriydi
Güzel şarabı yârin eline verdi, benim için nasibi izhar etti

Yoldan sapmış gönül üzgündü, kambur sarhoş koruyanı yoktu
Nüfuz etmeden davul duyuldu, şarkılar gelince sesi fuzuli oldu
Kısası uzunu, genci olgunuydu, asalak huyundan olmayı seçti

Verdi dilbere esmer yanaklı, yıldız gönüllü ve keskin bakışlı
Rengi amber gibi kalbi ışıklı, perçemi kokulu yoktu sığınağı
Altından tası eskimiş şaraplı, Ahmed gitti ona ne korku ne ar etti

Ahmed koşuver seyran ve bağa, ört üstüne bir kez ipeği bağla
Onunla gönlü serin türlü tarzla, sevgi benzeri maksat ve amaçla
Ekşice şapırdat ağzı helezi kokla, bostanı bağı turunç bereketi[132]



Bilseniz Eğer Gönül Remizlerini

Bilseniz eğer gönül remizlerini
Söz etmezsiniz asla benden
Bir parlaklık ki Bârî gönle verdi
Mestim kokusu hem eserinden

Mestim dilberin özlemiyle
Yaralıyım oku ve hançeriyle
Güneşin amber kokusu ile
Işık yaydı güneş ve kamerden

Güneş ve kamer nur ile ziya
Suçlarımız var benziyor dağa
Yetiş ya Rab umutsun bana
Yağmur eyle rahmetinden

Rahmet et ey rahim rabbim
Hâdî sensin nimette kerim
Affını ver kötüdür amelim
Hakir kulunu al tehlikeden

Kulunum günahlarda esir
Utançta yüzüm, kara, Fakîr
Suçum, günahım büyük gelir
Hesabım aşmış haddinden

Hesabı aşan hatam vardır
Umut lütfu bol Rab'dandır
Rahmeti nehirler kadardır
Yıkanmış eyle hem saygı gören

Yıkanmış eyle çirkin isyanımı
Kalbimiz ve yüreğimiz yaralı
Yaralı gönle sen aç kapılarını
Ya Rab def'ini isterim senden

Ya Rab isterim her daima
Ayrılık vuslatını ver dosta
Kadehle kâseyi günahkâra
Gönle hüküm verdi kaderden

Gönle verdi ateş ve alevleri
Aşağıya inen örük ile zülüfleri
Takı, kıvırcık saçı ve yanakları
Kaçmaya yerim yok onlardan

Yoktur kimsem yârden başka
Hâdî odur ne güzel bir akraba
Yâre kavuşmam pek yakında
Bugün geçmiş ben geçitten

Bugün gelir benden ah ile vah
Sen ey yaratan güneşi ile mah[133]
Rahmet eyle bana yüzüm siyah
Her ne sâdır olmuşsa benden[134]

Benden her ne sadır olmuşsa
Şiirler veya nadir söz olursa
Gönüller sevgiyle uyuşmuşsa
Ahmed ekmiş onu çamurdan

Ahmed gönlü sana bağlamış
Candan bir nazım dilemiş
Gönlü saran sızıdan istemiş
Ruhumuza verdi misk ve ıtırdan

Ruhumuza vurdu nuru ve alevi
Gönle vuran ışığı yaktı beni
Oldum o zalim şarabın mesti
Elhamdülillah hederim ondan



Gönülde Huzur

Gönülde huzurdur
Şevk ile sürurdur
Zevk ile haz odur
Hep ateş ve nurdan

İlahî bir nur
Alınlara vurur
Sığınağım olur
Ayıp ve kusurdan

Ayıplarımız fazla
Benzerler Kaf'a
Sınır yok hilafa
Çıkmışlar benden

Benden çıkmışlar
Yıldız ve burçturlar
Hepsi yukardalar
Cümlesi gururdan

Günahın cümlesi
Suç, yara ve beresi
Delik deşik hepsi
Remiz ne derinden

Gayba ait remizler
Ayıplar ve eksikler
Saçları beyaz ettiler
Derin olan manadan

Manası onun hâldir
Hayale verilendir
Kalpte ve fikirdedir
Bir şevktir neşeden

Şevkimizden her yer
Misk gibi kokar
Almaz onu defter
Oldu yok olandan

Oldu sanki derya
Gönlü verdi kaşlara
Gözü boğdu yaşlara
Evi ve saraylardan

Hacerülesved'in evi
Gönlü yaktı kadehi
Feryadım arşa gitti
Öyle ki sûr olmuş

Öyle geliyor sesim
İmdat eder beklerim
Taşa toprağa dönerim
Hem çıplak ve alevden

Alevler hoş bizde
Coşkulu çok ziyade
Coşar gönül içinde
Remizli ve şölenden

Kaldır ondan remzi
Açığa çıkar manayı
Döksün üstüne miski
Cenap ki derinden

Cenab-ı Bârî Teala
Rahmetini yağdırsa
Ahmed ağlıyor zarla
Onun ile mutludur

Onunla olsun azat
İmdat eder ve feryat
Verdi bize üstünlük
Testi şarabından

Şarabı kâselerin
Fincanın ve tasın
Elinden hasların
Buhur kokusundan

Şarabın kokusu
Gönül kebap oldu
Sanki serap oydu
Bolca bir ışıktan

Bolca ondan içtik
Şarap ile sersemdik
Ölüye benzedik
Abartıdır demeyin

Demeyin yalan o
Belki cezbeden o
Nasip ile virten o
Şaraptır aynen

Şarabın aynısıydı
Gönülde kabarcıktı
Serap olmuştu tıpkı
Geçmiş Ahmed'den

Ahmed yaralarla
Yârinin acısıyla
Kalbi ateş ve odta
Şavkı sudurundan

Şavkımız yükseldi
Bugün oldu belli
Apayrı şimşek idi
Çukurla kabarcıktan



Yaralıyım Hem Helâk Oldum

Yaralıyım hem helâk oldum
Amma sevgilinin şavkı ile
Buhur kokusuyla vuruldum
Öd ile misk hem amberle

Gönle misk ve amber serptin
Armut ile elmayı derdin
Bu cevabı sen gönderdin
Gönlümüzü verdi deftere

Gönlümüze attı okları
Kattı darbe ile mızrakları
Gelir bana turna sadaları
Raf raf gelirler orta yere

Raf raf karga ve kumrular gelir
Hepsi zülüf ve altı örükle süslenir
Hem bostana ve hem bağa gelir
Onlar taliptirler şefaatlere

Onlar talep eder nur ve neşeyi
Hem isterler tas ile fincan meyi
Saf inciye benzeyen o badeyi
Bilmezler girmeyi perdelere

Baki olmadıklarını bilmezler
Cümleten hepsi fanidirler
Hep beraber çekilecekler
Eflatuna o ağaçlık yere

Eflatun verdi akıl ve mizanı
Saatleri, rükünleri ve divanı
Musa ve hayaletlerle aynı
O manzaradaki heybetle

Onun sihrinden heybete girdi
Uyanık hâlde "Korkma" dedi
Senin yanına verdim güneşi
Verdi tütsüyü ve kendir ile

Verdim ona buhur ve kendiri
O (Musa) vurdu bir yana asayı
Ben verdim kadehe tutulmayı
Deniz geçit açtı geçişlere

Ey Ahmed sen o denizi tanı
Firavun kavminin yok esası
Yok Musa'nın benzeri ve kıyası
Kıptileri attı cenderenin içine[135]

Ey Mülkün Meliki Çöz Bağlarını Sen Bu Esirin

Ey mülkün meliki çöz bağlarını sen bu esirin
Hasta hem esirim mızrak ve kılıç yarasından
Leyla'nın aşkıyla şavkından hasta ve yaralıyım
Ya Rab bağışla kavuşmayı haberdarsın her şeyden

Ya Rab ayrılık acısını dindirip kavuştur bizi
Bir defa nazar ederek gör bu Fakîrin hâlini
Bir kez bağışlayarak göster sen rahmetini
Yârin yüzündeki benden ve ipek zülfünden

Sevgilinin yanağındaki ben nurlu ve mesttir
Tahtında can ve gönlümü bir arada bağlamıştır
Can ile gönlümü vermiştir darbe ve oklarına
Gönle ok atar bunu uygun gören nağmenden

Gönlü hedef etti darbelere, hem çok darbelere
Mecnun ve divaneyim zor acılardan verdi bize
Sarhoşum o sevecen, şahbal ve neşeli sevgiliye
O yüzden çığlık sesleri vurdu bana gazellerden

O yüzden avam için benden hep görünmektedir
Oysaki sevgisiyle müjdelenen yaralı biridir
Lakin hepten feryat, keder ve figanlarım gelir
Yandım cenk alanının lambasıyla ok darbesinden

Nazik ve ayrılıkta olan Ahmed aşktan yanıktır
Gönül yârin yüzünün hâl ve darbesinden yaralıdır
Ayrılıktan gönül yakıcı ateşe döndü yakmaktadır
Kudsilikle uzağına gidip yerleşmem bu yüzden

Yara Aldım Ben Nurdan Olan O Şimşekten

Yara aldım ben nurdan olan o şimşekten
Musa'nın Tûr yolunda gördüğü ateş türünden

Bugün gönlü bizden alıp darbeye ve oka tuttu
Kalktım aceleyle huzuruna gittim sevgisinden

Dolunayımız güneş burcundan nasıl da ışıdı
Can ve gönlümüz beraber kalktı sevinçten

Biz fincandan içtik saf kadeh şarabını
İsrafil verdi bize amma o surun nefesinden

Kadehten içtiğimiz nurlu ve renkli bir şaraptı
Hoştur onun tadı, saza ve kavala benzer aynen

Ben sevgilinin kadehindeki şarabın aşığıyım
Haşa, kusursuz ve temiz kadeh sadece onun

Talih ki Utârid yıldızından vurmuştu güneşe
Mey kadehi tas ve çömlekle geldi bizim için

Ahmed sen gel hepsinden içerek sarhoş oluver
Ki saf olup temizlenesin bütün ayıp ve eksikten

Gördüğümüz nur risalet sinesinin senasındandı
Bağladı gönlümüzü tuttu bizi çıkardı çokluktan

Hamt olsun sana ey Bârî, rahmetinle sevindir bizi
Ki bu çukur ve işkenceden kurtulalım tümden

Tazedir bıldırcın kuşlarının eti ve kudret helvası
Benzemezler etlerine atların ve hem develerin

Bugün biz öd ve amberden gelen ıtırı kokladık
Daha üstündür tütsünün ve miskin kokusundan

Sevgili Kuşluk Vaktinde

Sevgili kuşluk vaktinde
Ateş gibi yaktı gönlümü
Hûri o pek tatlı yüzüyle
Gönle hain darbe vurdu

Gönle ateşten oklar attı
Takıları, saçı ve yanağı
Gönlümü parça parça yaptı
Ah gelir bendem zarım oldu

Ah ederim dâğdan ve figandan
Mest oldum şarap ve fincandan
Gönül sarhoş hâldedir aşktan
Geldi üstüme suçlar ar oldu

Geldi şavkından vurdu üstüme
Ayağımdan varana dek tepeme
Batıdan ulaşana kadar doğuya
Bende sabır ve karar kalmadı

Kalmadı sabrım ve sükûnum
Sarhoş hem divane oldum
Bülbül gibi nağme okudum
Vaktaki yârin aşkı göründü

Al gülün aşkı geldi akla
Aynıdır bitmeyen nurla
Yaktı pervane ve mumla
Askeri bize saldırır oldu

Hüznün ve ayrılığın askeri
Sevgiyle ve yakarak vurdu bizi
Gönül elinden ramağa geldi[136]
Ağzı dili açıkça belli oldu

Ağzı dili suskun kaldı amma
Gökte benzer güneş ve muma
Benzer Leyla ile Mecnun aşkına
Cenabı geldi yanımızda durdu

Benim için yıldırım gibi geldi
Yemin ve söz vermeye geldi
Sa'd yıldızı ve Güneş gezegeni
Utarid'e bu kırağı vurdu

Vurdu Utarid'e aklı ve dini
Sormadı bu kinin nedenini
Ey felek kalk gönder hepsini
Benim için aceleyle sevgiliyi

Sevgili gönlümü çevirdi iskelete
Yaralardan cerahat kadar hâlde
Demir darbeler indirdi gönlüme
Divane, mest ve sarhoş koydu

Divane etti, deli bir havai
Eritti gönlümü büryana çevirdi
Hem de bana devasını verdi
Merhem ve tiryak yükle dolu

Verdiği merhem bana devadır
Aşkın derdi pek çok cefadır
Ahmed'ten gelen hep nevadır[137]
Kalmadı hiç sabrım yok oldu

Kalmadı gündüz ve geceleri
İnleyerek yalvardım sürekli
Narenc ile elmanın sevgileri
Benzetti oldum Hubara kuşu[138]



Ya Rab Sen Ki Rahmansın Senin Adındır Kahhar

Ya Rab sen ki Rahman'sın senin adındır Kahhar
Pek çok latifsin ve cömertsin hem sensin Gaffar

Amelim kötü, emelim çok, art arda yıktı üstümüze
Düştüm ben bu denize, yaralıyım boğazıma kadar

Şafak vurdu boğazımız fitne ve zayıflıklardan
Sinede tutsağı olduğum her tür vesveseden var

Bu korku ve bu kaygı ile divane oldum ben
İyice terkedilmiş hâldeyim çok korkmuş ve bizar

Bilhassa beni günahkâr ve kusurlu eder hepten
En fazla bu devre ait fitneler ve çok olan arzular

Fitneler art arda geliyor aynen kara geceler gibi
Yağmur gibi her gün üstümüze yağdıkça yağar

Yağmur sağanak gibi yağıyor hem sel hâlinde
Gitmezler gönülden gelir köy ve şehirleri kaplar

Şehir ve köyleri doğudan ve batıdan hep kuşattı
Umut ve feryadımız Allah'adır ki rahmetini açar

"Kün" emriyle versin emrini, kalksın cümle fitne[139]
Onun emriyle ancak hepsi yok olur birden kalkar

Ey Bârî ver bize emrin ve fermanınla tamamen
Ahmed inleyerek daima istiyor senden ya Kahhar

Daima istiyorum senden ey Bârî, ama rahmetini
Rahmet eyle daima bize ey yardıma gelen, havar[140]

Umudumuz sadece sendendir, daima inleyerek lâkin
Lütfunu istiyorum ört kötü amellerimiz sensin Settar[141]

Settar'sın sen Gaffar'sın sen bolca veren ve bağışlayan
Elbette bizim çoktur ayıp ve kusurlarımız sensin Gaffar

Sen Gel Bakıver Bir Kez Bize Uzaktan Eyle Temaşa

Sen gel bakıver bir kez bize uzaktan temaşaya dur
Gülşen, reyhan ve güller, kendir kokusu ve buhur

Nazik ve hoş, siması dağ servisi ve öd ile menekşedir
Allah'ın en güzeli, en yücesi, seyittir, tertemiz havuzu

Şimşeğinin parıltıları geldi üstüme Arap Sultan'ının[142]
Feyzine tutunup bağlanınca şaşırdım aldım muştuyu

Ayrılık ateşi ve büyük şahın karşı konulmaz gücünden
Bir bakışla gönlü etti dilim dilim, şükürler olsun ey Sabur

İki kaşlarının arasından bir kez baktı bana gönülden ama
O an şaşkın hâlde kaldım deniz ve okyanus içinde gurur

Gaflet tuttu gönlümü benim *"layemut"* zikrini yapmaktan[143]
Sübbuh ve Kuddus adın için sahibi sensin sanadır şükür[144]

Gizli ve yavaşça verdi bize *"Tebbet yeda"* ayetinin şavkını[145]
"We'd-duha we'l-leylî" vahyi *"min ledun"* denizinden hazır[146]

Mest ile şaşkınım yüzüm kara olan benim hudûs pazarında[147]
Ezelî olan sonsuzluğu vermiş gönlümde var eksik ve kusur[148]

Kadîm'sin sen, Azîm'sin, sen Hakîm'sin, sen Mübîn[149]
İşiten'sin, sen Bilen'sin, sen Yakın'sın, sensin Sabur

Bana şevk verdi "Allah bana yeter ey sevgili" sözleriyle
İmdat dileyerek ağladım, ama işlediğim hatalar çoktur

Ey Ahmed sen daima inle günahlarının çokluğu için
Umut elini bırak sen Bârî'den etmeyesin böyle kusur

Ağlamalısın yârine sayısızca, ya Rab sen her daima
Şefkat et bize çünkü yalan ve sahte sözlerimiz olur



Bugün Sevgilinin Aşkından

Bugün sevgilinin aşkından
Yârin yanağı gönlü yaraladı
Kılavuzun beninin avından
Sabrım kararım hiç kalmadı

Hiç kalmadı sabrım sükûnum
Şeksiz mest ve divane oldum
Gözlerden gözyaşı döktüm
Gönül oldu şevkinden …….

Gönül gerdanındaki benden
Yüzündeki darı ve şimşekten
Altın madeninde doğan şafaktan
Gönüldeki yaradan ver ……

Gönül yarası şaşkınlık verdi
Hüsnü, güzelliği hem sireti
Şevk ile meylinin gayreti
O aşk ki oldu ondan……

O aşk ki aziz simasından idi
Pak o cevher ve inciden idi
Şeker ve bal lezzetinden idi
Gönül ondan yaralı ……

Gönül yaralı ve helâktir ondan
Güzelliği ve o pak simasından
Güneş misali güzel yanağından
Mey içerim mest etti şarabı

Mey içerim mey fincanından
Boyu uzundur ney misalinden
Mutlu yaşar bu gençlikte olan
Hep onunla ettik iftiharı

Hep görmedik hâl arzusunu
Yüzünden hayale değen nurunu
Gönül ile hâle vuran arzusunu
O yüzden oldu gönlüm ……..

O yüzden oldu yaralı gönlüm
Ağlayasım geliyor her daim
Bülbül gibi ben de uçtum
O bülbül ……....

O bülbül ki nağmeler okurdu
Kalmışım o sema karşısında…
Hoş nağmeli şarkıcı oydu
Ahmed …….

Bu Şaşkınlık Gönlü Melül Eyledi

Bu şaşkınlık gönlü melül eyledi
Eski şevk kalmadı bende asla
Kavuşmaya artık meyil vermedi
Bu hikmet verdi bakış ve nazarla

Bu hikmet verdi remiz ve hâl
Yandı yürek, kalp ile gönül
Kalmadı bende fikir ve hayal
Kader kapısından bir remizle

Bir remiz Bârî'den verdi eser
Hiç kalmadı bende söz ve haber
Bârî versin bana bir nazar
Güneşten ve aydan bir sırla

Bir sır ki emir ve dönüşlerden
Yıldızlar ve gezegen seyrinden
Şirin halkalar ile gabgablardan[150]
Allah biliyor örtülü olanı

Allah biliyor hikmeti
Gönle nur ve şefkate verdi
Hep ondan isterim rahmeti
Şefaat istiyorum umutla

Umut ve yardım istiyorum her an
Samet ve Bârî Yaradan'dan
Ahmed'e olsun hep lütfundan
Mahşerin endişe ve korkusuyla

Korku ve endişesinden azabın
Kalmadı bende bir teki sevabın
Daima korkusuylayım ikabın
Susuzum Kevser'in suyuna

Susuzum günahlar denizinden
"Güzel olandan yiyin" emrinden
Gönlüme meyve verdi gizliden
Boğaz ve gırtlaktan hep feryatla

Feryatlar hep gelir bizden yayılır
Yolumuz su dalgalarını andırır
Yağmur misali rahmet yağdır
Sen ver bize kendiri buhuruyla

Sen ver bize misk ile öd buhuru
Yücelik verdi aşağısı ve doruğu
Vedud Allah'tan ederim umudu
Bahşetsin kokuyu gül suyuyla

Bahşetsin kokuyu gönül sevinsin
Ki hepsi beraberce yeşillensin
Ki açılsın gönüller şerh edilsin
Öd ile amber ve akbaş otuyla

Akbaş Ahmed'e bir koku verdi
Miski her üç merkattan geldi
Gözyaşlarım ta Allah'a erişti
Raks ettim gezince servi boyla

Raks ettim aslan yavrusu gibi
Gönül aydınlandı ki yok haddi
Remiz ve nişan ve senetten idi
Gördüm onu misk kokusuyla

Allah'tan gördüm ki ben hayli
Mahveden lütuf ve şefkatleri
Gönül uçtu ondan feleğe erişti
İsterim Taha rehber olsun bana[151]

İsterim Taha şefaatçim olsun
Katında yüce olan Mabud'un
Ahmed, Allah duanı duysun
Yaratan güneşi ve doğuya da

Senden Başka İlahımız Yok, Rab Ve Malik

…….
…….[152]

Senden gayrı ilah, rab ve malikimiz yok
Deyyan ve atlif ve hâlik ve bârî ve settar[153]

Deyyan'sın lütfunu ver, doğruya yönelt bizi
Affeyle ayıbımızı, itaat edilensin ve cebbar

Affet bizi çok olan aşağılık isyanlarımızdan
Ya Rab bağışla bizi, nefsimiz kötülük yapar

Ya Rab bağışla bizi günahların cümlesinden
Ya Rab senin emrinle yıkanır bizdeki ayıplar

Ayıp ve kusurlardan, suçlardan ve isyandan
Itır gibi kokalım biz cümle hatalardan kurtar

…. bade içerim kâselerle meyhane şarabından
Kadehe öyle susadık gönlü verdik mezarcıya

Zülfü vererek kavuştur beni ki bağışınla içeyim
Mest etti mey satanın fincanından içtiğim şaraplar

Şaraplar âşığın gönlüne bir şavk verdi huzurdan
Mey ile kadeh içenim sevgin beni ziyaretçi kılar

Mey içenim, aşk meyini, gül bağı ve gül bahçesinden
Gönlü yaktı her iki yay kaşından gelen gaddar oklar

Gönlü yaktı sevgisiyle ki benzerdir ok darbelerine
Bülbül ki nağmesinden gülün aşkına yuva yapar

Bülbül Ahmed gibi cûr güle gönül bağlayınca
Gazel misali avaz gelir kâhinler ve mızraklar

Sesleri …….
Badesini ……..

Kavuşma şarabının badesini Bârî'den içtiğim an
Utangaç değilim sevgili huzurunda onda sabır var

Utanıyorum çünkü amel yönünden alçağım ben
Alçak amelimiz için affeyle yalnız rahmetin aklar

Ey Nimet Veren Malik, Hâdî ve Gafur Rabbim

Ey nimet veren malik, hâdî ve gafur Rabbim
Malik, settar her daim hâlik ve sabur Rabbim

Affeyle sen kulunu bu hor ve çok günahkârı
Sen cümle isyan ve kusurları bağışla bizim

Tövbe ettim tüm hata ile cümle ayıplardan
Gönlümüz hazır daim rahmetini ümit ederim

Bize rahmet ve lütfunu ver daima, her zaman
Yüzünün şavkı ve nurunu görmekten yaralıyım

Gönül aşkının yolundayım alev ve ateş sardı gönlü
Belikten ayrı kalmanın acısıyla bezgin oldu kalbim

Kavuşma şimşeğinin gamı ve hilal kaşın ateşinden
Sevgilinin doğan güneş gibi yüzüyle gönlü sevindir

Gönül yaralı hâldedir sanemlerin şimşeklerinden
Meyli olmuş neşterle ok nuru bizden geçmiş kalbim

Umudum sensin, ricam ve talebim senden ya Rab
Gönle isteğini bağışla ki huzura tamamen ersin

Bağışla sen Ahmed'e aya bezeyen yüze kavuşmayı
Gönle ver içki ile sarhoşluğu geç olmasın bağışın

Bize kavuşma şarabının kâsesini ver en yakın vakitte
Meyhane şarabının meyi ve tütsünün kokusudur dileğim

Sen sırf cömertliğinden ver lütfunu en güzeliyle
Sine yılanı ve akrebinin zorundan yaralı hâldeyim

Kurtar bizi yara ile ahımızın kaydıyla bağından
Muhammed adı hürmetine, hem Gayur adın için Rabbim[154]

Rahmet ve lütfun tek bazı kimselere has değildir
Bilakis yakından uzaktan hepsinedir tüm insanların



Bugün Sevgili Çok Güçlü

Bugün sevgili çok güçlü
İki ok attı benim yüreğime
Kuşluk güneşi gibiydi yüzü
Doğu alınlı, parlak dolunaydı

Yüzü doğu, güzel kokuludur
Yüz nikâbı uyuşturan incidir
Kederli oluşum bu yüzdendir
Şaşkın ve tutsak kaldım

Kaldım ayrılıkta hem uzak
Yandı kalbim tutuşarak
Gök gürültüsü gibi iştiyak
Harlı ateşten şimşek çaktı

Çakan şimşekten ateş saçtı
Yanak akan yaştan ıslandı
Âdem henüz toz ve topraktı
Ben Fakîre bir cezbe verdi

Cezbesinin şavkı ateş gibi
Kalbime güçlü zevk verdi
Yürekle ciğerim eridi
Hep odur en güzel yardımcı

Hep odur yaratan ve yapan
Yüreğe parlak şimşek atan
Tecelli ederek yükseğe çıkan
Düştüm tutsak hâllere



Düştüm üzüntü ve belasına
Kuşluk güneşi şimşek çakınca
Nuru ve ışığı gönle vurunca
Bende gamlar çoğaldı

Gam çekerim servi gibi boyuna
Sümbüle, yay ve kova burcuna
O yok idi gittiğim vakit bağına
Boyu ve posu pek şöhretli

Boyu ve posu serviye benzer
Yüz kokusu misk ile amber
O öksüz ki daima ıtırlı gezer
Amber koktu Ahmed'in şarabı

O şarap ki Ahmed'in içtiği
Korur onun şarabın seçkini
Gönül ki ateşli ve alevli
O yüzden ondan aldım haber

O yüzden yaralandım ondan
Kalbimdeki berelerle yaradan
Elinden oldum boğazlanan
Düştüm ben sefil hâllere



Gönlü Bağladı O Güneş ile Şimşek

Gönlü bağladı o güneş ile şimşek
Ahmed gül bahçesinin maktulü
Ayağından ta başına dek
Ahmed gül bahçesinin maktulü

Ahmed şarap içmekten mesttir
Gönlü dalgada ve kabarcıktadır
Sinesi kebap misali yanıktır
Ahmed gül bahçesinin maktulü

Ahmed kıvırcık saç ile yanaklardan
Sersem zülüf ve yay kaşlardan
Gönlü yanıktır ateş ve odlardan
Ahmed gül bahçesinin maktulü

Ahmed bir remizdir acayip
Taha'nın şavkı oldu ona nasip
Manalar yönünden pek garip
Ahmed gül bahçesinin maktulü

Ahmed remizler ve hâller ile
Şavk vurdu fikrine ve gönlüne
Gönlünü terk etti inlemelere
Ahmed gül bahçesinin maktulü

Ahmed reyhan ve nergislerden
Gül suyu ve hem gönüllerden
Meyhane meyi ve sevgilerden
Ahmed gül bahçesinin maktulü

Ahmed hep ayrılık acısı çeker
Gönlü tutuştu ateş içinde yanar
Sinesine vurmakta şimşekler
Ahmed gül bahçesinin maktulü

Ahmed bu dünya fanidir
Hem asılsız hem bitimlidir
Umut ve kaçış hep Rabbedir
Ahmed gül bahçesinin maktulü

Ahmed ne sen nağmeler dedin
Hayli uzun bir şiir söyledin
Kirlettin sen murdar eyledin
Ahmed gül bahçesinin maktulü

Ahmed hüsün ile cemalin
Taha'nın hem onun âlinin
Yay kaşların ve de hilalin
Ahmed gül bahçesinin maktulü

Ahmed Leyla'nın şavkından
Gözlerin sel oldu yaşlardan
Gönlü yandı onun aşkından
Ahmed gül bahçesinin maktulü

Ahmed aşk nasıl da zahmetli
Ateş ve oda attı benim kalbimi
Yârin yüzü mum misali
Ahmed gül bahçesinin maktulü

Ahmed temizce söyle sen
Nadir olan bu gazelden
Hazır bize söyle hemen
Ahmed gül bahçesinin maktulü

Ahmed, tahir ve hem azizdir
Her daim tatlı ve hem temizdir
Nağmeleri pek çok lezizdir
Ahmed gül bahçesinin maktulü

Ahmed, tahir ve mert insan
Bilesin ki sen bu İbn Sincan
Kalbi sarhoştur fincandan
Ahmed gül bahçesinin maktulü

O Sevgili Bir Defa Bakıverdi Gelip Göründü Bize

O sevgili bir defa bakıverdi gelip göründü bize
Nazik çehreyle çıkagelince hareket kalmadı bende
Esmerin parlak simasıyla sultanlık güneşi ve şemsine
Merhaba dedim ona yüz merhaba ey yâr ey sevgili

Canım olan al dudağıyla "Ey çocuk" dedi bana
"Kesin makbulsün yanımda müjdem olsun sana"
Ben ambere benzeyen Leyla'dan bunu duyunca
Merhaba dedim ona yüz merhaba ey yâr ey sevgili

Kulağıma şu söz geldi parlak dudaklı olan yârden
"Allah'a şükür minnettarım zor işler gelsin senden
Essin hayır ve tatlılık misk kokusu gelsin senden"
Merhaba dedim ona yüz merhaba ey yâr ey sevgili

Sevgili ve Leyla şeffaf, nazik ve aydınlık bakıverdi
Parlayan güneş rütbe şavk ve sevgi verdi, eser verdi
Esmer ve tam dolunaydır bizim için bir haber verdi
Merhaba dedim ona yüz merhaba ey yâr ey sevgili

Zülüfleri siyah sevgilisin naziksin parlak ateş parçası
Tatar zülüflerin halkasısın şefkat ve kudretle kaldırdı
Merhaba sana, hoş geldin sen ey yakut eriği dudaklı
Merhaba dedim ona yüz merhaba ey yâr ey sevgili

Allah'a şükrediyorum verdiği ihsan için gündüz gece
Tatlı sözlü sevgili ağzı ve dudağıyla haber verdi bize
Ey Halep'in sultanı koştum senin sancağının önünde
Merhaba dedim ona yüz merhaba ey yâr ey sevgili

Bana göre büyük arşı yaratandan başka ilah yoktur
Birdir, tek ve samet, "çürümüş kemikleri dirilten" odur
Kâhir, kahhar ve daim olan "büyük yaratandır, uludur"
Merhaba dedim ona yüz merhaba ey yâr ey sevgili

Bir defa "Deki Allah bana yeter" ayeti hatırıma geldi[155]
Şerhle tefsiri "seni terk etmedi" ayetiyle çıkıp belirdi[156]
O yüzden batışım sevgiden, yanışım ateş gibiydi
Merhaba dedim ona yüz merhaba ey yâr ey sevgili

Mest ve şaşkınıyım uzaktan beliren iki yay kaşların
Ahmed gafil ve miskin, içindedir hata ve kusurların
Hep inlerim Bârî'ye ki geliyor bana yazık ve azabın
Merhaba dedim ona yüz merhaba ey yâr ey sevgili

Gel Ey Hanım İmdadımıza

Gel ey hanım imdadımıza
Kaldım deryada ve denizde
Yetiş çağrımıza ve ricamıza
Göğsüme kadar batık hâlde

Batık hâldeyim sen duacımsın
Sen her daima yardımcımsın
Düşmanımdan koruyanımsın
Korkuma bak mezarın içinde

Korkuma bak karanlık geceden
İsteklerin sadece olsun yârinden
Kabul edilsin sesin hem inlemen
O gün haşire gitme saatimizde

O gün gittiğimiz vakit akşama
Herkesin içinde mahcup olma
İçelim meyi kâse ile bardakta
Kapılar açılsın sinemizde

Kapılar açılsın nur yükselsin
Yakınlıktan uzağa düşmesin
Üfürmesi bana gelince surun
Yeter artık bana kıyma sen de

Yeter artık bana etme kibri
Oku sen bu bilinmeyenleri
Dolunay yanakta hak sahibi
Hiç olmuyorum bilincinde

Hiç sormuyorsun hâlimi
Çamur ile çıngırağın sesini
Daireye vurdu güneş ışığını
Kazvin'den Mısır'a kadar[157]

Kazvin'den Sin beldelerine[158]
Bulgar'dan Hint ile Çin'e
Kirman'dan ta Saksin'e
Sırra bak sen bu cihan içinde

Sırra bak sen bu dönüşlerdeki
Şimşek ve gök gürültüsü sanki
Nütfenin hareketini seyret ki
Nehir gibidir hâlimiz üzerinde

Sen bakıp görmezsin hâlimizi
Kalbinde taşımazsın sen bizi
Öğütmezsin sen endişemizi
Bir haftadan ta otuza hem de

Bir haftadan ve saatlerden
Terk et vazgeç bu amelden
Bir kez olsun saygı göstersen
Böyle bırakma bizi kahrında

Böyle gelme bize kınamayla
Uzak kalma ve oruç tutmayla
Yorgunluklarla ve uykuyla
Gel kalk uyuma sen gece

Uykusuzluktan Ahmed kötü
Onun kumunda falı göründü
Terk eyle bütün dedikoduyu
Olma dünyada pay peşinde

Olma sen dünyada mağrur
Bu hâlden sana dertler olur
Ayrıl şeytandan, uzak dur
Gizli hem de açık şeklinde

Gönül Derdiyle Öyle Mestim

Gönül derdiyle öyle mestim
Yaralıyım gelen ok ucundan
İki karayılanca ısırıldı kalbim
Şerh ve tefsirin kapalılığından

Meyhane meyinin tefsirinden
Fincan şerbetinin neşesinden
Mercan ve inci cevherinden
Rüyaya verdikleri tabirlerden

Tedbirlerle gittim ben avına
Düzen, zulüm, hile, oyununa
Esir oldum kara yağız atına
Benzeri misal ve suretlerden

Suret yönüyle güneşe benzer
Yanağı benli şimşire benzer
Ki sultan odur, Cemşid'i eder[159]
Azamet tahtındaki beylerden

Bey ki Hak onu bülent yaptı
Risalet vererek cömert yaptı
Kur'an ile süsledi ve donattı
Eline verdi kılıçla şimşirden

Ki şimşir ile vurunca küffara
Hilelerine rağmen günahkâra
Talihinin ışığı vurdu saraylara
Yenildi acem esir oldu elinden

Esir oldu onun elinde kâfirler
Hor düşürdü onlara verdi keder
Tahir, soyu pak hep yardım eder
Ahmed'e verir koku ve tesirinden

Ahmed'e geldi kader oldu
Elindeki metaı onun nuruydu
Güzel siması verdi hoş koku
Zikirden, fikir ve tekbirlerden

Tekbirlerle Bârî'ye yalvardı
Parlak olan gönül karardı
Canım ateş ve alevle yandı
Sanki ipekler ile kaşmirden

Kaşmirlerden geldi sedalar
Hızlıca gelip beni geçtiler
Neylerimiz bir nağme salar
Gönül ne hoş yenilendi ondan

Aynadan ne hoş ışık vurdu gönle
Uzaklaşmalarla ve halvetlerle
Karada, deniz ve çöllerde bile
Remiz ve seyirler isterim ben

Samedânî Işık Yârin Yüzünde Güneş Ve Ay Misali Parlamaktadır

Samedânî ışık yârin yüzünde güneş ve ay misali parlamaktadır[160]
Ahmed'te bulunan vahdet nuru ezelden aynen o kadardır

Vahdaniyetin anahtarı aynıyla hakikattir ve gelir ebetten[161]
Ezel ve ebetle aynı birdir ikisi beraber sadır olmuşlardır

Başlangıcı olmayan Zatın sırrından ne irade gelse meydana
Eşyanın yoktan icat olması onun iradesinden ve nazarındandır

Hâdî olan rahman ve rahimdir varlığı ve mekânı inşa eden
Âlemin varoluşu çamurdan lâkin hakikate perde olmaktadır

Âzer putçuklara, latlara ve sanemlere ibadet etti tamamen[162]
İbrahim'in "ben seni görüyorum" sözü onu sakındırmaktadır[163]

Âşığın meyli her daim sevgilinin ve yârin suretine yönelik
Hem mecazî olarak hem hakikat olarak aynı keder olmaktadır

Ayva tüyü ve benler misaldir, gönül ve zihin olmuşlar siyah
Zülüf ve sümbül, gonca ile gül puder bağının bülbülüdür

Puder bağının bülbülü ayrılık acısıyla nağmeler söyledi
Fincan mey ve şarabını içmekten yavrucak mest kalmıştır

Gönlün gözleri hayat pınarının şerbetinden istiyor sürekli
Can ile yürek o hayat şarabının sayesinde sağ kalmaktadır

Can ile yürek her daim yanmaktadırlar o hazretin ateşiyle
Oluşan o hâlden ezilmişler ve iyice aradan çıkmışlardır

Yakıcı ateş ve alevdir candan yansıyan şavkın manası
Beni denizden ve karadan tutup baştan başa sarmıştır

Denizin dalgaları art arda geliyorlar izleyerek birbirlerini
Çünkü onlar için hakikatte de gören gözler yapılmıştır

Ey Ahmed bu yüzden sevgilinin şimşeğinden inlemektesin
Zihnin ve gönlün iptedirler aşk onları kemeriyle bağlamıştır

Şuh ve narin boyuyla gönlümü bağlayan o gönül sevgilisi
O melek yüzlü ve peri nuruna sahip huri, beşer olmuşlardır

Leyla'ya ve Sevgiliye Kavuşma Bağından

Leyla'ya ve sevgiliye kavuşma bağından
Hint ile Çin'den, Bulgar ve Hayber'den

İki yay kaştan gelen okla yaralıyım ben
Zülüf ve zambak, gül ve çiçek ve amberinden

Hastayım elinden yara ve bere içindeyim
Aslanın ve hem gazanferin pençelerinden[164]

Benim o süvari âşıklar meydanında
Gönülde öyle vuruk ve darbe var hançerinden

Şaşkınım kalmadı sabrım ve dayanmam
Yüz ah ve figanın sesi gelir halka ve gırtlağımdan

Yâre kavuşmayı istemedeyim her zaman
O gül bağı ve bahçesinde kemer ile süslenen

Leyla'ya kavuşma şarabı gönlümü dâğladı
Beni ebter hem delinin biri etti sevgisinden

Bülbül gibi deli ve umursamaz etti beni
Senderin sevgisiyle sabrımı ölçtü benden

İki gözleriyle ve hilal iki yay kaşlarıyla
Buhur kokusunu verdi öd ve amberden

Bir kurtuluş yolu bari gelse bize sadece
İçeyim o hoş kokulu miskin kokusundan

O boyuna ve endamına hayran olayım
Bülbül gibi gül goncasını içine çekti tamamen

Taâlallah görmüş olduğum bu güzelliğe[165]
Bârî'nin kalemle çizdiği yüzünün akisinden

O güzelliğin elinden ki oldum deli ve divane
Hem oldum evin seyisi ile hizmekârı ben

Ben Ahmed'in yerine Bârî'den istiyorum
Bu kavuşma kolay olsun benim için tamamen

Görmedim ah ve feryat etmekten başkasını
Gece gündüz çıkmadım bu hâl ve kederden

Bârî'ye dua ediyorum ve umut ediyorum
Sevgiliye kavuştursun ama ıtır kokan türden

Zorlu hâllerden serbest bırakılan kuş gibi
Yârin yeşil bağına kavuştursun ayrılık kederinden[166]

Sensin merhamet sahibi sen ey Allah'ım
Sen bahşet kuluna olsun nadir kimselerden

Senin emrinde sadece iki harfin arasındadır
Ereğim odur onu bana hepten nasip etmen

Kaf ve nûn olan iki harfin arasındadır[167]
Gönül onunla zafere erer şayet emir versen

Hep imdatla, hep inlemeyle, hep umutla
Sen ki büyük şahsın istiyor Ahmed senden

Sevgili Bize Nazar Edince Beni Sevgisiyle Çılgına Çevirdi

Sevgili bize nazar edince beni sevgisiyle çılgına çevirdi
Artık akıl ve heves kalmadı bende beni aşkıyla yaraladı

Samed'tendir sevgilinin şavkı, nurun anahtarı sevgiliden
Sevgilinin şimşeği gönülde çakınca sinemde hırıltı eyledi

Samed'in aksi olan sevgili yaktı sarhoş gönlümüzü
Sevgili sevgisini verince, aşk canımızı hunhar eyledi

Sevgilinin ismi Lat ve Uzza ile Yağusa putlarındandır[168]
Dile geldi Canımız ve gönlümüz onları konuşan eyledi

Sevgilinin mey neşesi aynen hayatın can ile gönlüdür[169]
Sevgilimiz güvenilir bir belgeyle müşteriye sattı bizi

Şanı yüce olan sevgilinin yüzü bağdaki güneşe benziyor
Ki bu sevgili bugün canımızı kendi aşkı için telef eyledi

Sevgilinin yüzü ki nurdandır ve kuşluk vakti güneşidir
Göz alıcı sevgili bizi bülbülle beraber müşteri eyledi

Nur içinde parıldayan sevgilinin yüzü hazırdaki güneştir
Canımızı hayat karşılığında veren sevgili bizar eyledi

Ahmed'in taparcasına sevdiği sevgilinin benli yüzü güneş
Sevgili aklı ve hevesi aldı benden beni ateşte helâk eyledi

Sevgili yârimiz sarhoştur, zülüfleri ve beni amberden
Sevgili bugün gönle koku verdi, bizi sabırsız, kararsız eyledi

Sevgilinin güneşe benzeyen benli yüzü amber gibi kokar
Sevgili bugün ısırdı canımızı, beni kendisi için hisar eyledi

Seher Kuşu Başladı Ötmeye

Seher kuşu başladı ötmeye
Görünmez yârin aşkı uğruna
Bülbül al güllerin aşkı ile
Attı gönlü ateşler arasına

Gönül dert ile yara aldı
Figan ve yaralarla dâğlandı
Nağmeleri apaçık avazdı
Her gamı yükledi bana

Her yanım perde ve örtü
Kalp gözünün üstüne nikâbı örttü
Her azar ve suçu üstüme döktü
Oldum çılgın ve deli divane

Oldum ben sevgilinin aşkıyla
Öldürdü hançer ve mızrağıyla
Baktı şeker dudaklı sert bakışla
Gücüm yetmez bir iş yapmaya

Gücüm yetmez hâlime, yerime
Uzak kaldım o sıralı incilerime
Süt bebesiydim kesildi meme
Eğri büğrü oldum bu yüzden ama

Bu yüzden sarhoşum al güle
Ses veren zincir saça, kâküle
Kokan menekşeye ve sümbüle
Deli etti beni çevirdi şaşkına

Beni fazlasıyla şaşkına çevirdi
En çok kıvırcık saçıyla eyledi
Âşık nağmesiyle feleklere erdi
Yaktı, aşağıya yıktı ev ile hane

Yaktı bağrımı hem gönlümü
O misk kokulu gül görünümü
Oldum açtığı yaraların sarhoşu
Gönül kanı sele döndü bir yana

Kanımız ve ruhumuz bela[170]
Elest anı olduğunda ey Mela[171]
O zamanda ki biz "kalubela"
O yüzden ar olmuştur bana

O yüzden kaldım sözsüz dilsiz
Çeşitsiz, tarzsız, türdeş ve renksiz
Vurdu gönlüme atlı bilinçsiz
Isırdı beni attı dikenler arasına

Isırdı beni yılanı iki kez hızla
Bütün şevkiyle çeşit ve tarzla
Örtündüm ipek benzeri atlasla
Ondan hiç sabır kalmadı bana

Ondan hiç sabır kalmadı bağdan
Ahmed kaçıyor gönül aşkından
Gönlümün kanı üşümüş ondan
Cümle kırağı düşmüş her yana



Seher Kuşu, Gönlü Acı Dolu, Aldı Güzel Koku, Gitti Üstüne Kondu

Seher kuşu, gönlü acı dolu, aldı güzel koku, gitti üstüne kondu
Feneri ile mumu, ışık ile doldu, can ile yüreği, nazar koydu

Hızla giderek, bülbül acele ederek, bağa girerek, örtülmüş ipek
Ilgın ile ipek, yosun ile ipek, uçtu raks ederek, gönlü konuştu

Gönlü yaralı, aktı gözü yaşlı, ne oyun ne hile yaptı, ne hoş nimetlerdi
Güvenin Şahı, canını yaraladı, iman edip inandı, gönlü itibar buldu

Gönle verdi sefa, nağme yayıldı etrafa, hasbidir ve kefa, Mîr Mustafa
Kayboldu cefa, can erdi affa, buldu orada vefa, ona sığınak oldu

Remzi ve hâlleri, ışık saçar kameti, şerh eder falları, savaşı kavgaları
Cizye ile gölgeleri, kaldırır rahmeti, nazar eyle ya Rab sen koru

Sen ver necatı, kolay eyle beratı, verdiğin gibi hayatı, hem hareketi
Çöldü ovaydı, ondan sızıp aktı, kalp kırıklıkları, kaynayıp şifa buldu

Sanki kordur, sinede oktur, cenk ve savaştır, ok ile tüfektir
Gülşende seslenir, rengârenk süslenir, abit ve şendir, zafer buldu

Çıktı karşıma, şiddetli bir okla, atıp vurdu bana, gönlü etti iki parça
Cevher sada, gönül itibarda, hiç olur mu asla, bulur bu maharet onu

Ondan neşe gelir, gönle huzur verir, derin denizdedir, değerli incidir
Oku sinededir, cana gurur verir, nurdan parıltıdır, güneş ve ay oydu

Güneşi doğunca, şimşeği çakınca, canımıza vurunca, yankı yapınca
Çağrımız ve nidamız da, vardı Allah'a, Rabbin verince, söz ve kelam oldu

Lisanla konuşma, verilince insana, ağır zikir ve anma, Şah yükledi ona
Candaki remizle, çekti imtihana, yapıldı açıklama, onunla sabrım ölçüldü

Beni huzura aldı, kalbe kıvılcımı attı, sözdü ve hitaptı, haddine vardı
Aynı seraptı, gönlü kebap yaptı, karganın sedasıydı, beni sefere götürdü

Bağa götürdü beni, can onunla gezdi, gönül onda serinledi, tümen yükseldi
Canım keşke dedi, sallanan perçemi, ısırdı Ahmed'i, göz ve bakışı soktu



Sevin Ey Gönül Müjde Sana Hicaz Paşası Geldi

Sevin ey gönül müjde sana Hicaz paşası geldi
Senin gerçeğinin düğümlerini Hicaz çözüverdi

Bil ki yanına elçi diye gönderildi, artırdı şavkını
Elçi oldu geldi yanına ama Leyla'nın mecazı idi

Nergis ile ardıç ve lale, öd, amber hem de buhur
Nesim getirdi kokularını parlayan define altınıydı

Ey gönül kalk sen yâr ve sevgiliye kavuşmayı iste
Bârî'den dualar ile iste sen yükseklerden sürekli

Ey gönül Rahman'a ve Rahim'e karşı mahcup ol
Utanç duy hataların için tut onun sağlam ipini

Ey gönül kendinden geçme uyan remiz ve hâl ile
Fitneler çıktı ortaya üst üste dalga dalga yükseldi

Ey gönül ey gül goncası gül yanaklı gül sarhoşu
Sarhoşum kadehinin meyinden bağ oldum sanki

Ey gönül yaralısın hastasın felek güneşinin elinde
İyice mestsin, cevir ve cefayla gönlünü esir eyledi

Ey gönül kalk hüzün ve üzüntü vakti sonbahardır
Kendi hâlin için söylen izzet sahibine dua et haydi

Ey taştan gönül sağır taşlar gibisin benzersin kayaya
Kalk ve çık, bedeli soğandır sendeki vakarın

Ey gönül sen görüntü ve remizlerden şevk al bir kere
Sen ağaç kabukları ve kıyazdan aç kendi kum falını

Ey gönül sen aşkı terk etme ta ki sevgili gelsin sana
Bülbülün sesinden gelen nağme seslerin en hararetlisi

Ey gönül Ahmed hilal yüzlü yârin yaralısıdır şu anda
Hem ok uçlarıyla yaralı hem çektiği azap pek şiddetli

Ey gönül sen tövbe eyle lâkin en samimi bir gönül ile
Bu devirde işlenen hatalar sinirde boğulmaya misali

Sanatkâr ve Kadîr'in Sanatından

Sanatkâr ve Kadîr'in sanatından
Onun hükmünden ölçü yaptık
Biz tefekkür ettik hazır ondan
Onun feyzinden mucize gördük

Onun feyzinden gördük hikmet
Hayvanlarından geliyor nimet
Yarattıklarından geliyor hizmet
Üstün O'dur onun elinde üstünlük

Üstün O'dur tövbeyi kabul eden
Gücü sınırsız ve affa gücü yeten
Benim kapısında kapıcılık eden
Kusurlu ve eksiğim hem titrek

Kusurluyum ben bu fallardan
Benzersiz hâller ve vasıflardan
Tamamını bizden ettiler talan
Irak'tan ta Hicaz eline dek

Irak'tan gidene dek batıya
Ahmed'in gönlü düştü tasaya
Bu ahlar ve patırtılar olasıya
Bize edilen azarla eş olduk

Bize edilen azar hiç durmuyor
Avazlarım ardı ardına çıkıyor
Hay zikri dilimden düşmüyor
Seçkinlik madeninin kabrinde[172]

Kabrinde nurlu efendimizin
Kalk ey Taha kalk ey Yâsin
Kurtar Ahmed'i odur miskin
Sen koru onu sağlam kalede

Sen koru emin yer ve takvada
Güçlü kıl sünnet ve İslam'da
Olmasın kötü amel iğvasında
Bende emeldir yüzünü görmek

Senin o pek şirin yüzünden
Tılsımların süslü madeninden
Yâsin'in başucundaki örtüden
Amaç edin sen bir tohum ek

Bir tohum ek sen güzel olsun
Tarlaya beşiğe toprağa atın
İyi hasat verecektir o ekin
Ey soylu bilge yolu aç bize

Ey doğru yolun bilgesi olan
Güneş olup aynamıza gelen
Gönlümle ayrılığa esirim ben
Ahmed'e kurdu hileyle tuzak

Ahmed'te olur raks ve avazlar
Gönlümü pazen gibi boyarlar
Benden edersiniz hep hesaplar
Taç sahibi önderin sevgisiyle

Nur sahibi önderin sevgisinden
Verdi bana püfür püfür yelden
Ki kaldırdı çiçek ve amberden
Sevgilim her daima naz hâlinde

Bu Devirde Ne Ah ve Feryatlar Etti Asık Suratlı Beni

Bu devirde ne ah ve feryatlar etti asık suratlı beni
Para ile dirhem hırsı ve hem pul tamahıdır nedeni

Gördüm bir nur girdi alın içine gönül levhasından
Girdap gibi döndü oynadı andırdı çiçek ile fidanı

Celal sahibi Allah'a bağlarım umut ve zarımı hep
Kâse kadeh ve tastan içtiğim mey aşkı yaktı beni

Kulağım "Bana dua edin" emrinin remzini işitince[173]
Bana müjde oldu birden bıraktım kâselerin meyini

"Cevap ver benim dualarıma hem yetim bırakma
Allah'ım dualarımda aksi hâllere uğratma beni"[174]

Ey Ahmed, ateşli sesler, kadeh ve kurt olan şarap
Duacı geldiler etmeye günahkâr canımın şahitliğini

Rahman ve Rahime yakarıyorum ki Hak şahtır o
Yüklü bulutlar gibi boşaltsın üzerimize rahmetini

Sevgili Bugün Acele Edip Hâlimi Sormadı Bir An

Sevgili bugün acele edip hâlimi sormadı bir an
Bilemedi o nasıl hastayım, hâlim nasıl perişan

Sormadığı için korkmadan geldi tahttan aşağıya
Atlas giyinmiş pürüzsüz ve çok temiz her tarzdan

Her renk içinde neşeyle geldi ses verdi zülüf ve beni
Zülüf ve saçı sanki bana bülbül nağmesi verdi ondan

Verdiği şavkın zevkinden baştan ayağa figan ettim
Asma ve bağda gibi her an figan ettim yanan canımdan

Asma ve bağ şenlikleri, karga sesi şevk verdi bana
Verdi hayreti cezbe ve zevki verdi bahşişin hasından

Verdi sümbülü zülüf ile saçı, güle nağme verdi bülbül
Cana nağme verdi mey, can rahat eder ipek libastan

İpek libası bahşedince bize, beni teftiş etti hâl zahmeti
Zahmet cana figan ettirdi renkler ve tarzlar aldım ondan

Parlak renkler sevinç ve gönül huzuru verdi, cimrilik ve söz[175]
Hâllerin şerhidir boyu endamı tuğ, sancak hem sivri nabtten

Nabtı içen gönül coşarak gürlemeye başladı ey Ahmed
Ey Ahmed can yandı ateşte titriyorum gönül figanından

Bedhâl etti beni can ve ahvalim yetmiş yıldır daim hazin
Daim hazindir gönlüm ve yaralı, ah eder göz ve okundan



Başak Burcundan Utarit Yıldızından Hızır İlyas'tan

Başak burcundan, Utarit yıldızından, Hızır İlyas'tan
Övmüş ve şarap vermişti mey kadehi ve kâsesinden

Kâsesinin saf şerbetinden tuzağına düştü gönlüm
Ok ucu ve oklarından hoşnuttur gönlümüz o tastan

Tasındaki o al şaraptan ötürü gönlüm bostana gitti
Yanağı zülfü ve halhalı ne hoş ses verdi sezdirmeden

Sezdirmeden bir ben gördük can yârin yanağında
Bu zevk perdelendi bulunduğum karanlık ve iflastan

İflastayım görmemekle simasını ve neşeli boyunu
Âşığın gönlü o meyilden kaynadı ve pişti o soyludan

O soy ve rumuzdan güneş gibi bir ışık gördü gönlümüz
Yanağı güneş ki benzer dolunaya meteliksizim iflastan

İflasıma sebep gördüm ki bir nağme, al gül ve goncadır
Aynen doksan dörtte tam öldüm ben oldum cesetlerden

Süslenmiş cesetlerden oldum her iki Mîm in süsleriyle
İki harf ile on dört idim ki o vakit gördük biz esastan

Esastan gelir, art arda beninden, takılarından ve zülüf
Kadeh verdi bana aşk meyinden ayakta hem otururken

Oturmaktan baygın hâldeyim ve sarhoşum bu tuzak ile
Kalmadı sabrım ve kararım dişlere kadar ta ağzımdan

Ağzım ve dilimle söyleyeyim servi boyu ve endamı için
Serviye benziyordu onun kameti ki zil sesi gelirdi ondan

Zil ve çıngırak ve altı bağdan ki o hikmetü'l-'ayn bağı[176]
Kıvırcık saçı ve yay kaşlardan ateş alevi ve parıltısından

Parıltılar ve şulelerden nur yükseldi Ahmed inle haydi
Başak burcundan geldi bize, gönlümüze diktik ağaçtan

Dikilen ağacın nur penceresinden karanlık kalbim ışıdı
Şarap mey fincanından kaynadı ve gönlüm ise savaştan



Bugün Yârin Aşkı Ziyadesiyle

Bugün yârin aşkı ziyadesiyle
Kalbimin içine ateşler bıraktı
Kıvırcık saçıyla hoş beniyle
Sevgili beni sarhoş yaptı

Sevgili benim için peridir her
Zülfü ve saçı ambere benzer
Kokusu hoş, ahudur gözler
Siyah zülfü beni talan etti

Talan etti beni sefil kaldım
Bedhâl etti beni hastalandım
Sersemlik sebebiyle azaldım
Bunu yapan hoş koku ve gülşendi

Gülşene ne bülbüller geldi
Aciz Fakîr daima yalnız idi
Canım şavkından darbe yedi
Sevgilinin sırrı öyle bir açtı

Sevgilinin sırrı nurdur cana
Gönlümün aşkı aktı ona
Önümde bir ağ kurdu bana
Eyle ne dilersen ey sevgili

Eyle sevgili sen aceleyle
Gülistan ve bağ çiçeğiyle
Şavkın tuttu beni böyle
Zülüfle kara benin yaptı

Zülüfler bu şen kametten
Avaz verirler her renkten
Ün salan yanağı güneşten
Kâkülünü şen gülden yaptı

Kâkülü, zülfü, beni ve siması
Gördük kıvırcık saçın kısası
Renkleri nakışı ve noktası
Mestliği goncalardan kaptı

Mest oldum ben dört yandan
Ses geldi huri ve odalardan
Ne raflar geldi kumrulardan
Ahmed siyah göze sürme yaptı

Ahmed istemekte Ahmed'ten
Samed'in ihsanla kereminden
Sevineyim onunla ebediyen
Kaşın oklarından sarhoş kaldı



Bugün Ahlar Gelir Canımdan

Bugün ahlar gelir canımdan
Kalmadı zevk ve neşe bende
Darbeler beni çıkardı yoldan
Değilim o yüzden kendimde

O yüzden mest ve mecnunum
Bülbül gibi nağmeler okurum
Bazen de bir göz gibi olurum
Ağlarım baht karadır bizde

Ağlarım ya Rab aman ver
Bizden gelen şavk hep akar
Gönül remizleri olur aşikâr
Açılan gonca gibi şen hâlde

Kırmızı güllerdendir o gonca
Zülüf ile saçlar gelir etrafına
Bu yüzden ağ kurarlar bana
Yok ışıklarına yeten güç bende

Yok gücüm geleyim yanına
Kâkülüne, saçına, yanağına
Bağladı aşk beni deli çılgına
Sarhoşum şavkının kafesinde

Şavk gelir yârin yüzünden
Nazik kokulu çehresinden
Talan oldum etti ebterden
Yılan ısırdı aldı dişlerine

Kara bir yılan pek zehirli
Isırdı beni ağzıyla dişleri
Cam ve lakabımı kötü etti
Ahmed vuruldu bu vasıfla

Şarap ile Sarhoşum Ben Gönlüm Şendir Aşkından

Şarap ile sarhoşum ben gönlüm şendir aşkından
Ay yüzlüm ayrılıkta esirim ben senin şavkından

Esir ve yaralı oluşuma o ahu ile ceylandır sebep
Yayılan zülüfleri, takıları, kâkülü ve yanaklarından

Senin o küçük zülüflerin tatar misklerine benzer
Üstümüze yürüyor yüzündeki ben, ayva tüyü ve nişan

Benin, ayva tüylerin, saçın, yüzün ve yanakların hazırda
Yakmışlar can ile gönlümüzü ta arşa kadar yerden

Yaktın canımızı ve gönlümüzü darbe ve tüfeklerle
Yaralı hâldeyim senin üzerime yağan şavkından

İnlemekten zayıf ve acze düşmek oldu serencamım
Gevrek hâldeyim Cem'in kadehinden mey içmekten

Mey sarhoşuyum ki kabe kavseynin yâri verdi cana[177]
Feryat ediyoruz gidişinden ve ayrı kalmaktan senden

Feryatlar, ayrılık ve figanlar şu canımızdan geliyor
Bülbül gibi gülşen gülünün ve şen gülün meylinden

Şarap içmekten mest olan bu bülbül nasıl da yaralı
Yüz nağme iki yüz feryat ve hüzün gelir Lâleş'ten[178]

Gül bahçesinin bülbülü gibi bizden yüz nağme gelir
Feryat eder ve inleriz çiçek ve şen güllerin elinden

Feryat gelir bizden can sevgiliye aşkımız sebebiyle
Yandı yürek yüzünün yaydığı yıldırım ve şimşekten

Öldürdü yok etti beni iki siyah yılan tarafından ısırıldım
Akıl ile heves, idrak ve feraset kalmadı usum gitti benden

Aklımız uçup gitti bizim aynen şahin olan o kuşumuz misali
Kalmadı canımızda sabır sen gümrah gülün ayrılık acısından

Gönülde Yara ve Dert Açan Sevgiliye Bülbül Mestâne Raks Eder

Gönülde yara ve dert açan sevgiliye bülbül mestâne ona raks eder
Gönül hırıltısı nara gibi, gözüm yaş dökmekten kırmızı iki tasa döner

Gönlümü bağında esir, canı da güzeller şahına mest görünce
Ne tanıdıysam esaslıca, gönlü kurşun gibi topal ve aksak eder

"Gel sarhoş ve nurlar içinde sen bir defa görün" dedin bize
Çağırdın ama yılanın sana gönülden bağlıyı benzersiz dişler

Senin gül yanaklarını ne alevler ve nurlarla süslemiş Allah
Batı ve doğu parıltısı ve şimşeği cana baştan ayağa kast eder

Kalk ey can, sevgili bize mercanlar, taslar ve fincanlar verdi
Ay yüzün hilal, gözlerin ahunun, zerdali verir zülüf ile benler

Alev ve ateşler vermede bize gönül sabrı olan hoş nağmeli sevgili
Zülüf ve zincir saçı gül ile sümbül bitirdi bülbülde nağmeler

Sen bilmez misin manalardan ne şavk verip yakmada canı
Naz ve işvenle yücelen gönlüm oyuna geldi, gönül imdat diler

Sadece ruhumu çıkarmışım, açıkça canıma hiç insaf etmeden
O yüzden teles oldum, nefessiz kaldım tam kuru köze benzer

Tambur ve ney ile santur sesi gibi uzaktan gelir sevgiliden
Gönlü yaraladı oklarıyla, ilmiyle beni kocamış bir yaşlı eyler

Gönlü parlak yâr, işveyle yüzünün neşesi sur sesi gibi diriltir[179]
Cana verdiği parlaklık boğar, parlar avam ve havas gönüller[180]

Savaşa gel haydi neşeli ve mest, fakat bize rahmet hâlinde
Gönül Leyla aşkından sarhoş, onu örtüyor gözyaşı ve seller

Gönül yaraların acısından ve okların darbesinden iyileşsin
Can ağır sırrın şaşkınlık veren zehirli kahrından kurtuluşa erer

Saf oldular bana zülüfle kâkül, tuti ve kumru, mey ve sarhoşluk
Uğur yıldızı dalga çıkarır denizde, ebru ve saçından gök gürler

Ahmed'in boyu ve posu vuran naraların şiddetinden eğik hâlde
Kara gözlerinin tuzağına düştüm, verdiği şarap beni havas eder

Ey Bârî Sen Bir Derman Ver Gönlümüze Raksa Getir

Ey Bârî sen bir derman ver gönlümüzü getir raksa
Çünkü can ile yürek hastadır bizde senin nakşınla

Hasta ve marizim ben canım ve içim yaralı hâlde
Umut senden ya Rab hayırlı olanı ver ruhumuza

Ruhumuz ki sana iman edip şehadet getirmiştir
Eksiksiz hidayete erdiren o fetih sahibine sonra

Fetih ver sen göğsümüze ki bir merasim olsun
Bereketinden ver ki aydınlanma gelsin canımıza

Canımız hayli hasta ve yaralı hem sakat hâldedir
Figan ile incinme ve ret edilmekten en çok da

İncinme, mihnet ve şavk vurur cana derya kadar
Terk edercesine vurur gönlümüze dalga ve derya

Derya yaydı dalga ve kabarcığı ve parıltılı şimşeği
Ayna gönle ışık yaymış benzer denizdeki dalgaya

O mum ve fenerlerde bulunan ışık çok coşkulu
Bizim canımız o nurdan almıştır gizli bir yara

Canımız yaralıdır kadeh ile kâselerin şarabından
Isırdı bizi iki defa bağ içindeki yılan kekremsi acıyla

Şimşek ve lalelerle süslü bağdaki kekremsi acılar
Boyamışlar Ahmed'in canını tutmuş kafeste bağla

Tutmuş kafeslerle esir oldum ben isyan kaydının
Ebedî olarak kaldım esir ve yaralı ben fısıltıyla



Yandı Gönül Kor Ateş Oldu

Yandı gönül kor ateş oldu
Dilber arzusu geldi aklıma
Acılarıma oklar sebep oldu
Dilber arzusu geldi aklıma

Acıma sebep çengel ve mildir
Korkuma sebep aslan ve fildir
Beni köle yaptı canım esirdir
Dilber arzusu geldi aklıma

Bugün bülbüllerin sesinden
Firdevs sümbül kokusundan
Hâlsiz kaldım zahmetinden
Dilber arzusu geldi aklıma

Hâlsiz etti hekimsiz kaldım
Fena etti hüzünlerle derdim
Yârden başkası yok benim
Dilber arzusu geldi aklıma

Kimsem yok Hak'tan gayrı
İmdatlar, nidalar hem çağrı
Gönülden gelir hasret sedaları
Dilber arzusu geldi aklıma

Yürekteki hasret ile yaralar
Ateşin sebep olduğu yanıklar
Esir eden tuzaklar ile bağlar
Dilber arzusu geldi aklıma

Çöz bağları sen esirlerden
Yarayı elemi lekeyi gönülden
Sen bize gönder şefkatinden
Dilber arzusu geldi aklıma

Şefkatin ölümsüz feyzdendir
Yay kova balık burcundandır
Rekabet ceberut affindandır
Dilber arzusu geldi aklıma

Affından ver yoksul Ahmed'e
Dök kenarına ersin rahmete
Kurtulsun yanmasın ateşte
Dilber arzusu geldi aklıma

Kurtulsun kalmasın günah
Mahcuptur hem yüzü siyah
Rahmet gölgesine al ey Şah
Dilber arzusu geldi aklıma

Vedüd Şahın rahmet gölgesini
Ahmed ister vücuda gelmesini
Kayıt ve tuzağın çözülmesini
Dilber arzusu geldi aklıma

Çözülsün ateş gibi tuzaklar
Askerler benim için hızla koşar
Umutsun sığınaksın ey Gaffar
Dilber arzusu geldi aklıma

Bir Güzellik Gördük Bağ Hem Bahçe Arasında

Bir güzellik gördük bağ hem bahçe arasında
Şimşek misaliydi ki parıltılar verdi o havzada

Şimşek ve yıldırım misali olan gayp ateşiyle
Nasıl yaktı gönlümü ki yüreğime saplanmada

Saplanıyor gayp ve hazırın süvarisinin eliyle
Gönlüm esirdir onda korkusunun kabzasında

Kabzasından o yüceliğin hem de güzelliğin
Gönül yanıktır bende ki yücede hem havuzda

Havuzunda mestim benlerin ve nesrinlerin
İki siyah yılanı ısırdı beni rabd toprağında[181]

O inci ki Medine ve Yesrib rabdından geldi
Yıkadı gönlümüzü hem incitmeden yıkamada

Yıkamacının yıkadığı giysinin her damlası için
Biz ona gönlümüzü verdik üstüne yumuşakça

Yumuşaklıkla o dalgalardan ve o ışınlardan
Güneşten bir nur gördük ki vurup yakmada

O şavkın şimşeğiyle ruhumda oluşan yanıklar
Isırdı gönlümü tutuşturdu sanki güçlü şavkında

Tutuşturma hâlinden gönül aşkı meydana çıktı
Hâllere ve tuzaklara düştüm kaldım bozgunda

O bozgunun fesat ve kıskançlığıyla yok oldum
Canımı ona hedef yaptım oku bize sunduğunda

Sunduğu ok ve ok uçlarına hedef oldum ben
Leyla'nın simasının ışıklarında ve faydasında

Süslü çehresinin, siması ve yüzünün nurundan
Tuzağa ve ağa düşen kuş gibi kayboldum onda

Kuş gibi aynen Ahmed uçuverdi aşk etkisiyle
Sabır ve dayanma kalmamıştı benim nabzımda

İmdat ya Rab rahmetini döküver herkesin üstüne
Ahmed'in üzerine döküver sen nazarından ona

Bugün Kıvırcık ve Kısa Saçları

Bugün kıvırcık ve kısa saçları
Gördüm benli ve hatlı simada[182]
Remiz ve nişan hem noktaları
Her ne işlediysek yanlış ve hata

Her ne işlediysek suç ve kötülük
Rezillik, çirkinlik, sevapsızlık
Kötü amelden affına sığındık
Her ne işlediysek yanlış ve hata

Her ne işlediysek asi Hak emrine
Perde ile peçe verdi kalbime
Yara ve dövme yaptı gönlüme
Her ne işlediysek yanlış ve hata

He ne işlediysek yârden emirsiz
Bütün cümlesi zarar eksiksiz
Kınama, azar, suç ve ar ileyiz
Her ne işlediysek yanlış ve hata

Her ne işlediysek kınama, azar
Karadır yüzüm karga kadar
Geçersiz oldu bütün sevaplar
Her ne işlediysek yanlış ve hata

Her ne işlediysek rızaya aykırı
Hüküm ve kazamı yaptı Bârî
Kurudu kalem olan oldu cari
Her ne işlediysek yanlış ve hata

Her ne işlediysek cümle günah
Kirlendim ondan yüzüm siyah
Umut sığınak ve rahmet ey Şah
Her ne işlediysek yanlış ve hata

Her ne içtiysek biz sevgiliden
Ulu Şah'ın yakın nimetinden
Hadî tabip olsun Muhammed
Her ne işlediysek yanlış ve hata

Her ne işlediysek karadır, ağlarız
Daim ağlarız ve daim haykırırız
Yağdır bereketi, rahmeti sınırsız
Her ne işlediysek yanlış ve hata

Her ne işlediysek çirkin işlerden
Utanç, kötülük ve rezilliklerden
Kurbanı oldum mubesmelden
Her ne işlediysek yanlış ve hata

Her ne işlediysek cümle zararı
Umut senden beşerin Rabbi
Ahmed'e sen bahşeyle nazarı
Her ne işlediysek yanlış ve hata

Her ne işlediysek Ahmed yeter
Tanıdık kimselere ol tövbekâr
Kalk sen ayak bağını çözüver
Her ne işlediysek yanlış ve hata



Bir Pençe Beni Canımdan Tuttu

Bir pençe beni canımdan tuttu
Düğümledi gönlümü ardından
Yılanı iki kez canımı soktu
Yaktı ateş ve neft tarzından

Pervane misali beni kavurdu
Canımız ondan revan oldu
Ten ve cesedim havan oldu
Telef oldum yorgunluktan

Oldum yüzü kara hem siyah
Arşa gitti bizden feryatla ah
Hacerülesved Evi nuruna
Baştanbaşa düştüm hatadan

Baştanbaşa oldum günahkâr
Öyle çok ki hem yığınla ar
Ki bu yüzden kaldım giriftar
Mahrumuz tabipten ilaçtan

Mahrumuz yok dermanımız
Zulmü zoru haracı kaldıranımız
Mumdan kandilden ışığımız
Düştüm kaldım ben hatalardan

Düştüm kaldım ben baş üstü
Alev ve şimşekle bizi vurdu
Denizin içine alarak boğdu
Görmedim güzeli yanlıştan

Görmedim ben güzel olanı
Dalga ve kabarcıktır kalanı
Eğlencenin sesi ve kemanı
Yaraladılar beni gidişattan

Yaraladılar ayrılık acısıyla
Tan ve sabah vakti nuruyla
Dertler engel olur zoruyla
Bilgiler ki alındı deryadan

Hattan evraktan alınan bilgi
Güzelliğin ve ahlakın vezni
Canı tutuşturarak yaktı bizi
Ahmed kurtulmadı bağından

Ahmed hayli mest hâldedir
Şaraptan fincan istememedir
Gönül aşk bağının ipindedir
Topaldır hoş cazibeli simadan

Topaldır şiir ve beyitlerde
Yaktı beni ateşte hem alevde
Öldüm kaldım ceset hâlinde
Kötülükten ve hem uyumaktan

Haydi Gelin Bu Bahsi Dinleyin

Haydi gelin dinleyin bu bahsi
Öğüt, nasihat ve vaazdır hepsi
Dinleyin remiz ile hem hâli
Pay edilir nasip, hisse ve sevgi

Pay edilir gülşenin kokusundan
Gerdanın nesimi ile ışığından
Simanın gamzesi ve darısından
Dil konuştu hem sözle söyledi

Dil nur olan zatın sıfatında
Musa ile konuşma yaptı Tûr'da
Bir ateş görünce gitti huzura
Kalktı onun sevinciyle yükseldi

Kalktı hızlıca yaralandı gönlü
Ağlamaya başladı yaş ile gözü
Tûr Dağından bir nur uçtu
Saat ve sevgiden telmih idi[183]

Telmih ile acayip işaretler
Garip manalar ve remizler
Sen sevgili eliyle geldiler
Münkir seni yok edemedi

Münkir bu uzun vasıflardan
Gözlerden gözyaşı dök her an
Öğüdüm kimseye deme, aman
Sakın ha ne dil ile ne lafız ile

Ey Ahmed aman dilden sakın
Zülfü inkârcıya etme yakın
Ahmed mürşitten olsun isteğin
Ey mey içen ört koru kendini

Mey içerim o şirin dindardan
Feryat ederim kin ve tasadan
Kadim sevgiden hem aşktan
Akıttı üzerime Allah hiddetli

Akıttı üzerime ateş ve nurlar
Yük etti bana cümle gamlar
Aşağı inen zülüfler örük saçlar
Öldürdü canımı öfkeli hiddetli

Divane Meczup ve Mestim

Divane meczup ve mestim
Uyandım kalktım ayağa
Canımı aşk ile bağladım
Öğütlerle ve vaazlarla

Öğütlerden kıymetim var
Çok fazladır bende yaralar
Can ve bedende çıbanlar
Sözle övgüyle hem lafızla

Sözle beyitle hem nazım ile
Konuşma ve nağmelerle
Mestim ben o kokular ile
Her saat hem her lahzayla

Utârit yıldızının saatinden
İlhamdan ve varma yerinden
Sırları sen inkâr etmeden
İnatla kinle ve düşmanlıkla

İnatçı olma ki soysuzluktur
Hikâye ve hadisler çoktur
Soysuzlardan o soysuzdur
Hariç olanı hem râfızıyla

Hariç olanlar görür elbet
Padişah'tan olan bereket
Kenara dahi gelse rahmet
Ahmed diz çöker korkuyla

Ahmed'in çok günahkârdır
Nefs-i emmareyle bağlıdır[184]
Şiddeti çok fazla ışıktandır
Bağlayıp esir etmiş kabzıyla



Ey Taha Benim Senden Rica Eden

Ey Taha benim senden rica eden
Ağlayıp inliyorum bu lafızlarla
Düştüm makamlar ve yerlerden
Hâlime benim bakıver bir lahza

Hâlime benim bakıver bir kere
Nasıl bir ateş yandı canım içre
Bir dikenin verdiği acı için de
Eyle sinemiz muhtaçtır vaaza

Vaazı eyle sen âşık olanlar için
Öğüt sahiplerine ki ettiler yemin
Uzaklaştır fasıktan bizi eyle emin
Her vakit her saat hem her lahza

Şiddetle zorluklar olduğu vakitte
Olmayalım utançta mahrumiyette
Zorluğu açıp aşmayı bağışla bize
Hem eyle himaye ve muhafaza

Hem ver tasın şarap ve meyinden
Kadehlerden ve hem kâselerden
Mahcup çıkmayalım dost içinden
Kıskanç ve düşmanların rağmına

Bu lanetlilerin ve düşmanların
Bu delilerin ve hem fasıkların
Dedikoduların ve lakırdıların
O putların ve kovulanın inadına

O sarhoş olmuşları bu dinlerin
İçindedirler bina hem evlerin
Şehvetler içinde hem gözlerin
Gaflet ve saplanma vuruşuyla

Bu gafletten yokluğa gittim
Dünya içinde perişan oldum
Kavuşmayla görmeyi istedim
Bu gafletten çıkalım uyanışa

Uyanalım bizler bu hâlden
Yaktı beni köhne gönlümden
İnleyen bülbül gibiyim ben
Al gül siması başlayınca vaaza

Bize bu hâlimiz için vaaz eyle
Canımız için nazımlar söyle
Soyu temiz Taha'mızın diliyle
Çıkar Ahmed'i bu vuruşta koma

Bu şiddetlerden ve topallıktan
Beni yakan her türlü tarzdan
Benden gelen nağme ve sedadan
Kurtar bizi bırakma bu acıda

Ayrılık acısından bizi kurtar
Mağfiretini bağışla ya Gaffar
Olmayalım mahcup ve isyankâr
Yardım et ver bize kavuşma



Sevgilinin Ateşi ve Sevgisi

Sevgilinin ateşi ve sevgisi
Gözümüzden yaşlar akıttı
Kavuşma arzusu ve hasreti
Bizi öyle doyumsuz yaptı

Ayrılık neşter acısıdır
Gönlüm ondan yaralıdır
Acayip şimşek ve alevdir
Çakınca o öylece parıldadı

Çakınca öyle ateşe benzedi
Musa o yerlerde hazır idi
Sanki surun üflemesiydi
Tepemiz ondan çatladı

Tepemiz ses verdi ondan
Canımız sürgünde ondan
Şavkımızı kaldırdı ortadan
Vahşiler misali yedi aşırı

Güllerden gonca misalidir
Toprak ve toz nağmesidir
Attığı bir çift ok gönüldedir
Canavar gibi beni yaraladı

Yağ akıyor yaralarımızdan
Bayraktan, alem ve tuğundan
Aklımız gitti başımızdan
Bu yüzden telef oldum aşırı

Bu yüzden telefim şavktan
Ondaki tam zevk ve tattan
Onunla üste çıktım alttan
Canımız ondan yara aldı

Canımız saf olan sevgiyle
Tuttu kafadan beni aşkla
Feyzimiz bulandı onunla
Ondan kalp dörde ayrıldı

Ondan yara aldı kalbimiz
Siyah oldu ah ve figanımız
Ondan parçalandı canımız
Ruhumuz korkuya kapıldı

Ruhu kaçtı Ahmed'ten
Çürüdü onda can ve beden
Bağ ve bahçeye gittim ben
Vardım açtım rüku kapısını

Gönlüm Kaplandı Bugün Parıltıyla

Gönlüm kaplandı bugün parıltıyla
Kandil ve mumdan gelen nurlarla

Nuruyla o pek sevgili yüce şahın
İki göz hem alın ve duyan kulakla

İki göz ve kulaklar ile her iki yanak
Nurlu kokusudur doyum veren cana

Kokusuyla bizim ruhumuz dirildi
Ki sarhoş oldum ruh, can ve huyumla

Sarhoş oldum hem sevinçli ve mutlu
Her iki göz onun aşkından doldu yaşla

Her iki gözüne, zülüf, kâkül ve benine
Düştüm tamamen içine pençe ve bağla

Pençe ve bağından Ahmed kalk mey iç
Gönül ile canımıza nur geldi defayla

Yaralı olan gönlümüz ile canımız
Fırladı şerbet kadehinin korkusuyla



Canımıza Aydınlandı Şavkından

Canımız aydınlandı şavkından
En çok şimşeği ve parıltısıyla
Muhabbet ve hem zevkinden
Mum ve lambaların ışığıyla

Bârî olan Allah'ın nurundan
Damla yağdırır bulutlardan
Canımız yandı ateşinden
Nağmeyi işitip duydu kulağıyla

Nağmeyi işitti kulaklar
O muma pervane olanlar
Yaktı canımızı parıltılar
Gözümüzü akıttı yaşlarla

Gözümüz yaşlar yağdırdı
Akan çeşmeleri andırdı
Tamamen ilaç ile yarardı
En çok tutma ve savmayla

En çok kavuşma acısından
O konuşma ve fasıldan
O lider ile hem o soydan
Doyum verdi ruhumuza

Aşk bağladı ruhumuzu
Şaraptan meyden sordu
O koku ile sarhoş oldu
Bıraktı hasret sabırsızlıkta

Hasret Ahmed'in canından
Uzaktır o şeker gülüşlüden
Yağsın sınırsız rahmetten
Can çekişme anımızda

Canımızı Yaktı Vahşet Arttı Bende Sızlanma

Canımızı yaktı bu vahşet ziyade oldu bende sızlanma
Beni çok tutunca dehşeti gittim can çekişme durumuna

Gittim bağına sevgilinin amber bana koku verdi
Gördüm onu penceredeydi canımız yarıldı o anda

Can ondan ateş gibi yandı yüreğimi pare pare yaptı
Ruhumuz ondan kaçtı yaralar açar gibi geldi bana

Geldi bana iki ok attı, mızrak ve kılıçla darbe vurdu
Beni kuvvetle tuttu esir yaptı inlemeler verdi canıma

Canımız ondan yara aldı gözümüz yaş akıtıp ağladı
Endamında süsleri parladı Ahmed gördü doydu ona

Ahmed sevgisiyle koştu lüleleri alnına yanağına döküldü
Canla bedeni birden çürüdü bu şavkın tamahı kaldı onda

Öldürdü Beni Hepten Virane Bıraktı, Yâr Gönlümde Açtı Yara

Öldürdü beni hepten virane bıraktı, yâr gönlümde açtı yara
Gönlüm üzgün gözüm yaşlı, yaralı canım karga kadar kara

Gönül gamıyla dolu her an kalbim, gözde hasret irin ve su
Bağdan bülbülün sesi geliyor o gül âşığının, uğultulu amma

İnleyerek feryat ediyorum ey sevgili mecalsiz hâldeyim ben
Bak da rahmeti bırak üzerime, geçiş ver erdir gönlü vuslata

Candan hastayım gönlüm yorgun öyle zelilim ki ey sevgili
Tabip sensin sevgili de sen, yol göster garibe ersin huzura

Gel sen savaşa mest ve neşeyle, rahmet olacak biçimde lakin
Gönle derman sür ki feda edeyim, götür beladan uzak bağlara

Gönül yara ve ok darbelerinin acısından çare ve şifa bulsun
Gönül yaralarım türlü renktedir, bağışla can kavuşsun huzura

Canım onun gizli ve açık kahrından bağlı kaldı hayli zaman
Gürleyen sesi kıvırcık saçı ve kaşı hem uğurlu yıldızı oldu siga

Ahmed'in yanağındaki bitimsiz yaşlar, bükmüş boy posunu
Bu açıklamanın orta yerinde, görmek için lamba oldu ona

Şavk Vurdu Canımıza Bizim

Şavk vurdu canımıza bizim
Daha çok yamaçtan ve dağdan
Muhabbet ile zevk ile hem
Gittim bağa durdum seyrana

Seyranına gittim güllerin
Takılarının zincir saçının
Kokusunu aldım al güllerin
Nağme kuştan ve kargadan

Şahin kuşu nağme söyler
Bülbül feryat ve figan eder
Saz ile coşmuş sevinçler
Elimiz boşta kaldı ondan

Elimizde eğlence ve tambur
Ses vermekte saz ile santur
Ayrılık bende satır satır olur
Lambalara ışık geldi ondan

Işığı getirdi bize şafak
Bizde can kaldı ramak
Kokusu sindi üzerimize
Şaşkınım bu sigalardan[185]

Ahmed vuslatıyla şaşkınım
Haddi aştım dışına çıktım
Gök gürlemesi gibi ahım
Canıma huzur bırakmadan

Canım çok fazla yaralıdır
Sebebi o müşteri incisidir
Endamı kavak ağacıdır
Ziynetleri erdi olgunluğa



Bugün Bende Acılar Var Yine

Bugün bende acılar var yine
Dâğlardan yanıktır gönlüm
Yaralıyım, perişanım iyice
Bülbül misali bağa gittim

Uçarım ben bülbül gibi
Sazların nağmesi ve sesi
Başı hür olan o âbid misali
Tuti gibi nağme söylerim

Garip bülbül nağmelerinde
İmdat ederim sabah vaktinde
Bizarım kendi aşkımın elinde
Huy ile korku nazmındayım

Gazelin ve şiirlerin nazmıyla
Nazmı ve büyüsü ve imasıyla
Kuruda can döndüm eli dara
Erdirmenin yüklemi oldum

Yüklem oldum bu şiirlerde
Öyle hâlsizim ölü biçiminde
Fitilim ben mum kandilinde
Benimle ışık verir açıktan

Şimşek alevi verilir benimle
Ayaktan varana dek tepeme
Düştüm şimşeğin denizine
Ateşin alev ve sıcağındayım

Attı beni şavk ve benler ateşine
Sarhoşluk ve şaşkınlık hâlleriyle
Açtık baktık falların haberine
Uygunluk levhasındaki yerinden

Uygunluk levhasında yazılıydı
Açmamız için bize izin verdi
Ahmed o sebepten uzak kaldı
Yaralardan bükük kaldı endam

Onun rengi yok bükük kaldı
Sesi yayıldı o nasıl avazdı
Şen dağ servisi raksındandı
Yücelerden gönle verdi coşku

Sevinç ve coşku verdi gönle
Nur gibi gördü ayna içinde
Bülbül bağırması biçiminde
Nazımlar düzenleyip verdim

Ahmed'in sinesinin nazmıyla
Ne gök gürlemesi oldu bu coşkuyla
Endamın ve kametinin şavkıyla
Tüm eksiklerim oldu tamam

Baktım Ben Bağa ve Gülşene

Baktım bağa hem gülşene
Çenk ve def avazıyla tarzına
Tertemiz altın madenine
Hedef oldum onun oklarına

Hedef oldum okla hançerin
Sesine saray ile pencerenin
Altın işlemeli örtülerinin
Esefe girdi gönül hem ahına

Gönül terk ile mahzun kaldı
Baştanbaşa dâğ ve yara aldı
Yeryüzünü figanlar kapladı
Bu kez acı ve öfke oldu bana

Bu kez yara açtı gönlümde
Karga gibi ahlar olur bende
Bülbül avaz eder bağ içinde
Dolaşık kâküllerin aşkına

Sevgilinin aşkı gönlü dâğlar
Bülbül misali yitirdim karar
Gönlü aynen ateş gibi yakar
Bir darbe vurdu gizli bana

Bir darbe vurdu bana kumrular
Şarkıcıların sesinden avazlar
Tutkunlar bezminden sarhoşlar
Saf saf gelip durdu karşısına

Ruhumuza şavkı ve alevi vurdu
Can ve yüreğim sabırla doldu
Gönlüm yâr aşkıyla yanar oldu
Götürdü beni zahitlerin yoluna

Nağme gelir aziz endamından
Elif boyu temiz hem hâzâdan
Ölçülecekleri ölçtüm ondan
Sarıp kovan bir bakış attı bana

Bir bakış attı melül oldu kalbim
Bir defa çocukça hareket ettim
Hayretteyim hem şarapla mestim
İnci ve sedef ışık yaydı etrafına

Sevgili, Ahmed'e bir ışık verdi
Şavkı acayip ayetlerden geldi
Garip avazlar ile nağmelerdi
Gelen ses def ile tamburuna

Sesi bize gelen görünmez yâr
Ahmed görmek ister aşikâr
Bir kez gelse bana kıyı kenar
Köşk ve odadan çıksa bostana

Bize Eziyet ile Cefa Ederken Çok İsraf Etme

Bize eziyet ile cefa ederken çok israf etme
Ya da gönül nazmından yaydığında nağme

Ayrılık acısından ne ateş ve alevler gördük
Yüreğim yanık zaten, korkacağımı zannetme

Sevgilinin ve hem o güneş yanaklının aşkı
Güneş gibi ışıyınca huzur verdi gönlüme

Leyla'nın yanağındaki ben yaktı gönlümüzü
Gerek yok artık ey sâkî kadehle şarap verme

Gönüller meydanından sâkî kadeh verdi
Tutiler ile kumrular uçtular raflar hâlinde

Ayrı kalmış hâldeyim sevgilinin diyarından
Bütün cümle melekler toplandı saf hâlinde

Çetin aşkımızın ne güzeldir kokusu ve nesimi
Mustafa'dan gelir ehli ve sahabesinden elbette

Yanaklarına, yüzüne ve benine dağılan saçı
Şüphesiz istiyor ki sevgili gizli kalsın bize

Ar'ar hem öd ile amber ve hem de buhur
Rende oldu hepsi birden bizim elimizde

Düzenli ve oturmuş bir hayatım yok artık
Yanık canım ve ciğerim sarf ettikleriyle

Ahmed ki çok feryat eder şarabın şavkından
Sâkî tutuşturduğu vakit mey kadehini elime

Meyhane sarhoşuyum gönlüm içinde huzur var
Meyhaneden hasta olmuşsam sefadır gönlüme

Bizden feryat ile figan gelir daima ve her anda
Yârin aşkı öldürdü bizi zevk ve sefa olsun diye



Yaralıyım İçim Hüzün Dolu

Yaralıyım içim hüzün dolu
Gönlüm çekiyor esef ve ahı
Beni şimşek parıltısı vurdu
Işığı kapladı dört bir tarafı

Işık gördük şimşeğe benzer
Harareti gönlü yakar kül eder
Beni batıdan doğuya kadar
Okların darbesine hedef yaptı

Bizi darp eden oklarının ucu
Remze ve hâle verdi gönlümüzü
Gizli söylediği şerhi ve sözü
Telef etti bizden canımızı

Canımız darbe ve oklardan
Hem bu tüfeklerle toplardan
Bu savaş ve cenge merhem olan
Benzer sedef içindeki inci

Benzer o Tatar zülüflerine
Ya da ilkbahar bulutlarına
Islak yaşları benzer inciye
İki gözünden kopup geldi

Gönüldeki ah ve üzüntüler
Kalbe atılan ok ve darbeler
Sesleri doğudan batıya gider
İçerim ben kasem ile yemini

Yemin içiyorum ben vahye
Hem tevhide hem de nefye
Döndüm haberi gelen ölüye
O yüzden sonunda gevşedim

O yüzden gelir neşidelerim
Sözlerim şiir ve kasidelerim
O hâllerden ben uzağım
Bana hayal köşkü cenneti

Me'vâ cennetlerini isterim
Tahtlarında uyumak isterim
Lezzeti tutup açmak isterim
Raflar hâlinde kuşlar gibi

Kuşlar ve bülbüldekine benzer
Gönle vurunca üzüntü ve keder
Yüreği yakınca ateş ve alevler
Ahmed kanat çırpıp uçtu gizli

Ahmed sarhoş hem yaralıdır
Aşkının şiddetli bir âşığıdır
Canı ve yüreği ateşle yanıktır
Gönlü kan doldu ondan gizli

Gönül ayrılıktan dert ve yara
Yüzü yaşlardan ıslaktı daima
Âdem çamur ve topraktı daha
Sözlerim bu yüzden yayıldı



Şükür Yüce Allah'a Gönlümde Saf Nur Var Benim

Şükür yüce Allah'a gönlümde saf nur var benim
Zatın cemalinin nuru için iki gözünü tavaf ettim

Tavaf ettim ama o anda sevgilinin oldum yaralısı
Hilaf yok onun yüzün şavkını ve nurunu gördüm

Hilaf yok ama tövbe ettim bütün günahlarım için
Zanlı ve şüpheli hem bütün ihtilaflılar için ettim

Hem ihtilaflı yıl ve aylar hem vakit ve mevsimler
Bütün bunlardan kayıtlarda ve isyanlarda esirim

Savaf ile gururdan hem çok şüpheli işlerden
Bunlardan bağışlanmamız için Hak'tan af isterim

Hak bağışlarsa artık olmaz bizim hiç korkumuz
Gözyaşları gibi burun kanaması derler onun için

O kan damları çok yağdı kalp ve burnumuzdan
Kâf'tan kâf'a kadar gitti Hak için feryat ettiğim

Kâf derler yaktı Ahmed'in kalbini şerefli Kur'an
Sakın, kâf'ın yerine yanlışlıkla kaf'ı demeyesin

Gafletle unutmayın Bârî, Allah ve Mecit zikrini
Hayâ ile tavaf eden ol rahmetini iste Bârî'nin



Ey Su Ey Dalgalı Akan Su

Ey su, ey su yayılır dalgan
Yüzüne vurur gün ışığı
Koku düştü sana Leyla'dan
Üstüme yağmur gibi yağdı

Yamacın ve vadinin suyu
Geldi bana sorular sordu
Remizlerle hâllerin odu
Şelalerden akarak geldi

Akıyor su geliyor uzaktan
Sellerle sevinçli durmadan
Buhur kokusu gelir ondan
Şelale biçiminde akıp durur

Su çıkarır gürül gürül sesler
Taş ve kaya üstünden gider
Aslan ve kaplan gibi kükrer
Bana verdi bir defa selamı

Dedim, "Ey su sen akarsın
Nereden bu yere uğrarsın
Ateş gibi gönül yakansın
Görür gözüm iki gözünü"

Su dedi, "Ben oğluyum yolun
Sen bugün karşıma çıktın
Dermanın olayım yaranın
Ziynetleyim gül suyu gibi"

Su dedi, "Doğdum bu ovadan
Uzak değil cennet bağından
Sevda değdi bana Leyla'dan
Avdan avcılıktan gelirim."

Dedim, “Su sen hep mestsin
Dağdan ovadan ısırılmışsın
Kırık bir testiye benzersin
Aşk derdiyle oldun dalgalı”

Su dedi, “Ey hâli garip adam
Şaşırttı mı seni remizli olmam
Zikri nasip etmiş bana Mevlâ'm
Budur şu ana düşmeme sebebi”

Dedim, “Ey su bana söyle sen
Âşık ve hem mestim ta öteden
Sersemim bir divaneyim ben
Aşk gönle ve yüreğe vurdu”

Su dedi, “Aşktan deliyim ben
Sevdam ve sevgim kalemden
Beni yazıya çekti harflerden
Gül suyu şişesinin Hâlik’i”

Dedim, “Su, ama sen bilirsin
Candandı sevgim hem aşkım
Ben feyz ve ilhamdan aldım
Güneş ve şemsin karanlığı”

Su dedi, “Ben daima geçerim
Sesim gelir huzurludur içim
Uzaklardan hep yürür gelirim
Hamdım beni korku pişirdi”

Dedim, “Su kamış olmuşsun
Tenhada ney zikir ediyorsun
Her daima canla inliyorsun
Artık yıka atıver derdini”

Su dedi, “Soruyu biliyorum
Remizleri ve hâli anlıyorum
Ey Ahmed dertle hilal olurum
Aşktan gayrı isteğimiz yoktur”

Dedim, “Ey su şavk ileyim
Sencileyin alt üst hâldeyim
Hâline benzer zevk ileyim
Düştüm ben bağ ve tuzağa”

Su dedi, “Ahmet sen gel bağa
Şahine, tutiye hem de kargaya
Zülüfe, bene, altı boğum saça
Serpedur gül suyu ve miski”

Dedim, “Ey su gezer hâldesin
Vur kaç eder sen künhlerlesin
Gürleyen hâlinle bulut gibisin
Gelin damat gibi süslü aynı”



Gönül Yine Yeniden Ateşlendi

Gönül yine yeniden ateşlendi
Ayrılığın acısıyla ateşinden
Cümle gamı bana yük eyledi
Sinemi aldı tutuşturdu benden

Sinem benim aynı köze döndü
Ok attı uçlarıyla vurdu gönlü
Şen ve neşeli sevgilinin hüsnü
Gönlü alıp özleme attı benden

Gönlümü alıp verdi aşk şahına
Güneşin ve Ayın Yaradan'ına
Yaktı beni iki gözün karasına
Gönlü aldı ikiye böldü benden

Gönlüm yâre kavuşmak ister
Hasret kalbimi dilim dilim eder
Zülüfleri ve saçları aşağı iner
Salınır boyuyla endamından

Boyu ve endamı dağ servisi
Goncası ve zülfü amber gibi
Siması apaydınlık bir servi
Eritti gönlümü aldı benden

Gönlümü aşk şerbeti bağladı
Mum yanaklar ışıtır karanlığı
Cennetin o hoş kokulu hurisi
Serdar on dört tabakaya birden

Cümle sevgililere o serdardır
Gelen acayip mucizesi vardır
Bugün başka tabibim yoktur
Gayrı göç edenden sevgiliden

Görünmez o sevgiliden gayrı
Kalplere ateş ve ışıktır aynı
Doğru kılavuzların en kibarı
Aldı sinemi revak etti benden

Sinemi benden aldı attı ateşe
Yanan parlak aleve köze ve
Yandı gönül döndü kara renge
Gönle şafak vurdu sevgiden

Ahmed'e canını verdiren aşk
Şerh etti muammaları açarak
Beyan oldu can ve hem yürek
Tecelli eden nur oldu öğreten

Tablodan ve levhadan nur çaktı
Sesi can ve yürekte yankılandı
Allah'tan başka kimsem olmadı
Kalbimiz nezaketi aldı ondan

Sevgilinin şavkı vurdu kalbime
Ne güzel tabiptir erdirir hidayete
Pek acayip nur vurdu gönlüme
Can ve yüreği odur mahveden

Can ve yüreğe şafağı vurur
Remiz ve muammayı öğretir
Bu sevdayı o ateşten doğurur
Gönle bir uyum geldi ondan

Sevgili Gönlümü Aşkı ve Kokusuyla Vurdu

Sevgili gönlümü aşkı ve kokusuyla vurdu
Gönlümü yaraladı hem de ateşle tutuşturdu

Beni, yüzü, zülfü, yanakları ve kâkülüyle
Sevgili eski aşkın ateşiyle beni kavurdu

Sevgilim ve yârim bana doğru bir bakış attı
Ayrılığın ateşi ve acıları içinde beni boğdu

Özlemden sebep daima figan eder içerim
Senin aşkın beni aynı un misali öğüttü

Ey şah daima bize zafer ve üstünlük ver
Bize bir kez bakıver sen ama şefkat dolu

Sevgili ve yârim Allah'ın habibi olansın
Ahmed ve Taha bizim için daim yol oldu

Ona bin salat ve selam olsun bizden daima
Benim için daima ana-baba ve kardeş oydu

Ahmed daima söyler durur her gece ve sabah
"Âlâ Muhammed" beni sarhoş eder saf ve duru

Ahmed sevgilinin şavkından hep feryat eder
Ahıma ve feryadıma Akik Vadisi sebep oldu[186]

Civaya Benzeyen Güzelliğin Nuru Can ve Gönlü İkiye Ayırdı

Civaya benzeyen güzelliğin nuru can ve gönlü ikiye ayırdı
Berrak suyun şerbeti beni mest etti, ayrılık serseme çıkardı

Deli ve sevdalıyım hem divane sevgilinin şavkıyla amma
Sevgilinin aşkının neşteri yakıcı olarak iki parçaya ayırdı

Garibim ben tabipsizim, sevgiliye kavuşmanın uzağında
Mey içenim, deli ve havayiyim gönlümü karmaşaya saldı

Oklarının, yay kaşları ve amber zülüflerinin yaralısıyım
Devamlıdır feryat ve figanım çünkü bizi ayrılıkla dâğladı

Dönen çark ve devran tutukladı kaldım şaşkın ve hazin
Can nurudur isteğim ki şimşek gibi parlak ve göz alıcıydı

Goncalar bahçesinin yetimiyim hem bağdaki güllerin
Ahir zaman fitneleri üstümüzü tabaka tabaka kapladı

Tövbe ettim ey İlahî ben Ra'dan ve Hı'dan hem Ba'dan[187]
Âlemin kötü fitnelileri bana karşı hepsi anlaşmaya vardı

Ahmed'in hâli kötüdür, rahmet ister Bârî olan İlah'tan
Ya İlahî kurtar beni gayret içindeyim ben paçam sıvalı

Dök bereketli rahmeti üzerime gönül ağrısından ah ediyorum
Rabbim sensin karşılıksız veren, diri ve bakisin sen devamlı



Bizim Gönlümüz Aşktan Yaralandı

Bizim gönlümüz aşktan yaralandı
Gök gürlemesinin verdiği parıltı gibi parladı

Ateşten çıkan parıltı gibi çaktığı vakit
Batıdan doğuya kadar canımıza vurdu

Bizim canımızın üzerine oklar yağdırır
Kendi aşkıyla beni denizde boğdurdu

Ayva tüyü, beni ve çini nakışlarının aşkıyla
Beni baştan ayağa kadar kuvvetlice yakaladı

Ayrılıktan kuvvetli yaralar alarak hastalandım
Yardım et ya Rab beni ateşten daha güçlü yaktı

Yardım et ya Rab bize ona kavuşmayı ver
Açarak ve yardım ile gönlümüze ver şavkı

Bereket kapasını açarak kalbimize ışık ver
Ki kuvvetlice parlayayım bugün zevk ile

Ruhlardan, işlerden hem tecelli edenden sebep
Benim gönlüm baştan ayağa kadar yara aldı

Aldığı yaralardan çok feryat eden gönlüm
Ahlar ile figanlar ile ve bağırma hâlindedir

Ah ile yüz üzüntü geliyor canımdan benim
Sen ey Bârî merhametinden şefkat ver bize

Sen şefkatinden ver, lütfundan ver Ahmed'e
Bozgunculuk yapmaktan yıka gönlümüzü

Sen nurlar ile ışıklandır bizim gönlümüzü
Misklerin kokusu ile gönle sen ver şefkati

Itır ve amberle değerli misklerin kokusuyla
Mahzun gönlüm hünnaptan tütsü vermişti



Yaralıyım Ben Hak Yaradan'ın Aşkından

Yaralıyım ben Hak Yaradan'ın aşkından
Gönlümü kendi şavkından yakıcı ateşe attı

Menekşe gibi ayva tüylerin ve benin şavkından
Eksiksiz ve mutlak olan nuruyla gönlümü yaktı

Yıldırımla vurdu gönlümü, parıltı ve şimşek ile
Pek nakışlı ve süslü şavkından beni ikiye ayırdı

Ona has nitelikler tecelli edince oldum iki parça
İki gözü parıldayınca onlardan şimşekler çaktı

Her iki gözü, yaya ve hilale benzeyen her iki kaşı
Yanakları hem goncaları beni zevk madenine attı

Yanakları, zülüfleri, benleri ve kıvırcık belikleri
Menekşe ve zambak ile reyhan gibi aydınlattı

Menekşeler, ardıçlar hem serviler ile laleler
Onlardadır batıdan doğuya gidene kadar parıltı

Leyla'nın ışıldayan güzel yüzünün şimşeğinden
Asılı hâldeki kendi nurundan cezbeye getirdi onları

Bir ışık vurunca levhalardan ve keşiflerden
Gönüller açıldı onunla kilitli ve kapalı kalmadı

Gönüller onun verdiği ışıklardan süslendiler
Çehresi, güzel siması ve kâkülleri süzülüp saflaştı

Çehresi, güzel siması ve ıtır kokan yüzü
Şarap kadehinin neşesiyle kalbi parlattı

Şarap kadehindeki neşe sırdan ve irfandandır
Yırtıcı dikenleri tutan elden geliyor vecd hâlleri

Söz, vaat ve yeminden alınan vecd hâlleri
Ahmed'in gönlünü renkten renge boyadı

Ahmed'in gönlü o ıtır kokusundan mesttir
O başı taşımaktan, onun canı da şeffaflaştı

Müşteri'nin taşımasından Yay burcu yıldızından
Başım ona duyduğu temayülden boğazını uzattı

Güneşe temayülünden Aslan yıldızı noktasında
Başak burcundan önce davranarak onu aldı

Kova burcundan İkizler, Balık ile Teraziden
Aslan burcu o nakışlı saçlarda uzak kaldı

Aslan onların çiçeklerinin şavkıyla böbürlenmiş
Leyla'nın gül bahçesinin bağında gayrete getirdi



Gönül Çelenin Sevgisinden Kalbim Hicrana Düştü

Gönül çelenin sevgisinden kalbim hicrana düştü
Dalga ve kabarcıklar gönülde parlamaya başladı

Esir idik biz tatlı Leyla'nın hicran zincirinde
Bir şavk gördük bizi gönülden yakmaya başladı

Sevgiliye kavuşmanın şerbetinden içtik biz
Gönlümüz onun tadından sumak ekşisi oldu

Gel ey hanım hekimlerin hükmünü yap
Gel canım bize gök kubbeden kemer verdi

Bizi kendine kavuşturarak neşe ve sevinç ver
Gönlümü tedavi eyle sensin her zaman sâkî

Kayaya benzeyen taş gibi katı gönlümüz
Gönül çelenin aşkından dolayı revaka geldi

Leyla'nın yüzünün nuruna gördüğümden beri
O şarabınla ben nasıl öyle sarhoş oldum daimi

Sığınağım Allah'tır ondan başka dostum yok
Bana kavuşmanı ver ki sersem olayım onunla

Bülbül misali güle âşık olan o kimse benim
Onun aşkından ağzımız kibarlık sözleri etti

Gayptan gazap yağdı aşkın nakşından ötürü
Gönül çelenin hicranı beni ölümün eline attı

Seni sarhoş eden o gönül çelen hicranı ey Ahmed
Musa'nın "yed-i beyzâ"sı işte o nurdan yükseldi

"Yed-i beyzâ"nın Umran oğlu Musa'dan
Tûr Dağı üstünde parlayarak bize su verdi

O bize bir kadeh verdi kendi sevgisinden
Kalbimiz onunla dalgalanarak ileriye gitti



Gönlün Ateşi Parıltılıdır

Gönlün ateşi parıltılıdır
Aşk ve şevkler deryasından
Gönle ışıltı ve parıltı verir
Nazım, hüsün ve ahlaktan

Leyla'nın nazmı ve hüsnünden
Yaş ile seller aktı gözlerden
Gönül yanıktır temayülden
Ayva tüyü, ben ve evraktan

Ayva tüyü, ben ve nişanlar
Yine gönlü bizden yaktılar
Bağ ile bahçedeki elmalar
Koktular bana şevkten

Değerli miskten koku verdi
Yüce şavktan ve nesimi
Yaktı kanadımı ve kalbimi
Yaktı gönlü tutuşturma ile

Bende gönlü ateş ile yaktı
Erişkin gümrah gülün şavkı
Feryat bizden arşa ulaştı
Deniz boğulma verdi bize

Deniz dalgalı ve kabarcıklı
Gelir eğlence ve rebap sesi
Meyin ve şarabın neşesi
Ayrılığa attı beni hicran ile

Bize şevk verdi hicrandan
Üste çıkardı beni aşağıdan
Zevk verdi şarap camından
Canı ve gönlü yaktı ateş ile

Canımıza darbelerle vurdu
Ok uçlarıyla çarpa durdu
Aşk ve öfkeyle beni öldürdü
Bana karşı pek bir istekle

Bende pek çoğaldı elemler
Gönlü rehin ve peşin verdiler
Deftere işaretledi kalemler
Can ve yüreğe ulaştı bile

Can ve yürek ile savaşta
Doğudan varana dek batıya
Gönlü yakmış kaygıyla
Verilen söz, vaat ve yeminle

Leyla vaadiyle mest kaldım
Yılanı ile iki kez ısırıldım
Kadeh şarabıyla bağlandım
Talakı ondan verdik biz de

Ahmed ondan mest gezer
Şaraptan bir fincan ister
Gönlü aşk ipiyle bağlar
Yaradan şarabının aşkı ile

Yâre Kavuşmak Aydınlık ve Neşeli Renktir

Yâre kavuşmak aydınlıktır hem renklidir
Güzellik, işve, şen şakraklık ve güzelliktir

Ateş gibi yakıyordu gönlümüzü bizim
Mum ve güneş yüzü kuvvetlice neşedir

Bize kavuşma şerbetini verdi gaybden
Güneş ve şemsten, ad ve san sahibidir

Yay burcundan Müşteri yıldızı geldi
Bana verdiği nağme sanki zil sesidir

Sünbüle burcunun sahibinin kokusu
Utâritin bana vurduğu Frenk darbesidir

Uçtu tuzaklardan ve bağlardan kuş gibi
Bana gelen ses sanki turna nağmesidir

Yaralıyım, hastayım ve bereler içindeyim
Bizden aslan ve kaplan nârası gelmektedir

Servi boydan, Tatarvari zülfün şavkından
Endamına giydiği giysi ona kısa ve dardır

Sabrım ve kararım kalmadı, nefessizim ben
Ağız ve dil halkaya ve oyuna girmişlerdir

Itır kokusu, iki zülüf ve saçlarının zincirleri
Yakmışlar gönlümü kor ateş benzerleridir

Sevgilinin aşkından söylerim her daima
Gönlümü ok ve hadengin önüne vermiştir[188]

Hadengler, oklar ve enballerle canı vurdu[189]
Ahmed'in canı üzerinde savaş etmektedir

Gönlümüzün kavuşmaktan başka yok isteği
Gönül kavuşması dışında her şey darlıktır

Yâre ve sevgiliye kavuşmanın ayrılığı
Gönlümüze kazma darbeleri vurmaktadır

Ağlayarak cana kavuşmayı isterim daima
Ruhumuz ayakta onu bekler vakit geçtir

Cor Gülüsün, Al Yanaklı Huri Gibi Salkım Söğüt Ağacısın

Cor gülüsün sen al yanaklı, huri, salkım söğüt misali
Salkım söğüt, bu şan sahibi hâlinle savaşa götürdün beni

Bağa götürdün taşların üstüne, karga sesi geldi bana
Bülbül durmadan öttü, art arda söyleyişi daralttı beni

Beni çağırarak saza verdi, oyun benzeri nağmelerle
Nağmelerle canımı ve gönlümü o seslerle yok etti

Gönlüm inledi o hâlden, şavk verdik mîm ve dâl'den[190]
Bize nur verip uzaklaştırdı ve umursamadı o güçlü huri

Çekmedi kılıcı hayali heveslerle huzuru kaçırdı benden
Kaçırdı şavkımı zevk bırakmadı, üstelik taş eyledi beni

Beni hileyle tuzağa düşürdü, ava çıkmaz oldum elinden
Gönül bağı ve gül şavkından farkım çamur ve tozdan kalmadı

Kalmadı neşe, can ile yüreğim yaralı, gönlümde özlem
Yüz figan gelir gönülden beni sarhoş hem ger ve heng etti

Sağır ve dar etti beni bu sesle, hiç renk kalmadı bende
Leyla'ya bir tek meyil verdik her iki gözüme sel doldu

Ok ve uçları hem mızrakla, ne tedbir alsan işe yaramaz
Sakat oldum ateşinden gönlüm kudretim kalmadı yenildi

Çılgına dönünce bu hilelerden al şarabın avına gittim
Bin türlü hüner ile zülüflerinin çengeline düşürdü beni

Sevinçler ve haberlerle herkesin içinde utançla kaldım
Utançta ve gayretteyim hem zordayım, candan mest etti

Canı yakıp pişirdi kuvvetle bülbül gibi gazel söyledim
Divanelikten canımı fenk benzerinde yaktı pervane gibi

Ahmed'ten sesi kesti o bal misali ve şeker gibi tatlı olan
Nağmelerin sesi bu şiirle bütün renkleriyle resme girdi

Bütün hâlleri bu fallar ile sardılar o sancağa ve tuğa
İki yüz bölük toplandı sarıp batırdılar zeng olmuş beni

Gaflet hâlindeyim döküldü benden günah, peşinden isyan
Ağlayarak Bârî'ye sığınıyorum, günahkârlık olmuş sıfatım

Ey Gönül Kalk Gel Savaşa

Ey gönül kalk gel savaşa
Yakmış seni bir ateş ve nar
Ne kadar mest kalırsın daha
Acısından bir diken ile har

Acısından neşterin ve meylin
Sesinden aslanlar ve fillerin
Tutîler ve hem ebabillerin
Sende yoktur hiçbir karar

Niye bir vaad yok seninde
Kalmazsın bir söz üstünde
Ve bilcümle beşiksin sen de
Hepten sarhoşsun bu kadar

Sarhoşsun sen bu hâller ile
Nişanlar remizler ve benlerle
İpek kâküllerin verdiği şevkle
Sebebi simasında nur olan yâr

Yâr ve sevgilinin simasından
Kadir Gecesinin sırrından
Sine ile göğsün sedasından
Bundandır senden gelen sırlar

Gelen ah ve figanın bundandır
Güneş ve ay benzeri yârdandır

Bahadır, efendi hem şah içindir
Senin istemiş olduğun bir yâr

Senin isteğin bir şevk olacak
Sevgilinden bir zevk verecek
Her ciheti alt ve üst edecek
Bir hızlı koşu ettin meydanda

Meydanda sen hâlsiz kaldın
Kokusundan çiçek ve al güllerin
Nesiminden pahalı amberin
Maşallah mübarektir ne kadar

Maşallah olsun bu nura
Diriltici olan bu nefese
Ne parıldadı Tûr Dağında
Ne yük ne ağırlık ne ambar

Taşır getirirsin sen emaneti
O nurdan olan hidayeti
Secdelerin onlara onur verdi
Ahmed'e o bir çivi çakar

Ahmed'e gelir gizli çağrı
Ne ateş sarmış neft yağı
Gelir gizli seda ve çağrı
Bir şah ile serdar aşkından

Levlake şahının aşkından
Yedi feleğin atlısından
Yere ve mülklere şifa olan
Taşırım üstümde bir yükü



Hayata Senin Koruman Altında Geldim Bir Defa

Hayata senin koruman altında geldim bir defa
Kalbimiz ki yakmış beni ateşe benzeyen aşkınla

Sen kalk şöyle bugün karşımıza gel bizim için
Senin mübarek kavuşma derdinle kaldım uzakta

Leyla, sana kavuşmayı bize ver de sevindir bizi
Bize derman olan bakışının sonu şüpheli olsa da

Bizim canımız ve ciğerimiz kesiktir hem yaralı
Ay yüzünün şimşeğini gördük yaktı gönül evini

Oklarının ve ok uçlarıyla çengelinin şimşeği
Şahin kanat çırptı gönle perde ve koruma olmaya

Şahin kuşlardan avcıların sesi tarzıyla seslendi
Sevgililerin sesi daha güzel ve yârin şavkı da

Ey sevgili raksa coşkuyla gel ki dileğimiz olsun
Bağımız sana kavuşmaktan hepten kaldı uzakta

Kilisenin kapısına gittim orada havârî görmedim
Mesihî bir ses geldi toz topraktan bize vurdu daima

Geldi ki kalbimize gayba ait olan bir ses verdi
O tatarî misklerden tedarik edilen bir kokuyla

Ahmed sen söyleşerek savaşa ve kavgaya gel
Sen aynı şaraptan iç bir defa kararlı olarak ama

Ki Leyla'nın aşkının nurundan gafil olmayasın
Hubara kuşu misali sarhoş kalman için divanda

Köpeğimin Suyu İyi Bir Köpektir

Köpeğimin suyu iyi bir köpektir
Habis çamurdur o topraktandır
Güzel yapmadığı için şalvarı
O bey üzerine sövgü yağdırır

Sövgü yağdı ne diye şalvarı
Benek kadar güzel yapmadı
Hızla hazırlamaz malı
Hepsini lak yapana kadar

Yollayana kadar eve geldi
İşi için benden özür diledi
O yaktı gönlü hem kanadı
Baktım işi temiz yapmıştır

Baktım ki özür dilemekte
Ne kadar kontrol ettiysem de
Sermayeden kaçmamıştı
Bu özürle yok olmamaktadır

Özürlerle ve hâllerle
Denetimle ve sözlerle
Şalvarın ücretini istedi
Tamamen ver de sevindir

Hakkı tamamen ver sevinelim
Tek çark ile ah eder gönlüm
Senden yana bükük kalmayalım
"İşte sen ve işte dava senindir"

Ve işte sen bakıver remile
Ağır yağdılar bu yük ile
Süslendik biz bu şekille
Yetmiş feleğin süsünden

Çiçek ve güllerin süsünden
Akınlara kaptırdık talanı
Ki yaralıyım bu yerlerden
Beni bu hâlden sen kaldır

Bu hâlin hastası benim
Can ve gönülden bizarım
Gönülce ateş, alev ve nârım
Gönülce bağlanıp tutuldum

Gönle vurdu neşter ve mil
Aslanların sesinden ve fil
Tutilerden hem de ebabil
Nur ve şuurun yararından

Nur ve ilhamın yararıyla
Bağladık kendimizi ahvamla
Gelse keşke bize ikramla
Gelse el koysa sevgilim

Sevgilisi uzaktaki Ahmed'in
Ona bakar olsun iki gözün
Kavuşmasından mutlu olsun
Işıyıp parlasın bu aşk ile

Bu aşktan gönlümü bağladım
Yılanlarından iki kez ısırıldım
O kokunun şarabıyla mestim
Gördük bu şiiri yazdığımızı

Gördük bu şiirin parladığını
Gönül ve canıma zevk verdiğini
Gönlü aşağıdan üste çıkardığını
Bana her zaman sen teselli ver

Benden her zaman sen al nazmı
Daima sen oku bu nağmeyle
Ki senden gelsin güzel kokular
Evraklarla sen güzelleştir

Ya Rab Bu Sıkıntıyı Candan Sen Uzak Eyle

Ya Rab bu sıkıntıyı candan sen uzak eyle
Canımızı bu sıkıntıdan bir daha şifa eyle

Güçsüz ve zayıfim kudret ve kuvvetim kalmadı
Bu kez canı sıkıntıdan sen kurtarıp halâs eyle

Pis ve kötüyüm, kusurlarım çok fazla olsa da
Yine de kulunum ben senin sen bizi deva eyle

Dilim, lisanım ve kalbimle seni zikrediyorum
Yüzü kara olsam da benim için sen feda eyle

Kısaca başımdan ayağa kadar kusurluyum ben
Bizi af eyle, değilse eğer yok olmuşum isyan ile

Senin şefkatin rahmet bulutlarının darbesi gibidir
Ne olur ayıp ve eksiklerden bizi yıkayıp temizle

Koku ağızdan eğer her ne olursa ağız başkalaşır
Senin affından başka yok asla hidayet edecek kimse

Ahmed ki günah dalgalarının elinden ağlamaktadır
İyilikleri yok onun bozulma ve kusurdan helakta

Çöz bağları bu kulundan sen bir defa ki esirdir
Günahların çaresini ver, sen onu bize feda eyle

Güçsüz ve zayıfim işlediğim cinayetlerden ağırım
Geldim senin kapına beni koru ve himaye eyle

Gel Ey Gönül Bugün Bil Ki

Gel ey gönül bil ki bugün
Renk ve sıfat kalmadı bende
Boy ve kametinden o servinin
Raksından o salkım söğüdün

Ardıç ve servinin raksından
Balık ile Kova burcundan
Bana verildi bu beladan
Götürdü savaşa hem cenge

Cenge götürdü gazalardan
Ses verdi bana kamışlardan
O sevgililerin şavkından
Rengim hem sıfatım kalmadı

Nurum hem hâlim kalmadı
Biz de bugün açtık falları
Gitti gönle ve kalbe ışığı
Nağmeyle ve seda hem sesle

Nağme ve nazım ile bağladı
Siyah iki yılan beni ısırdı
Şavkıyla beni mest bıraktı
Gönül fethiyle topal oldum

Gönül fethinin acısından
Sevinçli göründü gönülden
İçtik meyhane şarabından
Daralma vurdu gönlüme

Gönlüme aşkın ateşi vurdu
Meşk hattının beni gibi oldu
Haset idi endamı hem boyu
Canımıza vurdu çıngırağı

Alevi vurunca canımıza
Şavk ile gelir üstümüze
İsterim senden gelsin bize
Bana dar etti ger ile hengi

Vurdu bana neşter ve mil ile
Aslan ve fillerin gürültüsüyle
Tutilerle hem ebabiller ile
Raksından o salkım söğüdün

Ardıç ve kamışın raksından
Bir şavk vurdu bana ondan
Seda duyuldu her yandan
Şavkından taş ve toprak oldum

Taş ve toprakla bana vurdu
Üstüme güçlü bir şavk koptu
Nerde bir dert var beni buldu
İki gözü bekçi gibi geldi üzerime

Bana iki gözü baktı bugün
Aşkından ben rehin oldum
Güçlüydü hatıra gelmedi
Tuğundan çılgın atlının

Savaş askerinin tuğundan
Bana iki yüz darbe vurdu ondan
Fırsat vermedi bu çarpmalardan
Öldürüldüm okların darbesiyle

Öldürüldüm çarpmayla hem okla
Bilinmeyen şerh ve açıklamayla
Beylerin bağının deryasıyla
Boğuldum ben bu biçimde

Boğuldum ben sarhoş hâlde
Meyhane şarabının şavkı ile
Ki Ahmed canı sevinç içinde
Şavktan topal hâle geldi

Sevgili Gönlüme Vurdu Ok Uçları ve Hadenklerle

Sevgili gönlümü vurdu ok uçları ve hadenklerle
Parıltı ve şimşekle yaktı beni hem kor ve alevle

Meyhane aşkının ateşi ve şiddetiyle yaktı beni
Canımıza ki vurdu top ve tüfek darbeleriyle

Canımız ayrılık acısının sebebiyle yaralı oldu
Ruh ve bedenimizi vurdu kazma darbeleriyle

Ruh ile can kıvırcık saç ve benin şavkında kaldı
İnlerim, figanlar gelir bizden turnalar misaliyle

İnlerim ben üzüntülerle hem ahlarla ve figanlarla
Bugün sert baktı bize aslan ve kaplan heybetiyle

İşve verdi bize o mahmur gözlerin sert bakışı
Meydanda üzerimize geldi bizim cenkleriyle

O üzerimize geldi raks hâlinde kamış misali
Eliyle çalar davulu, tefi ve arbaneyi sesler ile[191]

Başlamış saza, oyunlara ve eğlenceye tamamen
Öldürmüş beni aşkıyla, heybeti ve şen neşesiyle

Ahu ve ceylan gözü gibi iki gözüyle öldürmüş beni
Ahmed'in canını yaktılar onlar türlü şekillerle

Canımız ulaştı ve mabut olan Allah'a iman etti
Kalbimiz taşa döndü çok işlediği günah sebebiyle

Ricadayım, ümitliyim rahmetinden, sensin mabut
Günahlardan sakat hâle geldim bize affından lütfeyle



Aşk ile Benim Sarhoş Olan

Aşk ile benim sarhoş olan
Renk ile beniz kalmadı bende
Gönlünü o şavk ile bağlayan
Götürdü beni savaş ve cenge

Götürdü beni al şarap savaşına
Her iki gözleri ben olunca
O şavktan bir hâller oldu bana
Bana vurdu darbeler ve zille

Bana vurdu ok ve anballa
Nasıl bakınca hâl ile fala
Yandı gönlümüz onunla
O salkım söğüdün hasediyle

Ardıç ile kamışın hasedinden
Vurdu onlara bir nağmesinden
Rüzgâr gibi gelir üstümüzden
Ondan sakat oldum ziyadesiyle

Ondan ziyadesiyle bizarım ben
O aşkın gücü ile şiddetinden
Ateşe ve kora benzedim ben
Nefesi bana dar etti ki böyle

Nefesimi çok kötü hâle çevirdi
Yaktı gönlümü ve hem kalbimi
Açtık falın levhasını ve remili
Candan seda geldi hem nağme

Ahmed'in canından gelir ahlar
Kalp ve candan şiddetli çıkarlar
Onun şavkı beni sarhoş yapar
Tutkulu atlının darbeleriyle

Darbeleriyle her iki yay kaşın
Şimşekleriyle her iki gözlerin
Dinleyeni kaldım güleç çehresinin
O yüzden döndüm taş hâline

O yüzden bülbüle döndüm
Çığlıklar atarak ötüyorum
Reyhan, çiçek ve sümbülden
Nefesim kesildi ger ve hengle

Nefes daraldı gönlün şavkından
Güçlü ışık verdi yer ve tozdan
Abidlerle bülbüllerin tarzından
Okuyorum ben bu sıfatlar ile

Bu nazımlarla okumadayım
Bu nağmeyle şarkı söylerim
Bu hoş kokuyla ferahladım
Pek neşeli ve güzel endamı ile

Ayrılığın Acısıyla Ne Şaşkınım

Ayrılığın acısıyla ne şaşkınım
Yaralıyım bu renkten ve hâlden
Beni bağlayan sebeple dolaşırım
Bir engî yayının oku yüzünden[192]

Cilvelinin bana attığı oklarla
Figanlarım çıktı yukarılara
O âbid gibi çağrı yaptı bana
Aksak ve topalım o yüzden

O yüzden hayli bitkinim
O aşkın elinde zor hâldeyim
Gözlerim yaş yağdırır daim
O tutkulu atlının mızrağından

O savaş atlısının mızrağından
İki yüz darbe değdi gönlüme
Düştüm kaygı deryasının içine
Savaşmamı istiyor o benden

Savaşmak ve zorlamak istiyor
Ki meydanda darbeler vuruyor
Çıkıp saldırmakla korkutuyor
Ses ve sedayı kesmiş benden

Kesti sedayı ve hem de bağladı
Sırtı şiddetle sıktı hem de yordu
Nasipten ve kısmetten hedef oldu
Vurdu gönlüme iki yüz zengden

Gönlüm kaldı güneş yüzü ile
Hâverin ve hemsenin sesiyle[193]
Aldı ve gittim hafif sesin içine
Şaşkınım ben daha ne zaman

Şaşkınlığımla ömür geçti
Ayıplısın artık dudağın tuzlu
Yedi harflisin sen ağ benzeri
Ger ve hengle tuttun benden

Tuttun sen beni bu hâllerle
Çiçek ve lalelerin kokusu ile
Görünen yanaklar ve benlerle
Kuruttun beni taş şeklinden

Kuruttun beni ayrılık acısıyla
Fincanın zevki ve tadıyla
……..
Ses verdi Ahmed'e çengten[194]

Bu sazlardan verdi Ahmed'e
Doğan ile şahin benzerinde
Çekiçlerle hem kerpetenle
Beni imçi etti böylece sen

İmdat ve İnlemelerim Gelir

İmdat ve inlemelerim gelir
Bugün çok kötüdür hâlim
Çığlığım hem ağlayasım gelir
Canımı yaktı gönül ve kalbim

Canım ile kaldım hayli şaşkın
Sesinden yabanî ve kuşların
Sevinciyle gezme ile seyranın
Pek gamlıyım çok kötü hâlim

Pek gamlıyım hem çok hüzünlü
Feryatlarım andırıyor mecnunu
Kanlı yaşlar doldurdu gözümü
Böyledir haftam, ayım ve yılım

Haftalarca hem de devranlarla
Ahlar ile hem de figanlarla
Vatanları terk etme acısıyla
Çok güçsüzüm zayıftır hâlim

Çok sersemim, alık ve sağır
Gazel derim bülbülü andırır
Gözlerimden yaşlar akıtır
Sümbül ve laledir sebebim

Sümbül ve ardıç kokusundan
Menekşe, nergis ve amberden
Gelir bana şiddetli rüzgârından
Boran, bora ve hem deprem

Boran ile şimşeklerin parıltısı
Ayaktan ta bulana kadar başı
İçine aldı beni boğma deryası
Bu emsalde yayım ve dağıtım[195]

Yayılan ve dağıtılan sayfalarda
Âşıkların sinesindeki sırlarda
Ahit ve yemindeki remizlerde
Sözlerin ve hem işlerin sedası

Aldatılmış bülbülün sedası
Gülün tutkun etmiş sevdası
Güzel sesli kölenin okuyuşu
Bilekliğin ve halhalın sesinden

Zayıf bülbülün sesinden
Vaktinde etti imdat….[196]
Bülbüller ona topladı tümden
Hâlihazırda gül neler çekti

Ne çekti gönlü yitiren sarhoşlar
Göğe vardı imdat ve nidalar
Onun zikriyle mutlu olurlar
Hamd O'na, tüm fazilet O'nun

Hamd O'nadır şükürle beraber
Haşre sığmaz bizim günahlar
Kabir kokusundan hem mahşer
Kurtar dostlarla beraber bizi

Kurtar bizi ya Rabbim sen
Bu kara kalpte yoktur düzen
Ateşin yüzü ve şiddetinden
Her hâl için Allah üstün daimi

Allah üstündür O'dur yeten
O'dur zengin, O'dur affeden
Ahmed-i Caf'ı kurtar sen
Ahmed ve âlînin makamı için[197]

Makamı için önder ve seyidin
Şifacısı ve şefaatçisi mahşerin
Ey kılavuz, bağışla bizim için
Bir haber ver falımızla ilgili

Bir haber ver Hayy zikriyle
Sinemden uzak olsun şüphe
Sarhoş olalım şarap ve meyle
Bade ve tatlı su kadehinden

Badenin kadehinden bülbül
İnliyor gibi eder gürül gürül
Kokusuyla gülşenin hem al gül
Remiz ve hâl ile sarhoş olur

Sarhoş olur bu hâller ile
Remiz ve benlerin işaretiyle
Sümbüller ve hem lalelerle
Terk et dedikodunun cümlesini

Cümle şehvetleri terk edersen
Bütün dua ve niyazla istersen
Ayrılıp yalnız ve ıssız kalırsan
Olurlar senin için sermaye



Perdenin Gamından Ötürü

Perdenin gamından ötürü
İnler benim gönlüm öyle
Korkutur beni hesap günü
Çekileceğim zaman suale

Bize sual olunacağı zaman
Sağır ve hem lâl olur insan
Zülcelal'dir daima sığınılan
O bakıversin bizim hâle

Rahmetiyle hâle bakıversin
İhsan ve kereminden versin
Gününde gücün ve korkunun
Amellerden kurtuluş versin bize

Kurtuluşumuz çok uzaktır
Affetmenin şartı hassastır
Derin bir denizin altındadır
Bir dalgıç olsun o an bizimle

Yüzücü bir dalgıç lazımdır
Nuh gibi denizci olmalıdır
Sanatkârlar gibi demelidir
Cemal sahibi olan sevgili ile

Sevgililere gözünüzle bakın
Dertleri hem yaraları kanatın
Yaralardan sürekli hâlde aksın
Kuzey rüzgârları eğer gelirse

Rüzgâr eğer gelirse şiddetli
Nereden uyur çiçek ve servi
Ölüm ve can çekişme vakti
Ağırım dağlar gibi hem de

Ağırım ben hem sarsılırım
Şimşekli hem parıltılıyım
Hem acılı hem yaralıyım
Ayrıyım hem zarar içinde

Zarardayım günahlardan
Figandan ve kaygılardan
Düştüm tasa korkulardan
Hilal misali yay burcu ile

Yay burcunu ben göreyim
Ne işaretler ben dereyim
Ah eder hem inlemedeyim
Yetmiş yıllık şarap etkisiyle

Tasın şarabından mestim
Zincirlerle esir edildim
Yerindedir Elest ahidim
Fakîrim dermansız hâlde

O Fakîrim ki huzurdan uzak
Gurur içinde kaldım tutsak
Sevinç ver bize hem ferahlık
Ya Rab sendendir dileğimiz

Ya Rab Rahman olan sensin
Şerh ve açıklamalar edensin
Senden isterim aman verensin
İncilere benzeyen nazımlar ile

Nazım ile sıfatlarını överek
Dâğ yarasıyla ve acı çekerek
Aç gönlümü sen şerh ederek
Ki yürüyeyim ahu misaliyle

Yürüdü kalbine sarhoşların
Ayva tüyün ve üstünde benin
Açıklama ve tefsiriyle falların
Ahmed dalar hayallere

Ahmed zar ederek ağlıyor
Her daima yârinden istiyor
Karanlık kalbin şerhini diliyor
Ayrılıktan vuslata ersin diye

Şaşkınlık Bugün Gönlümüzü Remzsiz ve Hâlsiz Eyledi

Şaşkınlık bugün gönlümüzü remzsiz ve hâlsiz bıraktı
Ne ölçülü şiirlerim kaldı hiç ne fikrim ne hayalim kaldı
Ayrılıkla ikiye ayırdı gönlü hem yürek ve kalbimi yaktı
Bârî'den rahmet istiyorum, hâdî O'dur hem celal sahibi

Sevgilinin bağına gittim onda bir nur gördüm pek acayip
Cezbetti gönlü ve kalbimi bana yakınlık nurundan verip
Gönlümün nuruna ve aynasına bereket veren şavk garip
Bârî'den rahmet istiyorum, hâdî O'dur hem celal sahibi

Sevgilinin aşkının açıklamasını istiyorum ben her daim
Ateş misali yaktı gönlümü ama nurdan idi büyük aşkım
Can ve gönül bulut içinde artık kalmadı karar ve sabrım
Bârî'den rahmet istiyorum, hâdî O'dur hem celal sahibi

Sarhoşum sevgilinin şavkıyla ayrılık ateşi beni ısırdı
Musa'nın görmüş olduğu ateş Tûr Dağında parıldadı
Vahiyden vurdu aynalara bende gönlü tutuşturup yaktı
Bârî'den rahmet istiyorum, hâdî O'dur hem celal sahibi

Ben amber siyahı iki yay kaşın attığı oklarla yaralıyım
Kıvırcık saçı, yanak ve zülüften Kevser kokusu alırım
Onlar için yağmış olan rüzgârların müşterisi hep benim
Bârî'den rahmet istiyorum, hâdî O'dur hem celal sahibi

Mey içmelisin kâsenin şarabından ve kokulu meyinden
Misk ve amber koku yaydı ama o pek güzel kokudan
Nurlu müşfik huridir giysisi altın işlemeli yeşil ipekten
Bârî'den rahmet istiyorum, hâdî O'dur hem celal sahibi

Aşkın şerbetinden tadınca gönül hayretten kebap oldu
Kulağımın dinlediği ses sade saz, santur ve rebap oldu
Dala çıktı gönül deryasında dalga ve kabarcık hep oldu
Bârî'den rahmet istiyorum, hâdî O'dur hem celal sahibi

Ey kibirli ve isyankâr Ahmed, gönül zikriyle inle sen
Çünkü yakındır senin toprağın ve tozun arasına düşmen
Öcü ve kini, kibri, gıybeti ve fesadı at hepsini birden
Bârî'den rahmet istiyorum, hâdî O'dur hem celal sahibi

Artık geriye dönüp aşağılık ameller işlemeyesin diye
İlâhi nurun şişesinden sen cimrilik etmeyesin diye
Âdem ile Nuh'un hem Şis'in yolunda yürüyesin diye
Bârî'den rahmet istiyorum, hâdî O'dur hem celal sahibi



Âşık Hem Divane Ve Deliyim Bende Fikir ve Hayal Kalmadı

Âşık ve divane hem deliyim fikrim ve hayalim kalmadı
Korkudan can ile gönlü yaktım, sebep yârin ben ve aşkıydı
Beni sarhoş eden şarabıydı, ve hem helal kâkülün şavkıydı
Hep ah ve figan etmeme sebep o servi ve güzel endamıydı
Zünnarı çokça bağladığımdan beni savaşa ve kavgaya aldı
Ey bütün hâllerde hayalim olan sabrım ve kararım kalmadı
Rabbim sen, hasbim sen, doğru yola ileten sen celal sahibi
Ver bana tevekkülün ve nurun ve cemalin en güzel olanını
Bana aşk ile kavuşmayı ver benim güneşim zevale uğradı
Ey yaratılanların ilahı, sen ver benim aşkıma kavuşmayı

Aşkının cezbesinden gönlümüz dalga ve kabarcıklı daima
Kalp ve gönlü yaktı tamamen o servi kebap gibi amma
Ney ve santur diyorum ben tamburdur ve rebaptır nağme
Umudum sensin benim bereket gelsin o şarap ile cama
Aşkının ateşi beni yakmadadır alevle yanan ateş tarzında
Ben bülbül gibi sabırsızım gözler su ve yaş yağdırmada
Hayat suyunun sâkîsi, maverin ve gül suyunun aynı anda
Kaldır perdeyle örtüyü yeter eziyet ve haksızlık yapma
Yüz peçesi yerine ver bize ben aşkını, şerh ve açıklama
Ey yaratılanların ilahı, sen ver benim aşkıma kavuşmayı

Aşk ayrılık acısıyla tuttu beni, sevdalı ve mecnun oldum
Bülbül gibi kararsızım ben kalmadı sabır ve huzurum
Nağmeler okuyan bülbülüm ben, göklere doğru uçtum
Gözlerimden yaş akıtırlar, her daima yağdırıyor gözüm
Gönlümü yaktı aşkın ateşi ayrılık acısının esiri oldum
Çoğaldı ahlarım ve figanlarım, yaralı hem mahzunum
Zülüf ve sümbül nergis ile gül hayli ünlü olan incim
Notu, şerhi ve metini hem yanağın şavkıyla tutuldum
Bana ıtırı ve nesimi verdi hem öd ve amber ile kimyon
Ey yaratılanların ilahı, sen ver benim aşkıma kavuşmayı

Gönlüm ah ve figanladır çok hastayım hem dertli
Kavuşma şavkı her iki güzel yay kaşın ile bağladı beni
Savaşa ve kavgaya götürdü mızrak ile öldürdü beni
Kapının önündeyim ağlıyorum, ayrılık aşağıladı beni
İki ok yakmış bizim canımızı, ağır darbeyle vurdu beni
Merhamet eyle ya Rab, kavuşturarak sen ey Celil bizi
Sevgiliye kavuşmak isterim hep, azaldım getirmekten
Dost mum ışığını, şimşek parıltısını ve gözyaşını verdi
Kalbimde yaralar açtı, Hâdi ne güzel bir yol gösterdi
Ey yaratılanların ilahı, sen ver benim aşkıma kavuşmayı

Leyla'ya kavuşmak için gözyaşım yârin meylinden seldir
Aşk canı yakınca nağmeler döverek dedi, "pek yakındır"
Can okların çarpmasından ve ah ile üzüntüden zavallıdır
Güllerin bağında karga sesleri şen ve cağda acayip gelir
Canın doğu ve batısının parıltı ve şimşeği parlak alev verir
Sesi ve sedasıyla hem türlü renkteki yay ve zengiyle rakiptir
Gönül bol öfke ve öç isteğine karşı ak nur ile sabır gösterir
Gönül kesilerek yaralandı tabip tez bizi tedavi etmeye gelir
Al şaraptan içirdi kalbimize bu fazlasıyla sıcak bir hâldir
Ey yaratılanların ilahı, sen ver benim aşkıma kavuşmayı

Gönül onun elinden parlayıp tutuştu ateşi ve alevleri
Bağlama işinden gelip yorulunca yakmaya gitti evleri
Acı ve hastalığı kendi rızasıyla feda etti canı ve işleri
Dedi, "Yaşlısın, bunu bilirsin, ambere olmuşsun deli"
"Benim ağlayışım Bârî'dendir geçmiş oldum dikenleri"
Zülüf ve saç, şimşek, yıldırım ve Sa'd Yıldızı gelir aşağı[198]
Meyhane bize can verir imtihandır, bu karar kalbindir
Çılgın olup avlanmaya gittim bahar oldu oyun ve hileleri
Ham idim vardım makama geldi bana yüklerle mey içirdi
Ey yaratılanların ilahı, sen ver benim aşkıma kavuşmayı

Aşk ateşi günaha sokmadan yaktı ilim talebesinin gönlünü
Şavkı ve hoşluğu üstten gelince o şavk verdi gönle hüznü
Can ve kalp dert ve hâllere uğradı, yaktı benler yeryüzünü
Nağmeler isteyen şahin kuşu figanlar ederek matem tuttu
Canı yardı, yara ve dövme yaptı, kemer bağladı, takdir etti
Çok olan kusurlarına şefkat lütfedileceğine kesindi umudu
İnci gibi kadeh ve fincanın cana verdiği neşeyle yaş döktü
Gözyaşından, kulaktan hem alev ve mumdan uzak gördü
Vaaz ve öğüt, telaş ve hayret hem nazım ve ahlak tartı oldu
Ey yaratılanların ilahı, sen ver benim aşkıma kavuşmayı

Ahmed'e gelen sayısız nağmelerle hastalandı kalbi ve boyu
Ödü, amber, hayber gülleri hem yanak ve kamber kısır oldu
Zülüf ve benden, şerh ve sözlerden, sır ve hâllerden kayboldu
Onun rızasının dilencisi oldum ve canı feda ederek oturdum
Şimşekli gök gürültüsüyle batıdan doğuya tepeden ayağa kaynar oldum
Gözleri ıtırdan, gizlenmiş satırdan, döktü şişeden koku verdi
Sin sümbülden, nûn bülbülden, mil gulguldan zemim etti beni
Yeter söz ile şimşek gök gürültüsüyle Sa'd Yıldızı cehennemi verdi
İnci ve cevher, şems ve güneş, misk ile gül suyu Naîm cennetini verdi
Ey yaratılanların ilahı, sen ver benim aşkıma kavuşmayı

Sîn sâkîden bana ölümsüz şarabı verdi deniz ve kara kayıptır
Parlayan yıldızlar, devir ve dolanım, cezm ve cevreb tek ve bir
Süs zevkten gelir en üstlerden hem şavkından gönül kırılır
Gözler ıtırdan beni katreye götürdü okundu itibarlı satır
Al şarap ile kalp ve gönül inler de inler affedilip bağışlanır
Doğru yola ileten Hâdî kalbe sevinç verdi çekirge gibi yayılır
Sevdi beni gönlü eritti beni tamamen viran etti edilir sabır
Biliyordum ruhumuza ve canımıza senin zarar getirdiğini
Ah talan eden alev ateşinden, yakıcı büyüsüyle gönül bağlanır
Ey yaratılanların ilahı, sen ver benim aşkıma kavuşmayı

Ey Gül, Olsan Da Al Gül, Gül İle Gül Bahçesi Hem Cemal

Ey gül, olsan da al gül, gül ile gül bahçesi hem cemal
Lakin uzaksın yârimden ve sevgilimden ki yüzü hilal

Ey gül, olsan da sen maşuğu bülbülün o divane ve çılgının
Değilsin âşık olduğum Leyla gibi, bağındayım kaydının

Ey gül, bülbülü uğruna lâl ve mestâne eden olsan da sen
Gene uzaksın gönül sohbeti ettiğim Leyla'nın yüzünden

Ey gül, olsan da sen bülbülü şaşkına çeviren nağmelerle
Ama Leyla gibi değilsin o canımızı bağlayan şiirlerle

Ey gül, olsan da sen bir gülcur ve yanağın al ve eksiksiz
Ama uzaksın Leyla'nın yüzüne, kalbi devrana bağlamışız

Ey gül, olsan da bağ bülbülü için mey goncası ve gönül çelen
Ama uzaksın Leyla'ya o gönlümüzü bağlayıp dâğla delen

Ey gül, olsan da hoş kokan koku bütünüyle nesim ve koku
Ama uzaksın sen hoş kokan yârime her endamı ayrı koku

Ey gül, olsan da âşık olunan o bahçelerdeki bülbül için
Ama uzaksın o sevgiliden ki kenarında havuz ve Kevserin

Ey gül, olsan da yâre kavuşma bağı içindeki gül bahçesinde
Ama sen uzaksın o olgunluktan yârin ve sevgilinin yüzünde

Ey gül, olsan da sen liloz çiçeği gibi beyaz renk ve al yüz
Lâkin uzaksın yüzünden Leyla'nın, âşığıyız gece gündüz

Ey gül, olsan da gül bahçesi, ince güzellik sahibi ve işveli
Lâkin uzaksın o Leyla'dan ki ay yüzlü Zin'dir onun misali

Ey gül, olsan da sen maşuk bahçede avaz eden o bülbüle
Ama değilsin Leyla gibi ki yârimdir bize oyun eder yüzüyle

Ey gül, olsan da sarhoş eden şarap, gönlü yaralı bülbül için
Müjdemiz olsun ey Ahmed, gül renkli olan Leyla'ndır senin

Ey gül, olsan da sen bülbülü eden mey sarhoşu hem bizar
Ama Leyla'dır Ahmed'in gönlünü hem keser hem yarar

Ey Nergis, Naziksin, Yüz ile Siman Yerli Yerinde Olsa Da

Ey nergis, naziksin, yüzün ile siman yerli yerinde olsa da
Benzemezsin gönlün âşık olduğu yâre ki kavuşma bağında

Ey nergis, geziyor güneş yüzünde ve altın yanağında senin
Yüzü amber, kokusu misk, yanağı güneş dilber gibi değilsin

Ey nergis, işveli boyun arkası görülür incelikte olsa da
Lâkin uzaksın Leyla'nın yüzüne ihram ile tavaf esnasında

Ey nergis, yanakların kırmızı, saçların belinde, boyun uzun
Lâkin uzaksın Leyla'nın yüzüne kazma misali senin zülfün

Ey nergis, ipek giyindin, belez kokulu, baharda çıkarsın
Lâkin sevgilinin açık ve gizli olan kokularından uzaksın

Ey nergis, naziksin boyun ve endamınla benzersin elife
Lâkin uzaksın Leyla'ya ki arkadaş ve meslektaş bizimle

Ey nergis, bağında sarhoş ve mey içensin nergislerin
Benzemezsin Leyla'ya ki o gönlünce kuşanır ipeklerin

Ey nergis, çimen arasında kokun yayıldı gönül bağına
Benzemezsin Leyla'ya ki kaşı gül ekidir, meylimiz ona

Ey nergis, ağır başlısın, yürüyüşün dağ servisine benzer
Değilsin Ahmed'in gönül keyfi gibi ki çardakta her sefer

Ey nergis, goncasın yaprakların sarı heriz yaprağından
Benzemezsin Leyla'ya ki can çatladı kaşının mumundan

Ey nergis, yeşildir endamın, nazlı boyun çizilmiş hattı
Benzemezsin Leyla'ya ki sevgisiyle gönlümüze ulaştı

Ey nergis, başın mest ve hâlinle mestsin, yanağınla şeffaf
Benzemezsin sevgilimize ki bağladı gönlümü ettirdi tavaf

Ateş Yine Yaktı Gönlü Bende

Ateş yine yaktı gönlü bende
Çok hastayım hem bitkinim
Gaddar oklardan attı canıma
Çok fazla ağır olan darbeden

Çok fazla hadeng ve oklardan
Ateş hem alevler ile korlardan
Nağmeler o ses ve sedalardan
Ne güzel vekilsin hidayet senden

Hidayet senden Vedud Rabbim
Hem kıyamım hem kuudum[199]
Gönül sensin şans ver, sefilim
Kapın önünde yol oğluyum[200]

Kapısı önündeyim emin Şahın
Hidayet senden ne güzel aşikârsın
Ah ile inleriz gönülden ağlarız
Ya Rab ver sabrın güzelinden

Ya Rab erdir beni muradıma
Bozulmaya düşmemişken daha
Hâdî sensin, ey rab olan ibada[201]
Çünkü hor ve hakir oldum ben

Çünkü fazlasıyla köle kaldım
Sıkıntılı hem zor hâle girdim
Kavuştur ki kolay olsun işim
Çokluktan azala kaldım ben

Çokluktan gönül şavk versin bize
Ayrılığın acı tadı dönsün zevke
Yâr aşağıdan yükseltsin bizi üste
Güzel kavuşma umudu senden

Umut senden kavuştur sen beni
İsyanda olan benim hepten kirli
Bu hâl uzadı böyle eyle rahmeti
Ayrılık acısı ömrü uzadı bende

Ayrılık acısı yârin aşkındandır
Nesim, amber kokusundandır
Güneş hem şems doğudandır
Ahmed ki o ağır sabırdan

Ahmed gönlü ve canı ateşe attı
Çok hüzünlü ve üzüntülü kaldı
Şavk ki canını pek acayip yaktı
Umut ve sığınak Celil Rabbimden[202]



Bir Rüyasını Gördük Leyla'nın

Bir rüyasını gördük Leyla'nın
Gama girdim ben hayli fazla
Medine'nin ay yüzlüsü için
Başımdan gidene dek ayağa

Başımdan bana hüzün verir
Bulut oldu yanağıma yağar
Uzaklaşma bana ciddilik verir
Ne de kayboldum ben o yolda

Ne de kayboldum bitti tedbirim
Vaaz ve öğütten yok tesirim
O emirden oldu benim takdirim
Sen gel de iki ok vur ona

Ben iki oktan yaralandım
O şavktan rahatsız oldum
O zevkten ben ecir aldım
Bu şavk ile sen bizi bağla

Bu şavka bağladım gönlü
Yılanları iki defa soktu
Ki beni mest etti kokusu
Doru atın koşum takımında

Sevinç ve gezme takımından
Şaşkın kaldım şavkından
Meyhane meyinin saçağından
Ki Ahmed kaldı perdede

Ki Ahmed imdada başladı
Takımdan aşağı yuvarlandı
Bârî sığınaktır çeker gamımı
Haşirde, yayılışta ve hem yolda



Ey Sevgili Vuslat Bağından Gel Sen Bir Kez Olsun

Ey sevgili vuslat bağından gel sen bir kez olsun
Gönlümün içinde açılışlar yap ki hâller iyi olsun

Hâlimiz kötüdür bugün şaşkınlığa düştüm
Nazar eyle gönlümüze ki gönül olgun gül olsun

Vuslatının olgunluğuyla sen bize bakmaya gel
Dilenen miskinine ve Fakîrine zekâtını ver sen

Dilenerek el açmışız senin yüceliğine ey sevgili
İlahi, hep ağlayarak istiyorum celal sahibinden

Celal sahibisin, kemalsin, maliksin hem yaratıcı
Mahrum etme aşkından, berrak suya kavuşmaktan

Berrak şarabından, tasın o nur ile can veren meyi
Paysız etme beni o deryadan, hayalim gibi gelsin

Hayalimiz sen, fikrimiz sensin ey kerim olan Bârî
Sen içir bize o şaraptan hem o şarabın kadehinden

Sen ey yalnız dostlara ve yakınlara verilen kadeh
Ey testilerin şarabı ve meyi ve ey saf ve al olan

Al hâldir benimle, bereket ve hikmet kapısı remzinde
Gönül o nurdan ve ateştendir, ışık verdi göğse ve kalbe

Sevgilinin gül goncasından ayrılık yaktı kalbimizi
Tutuşturup yakıyor daima, her saat, hafta ve her yıl

Yıllar, aylardır daima ağlarım ey Bârî sana çokça
Sen nur dök, göğsümüzü saflaştır, ondan ben olsun

Ahmed o beni derdi ama sevgilinin yüzünden
Kıvırcık saçı, zülfü ve yanakları hem iki yay ve hilali

O hilaller nur saçtı doğu güneşinin şimşeğinden
Eksiği olmayan bir nur o, açtığımız falda çıktığı gibi

Fal Ahmed'den her geldiğinde açıkça aynı şifadır
Bârî'den rahmet var içinde her gelişi kavuşmadır aynen

Yârin Aşkından Gönül İnler De İnler

Yârin aşkından gönül inler de inler
Güneş ve hilal yanaklı dolunay için

O hilal ki benzer Engi yayına
Yüzü ve siması, ceylan gözleri

Kavuşma bağının ceylanı ve ahusu
Ne yaktı ama yüreği, kalbi ve gönlü

Boyu ve endamı servi ve ardıçtır
O bana şarabından kadeh verdi

Şarap kadehi ile tasın meyinden
Remiz ve hâlden gönlüme cezbe geldi

Yaralı oldum ben hayret hâlinden
O, fincanımızdan zâl çekmişti[203]

Ayrılık kâsesindeki şerbetin zâlından
Şaraptan ve berrak suyun kadehinden

Berrak saf şaraptan ki meyhaneciden
Sevgilinin elinden içtim melül oldum

Melül oldum sevgilinin şavkından
Eğildim ve yamuldum dâl harfi gibi

Kova, Balık ve Terazi burcu dâl'ından
Yedi Gezegenli Süreyyâ'nın oyunudur[204]

Oyundur sevgili Leyla'ya kavuşmak
Kıvırcık saçı ve kaşları koklamak hayal

Divane ve sarhoş Ahmed'in hayali
Ki aşk ile iyice kesintisiz hâle geldi

Ahmed'in kalbi ilkbahar mevsiminde
Aşk tutkunu oldu lâl hâlde onun dili

Ben Bugün Çok Ağır Yaralıyım

Ben bugün çok ağır yaralıyım
Benli yârin yanağının aşkından
Yandı elinden yüreğim ve canım
İnliyorum gönülden hem kalbimden

Kalp ile gönülden inliyorum
Bârî'nin rahmetini diliyorum
Hastalık derdi mi bilmiyorum
Baktık tıptan, şerhten ve faldan

Gördüm ben falda hem remilde
Buhurla, misk ve hiltit otu ile[205]
Kibrit ateşinin benzerinde
Yaktı kalbimi remiz ve hâlden

Hâlimden bir şimşek çaktı
Yüz şimşeğinin şakırtısı
Ayaktan başıma kadardı
Hastayım, kötüyüm hâlden

Hâlim çok kötü yaralıyım
Aşkın derdiyle zordayım
Ki isyanlar ile ben ecirliyim
Ben karası şahin gözünden

Yüzündeki ben sebebiyle
Perişanım ben bu dünyada
Boy, endam ve güzelliğiyle
Misk gibidir değerli kokudan

Değerliler meyhaneden gelir
Kokuları güller ve reyhandır
Meydana bir hücum verir
Hâlsizim sevgilinin aşkından

Sevgilinin aşkından nâl oldum
Çok sarhoşum ki hâlsiz oldum
Nevruzumda hem yılbaşımda
Haydi Ahmed kalkanı kaldır sen

Bugün Sevgilinin Bağına Gittim O İşveli Güzeli Gördüm

Bugün sevgilinin bağına gittim o işveli güzeli gördüm
Yüzü güneş ve şems gibi, boyu endamı ne kısa ne uzun
Kıvırcık saçı, zülfü ve yanağı, zinciri, ayva tüyü ile beni
Yanağı güneşten hem şimşir ve Cemşit'in kemalinden

Şaraptaki mananın anahtarını verdi elimize o sevgili
Öldürdü bizi darbe ve ok ile hem mızrak ve hançerledi
Nuruyla güneş gibi oldu kendi yanakları ile esmer idi
Yanağı güneşten hem şimşir ve Cemşit'in kemalinden

Başak burcunda olan o Utârit yıldızının sahibi
Aşkının tadı vurdu bana aynen şeker ve hanzal misali[206]
Simasının vurdu kokusu bana öd ve sandal gibi[207]
Yanağı güneşten hem şimşir ve Cemşit'in kemalinden

Aşkın hayali ile benim canım daima mest ve divane
Ben o seraptan isterim ki madendir suya ve gözlere
Gönül şerhini yaptı bu bilim ve yazıların metinleriyle
Yanağı güneşten hem şimşir ve Cemşit'in kemalinden

Kudret Şahına yakarıyorum ben figan ederek sürekli
Yâr ile gönülden ibret şavkı veren sevgilinin hicretiyle
Ahlarımız ve çığlığımız yükseliyor her daim özlemle
Yanağı güneşten hem şimşir ve Cemşit'in kemalinden

Sarhoşuyum şarap ile şerbetin, beni şarabın şavkı ısırdı
Gönül aşk ile yaralanınca gönül dalga ve kabarcık aldı
Kendi hâlimizi yazıya dökünce kaleme aldık biz kitabı
Yanağı güneşten hem şimşir ve Cemşit'in kemalinden

Ey Ahmed yeter inleme sen bu nağmelerle devrilme
Santur ve rebabın sesiyle neşe ve keyif ver sen bize
Hayal ile şavka ve zevke hem sefaya sahip olasın diye
Yanağı güneşten hem şimşir ve Cemşit'in kemalinden

Ey ruh ile canım olan aziz şah senden ümidim var
Varlığın manasının anahtarı senin tarafından akar
Vahdet sırrı ezelden senin kalbinden aldı açıklamalar
Yanağı güneşten hem şimşir ve Cemşit'in kemalinden

Ey sevgili, ya Muhammed, ey ricacım, ey ayırt edici
Nağmemiz ve nazmımız "Sana fethi verdik" ile geldi[208]
Senin levhaların ve metinlerinden gelsin sinemizin fethi
Yanağı güneşten hem şimşir ve Cemşit'in kemalinden

Ey iyilikler yapan, ey ricacım, ey sevgili, ey cömert
Doğru yola iletensin, sevindirensin, yakın olan nimet
Acayip nurundandır senin, sensiz nasıl bulayım bereket
Yanağı güneşten hem şimşir ve Cemşit'in kemalinden

Ey Söğüt, Ey Salkım Söğüt, Altın Yüzü, Ayva Tüyü ve Beni

Ey söğüt, ey salkım söğüt, altın yüzlü, ayva tüylü ve benli
Sen ki salkım söğütsün, sessizce gösterirsin her renk ve hâli

Sen ki gül olansın, mestâne ve meyhane ile mahmur olansın
Boyu kıskanılan, yüzü aşk, ıtır koklayan hem çoktur kemali

Boyu ve posu ok ile mızrak, sevgisi ve sabrı hep sevinç verir
Baş eğikti ümit verdi, altın ve gümüştü, sendedir yüzün güzeli

Kaldırdı başımızı, getirdi bize bunu yaralandı ruh ve canım
Leyla vuslatı bize meyli verdi, ayı ve yılı buldu yüzün seli

Leyla vuslatı, gönül meyil verdi, kârı ve amacı verdi huzur
Cam ve kadehte şarap titrer soğuk, tutiler raf raf ruh ve kalbi

Cam ve çan, kuş ile tavus, kamusların üstadı açıkladı bunu
Açılma ve fetihlerden cana ve ruha Nuh gibi kavuşma verdi

Ayrılık nedeniyle verdi sâkî rakı gibi olan şarabı içmek için
İçtiğimiz an kulağa ses geldi gönül coşkunluğuyla söyledi

Bize verince sesi, şarap ve badeyi, kaf ve sat'lar kabul ettiler
Şefaati nedeniyle cefaya son verdi, hâle düzen verdi

Göğsümüze verince huzurdan, ışık ve nurla göründü gönül
Yazdı, açıkladı yarayla bereyi, söz söyledi sevinç ve neşeyle

Yazıyla açıklama, ok gibi haşiyeler örtüp gizler kısım ve bölüm
Gönül içindekiler hayli yorulup tutuldu ele aldık biz de gazeli

Gönlü Ahmed'den sayısız ahlara verdi, geliyor ta içerisinden
Ah ile üzüntü, yardım ve imdat ancak kudrettendir, al ve inci

Ah ile figan ediyor ruh ile can, sarhoş oldum ondan, o kokudan
Ayrılıktan beni attı kemerler altına, kavuşma şarabını verdi sâkî

Günlerinden ve meyin vecdinden insanlar arasında paylandım
Bana fetih verdi, bir tür şerh etti, hayale aynı taşkın sözler verdi

Kalk Ey Sevgili Bir Defa Sen Bak Bize

Kalk ey sevgili bir defa sen bak bize
Arasına gel benimle kavuşma bağının
Zülüfleri, ayva tüyü ve benleri aç iyice
Şarabından yanağın, göz ve kaşlarının

Aşk ve kavuşma şarabından, gözlerinle
Yürü gel sen bize doğru birkaç adım ile
Sevginden düştüm, bağlandım tuzak ile
Yaralısıyım güzelliğinin ve endamının

Yaralıyım, yandım gönülden, çılgınım
Hilelere ve desiselere yoktur ilacım
Hem senin şavkın sebebiyle bağlıyım
İçir bizi şarabından yüz güzelliğinin

İçir bizi sen sevginden meyle
Bağladık gönlü ihram ve umreyle
Benine ve beyaz yüzüne cemreyle
Boyun ve ölçüsünde olan endamın

Boyun senin benzer serviye ve âsa[209]
Boy ve pos güzelliğin gelir kıyasa
Senin sevginden aşk şarabı gelir tasa
Berrak suyundan Kevser havzının

Kevser havzından Resulün havzı sen
Senin sevginle dört vakti ve faslı sen
Şöhret olmadı bana hep kaldın saklı sen
Benimle hep meydanda ve savaştasın

Benimle cenk edersin amma oklarla
Gönlüme iki yüz darbe vurdun kılıçla
Senin misk kokusu gibi olan kokunla
Senin güneştir yüzün aynı öğle anının

Senin güneştir yüzün aynı kuşluk vakti
Deveranla gönle vurdun değirmen gibi
Korkundan gönlüm yumurta sarısı sanki
Ahmed'in sevgisinden âl ve ashabının

Sevginden çok mestim ben ta önceden
Gözyaşlarını döküyorum gözlerden
Bülbül misali söyleniyorum sevginden
Mum ve güzelliğinden senin şavkının

Takın, kıvırcık saç ve yanağın şavkından
Zülfün, zincir, ayva tüyün ve şarabından
Ağına düştüm farkım yok toy kuşundan
Nisap haddine ulaştı sana kavuşmanın[210]

İnci yüzlünün nisap haddi beni bağladı
Kavuşma arzusu gönül ve canı yaraladı
Aşkıyla beni divane etti hem usandırdı
Biz gölgesinin altına sığındık ağacının

Senin himayene sığındık nağmelerle
Gazeller söylerim aşkından vezinlerle
Bülbül misali bu aşk ve bu biçimlerle
Gözleriyle gözyaşına benzer ceylanın

İki gözüyle karganın gözüne benzer
Kadehiyle gönlü yüz ahla kebap eder
Kitapta metin, açıklama ve ön sözler
Gönlün içindekilerinden ediyor sualin

Ahmed ses verdi gönlün içindekilerinden
Gönlü sarhoştur yârin şarap ve badesinden
İki mîm'in ve iki sad'ın mihrabında
Ey gönül çeken savaşa ve kavgaya gelin

Gel ey gönül çeken sen iki buse bağışla
Atlas feleğin rengiyle sen nakışla
Canım cesede döndü gönlü yakmakla
Tefsir etsin ve açıklasın remil ile falın

Tefsirle ve remil ile hep inliyorum
Bârî'den yâre kavuşmayı istiyorum
Ateş oklarıyla gönülden yanıyorum
Gündüzü gecesi ve haftasıyla tüm yılın



Ey Gönül Bağlısın Sen Gülün Aşkıyla

Ey gönül bağlı hâldesin gülün aşkıyla
Zülfü, yanağı, goncası, zincir saçıyla

Gökyüzü yıldızlarından Süheyl gibisin
Hep gezersin hep dolanırsın uğultuyla

Saf bir nur gösterip getirdin meydana
Daima aşk ilesin sen bülbülün tarzıyla

Bülbül âşığı olunca o al güllerin
O karabiberden tat alamadı hiç asla

Acıdır ondaki tat hoş bir tat değil
Belki acıdır o da benzer hanzala

Ey gönül ah ve feryat ne zamana kadar
Sen bitkiler içinden benzersin hardala

İnliyor olsan bile sen derin ahlar ile
Sevgiliden gelen koku benzer sandala

Sandal vardır kokusu hoş bir odundur
Dağ servisi verdi raksından yoncaya

Kalmadı hiçbir nur kalp ve yüreğimizde
Şaşkınlık tuttu gönlü götürdü öldürme yerine

Güçsüz oldum bizde nur ve hâl kalmadı
Öyle ki geldim besmeleye gitme hâline

Yaşlı ve Fakîrim hem kaldım sığınaksız
Lütfun geldi bize balçık çamur hâlinde

Ahmed'in hâli kötü yok fikri ve vaziyeti
Düştüm ben korkuya, endişe ve depreme

Ya Rab kibirli ve asi o düşman benim
İnliyor gönül bizde lâhavle içinde[211]

Rahmet eyle herkese ve yolla lütfunu
Hele Ahmed'in üzerine fazlasıyla

İki Mîm Ve Ha İle Dâl'ın Şavkından Mestim Ben

İki mîm ve ha ile dâl'ın şavkından mestim ben[212]
Yanık canım, yüreğim ve kalbim ayrılık ateşinden

Yaktı beni ayrılık acısının ateşi ve cehennemiyle
Canımız ikiye ayrıldı bu remizlerden ve hâllerden

Canımız ok uçlarından ve oklar ile hadenklerden
Hasta ve yaralıdır bu ayva tüyü ve bu benlerden

Hasta ve marizim ben şarabın ve meyin kadehinden
Bu remil ve faldan çıkan remizlere dikkatini ver sen

Dikkatini ver sen kudretten çıkan İlahî sanatlara
Mey içici ol hem iç kırmızı şarap fincanından

Mey içici ol şarap ve içki bardağı ve şarap kâsesiyle
Gül bahçesinde ve ırmağı tatlı bağda gezmeye çık sen

Gezmeye çık güllerin bahçesindeki goncalar bağında
O hazretin lambası yaktı beni gönlümden ve kalbimden

Yaktı beni şavkıyla şimşekler çaktı tam olarak sinede
Gündüz gece, hafta ve yıl boyu hevesten yoksunum ben

Hevesim beni hedef yaptı aşk oklarının darbelerine
Sevgilinin yüzünde gördüğüm şavk oldu tıpkı kalkan

Sevgilinin yüzündeki şavk ateşe benziyor
Kıvırcık saçın cezbesi aynı başak ve laleler türünden

Ayrılıktan doğan cezbe gönül ve canda ateş ve alevdir
Bizim gönlümüze parlaklık verdi çıkan sıcaklık alevden

Aleve attı ayrılık sarhoşu Ahmed'in gönlünü ve canını
Hasta ve hâli kötü onun, aydınlığı kalmadı o yüzden

O yüzden övmektedir kalplerdeki nurun güzelliklerini
Can hâlsizce kanat çırptı övgüler verdi nağmelerden

Nağme verdi ve âbid misali uçtu gökyüzüne doğru
Konaklama yerinde yüreği yanık kaldım ebediyyen

Ebediyyen şarap içmekten sarhoşum şavk sebebiyle
Durdum kapının önünde, çengelle bağlanmış gibi ben

Aşk sebebiyle dostun kapısının önüne yerleştim hep
Bağışladı bana cümle metaı ve kumaşı sevgisinden



Itırdan, Öd Ve Amber ile Pahalı Miskten

Itırdan, öd ve amber ile pahalı miskten
Siması, güzel yüzü ve hilal kaşlarından

Siması şarap kâsesindeki şerbettir
Ardı ardınca yaş gelir iki gözlerinden

İki gözleri yağdırıyor ağlayarak daima
Nuru eksiksiz olan sevgilinin aşkından

Aşkından zülüf, ben ve zincir saçı hem
Yaktı gönlümüzü kavuşma ateşinden

Yaktı gönlümüzü şarabın zevkiyle
Çok şeffaf ve benzersiz nurundan

Gönül nuruyla yaktı levha ve sayfayı
O şeffaf ve hem parlak incilerden

O zülüfler hem yanak, kıvırcık saç ve beni
Nasıl tenha oldu örtü kalkınca gönülden

Musa'nın "yed-i beyzâ"sının örtüsü
Gönül uçtu servi boy ve amberinden

Servinin ve çiçeklerin ve parlak güllerin
Kokuları vurdu bana ki en yükseğinden

Öd ile güzel sıfatlarından gelen kokular
Fincan gibidir, onu çektik biz dünyadan

Fincan gibi parlaklık verdi Ahmed'e şafakta
Malımı tamamıyla talan etti benden

Talan etti beni sevgili ve gönül çeken benli
Ki aşkıyla yaktı beni kalbimden

Yaktı beni mumlardaki pervane misali
İnliyorum her daima onun sevgisinden

Onun sevgisi ve şavkından ağlarım sesli
Gördük aşkın meydanı tenha oldu hepten

Ey Gönül Saf Alanına Gel

Ey gönül gel saf alanına
Mükemmel güller bağına
Kalk gidelim tavafına
Gönül nuru başı taçlandı

Gönül nuru kalktı ayağa
Benzedi mum ve çerağa
Bolluk şimşeği geldi açığa
Süheyl yıldızı şeklini aldı

Süheyl yıldızı gibi göğün
Kalktı gönlüyle göründü
Köreltti pınarını gönlün
Parıltısı nurla yer değişti

Parıltısı aynı nefte benzer
Kalktı yürüdü hem gider
İki haftalık dolunaya benzer
O manadan uzatılmış idi

O manadandır pek garip
Tefsiri yapılır acayip
Bir şavkı bana oldu nasip
Çabası cesur gayretiydi

İki dağ arası çabasında
Sefa ile Merve yanımızda
Bize farz vardır onlarda
Emirdi bana yüce değerdi

"Ol ve oldu" emrinden
Gelir lâmekân olandan[213]
Çarşı dükkân oyunundan
O hâlden nakil edildi

Sarhoşum ben o hâl ile
Mestim şarabın fincanı ile
Bağlı gönlüm aşk bağı ile
Bir ateşle ki iş görmezdi

Bir ateş ki sıcak ve alevli
Utançtayım ve kabahatli
Ayıplıyım ben hem kirli
Bu karışık nazımdan oldu

Bu nazmı ki biz söyledik
Canı hem yüreği yaktık
İçkiyi hem de şarabı içtik
Bu sözlerin tertibindendi

Bu sözlerden bahs eyle
Ah ile figan hem feryat eyle
Gönül ağacı versin meyve
Kelime-i tevhit tespihinden

Bu tespihten biz getirdik
Ses ve sedayı yükselttik
Ahmed bu zamandan artık
Uzak kaldı hem hayal idi

Uzaktır kavuşma şavkına
O sözden onun zamanına
Onun okundan mızrağına
Gönül onunla yer değişti

Gönül aşktan oldu çılgın
Avcılıktan hem de avın
Kurdu hile ile tuzağın
Gözlerin yaşı iri taneli

Gözler görünce benini
Verdi remiz ve hâl şimşeğini
Kalbin ve yüreğin sesini
O mîm bunun illetiydi

O mîm'den ve o hâ'dan
Bana şimşek vurda "tı"dan
Nuru kaldırdı "ra"dan
Süsleri temsil edildi

Süsler "sîn" ve "nûn"lardan
Gözlere çekti dikkati bizden
Aylardan ve hem yıllardan
Canım onunla sözleşti

Canımız oldu "ayn"dan
"Ta" "ra" "dal" ve "zâ"dan
Oldu "kâf" ve "ra" ve "gayn"dan
Tamamı koparılıp kesildi

Tamamı boğulduğunda
Hep beraber yandığında
Kalıcı misk kokusu onda
Kutuyu kapayıp kilitledi

İstekliysen Görmeye Eğer, Pek Güzel Şu Kelamı Duydu Kulağım

İstekliysen görmeye eğer, pek güzel şu kelamı duydu kulağım;
Şerhi ve gamı gönül emmenin, ben sütten kesilen bir bebeğim

Gönül üzüntüden ve yanmaktan yaralıdır o oklar ve sihamlarla
Çarpan şimşek ve yıldırımdan gönülsüz bıraktı sınırsız arzumla

Bülbül gülün açılmasıyla birlikte, hoş âşıktır kokusuna kumamın[214]
Bu yüzden söylerim bu ısırmayı, başını sis kapladı gönül pınarının

Karşısında zülüf ve nazik rengin, yandı gönülde nur geldi karanlığa
Ne bülbülleri geldi gül bahçesinin, ötüşleri düştü rükne ve makama

Hutbemiz istemek üzerine oldu, gelin ile damat elde kadeh ve tası
Gönül ayrıldı bizden yalnız kaldı, tenhaya çekildi o gayretli yaşlı

Vahdet oldu tek düşüncesi, aylar ve aylar hem yıllarca bütünüyle
Bu sözü söyler sürekli, bu düşünceler içinde ve büyük ayetler ile

Yeter artık bu sözü söylediğin, Ahmed gelir senin başına pay
Şimşeği kötü söz edip dökmenin, gönlü ikiye ayırdı o dolunay

Zira yakarak ve pişirerek devamlı olarak gönlü şişler sapladı

Kevserin Suyundan Sâkî Beni Suvardı

Kevserin suyundan sâkî beni suvardı
Sevgisinden beni o şaraba boyadı

Sevgisiyle gönlümü iple bağladı iyice
Döktüğü gözyaşlarında canımı haşladı

Gözyaşı döken müftü ateş sardı gönle
Aşkıyla can ve gönlümü sevip saydı

Aşkıyla zülüf, kıvırcık saç ve benine
Gönül ve canımı bağlayarak kaynattı

Gönül ve canımızı vurdu başak burcuyla
Gönlün parlak yıldızı Utarit beni kaçırdı

Utarit parıldıyor şimşektir ateşten
Güneşe vurdu şimşeğinden beni sıraladı

Doğunun güneşindendir, kızıl güneştir
Aslan'dır burcumuz gönülden silkeledi yaydı

Aslan burçların üzerinde hükümdar ise de
Başak'tan atılan ok benden gönlü kaçırdı

Onun attığı ok ile yürür oldum art arda
Darbelerimiz gelene dek onunla sıkı bağladı

Bârî bize yardımı ve fethi verene dek
Aslan Başak'la beni tamamen taşıdı

Aslan doğdu ve parıldama verdi nurdan
Utarit toplandı bu kez farkıma vardı

Utarit Güneşin mağlubu olacaktır
Aslan Başak'ı benden birden kaçıracaktı

Aslan hâkim olacak diğer seferler gibi
Başak'a beni güçlü ve kudretli gösterip çıkardı

Başak'tan ıtır gelir, gül bahçesi ve gülden
Aslan bağında beni birden kanatlandırdı

Bağında gül bahçesi ve bostanında Leyla'nın
Yanağı ve goncası boyuyla beni ödüllendirdi

Yanağı, goncası nesrin ve asine benzer
Nilüferle, liloz çiçeğiyle bana yumuşadı

Nilüferle ve yaseminle ve hem güllerle
Zambakla, başak ve çiçekle içimi kapladı

Zambakla hem menekşe ve gül ile reyhanla
Itırla ve kokuyla Ahmed'den gönlü kaçırdı

Ümitliyiz Senin Rahmetinden, Sen Çok Rahimsin

Ümitliyiz senin rahmetinden, sen çok rahimsin
Senden lütfunu umut ediyoruz, sen o yüce Şahsın

Kavuşmayı ver canımıza kesilmiş ve yaralı
Derman eyle canımızı çünkü sen hekimsin

Ya Rab rahmet eyle, kereminden ver hepimize
Nimeti veren sensin, bol ve cömertçe verensin

Umut ediyoruz daima senden Rabbim ey İlahım
Bu kez kavuşma ver o hoşa gitmeyen ayrılıktan

Bende güç ve kuvvet hiç yok tâkat ve meziyet
Kokusu gelse sadece Bârî'den gelir bizim için

Ya Rab emirlerinden "ol ve oldu" emrini ver
O zaman hatadan kavuşma elde edilir kesin

Ya Rab daima senden iyilik umut ediyoruz
Kovulmuşa rağmen gönül goncası bir kez açsın

Yeter tövbe ediyorum günahlara ve isyanlara
Sâkî şarap kadehi veriyor hatada olanlar için

Kalbimiz ki inliyor kıvırcık saç ve benin şavkıyla
Bağlıyım o şavk ile ki ateşe benziyor cehennemin

Şarabınla sarhoşum mey fincanındaki al şarapla
Deniz ki aşk ile dalgalandı tıpkı alacaklı türünden

Rahmetin yağsın senin hâli kötü Ahmed'in üstüne
Canana kavuşmayı istiyorum çünkü sen kefilsin

Kavuşmayı ver bize ya Rab, sensin verme sahibi
Ta ki bağlanayım her nimete kavuşturarak verdiğin

Gönül Yaralandı Aşktan

Gönül yaralandı aşktan
Meyin ve kadehin şiddeti
Ki sinemi fethetti benden
Ayrılığın şavkı ve vakti

Şavk ki Leyla'nın yüzünde
Verdi gönlümüzü meyile
Gözlerdeki benzersiz sele
O vecit ve o istek sebepti

O vecitten ve o güneşten
Gül suyu, güneş ve miskten
Leyla verdi bize güvenden
Selamdı ve hem esenlikti

Selamlar ve esenlikler
Tas ve kadehteki zevkler
Ardında birkaç sözler
Sabahtan geceye devam etti

Sabahtan ta geceye dek
Tasa ve hüzne düşerek
Meydanda savaş ile cenk
Azarlamaktan mahcup etti

Günahlardan mahcubuyum
Ben yollarının dışına çıktım
Ahmed'in ve hem Taha'nın
Tadım yok beni huzursuz etti

Huzur olmadan geçti ömrüm
Söyledik biz büyük cürüm
Gizlendi her iki gözüm
Âlem önünde mahcup etti

Mahcup etti Bârî önünde
Sefil ve güçsüzüm ziyade
Rahmetini yağdırsın üstüme
Ahmed bilsin tam geçeği

Ahmed gizlenmeye çalışma
Gönlünü canlandır onunla
Çok fazla olsun konuşma
Sen sözü anlamaya çalış ki

Anlamaya çalış ve açıkla
Yüksek sesle ve hem sırla
Canınla, kalbin ve fikrinle
Kaldır gönlünden karanlığı



Günahkârım Ben Günahları İşleyen Benim

Günahkârım ben günahları işleyen benim
Hatalarım için senden başka yok bir şahım
Düştüm yollardan hem de izlerden çıktım
Sen ey ikram eden, kimden af isteyeyim
Gel ey mağfiret eden, beni affeyle ilahım

İsyanlarımız bizim benzesinler deryaya
Dağ gibi oldu kabarcık ve dalga ve derya
Ki Süryanice isterim illa merya
Sen ey ikram eden, kimden af isteyeyim
Gel ey mağfiret eden, beni affeyle ilahım

Ne şekilde gönlümden hesap korkusu çıkar
Gönlümde dönüşler, dalgalar ve kabarcıklar
Sevgili gibi beni şavklar ile yaktılar
Sen ey ikram eden, kimden af isteyeyim
Gel ey mağfiret eden, beni affeyle ilahım

Ne diyeceğimi bilemiyorum ben ey İlahî
Gönlüm o şeker gibi sohbete bağlı kaldı
Bu nazımla okudu canımız bülbül misali
Sen ey ikram eden, kimden af isteyeyim
Gel ey mağfiret eden, beni affeyle ilahım

Ki ben dostun yönünün hicranıyla hastayım
Na't ve övgü nazmıyla iyice uzattım
Ben onun kapısının eşiğine oturdum
Sen ey ikram eden, kimden af isteyeyim
Gel ey mağfiret eden, beni affeyle ilahım

Daima ah ve dert hem figan ederim ben
Bize lütfundan ver hem de kereminden
Affet yaptığımız hataları bilerek ya unutmaktan
Sen ey ikram eden, kimden af isteyeyim
Gel ey mağfiret eden, beni affeyle ilahım

Sen ey Ahmed aşktan divane ve ebter oldun
Başına toprak dökeyim hem yayayım senin
Gönlüm güneş ve gün gibi aydınlık olsun
Sen ey ikram eden, kimden af isteyeyim
Gel ey mağfiret eden, beni affeyle ilahım

Ahmed'e kavuşma ver ayrı kalmaktan
Yeter yakma hicrandan ve ayrılıktan
İçir ona sâkînin kadehindeki şaraptan
Sen ey ikram eden, kimden af isteyeyim
Gel ey mağfiret eden, beni affeyle ilahım

Ey Ruhum ve Canım Her Dem

Ey ruhum ve canım her dem
Uzun bitmeyen ayrılık ateşiyle
Yanıyorum yok oluyorum hem
Düştüm ben kulzüm denizine[215]

Ateşten olan denize düştüm
Seyre, yürümeye yok gücüm
Siyah yay oklarıyla yaralıyım
Vallahi öldürdün beni bu demde

Vallahi sensin fikir ve hayalim
Ey nazik ve parlak güzelim
Hiç zapt edilmez benim hâlim
Düştüm ben bu gam denizine

Düştüm içine ateş ve alevin
İnsafsızca beni yaktı aşkın
Vakarlı sultan ve şahımsın
Tuttu beni bu dizgin ve kederle

Tuttu beni pek fazla şavkıyla
Sürmesi, zülfü, kıvırcık saçıyla
Ahlarım erişti benden arşa
Figan gelir benden her demde

Benden gelen figanlar şaşırttı
Şavkın beni ateş misali yaptı
Bende hüzün ve üzüntü arttı
Öldürdü beni oklar ve mızrak ile

Öldürdü beni oltası ve pençesi
Devran dolaşması ve gezmesi
Yaktı parlak Utarit yıldızı beni
Vurdu bizi bu zehir ve ağı ile

Vurdu bizi bin tür kıvılcımlar
Verdiler Ahmed'e pek çok azar
Gönül dalgaları ve kabarcıklar
Yükümüzü topladı yükledi bize

Yükümüz fazladır hem çok ağır
Canımız ondan yaralı ve hastadır
Güzel siması beni yakmadadır
Oldum yaradan konuşamaz hâlde

Oldum onun şavkıyla yaralı
Güneş ve aya benzer yanağı
Şaha her an ederim zâr ve ahı
Bize rahmetinden ver şu demde

Sonu olmayan Rabbin rahmeti
Cömert, ikram ve celal sahibi
Hem ebedi hem çoktur kemali
Bağışlasın beni her bir demde

Bağışlasın benim için ihsanlar
Kasıt veya hatam nehirler kadar
Affa uğrasın tamamen hatalar
Daima istiyorum ben bu demde

Ey Ahmed daima iste sen
Güzel kokuyu üç merkattan
Canımıza şimşek çaktı ondan
Öldürdü beni zor ve elemle

Seher Vaktinde Gördüm Ben Sevgiliyi Tam Dolunaydı

Seher vaktinde gördüm ben sevgiliyi tam dolunaydı
Mîm ve dâl'ı tavafa gittim karanlıkta parlamadaydı

Zülfü, sümbülü ve saçı, hem gül saçı inci ve sıralıydı
Geldi iki mîm'in kokusu ama misk gibi büyük aşktandı

Gittim zekiler bahçesine şeffaf bir nur gördüm orada
Gönlüm meylinden yandı o nidaf incinin şavkıyla

Her iki gözünü, ağzını el ve ayağını tavaf ettim onda
Geldi iki mîm'in kokusu ama misk gibi büyük aşktandı

Kıvırcık saçı, zülüf, yanağı, takısı, süsü ve gül suyu
Şavkı, zevki ve sevgisi, aşk ve şarap ile sarhoş oluşu

Musa'nın ateşini görünce tıpkı lav gibi geldi ona
Geldi iki mîm'in kokusu ama misk gibi büyük aşktandı

Ağırım ben ama bilmiyorum, sefil, güçsüz ve mestim
Rabbimize dua etmek için ben her iki elimi kaldırdım

Lakin elveda ediyordu bana kıvırcık saçlı, hilal kaşlım
Geldi iki mîm'in kokusu ama misk gibi büyük aşktandı

Okların sahibi olan okçu o öyle bir ok vurdu ki gönle
Köle olup küçük düştüm açılan gül goncasının kokusu ile

O çılgın süvari mızrağı kaldırdı bir defa vurdu gönle
Geldi iki mîm'in kokusu ama misk gibi büyük aşktandı

Gül bahçesi ve bağın özlemi, hem ahu ve ceylanın işvesini
Kavuşma şerbetinin zevki ve hem berrak suyun sevgisini

Hem de istiyorum üstünlük sahibi olan Bârî'nin rahmetini
Geldi iki mîm'in kokusu ama misk gibi büyük aşktandı

İçmenin ve şarabın sarhoşuyum, ısırıldım sevgili şavkıyla
Kavuşma şerbetinin şavkı ve kadehin kurt misali şarabıyla

Bülbülün meyli gönlü yaktı hem kalbi ve yüreği üzüntüyle
Geldi iki mîm'in kokusu ama misk gibi büyük aşktandı

Sevgililerin bağına gittim gönül koku verdi reyhan gibi
Nergis, lale ile serviler, zambaklar ve güller güzel hepsi

Oradaydı nesrin ile sümbül hem menekşelerin en güzeli
Geldi iki mîm'in kokusu ama misk gibi büyük aşktandı

Ey Ahmed yeter inleme artık zamanın afetlerinden
Ahir zaman fitneleri üstümüzde olmamışlardır muhan

Kalk ey hakir düşmüş yaşlı, gidelim de olalım imtihan
Geldi iki mîm'in kokusu ama misk gibi büyük aşktandı

Kalk ki sevgilinin bağını seyre gidelim ey borçlu olan
Kıvırcık saç, zülüf ve zincir için kalpten ah edip inleyen

Bârî'den rahmet istiyorum, Hâdî ve ne güzel nimet veren
Geldi iki mîm'in kokusu ama misk gibi büyük aşktandı



Saf Güzellerin Aşkına Meyletmiş Olan Benim

Saf güzellerin aşkına meyletmiş olan benim
Gönlü ateşten, gözleri sîn ve kâf olan benim

Gönlümle sarhoş oldum hem kesik ve yaralı
Hoş oldum ben aynen sîn ile nûn hem kaf'ım

Âşık oldum ben çok parlak olan simaya
Bülbül gibi benim de aşk iledir itirafım

Bülbül gibi kendi nağmesi ve avazıyla
Savaş ve cenk alanına nasıl da vardım

Nasıl da vardım figanlar ve feryatlarla
Bin ilham ile ben za ve nûn ile kaf'ım

Bin ilham feyzden ve şavkın cezbesinden
Nağmeler verdik dâl'dan ve nûn ile kaf'ım

Nağmemiz güzellik ile ziynet ve benler için
Sevgilinin güzelliğiyle şin ve nûn ile kaf'ım

Neşter ve hem ok uçları ile oklar savaşıyla
Ayıp ve kusura tok oluşumdan yok kuşkum

Suça ve günaha tokluğumdan adım kötü çıktı
En azından Kafdağı kadardır benim günahım

Benim günahım saymakla gelmez sığmaya
Açıkça diyorum ki ben bağışlandım

Bârî açıkça eylesin bize rahmetini
Yaradılış lisanı olarak ben itikâftayım

Yaradılış lisanı gelsin hakkın kalemine
Semere, eyere ve palana süvari olayım

Süvarisi oldum ben nûr ve keşfin metnine
Aksi hâlde ben bu develerden tilafim

Aksi hâlde Ahmed uzak ve hâli kötü olur
Kılıç değilim ben bilakis kılıf ile kınım

Kılıç değilim ne tahttayım ne de divanda
Bana temiz deme bu sözlerin uzağındayım

Temiz deme çünkü Ahmed deli ve mesttir
Bu aşk ile beni bağladı daima tavafındayım

Sana Tövbe Ediyorum Ben Ey Allah'ım Günahlardan

Sana tövbe ediyorum ben ey Allah'ım günahlardan
Çoktur ayıp ve kusurum adım kötü çıktı günahlardan

Adım kötü çıktı çok utanç duyuyorum ve mahcubum
Ümidim var rahmetinden çok olaylar geçti başımdan

Çok günahkâr olmaklığımdan kalmadı bize itibar
Ateşin gıdası oldum cehennemde ettiğim suçlardan

Suçlarımız ve günahlarımız en hafifinden Kafdağı gibi
Gönül yatışmaya gelmez huzurumu kaçırdılar benden

Huzur ki bizim canımızda aynen alev ve ateş yalazıdır
Sığmaz defterlere kalemlerin yazacakları yazılardan

Kalemler nereden yazsın ki remillerin sayıları vardır
Ya da çekirgeler benzerinde cilham gibi tahıllardan

Cilham vardır taşlar kadar çoktur ve hem de serttir
Lakin onun tavaf etmek için insanlar getirir ihramla

İhramı bağladık biz suçlarımız ve günahlarımızla
Ben batmaya gidiyorum isyanlardan ve oklardan

Oklar ve isyanlarla hem de kusurlar ve utançlarla
İtibarımız kalmadı ancak rahmet ve nimet olursa O'ndan

Nimet ve cömertlikle örterse Allah ayıp ve günahları
Yıkanmış oluruz hem çok temiz, verirse ikramlardan

İkramlar Allah'tan yağarlarsa eğer bizim üstümüze
Nimet veren O'dur bütün cömertlik ve kerem O'ndan

Allah'ın keremi çok fazladır defterlere yazılmaz
Ahmed umut eder ki gelecektir ona ilhamdan

İlham ceberutun bereketinden açığa çıkıp gelirse[216]
Ahmed bu damlalarla kurtulmuş olur acılarından

Acılar ve hastalıklar tamamı birden yok olurlar
Soylu bir insan olurum bir âdem türü İslamdan

İslam vardır ve dinimizdir tahkiklidir mezhebimiz
Biz ki iman ettik ve hem uzak durduk dönmekten

Nağmelerle Ne Diyeceğimi Bilmiyorum

Nağmelerle ne dediğimi bilmiyorum
Şiirler, beyit ve nazımlar söylüyorum

Söylüyorum bülbül misali aşk ile
İrabı ve cezimleri alt üst ediyorum[217]

İsteğim şarabın cezbesi ve irabıdır
Azimle fincanın meyinden içiyorum

Ah ve figan ediyorum gönül azmiyle
Ah, yara ve darbeyle gönülden inliyorum

Gönül yarasından hayli hasta ve yaralıyım
Çiçek ve reyhan kokusuyla oluyorum

Reyhandan ve yasemin ile menekşeden
Yaktı beni, kemiğim ve etimle eriyorum

Kemiklerimi, etimi ve ruhumu yaktı benim
Yıktı tamamını o yüzden ben çöküyorum

Beni sarhoş eyledi sevgilinin şavkı
Topuz darbeleriyle kararlıca dövülüyorum

Sevgilinin vurduğu darbe diriltti canımızı
Adetlere ve üsluplara uygun vakitte oluyorum

Adetlere uygun gazel okurum bülbül gibi
Gönül derdinin şiddeti ve çapmasından söylüyorum

Gönül çarpmasıyla gel sen, temizce ve sevinçli
Yanıktır Ahmed'in gönlü kömüre benziyorum

Ateşe benziyorum, alevli hem parlamada gönül
Vermiyor, ikramına ve rahmetine eremiyorum

Allah'ın ikram ve rahmetiyle bağlandım ben
Ki hastalık ile değil kırmızı ile boyanıyorum

Ahmed'in beniz benekleriyle sevgilinin yüzü
Gönlüme ses vermişti ondan hasta oluyorum

Hasta oldum Taha'nın yüzündeki şavktan
Onun şavkından işaret ve sayıyla yazıyorum

Çok yaralı ve mestim sözdeki işaret ve sayıdan
Bana adeta çarpan o aşk ile iyi olup düzeliyorum

Tuttu ve Aşk ile Bağladı Beni

Tuttu ve aşk ile bağladı beni
Sevgilinin ve sultanın aşkı
Şavkıyla ısırdı sarhoş eyledi
Kadeh ve fincandaki şarabı

Elest meyinin şarabıyla
Ateşi ki yaktı seni şavkıyla
Seni iki kez ısırdı ef'âsıyla[218]
Nurun ve imanın goncası

Saçı ve yanakları goncadan
Sarhoş zülüfleri aynı yaydan
Toy kuşuna benzer tamamen
Düştüm vecde ve coşkuya

Düştüm ağlara ve tuzağa
Gönlü attı kabarcık ve dalgaya
Yaktı beni benzetti kebaba
Çokça ayva tüyü ve unutma ile

Hepten kimsesiz ve garibim
Hâdî'nin şavkı oldu nasibim
Bu hâlden ötürü acayibim
Remzimiz çok ince ve derin

Remzimiz çok fazla incedir
Deniz dalgalı ve derindir
Bütün hepsi kibirdir
Canımıza vurmuş parıltıları

Canımıza vurdu alevler
Bir acayip yaktı ateşler
Gönle garip coşku verdiler
Kulağa vurur sesi, sedası

Sedası Ahmed'in ruhunda
Nağme yükseltti sınırsızca
Belki nesim gelir yardıma
Öd ile uşnânın kokuları[219]

Kokuları gül ve servilerin
Şavkları kova sevgisinin
Gamları yaktı beni aşkın
Hepten alevli ve parıltılı

Hepten beni ceset yapar
Açtı canımızda yaralar
Ümit ederim bizi bağışlar
Ya Rab vahiy ve Kur'an'la

Ya Rab ism-i azam aşkına
Aşk beni yakmıştır daima
Tövbe ediyorum adınla
Uzak olayım yalan ve iftiradan

Uzak olayım ahdini bozmaktan
O rahat yatak ve yuvalardan
Kuvvetten ve kıvırcık saçlardan
Bağ ve bostanın goncası

Gül bahçesinin gül goncasından
Süslerden, cevşen ile kılıçlardan
Kalbimizin aydınlığı gelir ondan
Benziyor incilere ve mercana

Şişeye ve aynaya benziyor
Kalbimiz de ıstırap çekiyor
Şavkıyla bizi dertli ediyor
Kur'an ve vahiyle daha ziyade



Sevgilinin Aşkından Gönül Ağlamaya Başladı

Sevgilinin aşkından gönül ağlamaya başladı
Hasretiyle ve özlemiyle dâğlı hâlde yaralıdır

Yanağından, kıvırcık saç, zülüf ve zincirinden
Servi boyundan hem en büyük kubbesindendir

Güneş ve doğu yanaklı yârin şimşeğinden
Güneş misali alnı ve parlak yanağındandır

Binler ve yüzler kırıklıklar, ahlar gelir benden
Canım ve gönlüm onun güzelliğine müşteridir

Gönül kavuşmaktan başka şey istemesin asla
Gönül sevgilinin sevgisi için var edilmiştir

Hüzünlüyüm, gönlüm yaralı hem çok âşığım
Onun sevgisinden, tartısı hem terazisindendir

Bizi çarptı kavuşma kadehinin şarabı
Sevgilinin sevgisinden gönül çok kederlidir

Yaralıyım hilal kaşlarından gelen oklarla
Gözümden akıttığı yaşlarla gönül kırıktır

Sevgilinin şavkından yanıktır gönlümüz
Gemimiz deniz dalgalarıyla alınmıştır

Gemimiz parçalandı denizin üzerinde
Levhanın üstünde otura kaldım yalnız

Sığınaksın lütuf ve cömertlik sahibi Bârî
İnleyen kullarının üzerine rahmet indir

Yâre kavuşmadır her daima istenen
Kavuşmaktan başka bir isteğim yoktur

Ateşin gönlüne şimşek attığı kişi benim
Daim inler hâlde olmam o şimşektendir

Ahmed'in kırıktır gönlü ah eder daima
Gönül sevgilinin darbelerine pusu yeridir

Yârin darbesine tuzağımızı kurmuştuk
Medine bağında içine girdim tuzağa

Yesrib Medinesi Resul'ün kabrinin yeri
Muhammed Mustafa canım yaralıdır

Şimşeğe benzeyen aşkınla yanık hâldeyim
Alnından ötürü bende kalmadı karar ve sabır

Aşkın Şerbetini İçtik Biz Gönül Aşktan Yaralandı

Aşkın şerbetini içtik biz gönül aşktan yaralandı
Ah ve figanlar çektik iki gözümüz ağlamaya başladı
Yara ve berelerimiz kanadı gönülden hep inleme geldi
İnlerim hep figan ederim can ve gönlü hep hüzün aldı
Ama sevgilinin şavkından can ve ceset hep inler kaldı
Ağlamaktan başka insanlar duymaz bizden hiç gülmeyi
O yüzden gönülden nağme okuruz daima sağlam nağmeyi
İlahi iyiyi kötüden ayıran gücü vermeni istiyorum senden

Ayetini okuduk biz fethin, gönül bize şerhini verdi hâlin
Ben gönlün levhasından yazdım ama remille şerhini falın
Kalmadı bende sabır ve karar senden başka da hayalim
Sevgiden yaralı oldum gönül ve yüreği yakıyor kalbim
Hastasıyım güzelliğinin ve şavkının, ayva tüyü ve beninin
Beni terk eyledi can sevgilim yaktı gönlümü her ay ve yılın
Ümitvarım ben Bârî'den daima istiyorum kavuşmayı versin
İlahi bize yol açıcı ufuklar vermeni istiyorum senden

Kalmadı bende sabır ve durma lâkin sevgilinin sevgisinden
Âşık ve mest hem divaneyim lâkin amberin kokusundan
Yaktı ayrılık acısıyla beni yanağı güneş ve doğuya benzeyen
Ben Leyla'yı parıltılı görünce ve manzaranın süslerinden
Hasreti gönle vermeye başladı aynı süt ve şeker misalinden
Yâre kavuşmayı istiyorum güzel kokan yanağının nesiminden
Rahmetidir ve çok parıltılı yanağa kavuşmadır ricamız Bârî'den
İlahi ben diyorum ki bize yol açıcı ufuklar ver sen

Ben ki yaktım gönlü şiirler, beyitler ve âşıkların nazımlarıyla
"De ki hasbim Allah'tır" ayeti benim gönlümde üstündür daha
Ki oldum ben hasta ve divane lâkin âşıkların o zevkleriyle
Sevgilinin makamında gönlü verdik nefesi kesilen kimselerle
Ben yüksek olan nura verdim bakışımı dağların zirveleriyle
Bülbülün okuyan nağmesi gelir lâkin kavuşma sarhoşluğuyla
Kuşku yok ki konuştu güzellik barındıran nazımlı sözleriyle
İlahi bize yol açıcı ufuklar vermeni istiyorum senden

Kuşku yok ki Allah'ı vekil kıldım, bu sözü Leyla'nın acayiptir
Sarhoş ve divane oldum ben lâkin pek garip manalardandır
Ben de kalmadı sabır ve durma, hâlim çılgıncadır ve hazindir
Şükrüm yüce olan Allah'tır onun şavkı bana yakındır
Aşkıdır hem nurudur canın, geldi benim nasibimdir
Şifa eden hem affeden Rabbim hem ne güzel tabiptir
Ben sığındım ya Rabbim şeytandan ki o rakibimdir
İlahi bize fethi ve açıklamayı vermeni istiyorum senden

İstiyorum ben ya Rabbi daima sensin rahman ve rahim
Canıma veren şavktan ötürü lâkin aşk sebebiyle yok oldum
Kalmadı insanlar arasında itibarım belki istenilmeyenim
Ayva tüyünün, reyhanın hem cor gülün kokusunu aldım
Yaralıyım ben bu şavk ile ki olmuşum ben yetim
Ayva tüyü, ben ve yanaklardan sonu olmayan yara aldım
Nergis, reyhan ve laleler ki bağda her biri ayrı ayrı güzel
İlahi bize fethi ve açıklamayı vermeni istiyorum senden

Ey gönül sen kalk git bağa bakmalısın canın nurlarına
İçiver yüzünün ve simasının nurundan sevgiyle açıkça
Nazik yüzü dışarıya çıka geldi benim için açıklamaya
Ona kavuşmanın şavkı vurunca ruh geldi benim cana
Şükürler olsun yüce Allah'a hizmet ediyorum nuruna
Kendisinden yardım istenilen bugün gönlü yaktı şavkına
Kalbim ve içim, yürek ve gönlüm bunlar ateş verdi cana
Yâre vuslat istiyorum senden daima ya Rab imdat bana
İlahi bize fethi ve açıklamayı vermeni istiyorum senden

İki nurlu yârin bağına gittim gördük orda bir nur belirdi
Alında ve simada hem yanakta her daima nur yükseldi
"Ey ateş oluver" Halil'e karşı ayeti görmez oldu
Lat ve Uzza'nın asla bizim gibi önünde secde etmedi
Lâkin ok uçları ve oklar yağıyorlar yaylardan geldi
"Ve açıverdi" ayeti gönle vurdu oldu …….
Yanaklar güldür goncası al her zaman ayva tüyü ve beni
İlahi bize fethi ve açıklamayı vermeni istiyorum senden

Ey Ahmed sen kalk eksiksiz bir fikri düşün etraflıca
Bugün gazel söylemen o yüzden ki bulut verdin cana
Bakıver hâlin açıklamasına hep bu nağme ve nazımda
Manaya ve şerhe bak ve sen açıklama getir kelama
Ey sarhoş ve habersiz Ahmed, gönlün girmiş karanlığa
O yüzden aşkla gelir ve selam eder zevk hem de şavkla
Yanak, kıvırcık saçlar, ben ile kalp ve gönül arzusuyla
İlahi bize fethi ve açıklamayı vermeni istiyorum senden

İki Mimler Gönle Şarap Verdiler Fincanla

İki mîm'ler gönle şarap verdiler fincanla
Hâ ve dâl'dan gönle darbe vurdu çevganla

Mey kadehinin şarabı, hilal misali kâse
Gönlümüz mest ve sarhoş oldu onlarla

Gönlümüzün kalmadı hiç sabrı ve durması
Ayrılığın dinmez acısından gelen oklarla

Yârdan ve arkadaştan ayrı kalma aşkından
Vurdu cana ve gönlümüze delici oklarla

Oklar yaylardan acımasız insafsızca gelir
Yaktılar gönlümüzü cehennem tarzıyla

Gönlümüz yâre kavuşmayı ister her daim
Bağda, gül bahçesinde ve hem bostanda

Bârî olan sultanın kavuşma bağı içinde
Gönle meyhane şarabı verdi mey bardağıyla

Bardakla verdi gönle yıllanmış mey şarabını
Gönlümüz o andan beri hep ah ve figanla

Gönlümüz hiç gitmedi kavuşma meylinden
Çekilmeye gelmek istiyorum kavuşmayla

Yâre kavuşmaktan sevinç içinde kaldı gönül
Kavuşma için ağlıyorum daima Rahman'a

Ağlıyorum Esmâ-i Hüsnâ'yla ve ayetlerle hem
Zülfe kavuşmayı ver vahiyle ve Kur'an'la

Kavuşmayı ver sen Ahmed için tamamen
Çıkar gönlümüzü gezmeye ve hem seyrana

Kavuşma gezmesinden petrol misali ateş oldum
Bütün olarak yandık sevinçten tamamıyla

Ferahlık gelir gezme ve seyran sevincinden
Akar gönülden ne yara, dert ve hüzün varsa

Dertlerden ve sıkıntılardan gördüm şavkı
Ateşte bağladı beni yanağı ve goncasıyla

Ey Gönül Kalk Git Bir Defa Gül ve Reyhanı Seyre

Ey gönül kalk git bir defa gül ile reyhan seyreyle
Yürü ki sen sevgilinin bağında meyhane meyiyle

Kadehin meyinden içtik ki Leyla'nın aşkındandır
Gamlı ve divane olduk fincan şarabı hem meyiyle

Ki sarhoş oluyordum içtiğimiz şaraptan biz
Gözyaşları akıttık nisan yağmurları biçimiyle

Hasta ve hâlsiz oldum ayrılığın verdiği acıdan
Yüz ah ve üzüntü gelir cana, yüreğe ve gönle

Yüz defa inliyorum bülbüller misali ben
Yüz nağme iki yüz ah ve üzüntü gelir figan ile

Daima ki söylerim ben inlerim hep bülbül gibi
Ey Bârî rahmetini ver Taha, Yasin ve Kur'an ile

Yağdır şimşek ve yıldırım yağdırmak istiyorsan
İstiyorsan kopartmak kıyameti bir kere emreyle

Yak birlikte can ile gönlümüzü yakmak istiyorsan
İstiyorsan at canımızı meydana darbe ve ok önüne

Gönlü Leyla'nın aşkının nuruyla yakmak istiyorsan
At petrole ateşi sen (istiyorsan) çevir cehenneme

Bırak sen üzerimize rahmet bırakmak istiyorsan
İstiyorsan yakmayı haydi yak canımı mum misali

Dök şimşeklerle Ahmed'den canı istiyorsan
Yağdır gök gürültüsü gibi, zindana at şimşeklerle

Dök Leyla'nın şavkını fazlalaştırmak istiyorsan
İstiyorsan gönle nur vermeyi, ver sen parıltı şekliyle

Sersem etme hem şavk ve aşk divanesi istiyorsan
Etme ki deli hem havayî, sen onu aşktan sarhoş eyle

Ayrılıkla tutukluyum kavuşmayı ver bize istiyorsan
İstiyorsan canımızı iyi etmek rahmetini ver şefkatle



Deli Divane Oldum Aşktan

Deli divane oldum aşktan
Mest, şaşkın ve mecnun
Geldi Leyla sevgisi şirin
Ama "bir kâseden içerler"den

Sâkînin şarap kâsesinden
Kalanını temenni ettim ben
Sevgi vecde getirdi yüzünden
"Onlar hemen sönüverdiler"[220]

Onlar şaraplardan tadınca
Sevgi kadehi sığınak olunca
Gönül dalgası kabarcıklanınca
"Onlar onda ihtilafa düştüler"[221]

Onlar sarhoş oldular ondan
Kâküllerden ve yanaklardan
Kalpleri adeta oldu sahradan
"Kendilerine artık dönmezler"[222]

Benim gayretim kendilerineydi
Leyla'ya kavuşma kokusu esti
Onun korumasından nazmetti
"Ve bilmedikleri o şeylerden"[223]

Keşke kavmim yardım etselerdi
Beni uzaklaştırmış olmasalardı
Beni sürmekte saklanıyorlardı
"Hayır kesin olarak bilseydiler"[224]

Hayır ama onlar beni attı elbet
Leyla aşkı bana su verdi elbet
Şarap içmek beni iyi etti elbet
"Her tepelik yerden akın ederler"[225]

Her zevkten tattırın bana
Her kâseden içirin bana
Ey Allah dostları gösterin bana
"Bir meşguliyette sefa sürerler"[226]

Bir meşguliyette pişti kalbim
Leyla'nın sesinden kabahatim
Dalgalar ile kokular yaydı
"Ve onlara verilir ne isteseler"[227]

Ve onların şanlı şavkı var
Ve onların övülmüş hâli var
Ve onların doğru sözleri var
"Hiç akletmez misiniz sizler"[228]

Olmaz mısınız kasidemde
Sözlerimde ve şiirlerimde
Benden kabul edin sadece
"Sizlere söz verilenlerden"[229]

Bakın bana Ahmed niyazda
Gecelerde hem karanlık içinde
Rabbin rahmetiyle erdi sevince
"İnkârınızdan dolayı sizler"[230]

Ey Şeyda Bülbül Sen Gülün Şavkından Mecnunsun

Ey şeyda bülbül sen gülün şavkından mecnunsun
Gitmişsin al güllerin avına gönül senden mahzun

Sen şu bağlardaki güllerin ve goncaların avıyla
Sarhoş olmuşsun, o al güllerin ve gül renkli aşkın

Sarhoşsun sen aşk muhabbeti ve hayat suyu ile
Akıl kalmadı sende hâlihazırda mest olmuşsun

Akıl kalmadı bugün mumun pervanesi gibiyim
Ayrılık ateşiyle yaktı beni o saklı olan inci

Yaktı beni kıvırcık saçı, zülfü, kâkülü ve şavkıyla
O benler ve ayva tüyler "ha"yı "mîm"e etti tutkun

O benler, yanaklar, sümbül ve reyhan ile laleler
Canımı ve gönlümü tamamen telef etti hüzün

Can ve gönlümüz boyandı sevgilinin renginden
Yaktı beni gönül ateşiyle eyledi beni mahzun

Yaktı beni ok uçlarıyla ve iki yayın oklarıyla
Hasta ve hâlsizim kokusundan ki verir limon

Hasta ve hâlsizim ki yâre kavuşmanın acısıyla
Mey içerim hevesi kalmadı maymun oyununun

Meyhanecinin övüncü olan testi meyini içerim
Yüz nağme gelir bizden nağmesi gibi seydunun

Yüz nağme, iki yüz ah ve üzüntü gelir gönül ve cana
Ahlarım sevgili ayrılığındandır sanki Ceyhun

Ahlar, üzüntüler ve ağlama ile figanlar bizden gelir
Güç ve kuvvet ve bir sabır kalmadı ki düzenli olsun

Güç ve kuvvetimiz hiç yoktur Allah'tan başka
Fetih ve zaferi sen ver gönle ta ki düzen bulsun

Fetih ver Ahmed'e ve kavuşturmayla onu sevindir
Ta ki İsrail oğullarından Gâzî Şem'un gibi olsun[231]

O adamlar misali kadehler içtiler fincanlarla
O kuş ki avlanmaktan Tûr'da şahin oldu

O kuş ki şahin olarak nağme verdi kuşlara
Yüz nağme onun sesinden oluyor macun

Yüz nağme Ahmed'den gelir bülbül kuşu gibi
Nağmelerden gelen avaza bülbül olurdu tutkun



Batmış Hâldeyim İsyana

Batmış hâldeyim isyana
Oyunlara hem heyezana
Sığınmaya geldik kapına
Benim umudum sultana

Umudum sensin ey can
Duam sana ey Rahman
İhsan eyle ilim ve iman
Şerh olup açıklansın bana

Ki o versin bağrıma şerhi
Kolay eylesin bana işleri
Versin bana mey kâsesini
Feyiz ve kanıt ile yan yana

Feyiz ve ilhamla beraber
Eyle lütuflar ve iyilikler
Şarap kâsesini bana ver
İstiyoruz biz Hannan'dan

İstiyoruz biz ısrar ederek
Bizi kurtarmasını dileyerek
Neşe ve huzur bahşederek
Sultan ile gelsinler imkâna

Sultana imdat ediyorum
Ziyaretçi olmak istiyorum
Huzurunda olmayı diliyorum
Talebimi iletiyorum Rahman'a

Rahman'dan sen iste affı
İhsanla beraber hem lütfu
Zelzele ve diziliş günü
Kurtulayım hesap gününde

Kabre gideceğimiz günden
Haşre kalkacağımız ana dek
Bize hiç vermesin zahmet
Lütuf ve ihsan etsin bana

İsteklerimizi kabul eylesin
Bizim için sorulmuş etsin
İsyandan bizi temizlesin
Pak olalım biz katrandan

Pak olalım Bârî karşısında
Olmak istiyorum hep zarda
Gaffar sensin kusurlarda
Kavuştur affa ve güfrana

Affa kavuştur sen Ahmed'i
Ey bir olan! Bağışla sen onu
Sen gerçekleştir maksadını
Kurtar onu ayrılık acısından

Kurtar sen onu o gafildir
Muradını meydana getir
Hidayet ver ona o cahildir
Getir onu Kur'an ve mizana

Sevgili Seher Vakti Bir Kez Yaraları Etse Derman

Sevgili seher vakti bir kez yaraları etse derman
Senin nazarının yardımıyla olur hekim Lokman

Gönül el pençedir aşka senin dolunay hem ayına
Kimyası senin yüzünle ateşe düştü gönül ile can

Musa'nın gördüğü o ateş ki şimşeğiydi yüzünün
Hicabıyla "yed-i beyzâ"nın parıldadı yay kaşından

O ateş Halil'in hatırı için bir gül bahçesine döndü[232]
Serverin saf sırrından oldu o şahların şahı olan

Elçilik makamının madeni senin bakışının yardımıyla
Nuh'un gemisi için derya ve büyük deniz oldu tufan

Siyah iki zülfün, süslerin, küçük ayva tüy ve benin
Kaldır perdeyi merhamet ile gel seni görsün meydan

İhrama girerdik biz tavafına gelerek nurlu gerdanına
Oturdum sevgilinin kapısında ki o gülşen ve bostan

Senden bir tek damla gelirse eğer ey tarikatın pîrî
Sabırlı Eyyub'un can ve gönlü üstüne o kurtlara gıda olan

Siyaha, yüksek boy ve o nazik endama ve şehlaya
Esiri kaldım onun hem kapısında şaşkın ve hayran

Kapısının önünde sevgilinin ki eskiden beri otururum
Beni yakmış durumda ayrı olma acısı iki mîm'den

Bir ok ki senin şafağındandır onun ok ucu
Canımı ve gönlümü boyamış bir kana ki sanki mercan

Şavk ile eğlence hem zevk ve yâr gönlüne kavuşma
Meyhanelerin meyinden iç saf kadeh ve fincandan

Ayrılığın ateşiyle yaktı seni ey hâli kötü Ahmed
Ötme sesi gelir bülbülden aynı gül bahçesi avazından

Gel de bakıver sen bir kez ve o fani başı bırakıver
Gül bahçesini, yanakları ve zülfü ve peçeyi eyle talan



Gönül Derdinden Acıdayım

Gönül derdinden acıdayım
Yaralıyım ben çok zararda
Hayli güçsüz ve perişanım
Bülbülün sesinden gamda

Divane bülbülün sesinden
Yağız at esiri ve kaydından
Yaban ve av alışkanlığından
Ne mest oldum deli tarzında

Ne mest oldum sarhoşlukla
Gezme ve seyran şarabıyla
Görmedim ziyandan başka
Saklı inci gibi sedef içinde

Sedef içinde pahalı değer
Bülbül gibi kenarda inler
Zülfün gölgesi yana düşer
Sümbül, al gül ve limonda

Sümbül, al gül ve laleyle
Kâkül ve halhal sesiyle
Gönlü yaktı hem kalp ile
Ateş ile alev hem tamuda

Ateşiyle meyin ve hanın
Şarabıyla tas ve fincanın
Kokusuyla gül ve reyhanın
Kapandım kapalı kapı tarzında

Kapandım ben bu fertle
Gökyüzüyle hem de yerle
Al gül kokusu hem çiçekle
Ardıç ile zeytin kokusunda

Itır ve gülşen kokusu gelir
Zincirler hep yürür gelir
Beni daim gezmeye getirir
Al gül ve limonun tütsüsü

Soru soranın akan tütsüsü
Bakire, peçesi ve örtüsü
Ucu mail olmuştur zülfü
Coşkulu ve düzenli bağda

Coşkulu bağda gül renkli
Ahtan ve özlemden deli
Bülbül ile gözyaşı kanlı
Seydun'un gül bostanında

Bostan ve cennette huridir
Yanakları nur ve ışıltılıdır
Musa'ya Tûr içinde ateştir
Süreyya, güneş ve devranda

Süreyya, güneş ve feleğin
Sema, yerin ve mülklerin
Seyrinden "Levlâke" emrinin[233]
Arif olmadı ayıplandı da

O anlamadı sözü arif olmadı
Karşı geldi emre kibre kapıldı
Çıktı nehirden dışında kaldı
"Direndi ve kibirlendi" sapkınlıkta[234]

"Direndi ve kibirlendi" ar etti
"Beni ateşten yarattın" dedi[235]
"İnin oradan" emriyle aşağı geldi[236]
Dirilme gününe kadar rehinde

Dirilme gününe kadar süre oldu
Benden nasıl bir avaz duyuldu
Kalk Ahmed aynaya bak haydi
Bu hapislikle kalma zindanda



Bilseniz Eğer Aşkın Cezbesini

Bilseniz eğer aşkın cezbesini
İnlersiniz ondan bütün hepiniz
Bilmez herkes aşkın cezbesini
Ayrılık acısıyla siz ölürsünüz

Ölürsünüz al gül ayrılığından
Hezar ile bülbülün sedasından
Yanak ve zincirlerin şavkından
Ahlar eder ondan canımız

Canımız aldı dâğ ile yaralar
Gözümüz yaşlanır hem ağlar
Doğar benden yüzlerce ahlar
Bilseniz bana gamlanırsınız

Sizler de bundan alın nemi
Yükseldi gönlümüz ışık verdi
Kaynadı taştı ah ile nemlendi
Sizin bu aşka düşer gönlünüz

Gönlünüzü sizden oklar aldı
Süsler ondan dizildi sıralandı
Kalbimiz mest onu arzuladı
Şavk onlardan deveran eder

Yanağın şavk, zülüf ile benin
Bütün makamın, remiz ve hâlin
Nurdan geliyor parıltısı kalbin
Feyzi ondan renkle gösterirler

Feyzimiz ondan verdi saf nuru
Kalbimiz ondan itiraf etti bunu
Can ve yürek ondan harap oldu
Nakkaşın nakışları bunları eder

Ondaki nakış şekiller ve resimler
Yanakları beyaz vildana benzer
Ondan bizde kör olmuş gözler
Ondan ardıç ağacı raksını eder

Servi boyunun yaptığı raksı
Ateşi verdi gönlü ibret yaptı
Kadehi şerbetin camındandı
Onunla gönülleri şerh eder

"Biz yarmadık mı" şerhini hoca
Allah vermişti ondan bir damla
Ruhumu ben onda ettim feda
Şavkı öyle ki bizi nalan eder

Şavkı öyle ki canı yakar benden
Şiir ve gazel söyledik bu yüzden
Şarabın kadehlerini içince ben
Kalbim onunla parıl parıl eder

Ahmed'in kalbinde yüz keder
Çıkar ondan ahlar ve figanlar
Gözler yaşlarla ona hücum eder
Ahmed'i birbirinden ayırırsınız

Ahmed'in şavkından oldum deli
Bize hoş koku ve nesimler verdi
Canımı en alttan en üste erdirdi
Sizler lütfu Bârî'den istersiniz

Lütufları Bârî'den daima isteyin
Daim sığınma ve dua ile inleyin
Rahmeti başkasından istemeyin
Daima rahmet için ağlayınız

İki Mîm'den, İki Hâ ve Dâl'dan ve İki Ayn'dan

İki mîm'den, iki hâ ve dâl'dan ve iki ayn'dan
Yirmi altı'dan ve sayılı olan iki zeyn'den

İki zeyn'den bize ziynetin şavkı vurdu
Canımdan oldum ki borçtan çekmiş oldu

Borcundan o şirin ve pek neşeli sevgilinin
Yaralıyım, ondan oldum "başımız üstüne"

"Başımızın ve gözümüzün üstüne" gelince
O mübarek bir adım attı yanımıza doğru

Senin yanında olandı yürümüş oldu yanımıza
Kendi aşkıyla bize şarap verdi şifa aldık ondan

Bize şifa olacak olan, ona kavuşma muradıdır
İki kâseyi kendi şarabından içirdi bize

İçirdi bize saf ve duru olan aşkın şarabından
Korumacılığıyla bizi çekince haberdar olduk

Haberdar olduk yüce santurun sedası ile biz
Telaşa düştük onun yüzü için gayretle çalıştık

Ahmed'in gayreti ateş ve alevden bir aşkladır
Aşkın ateşi ile kalbimizi kuşkusuz saflaştırdık

Saf hâle geldi kalbim Allah'ın zikriyle geçer
Keman sesi ki bana gelince okuduk izinden

Tilavet edip okuduğumda Leyla'nın durumunu
Hastalanıp yaralandım ben gayn'lardan

Galip geldi gayn'ından gönül oldu yaralı
Benden canı ve yüreği beraber esir aldı

Esir atlarıyla o baskından kaçırdı beni
Canımız ve gönlümüz ürkmüştü ondan

Ürküttü beni sevgilinin attığı oklar
Bize vurduğu ok bir koruma şimşeğiydi

Beni korudu himaye edici bostanda
Bağışladı beni o vecitten beni affeyledi

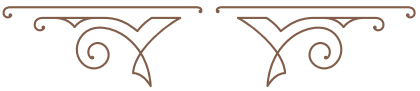
Affetmesi Ahmed'in kalbini ateşle yaktı
O koruması yüksek olan şahın şavkından

Korudu beni zamanın bütün felaketlerinden
Ve mertebelerimiz yükseldi vecitlerimizden



ÂKAİDNÂME

Bu âkaidnâme Ahmed-i Fakîr bin el-Şeyh
Şeref el-Umeri'ye aittir.



I-Yüce ve Bârî olan Allah (cc)'ın huzurunda bulunma adabı hakkındadır

Deftere yazılan ilk ad, Allah adıdır
Her daim yardım istenilen Allah'tır

Senin adındır başlangıcı adların
Zattır kadim olan, başka şey yok asla

Hamdın farz, hem borçtur üstümüzde
Dil ve ağız ile baş ve göz ile hem de

Şükrünü nimet ile ve yüceltmeyle
Bize yaklaşmak lazımdır sevgiyle

Zatın senin ne kadim bir zattır
Ona çokluk ve ortaklık yoktur

Allah'tır yaratanı atlas arşın ve göklerin
Kürsünün ve mukaddes meleklerin

Levhin, kalemin ve bitki ile hayvanın
Güneşin, Ayın, yıldızların ve otağın

Ağaç, taş, yer ve hem doğum mekânların
Yıl, ay ve gün, cumayı ve bayramların

Denizler ve karalar ve içindeki yaratıklar
Onların başlangıcından ta bu ana kadar

Renklerin, siyah, beyaz ve mavinin
Kırmızı, sarı, dari‘ ve şibrak bitkisinin

Cennetler ve cehennem ile yollar
Türlü türlü azaplar ve yalanlar

Ölüm, sekerat ve hem kabirler
Mimariler, haneler ve hem evler

Asiler, eşkiyalar, ve hem günahkârlar
Batıklar, ümitsizler ve gönlü efkârlılar

İyilik işleyenler, neşeliler, muttakiler
Şer işleyenler, kötüler ve direnenler

Hıristiyan olanları, Yahudi ve Yezidi
Rafızi, acemi, putperesti ve velidi

Bütün hepsi insanlardan ve cinlerden
Yerdeki yaratıklar ve göktekilerden

Tabakalar, sema ve yer ve levhalar
Âdemî olan soylar ve benzeri olanlar

Yaratan sensin her kusurdan uzaksın
Çeşitler ve sınıflar ve yarıp çıkarttığın

İman ediyoruz sana, sensin mabut
Yok asla senden başka bir mabut

Ey bir olan, ey eşi ve dengi olmayan
Ey hidayet eden, benzeri ve şekli olmayan

Ben itiraf ediyorum hem söz ve tasdik ile
Sensin mabut hem kölelere hem hürlere

İmanımız var sana ve hakikatle araştırarak
İmanımız var sana doğruluğunu tasdik ederek

Seni övmekte yetersizim ben ey İlah
Sensin Hâlik hem Alîm hem padişah

Senin kudretini sena ediyorlar kulların
Asla yoktur mükerreri bu uğurluların

Ahmed yoksul ve güçsüzlükten özellikle
Onun cevherini eyledi bakır ve siyah ile

Ya Rab sen bize ihsan ve iyilik eyle
Daima saygı ve itibar kazandır bize

Rahmetin çoktur ve paha biçilmezdir
Hep sınırsızca, hesapsızca yeterlidir

Sadece seçkin ve üstün olana has değil
Bilakis bütün kullara ve kölelere genel

II- İki Cihan ve Sakaleynin Serveri Peygamber'in Adabı ve Şemaili Hakkında[237]

Ey serveri ve önderi cümle âlemin
İnsan türünün var edilmesi senin için

Ve ey efendisi ve nuru dünya ve âhiretin
Ey korkmuşu kabe kavseyn diyarının

Âlem ve felekler tahtının sultanı
Toprak, yer ve gök tabakaları

Sen Müşrikleri öldüren ve dökensin
İyi eden hem helak edenlerin beyisin

Haşirde, sıratta, dirilmede ve mizanda
Müminlerin yöneticisi ve şefaatçisisin

Sensin maruf olan dinî emirleri buyuran
Dince yasaklı olduğu bileneni yasaklayan

Sultanımızsın hem bizim yönelme yerisin
Hem beyi ve veziri ve hem şahısın bizim

Büyük İlah seni bunun için var etti
Bununla ilgili seni cömert elçi etti

Allah'ın sözleri senin niteliklerini söyler
Bilenler ve okuyanlar seni övgünü ederler

Bu yüzden sevgilisin hem tercih edilmiş
Hem şahsın, hem vezirsin hem seçilmiş

İsimlerindir senin Ahmed ile Muhammed
Sıfatlarındır senin Tertemiz ile Desteklenen

Senin zatın sıfatların görünme yeridir
Kur'an'ın, vahiy senin mucizelerindir

Ey şahım, senin bakışın nurun denizi
O yüzden pek derin manası ve gayesi

Ya Rabbi sen Taha isminin aşkına
Günahlarımızı bizim için bağışla

Ya Rabbi isminin hakkı için yâ-sîn'in
Hakkı için pek hoş remiz olan tâ-sîn'in[238]

Onun şefaatiyle kıl beni saf ve arı
Hem sen kurtar cümle isyankârı

Sâfât ve Saff ve hem hevamim[239]
Nûn ve Abese ve Kâf ve Ta-sîm[240]

Cebrail bu surelerle göklerden geldi
O vahiy ile sana bunları getirdi

Biz Rabbe iman ederiz evvela
Sonra Muhammed'e ve Kur'an'a

Ya Rabbi sen bu Nebinin aşkına
Ahmed'i çıkar cinayetlerin dışına

Bağlarını sen çözüver bu esirin
Çünkü onun hâlinden var haberin

Çok güçsüz, zayıf hem çok günahı
Onun ümidi olur rahmet padişahı



III- Hürmete Layık Halife Ebû Bekir (ra)'in Menakıbı Hakkında

Cümle sahabenin önderi olur
Meşale ve kandildeki nurdur

Ebû Bekir Sıddık Kühafe'nin oğlu
Kendisi pek hoş bir saf tuttu

Hem Resulün "Mağara" arkadaşı
Büyük sahabelerin serdarı ve başı

Evvela halifeliği o kuşandı
Geldi şeriatın emirleri elindeydi

İmamı ve emiridir müminlerin
Hem şahı ve veziri Müslimlerin

O Resul'ün şeriatını güçlendirdi
Dinin hükümlerini yerleştirdi

O fethetti beldeler ve kentler
Hem kale ve surlar ve şehirler

Allah seslendi Resul'üne
Arşının üstüne karanlık yeryüzüne

Ebû Bekir nağmesini onunla konuştu
Yakınlık kurup vahşiyeti bıraktı

Sen emiri övmeye ancak o yeter
Sen şahsın, vezir o yardım eder

Ya Rabbi Ebû Bekir'in aşkına
Ahmed'i çıkar cinayetlerin dışına

Hem cümle ümmeti de bizimle
Hep kınama bizi ve azarlama

Çünkü cinayetlerimizle ağırlaştık
Cümlemiz küçük ve hor kaldık

Lâhut feyzinden rahmetin olur[241]
Gıdamız bizim, ümidimiz odur



IV- Hürmete Layık Halife Ömer bin Hattab (ra)'ın Menakıbı Hakkında

Ebû Bekir sonrası halifedir ashaptan
Adı Ömer'dir, Hattab'ın oğlu olan

Faruktur o hakkı batıldan ayırır
Kâfiler elinden hor ve zelil kalır

Onun sedası zelil etti düşmanları
O yüzdendi ettikleri yakınmaları

Kılıçlı hem battal ve hem mücahit
Az yiyip içene eşlik eden bir zahit

İslamı ki güçlendirdi bütünüyle
Şeytan ondan kaçarak gitti ateşe

İmamı ve emiri idi müminlerin
Hem şahı ve veziriydi Müslimlerin

O dini ve şeriatı dayanak eyledi
Meydan tecellilerde açığa geldi

O fethetti Mısır'ı, Halep ve Şam'ı
Hem Musul ve Kudüs'ün İslamı

Azerbaycan, Tikrit ve Nihavend'e
Tarihe damga vurdu Kadisiyye'de

Nur sahibi Resul seni metheder;
"Cennette bana arkadaştır Ömer"

Ya Rab sen Ömer'in hakkı için
Biz dâhil ümmet güzel koksun

Hep onunla olsun makam malum
Ahmed ondan olmasın mahrum

Çünkü sözün alındığı zamanda
Ona bağlanır benim soyum da

Atamdır benim kayıtlı ve tarihli
Ümit ederim ki azarlamaz beni



V- Hürmete Layık Halife Osman bin Affan (ra)'ın Menakıbı Hakkında

Hem ondan sonra halife oldu cana
Sahabe müttefik değildi Osman'a

Affan'ın oğludur İmam olan Osman
Meşgul idi virt ve zikir hem Kur'an

Hem amel eder hem ilmiyle kâmil imam
Her şeyi bilir ve haberdar, kalemi işlerdi tam

O fethetti ülkeler ve hem de şehirler
Ondan kaybetti müşrikler ve kâfirler

Nur sahibi Resul yaptı onun methini
Arap şahı renk itibariyle esmer idi

Damadıydı Resul'ün iki kızıyla evlendi
O yüzden ona "iki nur sahibi" denildi

O Resul'ün şeriatını çok sağlamlaştırdı
Dinin hükümlerini sağlamca düzenledi

İmamı ve emiridir müminlerin
Hem şahı ve veziri Müslimlerin

İmamdır o hem kendi ilmini bilir
Hem şahtır, yumuşak huylu, halimdir

Yaralandı, katledildi, hem şehittir
O da Allah yolunda mübarektir

Ya Rabbi, Osman'ın hakkı için
Ahmed'i isyanını affedesin

Hem Resul'ün cümle ümmetini
İsyankârını, eşkıya hem fuzulisini

Rahmetin ile sevindir biz hepimizi
Ateşten kurtar bütün cümlemizi

Çünkü sen kerimsin çok cömertsin
Hidayet eden, zengin ve yol gösterensin

VI- Hürmete Layık Halife Ali bin Ebu Talib'in, Allah Simasını Yüceltsin, Menakıbı Hakkında

Her üç halifeden sonra haris imam
Atlıların en üstünü veli olan imam

Bârî olan Allah'ın aslanıdır
Kâfirlere gaza götüren kerrardır[242]

Onun adı İmam Aliyyül Haydar
Onun görünüşü aslana bakar

O fethini yaptı beldelerle şehirlerin
Hem kale ve hem surlarını kâfirlerin

Hayber kalesinde deprem yaptı
O Arap şahı Aliyyül Haydar'dı

Hem şahtır ve emir hem vezir
Kâfirler onun elinde olurdu esir

İmamı ve emiri idi müminlerin
Hem şahı ve veziriydi Müslimlerin

O Resul'ün şeriatını açığa çıkardı
Kâfirleri testereyle paçaya ayırdı

O aslandı elinde Zülfikar[243]
O şah ve vezirdi nam salar

Şeriatın ve tarikatın sultanı
Mecazın ve hakikatin şahı

Ya Rabbi eyle sen Ali aşkına
Ahmed'i çıkar cinayetlerin dışına

Hem Resul'ün cümle ümmetini
Hem küçüğü hem büyüğü hepsini

Çünkü isyan bağında esir kalan
Ahmed'tir sadece insanlardan

Şahımızdan ansızın istiyoruz
Umut edip Allah'a sığınıyoruz

VII- Hasan ve Hüseyin (ra)'in Menakıbı Hakkında

Halifelerden sona Hasan Hüseyin
Onlar ışığı ve parlaklığı gözlerin

Cennetliklerin şahları ve vezirleri
Din ve milletin nuru ve şimşekleri

İmam ve gayret sahibi ikisi beraber
Gündüzler ve zamanlar hem geceler

Şehittirler İmam Hasan Hüseyin
Allah'ın izniyle kutludurlar kesin

Hoşça şehit oldu Kerbela'da
İmam Hüseyin bu belada

Seçkin ve halimdir hem eşsizdir
Yardımına, çağrısına kimsenin gitmediği esirdir

Oğulları ve torunlarıdır Nebi'nin
Hem ruhu ve hem canıdır Ali'nin

Ali'nin evlatlarıdır bu namlı şahlar
Gençlerdir ve öldürülmüş yaralılar

Veliliğin önderleridir ikisi birlikte
Köşklerde huriler ile cennette

Resul'ün şeriatında ayıp etmediler
O her iki imam, süslü, civanmertler

Ya Rab sen Hasan Hüseyin aşkına
Ahmed'i çıkar kötülüklerin dışına

Hem cümlesini ümmetin halkını
Âsi olanını, kusurlu ve eşkıyasını

Allah'adır umut ve kaçışımız her seferde
Kaldık kötülük emreden nefsin izinde

Ben ameli kötüyüm, köpekler gibiyim
Özellikle yaptıklarımın müptelasıyım

VIII- Peygamber'in Amcaları Hamza ve Abbas (ra)'ın Menakıbı Hakkında

Onlar ister Hamza, ister Abbas
Nebi'nin amcalarıdır bu iki has

Üstünlükleri vardır tahkik edilerek
Kalan sahabenin başıdırlar gerçek

Resul'ün sahabesi dağlara benzer
Cümlesi riyasız ve mübarektirler

Kesin olarak hepsi dinin direğidir
Hatasız ve kötülük etmemişlerdir

Özellikle cennetle müjdelenenler
İslam onlarla oldu kolay ve müyesser

Kısacası büyüğünden ve küçüğünden
Ümmisi, okur-yazarı ve eşa'irinden

Gazisi, mücahidi ve mübarek olanı
Gayrıları, dostları ve köleden olanı

Cümlesi sahabilerin makbüldür
Tamamı sırlıdır ve kavuşmuştur

Bir an bile bin ağırlığa denk onlarla
Ey ümmet yollarını sermaye eyle

Cümlesi öndedir ve temizdir
Onlar din ve millete hoş koku verir

Ya Rabbi cümle sahabeler aşkına
Kahrını verme kötülerin yanına

Özellikle Fakîr Ahmed'in üzerine
Ya Rab Muhammed'in hürmetine

Onun ardından dost ve sahabesinin
Yabancı, yakınları ve sevdiklerinin

Çünkü Fakîrdir, yoksul ve mesttir
Ahmed'i cinayetlerden sen bağla



IX- İmamların ve Dört Mezhep Sahiplerinin Menakıbı Hakkında

Mezhep sahipleri bunlar dörttür
Her dördü de gemiye binmiştir

İmam ve gayretli ve takvalıdırlar
Resul'ün şeriatının alıcısıdırlar

Cümlesi imamların her dördü
Onlar Allah'ın dinini kısımlara böldü

Onlar şeriatı kısımlara ayırdılar
Dört hisse ve kısım edip yaydılar

Her dördü de haktır tahkik ile
Allah başarıyı versin bizlere

Önce Ebu Hanife ki dinin madeni
Açıklayıp gösterdi şeriatın terazisini

Ondan sonra İmam Malik oldu
Rafizi ve putperest helak oldu

Hem Şafiî'dir üçüncüsü imamların
Sakınansın hem feda ….. gayretlilerin

Ahmed bin Hanbel'dir ki dördüncü
Takvası şeriatta açıkça göründü

Var olan her dördü de tam haktırlar
Dinî düzen içinde ayakta tutmuşlar

Ya Rab mezhep sahiplerinin aşkına
Ahmed'i kendin hakkında kıl aşina

Çünkü Fakîrdir ve hem kuvvetsizdir
Âsidir ve şakidir hem olgun değildir

Amelleri kötüdür çok bozuk işleri
Ahdi kötü çoktur konuşması ve sözleri

Daima Allah'tır umudum ve sığınağım
Rabbim tarafından bağışlansın günahım

X- Sultan Abdulkadir-i Geylanî'nin, İnsan ve Cinlerin Gavsı, Sırrı Takdis Olsun, Menakıbı Hakkında

Tarikatın ve şeriatın sultanı
Hem velayet ve hakikatin şahı

Abdulkadir ki ününün sahibidir
Hem şah ve veli hem hükümdardır

Hem kutup, vezir ve büyük gavstır
Cömertlik tahtıyla seririn sultanıdır

Kalplerindeki nurdur ariflerin
Hem tacı ve tılsımıdır evliyanın

Kutuplar, necip, gavs ve direkler
Abdallar, yakınlar ve ileri gelenler

Cümlesi onun himayesi altındalar
Onun nefis terbiyesinden razıdırlar

Sultanıdır o bütün Allah dostlarının
Serdarıdır o bütün saf ve arınmışların

Hoş bir seda geldi Allah'ın gaybından
Başlangıca ait bir emir, emir Allah'tan

Hoş bir giysi ki Rab giydirdi üstüne
Hoş bir hediye Hak'tan geldi kendisine

Geylanî bir bâzdır kutubu kutupların[244]
Delanın gavsıdır ve kutubu soyluların

Nefes sahibidir ve onda var kerametler
Ondan görünmüştür olağanüstü hâller

Hadsiz ve hesapsız bahsedildi onlardan
Cevherler görünüyorlardı açıkça ondan

Ya Rab sen Sultanın aşkına
Ahmed'i sen isyandan bağışla

Ya Rab sen Baz'ın hakkın için eyle
Kötülüklerin hesabın sorma Ahmed'e

Çünkü o tutunup sarılmış tarikata
Allah'ım onu kavuştur şefaate

TAHMİSLER

Ahmed-i Fakîr'in Molla Ahmed-i Cezirî'nin Gazeline Tahmisi

Sen ey Yaradanı bütün yaratılmış olanların
Mübareksin, yüce şanın, her şeye yetişensin
Mabutsun her daim, yoktur ortağın senin
Yüce şanına! Ne hoş güzelliksin, mübareksin
Yüce şanınla yüz kez yücesin, yüz kez yücesin

Gönülsüzlerin şimşeğinden nasıl bir nur kalktı
Sanki gönlün içinde yanan mumdu ve çıraydı
Yüce olan o şahın nurundan kalktı
Meğer Şirin ancak bu tatlılıktaydı
Ey güzelliğin güneşi ancak ortaklık edersin

Zülüflerden ve sarhoşluktan lal olan kâküllerden
İnciye ve lü'lü'ye ve dür hem mırara benzeyenden[245]
Gönülsüzler gece ve gündüz nasıl da bağladılar
O gül yanakların goncalarından bir goncanın
Bizim gönülde hep bir goncanın dikeni kaldı

Devamlı olarak söylemekteyim ey İlah
İnlemekteyim ben ey lütfeden padişah
Bana merhamet eyle benim yüzüm siyah
Sevgilinin tahtı üzerine kurul sen ey şah
Mübarek olsun şahlık sana mübarek

Senin zülüflerin ve menekşe gibi benlerin
Nakışlı hayaller kondurdu yüzüne kalbin
Düşman gibi işbirliği ederek kazıyıp deşti
Yüzünü görmekten bana muradımı bahşet
Benim senden muradımdır yüzünü görmek

Yanmakta yüreğim susayan bir oruçlu gibi
Gönle vurdu ahlar ve figanlar oldular emici
Korkuyorum güçsüz ve zayıflığımdır nedeni
Kalbin içindesin yine de yakıyorsun kalbi
Evini mi yakıyorsun sen ey güzelliğin meliki?

Bütün bu dertlerin tamamını yüklenirsin sen
Yamuk omuzluyu omuzdan etmekten çekinmeden
Zayıfsın sen kemikten, etten ve cilt yönünden
Kılıcını bana vuracaksan kalbime vur sen
Çünkü kalp senin mazeretini içine kabul edecek

Sen gönlü nur ve ateş gibi yaktın
Bana cümle üzüntüleri yük yaptın
O yüzden beni esir ve güçsüz edip zayıflattın
Yüreğimi gönül isteğiyle parçalara ayırdın
Yapma komşuna kaçın ey eşsiz güzellik

Rüya, benler ve misk kokulu zülüfler
Reyhanlar, menekşe, çiçek ve amber
Ahmed'i bu vasıflarla ettin deli ve ebter
Ey hanım gel öldür Mela'yı işte hançer
Amma kendi ellerinle o pek mübarek

Ahmed-i Fakîr'in Molla Ahmed-i Cezirî'nin Gazeline Tahmisi

Ey Bârî Allah'ım, verme kahrını bize, paylama bizi
O genç yiğidin şeker tatlısı sözleri beni hasta eyledi
Kalmadı bende güç ve kuvvet, inlerim keman gibi
Nikâbındaki bağı açıver sen ey mukaddesin şahidi
Daha ne kadar kalacağız başı dolaşık ve perdeli

Ceylan misali zülüfleri için bir defacık bakıver
Güzellerin kâküllerine sen ipeği getir katıver
Mum ve kandil etrafında ol pervaneyle beraber
İpek kâkülün üzerine yeniden gül suyu döküver
Gül suyu dök bağla bağladığın saçlarının tellerini

Allah'ın güzel sanatlarının ne sınırı var ne hesabı
Tamamı bütün hepsinin yazılıdır tarihi ve kitabı
Araştırın ama bütün hepsi yok olacaktır tamamı
Her biri endamında bin türlü dönmekte semayı
Kâkülleri, örtüsü, takıları ve bağladığı saç telleri

Sarhoş ve divaneyim seninle ey yârim, ey sevgilim
Beninle ve ardıç gibi güzel yüzünle şaşkın hâldeyim
Sanmadan ve şüphe etmeden onlara uzak ve garibim
Bahtıma minnettarım ki vardır talihim ve nasibim
Bugün güzelliğin bize zekâtını verme nisabına erdi

Bu rüyalar ve hayaller ne "çirkin şey" yaptılar
Memnun oldu İsa'ya daha bebekken konuşunca
Süreyya yıldızının eğrisi ve feleğin kara bahtıyla
Dalga ve tozdan dolayı bizim aşkımız oldu derya
Alabora edip batıracak Hinduların eliyle gemimizi

Dokuz çark ve felekler akar senin zorlayıcı emrinle
Lâkin günahların kaydı sayısız yük yükledi sırtıma
Adım kötüye çıktı her hafta, yıl ve ay ve otuz günde
Gökyüzünün dokuz feleği döner aşkın ve sevginle
Bizimle beraber başları dolaşık su kabarcıkları gibi

Ey gönül sayısız ne kadar da ağlıyor, inliyorsun
Gökyüzünde ve yeryüzünde bülbül gibi olmuşsun
Hasta ve yaralısın, feryat ediyor ve ah çekiyorsun
Kula atını rüzgâr gibi acele ederek koşturuyorsun
Ömrüm, azizim, Allah aşkına yeter etme aceleyi

O şahın ve emirin yüzündeki şimşek ve yıldırım
Boyadılar yüreğimi ve gönlümü zift gibi siyahım
Biliyorsun sen hâlimi ve haberdarsın ey Allah'ım
Ya ayağını ziyaret izni ver, ya kılıca gitsin başım
Hastayız biz, senin atının üzengisine attım elimi

Aşk ve neşenin, ben ve ayva tüyünün sanatkârı sensin
Yollarını, izlerini tek tek yöntemlerini yapıp edensin
Sana layık olan her ne idiyse onlara gül suyu dökensin
Ben seraptan yolumu şaraba çevirdim ama münkirin
Yüreği ebedi olarak serabın peşinde susuz gezdi

Var olan varlıklar Bârî onlarda tecelli etmektedir
Korku ve hüzünleri yok zaferle teselliye ermiştir
Konum sahibi ve şerefli olmuş parlak ve yücedir
Başlığımız ve kıbabımız tespih ve seccademizdir
Gel ki yırtalım üstümüzden bu örüyü ve perdeyi

Güçsüz ve hakiriz, bir defa gel de sahip çık bize
Zülüf ve nokta ve benler ve hayalleri göster göze
Bu metin ve yazıların manasını yorumlayıp söyle
Allah için ey sâkî iki kadehle gel bizi güzel eyle
Çalgıcı sen def ile çal segâh makamı ve şebabiyi[246]

Ey gönül sen ki kalkmalısın baskıdan ve cefadan
Bir kez olsun tat zevkten, eğlenceden ve sefadan
Başı dolaşık olmalısın her an korku ve sırlardan
Gel ve duy ney sesinden tatlı boydan ve semadan
Bu fasıl ve bu hitap çözmüşler pek çok meseleyi

Ey Bârî olan İlah, keremin ve rahmetin geniştir
Bu yer ve zemin ve gökler karanlığa girmiştir
Anlayış, heves, akıl ve gözler hepsi senin vergindir
Şeker dudaklı yârin bize vermediği kadeh haramdır
Fetvayı böyle gösterdi *Lübab Şerhi'*nin haşiyesi[247]

Bize rahmetini ver Allah'ım çünkü iyiliklerin herkese
Ne kadar budala ve cahil olsam da koştum günah içine
Lakin pişmanlık içindeyim, onların ardından döndüm
Artık müftümüz nay ve ney ve ney kelam-ı kadimdir
Eğer buna inanamıyorsan gel dinle keman ile çengi

Ahmed senin Fakîrindir onu bir defa vefayla gör
Eziyet ve eza vermekten boş kalırsan bir kez eğer
Kulağın onda olsun gizlice ve bilmeden kimseler
Sarayına gittik ki şirin dudaklı sevgili sema eder
Görünce "Bu hocamız değil mi, perdesiz gelsin" dedi

Ahmed-i Fakîr'in Mün'iminin Gazeline Tahmisi

Gönül şavkının cezbesi sabır, durma ve süre verdi
Ayrılık ve kavuşma ateşi hem cevap ve şule verdi
Güzellik nurunun parıltısı gönlü yüceden aşağı indirdi
Allah'a şükür, gönlümde aşkın ateşi şule verdi
Sevginin şimşek ve oku canıma vurup parlayıverdi

Çok hakirim hem öldürüldüm, senin şavkına âşığım
Gözlerindeki işvelerin sırrının dilencisi ve talibiyim
Kaçışı olmayan kararsızım senin nurunun âşığıyım
Sen attığın oklarınla hem taze meyvelerinle yaralıyım
Yüz hekim derman sürdüler nihayetinde neşe verdi

Sevgin ve aşkın senin daima bal gibidir kalbimde
Güzellik şimşeğinin parıltısı söz verdi hâl sahiplerine
Remiz, gamze, zülüf ve benler ondan benzer beşiğe
Bu okun kaşlardan gizlice atıldığını bilmiyor kimse
Ta ezelde canıma vuruldu bugün nihayet cezbe verdi

Günah ve sefahate dalanlar beni bulandırıp yok ettiler
Ama "öyle bir ateşten korkun ki" hâlimi çok kötü eder
"Deki ey kullarım" ayeti ise beni neşeli hem şad eyler
Senin inci boyun ey sevgili ebede kadar beni talan eder
O servi ve ardıç gibi şimşir boylara yüz kınama verdi

Canım feda zülüf ve kâkülüne, yay ve reyhanına senin
Koç ve Oğlak burcunda şafakta yükselen nuruna senin
Kâkül ve zülüf ateşine hem kaşlarına ve saçlarına senin
Canım feda mest ve hem sarhoş bakan gözlerine senin
Onlar bana on iki ilimde bulunan sırları fazlasıyla verdi

Servi boy ve sima, zülfü ve reyhanı sen omuzlara saldın
Yürek ve kalbi birbiri içinde hem kavurdun hem haşladın
O yüzden yaktın beni ayrılıkla aynı et misali kavurdun
Gül yanaklı al gülsün ve sermest, gönlü yarayla dâğladın
Gözleri sarhoş, yüzü ateş pişirdi canı yağmaya verdi

Boyun ve posun naziktir, benziyor serviye ve ardıca
Gönlümü yakan hoş ateşin benziyor şiddetli rüzgâra
"Kalk Allah'ın iziyle" Ahmed, daha girmedin hırıltılara
Mün'imiyim ben, bugün talibim sevgilinin rızasına
Yârin kapısında oturdum başkasından ettim tövbemi

Ahmed-i Fakîr'in Molla Ahmed-i Cezirî'nin Gazeline Tahmisi

Güzelliğin şimşeği Samedanî sırdan geldi devamlı
Gönlümdeki ok ve dikenler bunun nişanı ve ispatı
Ehad'dan verilen saklı olan hazineyi İblis kıskandı
Vahdet sırrı ezelden ta ebede kadar her şeyi kapladı
Allah zâtıyla Vahid'dir ve Ferd'tir, yoktur asla bir sayısı

Velayet şahının belirlediği son hakkında çekişmeyin
İlâhın zâtı meselesinde konuşma ve söz söylemeyin
Zâtının birliğinin sırrı konusundan dilinizi çekin
En başlangıçta ezel ve ebet her ikisi bir idi (bunu bilin)
Sonsuzluk öyle ister; ne ezelin olması ne ebedin olması

Yüzümüzdeki çizgiler ve şekiller hüzünden kavruldu
Ağrısı olan gözü nasıl da kapkara bir bulut doldurdu
Gelin bakın siz bir defa ki Samed'e ait sırlarıyla oldu
Vahid söz olarak Ehad'dan farklı, ama Samed'i makamda
Hakikatte birdir her ikisi, yoktur Vahit ve Ehad farkı

Hakikat şimşeğinin denizinden serap tuttu gözlerimi
Öyle dalgalar verir ki ara ara şaşkına çevirir elimi
Hayrette kaldım ben ne zaman nasibim olacak meyi
Deniz birdir ister dalga ister su kabarcığı olsun, bil ki
Aslında sudurlar hepsi ister su olanı ister buz olanı

"Güneşi aydınlatıcı yaptı" geldi rüya oldu üstümde[248]
Kaf, hâ, yâ, ayn, sad geldi ve yardımcı oldular bize
Benim gibi vasıfsız ve renksiz binlercesi girdi sevince
Ebedilik güneşi kâinatı kuşatmış kendi zâtı içerisinde
Önünde bir bulut yoktur sadece gözümüz hastalıklı

Sanemler ve latlar ve uzzalar ki sırlarıdırlar ebediyetin
"Allah en güzel en mübarektir" gözler benzerini görmedi
Kadehini, testisini, porselenini gördük biz meyhanenin
Put ve latlardaki güzellik, cemalinden yansımadır Samed'in
Sanemlerin misalinden sanılır ki Samed eder tecelli

Denizin suları sanemlerin şimşeğinden kaynıyor
Mutlak hakikatin sırrından onda irade kalmıyor
Satış ve peşin alım onu acayip ve hayrette bırakıyor
Hakikatte sahra denizden gayrı başka şey değildir
Ama bu su ne şekilde köpük oldu, asıl bunda sırrı

"İnsanı pişmiş çamur gibi kuru balçıktan yarattı"[249]
"Sığ görüşlü" iki zıt indirdi birine kuma oldu[250]
Elmas ve mücevher kısmı selem ile rebevî oldu[251]
"O her gün yeni bir iştedir" ondan gafil olmadı[252]
Daima art arda işlerden bereket umuyorlardı

"Taha" ve "tasîn"in her iki "ta"sı bir arada otururlar
"Ne diyorlarsa yapıyorlar" hazır olur tüm oturanlar
Giysilerden eski kısım yine asılları gibi ip olacaklar
İblis, Âdem'de mevcut olan ilmin sırrını bilseydi eğer
Onu gördüğü an yüceltirdi, ona baş eğdi devamlı

Şahı bütün geçmiş kavimlerin ister Ad, Semud ister
Bu ne ıtırdır ne hoş koku ve gül bahçesi, öd ve amber
"Kötülükleri tuzak yapanlar" kendi işinde ileri gittiler[253]
Nedir bu zaman, bu mekân ve nedir yönler ve hudutlar?
Nedir bu miktarlar, açıklamalar, hesaplar, nedir bu sayı?

İster inciler, ister mücevher, ister dereceler ve esaslar
İster çöller, ister denizler, ister beldeler hem duymalar
İster giysiler, ister aç olanlar, övünmeler ister libaslar
Nedir bu karşıtlıklar ve gerekmeler, bu misal ve kıyaslar?
Nedir bu doğurmalar bu terkipler, nedir bu ruhlar bu ceset?

Sır ve define, işaret ve remiz, renk ve tarzdırlar daima
Allah ne isterse yapar, onun yaratığıdır yer ile sema
Heybeti ve korkusu nasıl tuttu bizim gözümüzü ama
Acizliğe başvurur idrakimizin kuvveti yetmez anlamaya
Aklımız yorgun düşer ve ne zaman ayağa kalksa oturur

Ben işlerin gafletindeydim ama simasından o aya benzer
Sayısız emirler ve nehiyle ki hesaba ve deftere gelmezler
Aklına getirsin hesabını, korkusunu hem gücünü mahşer
Şaşkın ve aciz kalmaktır düşüncenin varacağı son yer
Yaradana nasıl ulaşabilir yaratılanın kısıtlı düşüncesi?

Aman, cehennem ateşinden ve tamunun sıcaklığından
Mağrur ve âsi olan Ahmed ağlar ve inler her zaman
"Hangi suçtan öldürüldü" hükmünün şimşek parıltısından[254]
Ey molla, söz ve konuşmalarla marifet elde edilse de
Marifet cevherine akıl ile henüz ulaşan kimse olmadı

Ahmed-i Fakîr'in Molla Ahmed-i Cezirî'nin Gazeline Tahmisi

Senin nakşındır ki bizim için levhanın üzerinde parladı
Ardından remiz, noktalar, benler ve nişanlar öne çıktı
Elmas ve mücevherler madenlerden çıkmaya ramak kaldı
Kıdem defterinde yazılmış olan ilk yazı senin adındı
Kalemin bir harfi ile ismini en güzel şekilde yazdı

Bu remiz ve nezirler bu kısaslar ve ibretler ve zulümler
Hayır ve hasenatlar, kötülükler ve türlü türlü cürümler
Yarar ve zararlar, buluşlar ve yok oluşlar hilme ait sırlar
İlahi ilme ait noktalardır dairedeki şekiller ve çizgiler
Bunlar nakış ve misallerdir yokluğa dair hayaller alanında

Samediyyet nurundan gelen su sayı ve miktarı belirledi
Ehadiyete ait toprak ve remizlere sen nazar eyledin
"Kaf ve nûn'da bulunan emir çok acayip tesirini gösterdi
Mîm, Ehadiyet güneşinin doğuş yerine âyinedarlık eyledi[255]
Araplardan Parıltısı çıktı şimşeği acem diyarında parladı

Hicret ki dâhildir kavuşma seferinin payına
Şaşkın ve esir kaldım ben vefasızın bağında
Yokluk şimşeğinde sineyi ve gönlü ettim feda
Kavuştuğum vakit seninle neşe alayım diye bekada
Fena âleminde peşin verdim can ve gönül nakdini[256]

(Kabz) Daralma çağrı yaptı gönderilenin (bast) ferah sesine
İçi boş ruh ve cesedi onların sırrıyla bağlıyordu
Sevinçli olan sevgililerin nakdini istiyorlardı
Sevinenlerin elindeki elmaslar değerden düştü
Nakkaş'ın işlediği pırlanta kaleme geldiği anda[257]

Ahmed gönlü ve canı kına rengiyle boyamıştır
Yara ve dert ve belaların kaydıyla bağlamıştır
Satışı ve selemi başa baş rica yapmıştır
Şükürler olsun ki Allah Molla kuluna
Para ve dinarı değil aşk gamını vermiştir

Notlar

1 Şeyh Ahmed-i Fakîr'in çocukları içinde kendisinden sonra postnişin olup tarikatın şeyhliğini yapan Şeyh İbrahim-i Gundşeyhî dir. Babasının Divanında, bir divançe teşkil edecek kadar şiirleri (15 şiir) Abdulkahhar adında bir müstensih tarafından yazılmıştır. Şêx Îbrahîm babasının uslubuyla şiirler yazmıştır. Şiirlerinin içeriğinden kendisinin Musullu Şeyh Ahmed-i Reşidi'nin torunu Şeyh Hasan-i Reşidi'nın müridi olduğu anlaşılmaktadır.

2 Hesap günü, şiirin orijinalde yewmü'l-hesap olarak geçer. İnsanların dirilip mahşerde hesaplarının görüleceği günü ifade eder. Şair kendini dünya hayatında işlediği iyi veya kötü her işten ve davranıştan hesaba çekileceği günü unutmakla eleştiriyor.

3 Kabarcık, habâb kelimesinin karşılığı olarak çevrildi. Habâb su yüzeyinde veya şarap kadehinde oluşan hava kabarcığına denilir. Hababın kubbeye benzerliği, su yüzeyinde devamlı hareket hâlinde olması gibi özellikleri sebebiyle klasik şiirde çeşitli bağlamlarda konu edilir. Molla-yi Cezîrî, hâbabı başı dönmüş ve kafası karışık bir sergeşteye, yuvarlak oluşu ve devamlı dönmesi yönüyle de dünyaya ve âleme benzetir. Fuzûlî, habâbın parlaklığını yansıtma yapan aynaya; şekli nedeniyle kubbeli binalara; sevgilinin denizi andıran ipekli giysisini billur bir kadehe giysideki düğmeler habâba benzetir. Nedim ise kadehte durmadan hareket etmesi nedeniyle sarhoşa benzetir. Şair Bâkî, "Kıpkızıl dîvâne mey, baş açuk abdalun habâb" sevgiliden ayrılan şarabı deliye habâbı başı açık gezen bir abdala benzetir. Muhammed İkbal, habâbı farklı bir açıdan yorumlar onu ters çevrilmiş bir kadehe benzetir ve mertlikle arasında bir bağ kurar; mert insanlar denizin içinde olsalar dahi kadehlerini baş aşağı tutar.

4 Nikâp, yüz örtüsü, peçe. Örtü, perde anlamında kullanılır. Sûfî düşüncede kul ile Hak arasında bulunan ve Allah'ı tanımaya (marifete) engel olan her şey hicap veya nikâptır.

5 Şiirlerde anlamdaş olan "andelib" ve "bülbül" adlarının her ikisi de kullanılıyor. Edebiyatımızda "hezar" ve "seher kuşu" adları da bülbülün remzi (sembolü) olarak söylenir. Çeviride ağırlıklı olarak "bülbül" tercih edildi.

6 Remiz veya remz işaret, sembol manalarına gelen Arapça bir kelime. Bir konuyu direkt onun kelimeleri ile anlatma yerine ima ve kinayeli şekilde anlatma biçimini ifade eden bir terim. Örnek, ışık (nûr) ve karanlık (zulümat) iki remizdir. Işık imanı ve doğru yolu ifade ederken, karanlık ise küfür, şirk, sapıklık gibi hâller anlamında söylenir.

7 Tâhâ Suresi 55. ayetten alıntı. "Sizi topraktan yarattık yine sizi oraya döndüreceğiz…"

8 Yüce Allah. Gücün ve kuvvetin şahı ve hükümdarı.

9 Sabur, Allah'ın güzel isimlerinden. Manası, çok sabırlı olan, isyan edenlere ceza vermede acele etmeyen, sabırla tövbe etmelerine zaman tanıyan.

10 Bu şiirin başından 4 veya 5 beyit, sonundan da 1 beyit eksik.

11 Burç, sözlükte kale, hisar, menzil ve büyük yıldızlar manasında. Gökte var olduklarına hükmedilen yerlerin, güneşin, ayın ve yıldızların hareket noktaları oldukları kabul edilir. On iki burcun var olduğu kabul edilir ve bunlara Hamel (Koç), Sevr (Boğa), Cevza (İkizler), Seretan (Yengeç), Esed (Aslan), Sünbüle (Başak), Mizan (Terazi), Akrep, Kavs (Yay), Cedi (Oğlak), Delv (Kova) ve Hut (Balık) adı verilir. Aslan burcu Güneş gezegenine bağlı burçlardandır ve elementi ateştir. Güneşin Aslan burcuna girdiği 23 Temmuz - 22 Ağustos tarihleri yaz mevsiminin en sıcak olduğu zaman dilimidir. Bu durumdan hareketle şiirlerde Güneşin Aslan burcuna girmesi yârin âşığa yakın durması gibi nadir rastlanan bir durum olarak betimlenir. Ahmed-i Fakîr bu dizede Güneş Aslan burcundayken sevgiliye âşık olduğunu belirtir.

12 Utarid, Yunan mitolojisinde adı Merkür olarak geçer. Batı mitolojisinde sürat sembolü. Doğuda ise bu vasfından dolayı *tîr* (ok) şeklinde resmedilir. Utarid, edebiyatta şiir, müsahebe, nutuk ve yazı ustası olarak nitelenir ve debîr-i felek (feleğin yazarı), debîr-i sema (göklerin yazarı) ve münşi-i çarh (çarkın inşacısı/yazarı) diye adlandırılır. Kalemi kuvvetli, yazma eyleminde mahir olanlar Utarid'e benzetilir. Kimyacıların dilinde civa, Utarid şeklinde adlandırılır. (Bkz. Esma Şeker, "15. Yüzyıl Divanlarında Kozmik Unsurlar", yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ordu Üni. Sos. Bil. Ensti. 2015, s. 67-68). Bu mısrada şair Utaridi ok ve kalem anlamında kullanmış. Sevgili bir yandan âşığın gönlünü Utarid oku ile avlamış, öbür yandan ise kalemiyle onun kaderi hakkında fetva yazmış.

13 Çevgân veya çevkân, ucu eğri cirit sopası, iki grup arasında at sırtında oynan çevgân veya Türkçeye geçmiş hâliyle "çöğen", günümüzde polo adıyla bilinir. İlk olarak İranlılar arasında geliştirilen çevgân oyununun sarayda hükümdarlar tarafından oynandığı kayıtlarda geçer.

14 Tûr, Arapça dağ demektir. Yüce Allah'ın Hz. Musa ile konuştuğu ve ona vahiy (Tevrat) verildiği yer ve dağ. Mısır sınırları içerisindeki Sina'da olması hasebiyle Tûr-i Sina olarak adlandırılır. Hz. Musa uzaktan bir ateş görür, ondan bir parça almak veya bilgi alacak birini bulmak amacıyla gördüğü ateşe doğru gider. Oraya vardığında yüce Allah, Hz. Musa'ya seslenir, mukaddes bir yerde oluğunu söyler ve ona vahyeder. Tûr, edebiyatta ilahi feyiz ve tecellilerin görüldüğü yer olarak ifade edilir.

15 Kabz, Allah'ın ihsanına kavuşamamaktan insanın gönlünde meydana gelen tutulma, gerilme, korku ve sıkılma hâli. 2) Bast, Allah'ın lütuf ve ihsanını duymaktan gönülde hissedilen genişleme, ferahlık ve neşe hâlidir. 3) Cezbe, Allah'ın gönüllerde meydana getirdiği manevi çekim ve bu çekimden doğan coşkunluk ve kendinden geçme hâli. Cezbe hâlinde kulun kendi yaptıklarından sorumlu olmadığı söylenir. 4) Heybet, Allah'ın celâline ait tecellilere şahit olmakla birlikte kalplerde bu azamet ve ululuktan duyulan korku ve saygı hâlini ifade eder.

16 Bu şiirin bir beyti eksiktir.

17 Hâdî, Esma-i Hüsna'dan Allah'ın hidayete erdirici, doğru yolu gösterici adını ifade ediyor.

18 Ahd-i elest, "elest sözleşmesi" manasına gelir. Ahit "söz", elest "değil miyim?" soru edatını ifade eder. Elest kelimesi Kur'an-ı Kerim'de A'râf Suresinin 172. ayetinde geçer. Yüce Allah, henüz ruhlar âleminde bütün ruhları divanda toplar, "Ben sizin rabbiniz değil miyim?" diye sorar, buna karşılık onlar, "Kâlû belâ: (Evet dediler)." Böylece Allah ile insanlar arasında bir sözleşme yapılır. Bu sözleşmeye "ahd-i elest", "kâlû belâ", "misak", "bezm-i elest" gibi adlar verilir.

19 Bârî, Esma-i Hüsna'dan yüce Allah'ın, "Yaratan, her şeyi takdir ettiği şekle uygun yaratıp varlığa çıkaran" manasına gelen isimlerinden biri.

20 Sâkînin sözlük anlamı "su arayan, su içiren" demektir. Edebiyatta içki kadehi sunarak meclise neşe ve canlılık getiren manasında kullanılır. Ta-

savvufî düşüncede bu söz mürşit için söylenir ve insanda Allah aşkını uyandıran, gönle Allah sevgisini uyandıran manasında söylenir.

21 Bu arada bazı beyitler eksiktir.

22 Kasas Suresi 17. ayetten alıntıdır. "Rabbim! Bana verdiğin nimetle asla suçlulara arka çıkmayacağım, dedi."

23 Cenâbıhak. Yüce Allah'ın büyüklük, fazl ve kerem sahibi manasına gelen güzel isimlerinden.

24 Sermedi ve lâyezal, Cenâbıhakk'ın sıfatlarından. Sermedi, sonsuz olan, ölümsüz, bâkî ve ebedî. Lâyezal, bitmez, zevali olmayan.

25 De ki, "O Allah'tır, ehad'dır." İhlas Suresi 1.

26 De ki "Allah Samed'dir." İhlas Suresi 2.

27 Tâhâ, Hz. Muhammed'in bir sıfatı, en mükemmel ferd anlamında. Mustafa, Hz. Muhammed'in Ahmed ile beraber üçüncü bir adı.

28 El yazmada bu kelime okunamıyor.

29 Yâsîn, Hz. Muhammed'in bir sıfatı, insanların önderi anlamında.

30 Betül, namuslu ve iffetli kadın.

31 Muamma, bilmece, anlaşılmaz, çözümü zor.

32 Nay, ney olarak da bilinir. Dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön yüzünde altı, arkada tek deliği olan nefesli saz.

33 Tılsım, olağanüstü iş yapabileceğine inanılan güç, sihir, büyü. İnsanları hükmü altına alan etki ve kuvvet. Grekçe telesmadan Arapçaya geçen tılsım, tabiatüstü güçlere, birtakım sırlara sahip olan nesne, çözülemeyen düğüm, gizli ve kapalı söz anlamlarına gelir.

34 İcaz, aciz bırakan, gücü yetersiz bırakacak derecede olan keramet ve mucize.

35 Marifet, bilmek, tanımak manasında bilgi. Akıl ile kazanılan bilgi, varlıkların hakikatini hem keşif hem ilham yoluyla kavrama, gerçeği bilme.

36 Bakara Suresi, 2/31. ayetinden bir parça.

37 Secde Suresi, 22/15. ayetinden bir parça.

38 Saff Suresi, 61/5. ayetinden bir parça

39 Za'kat, çığlık anlamına gelen Arapça kelime.

40 Tırnak içindeki ifade Tevbe Suresi 1. ayetten alıntı. "Allah ve Resulünden, antlaşma yapmış olduğunuz müşriklere karşı fesih bildirimdir!"

41 Tırnak içindeki ifade Mülk Suresi 1. ayetten alıntı. "Mutlak hükümranlık elinde olan Allah aşkındır, cömerttir ve O'nun her şeye gücü yeter."

42 Tırnak içindeki ifade Araf Suresi 54. ayetten alıntı. "Şüphesiz ki rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra arşa istivâ eden; geceyi, durmadan kendisini kovalayan gündüze bürüyüp örten; güneşi, ayı ve yıldızları emrine boyun eğmiş durumda yaratan Allah'tır. Bilesiniz ki, halk da emir de (yaratma ve yönetme) yalnız O'na aittir. Âlemlerin rabbi olan Allah yüceler yücesidir.)

43 Tırnak içindeki ifade Yunus Suresi 5. ayetten alıntıdır.

44 Tırnak içindeki ifade Secde Suresi 15. ayetten alıntı. "Ayetlerimize yürekten inananlar ancak o kimselerdir ki, bunlar kendilerine öğüt verildiğinde büyüklük taslamadan secdeye kapanırlar…"

45 Tırnak içindeki ifade Neml Suresi 82. ayetten alıntı. "Söylenen (kıyamet) başlarına geldiği zaman, onlara yerden bir yaratık çıkarırız da insanların ayetlerimize kesin bir şekilde iman etmedikleri konusunda onlarla konuşur."

46 Tırnak içindeki ifade Nisa Suresi 103. ayetten alıntıdır.

47 Tırnak içindeki ifade Mü'minun Suresi 50. ayetten alıntı. "Yüksekçe bir yere yerleştirdik."

48 Tırnak içindeki ifade Âl-i İmrân Suresi 14. ayetten alıntı. "İnsanlara zevklere aşırı düşkünlük süslü ve cazip gösterildi."

49 Tırnak içindeki ifade Mü'min (Ğafir) Suresi 71. ayetten alıntı. "Demir halkalar ve zincirler."

50 Tırnak içindeki ifade Âl-i İmrân Suresi 18. ayetten alıntı. "Allah şahitlik etti…"

51 Tırnak içindeki ifade Sâd Suresi 1-2. ayetten alıntı. "Sâd. O şanlı, şerefli Kur'an'a andolsun."

52 Tırnak içindeki ifade Duhâ Suresi 1. ayetten alıntı. "Kuşluk vaktine andolsun."

53 Tırnak içindeki ifade Tâhâ Suresi 1. ayet.

54 Tırnak içindeki ifade Rum Suresi 41. ayetten alıntı. "Denizde ve karada bozulma ortaya çıkmıştır."

55 Tırnak içindeki ifade Tekvir Suresi 14. ayetten alıntı. "Herkes önceden hazırlayıp getirdiği şeyleri bilecektir."

56 Bu kelime el yazması nüshada kesik çıkmış.

57 Tırnak içindeki ifade Mü'minun Suresi 106. ayetten alıntı. "Biz azgınlığımıza yenik düştük.."

58 Tırnak içindeki ifade Bakara Suresi 137. ayetten alıntı. "Allah onlara karşı seni koruyacaktır."

59 Tırnak içindeki ifade Mücade Suresi 1. ayetten alıntı. "Allah işitmiştir."

60 Tırnak içindeki ifade Nisa Suresi 164. ayetten alıntı. "Allah (Musa ile) doğrudan konuştu."

61 Tırnak içindeki ifade İhlas Suresi 3. ayetten alıntı. "Ondan çocuk olmamıştır. Kendisi de doğmamıştır."

62 Tırnak içindeki ifade Hud Suresi 38. ayetten alıntı. "Kavminden ileri gelenler…"

63 Tırnak içindeki ifade Kalem Suresi 1-2. ayetten alıntı. "Nûn. Kaleme andolsun."

64 Tırnak içindeki ifade Kalem Suresi 11. ayetten alıntı. "Kusur arayıp kınayan, durmadan söz taşıyan..."

65 Tırnak içindeki ifade Sebe Suresi 13. ayetten alıntı. "Ve sabit kazanlar yapıyorlardı…"

66 Tırnak içindeki ifade Bakara Suresi 119. ayetten alıntı. "Sen cehennemlik olanlardan sorumlu tutulacak değilsin."

67 İnsanların ve cinlerin günahlarından sorgulanacakları gün.

68 Karkaf, şarap, mey. Necat kurtuluş.

69 Müşteri, Jüpiter olarak bilinir. Edebiyatta uğur yıldızı şeklinde geçer.

70 Benât, Arapça kız anlamına gelen "bint"in çoğuludur. Bu dizede büyükayının yedi yıldızını ifade eden Benâtü na'şi'l-kübra anlamında geçiyor.

71 Hasalban, ballıbaba familyasına ait bir bitki. Kan dindirici ve yaraları iyileştirici özelliğe sahip olduğu söylenir.

72 Naat, bir şeyin niteliğini övme. Edebiyatta Hz. Muhammed'in niteliklerini övmek amacıyla yazılan kaside. Kaside, on beş beyitten az olmayan, ilk beytin uyağı sonraki beyitlerin ikinci dizesinde tekrarlanan şiir. Kaside çoğunlukla büyükleri övmek maksadıyla yazılan divan edebiyatı şiir türü.

73 Hâver, Farsçada güneşin doğduğu yön, doğu, şark anlamında. Şair bu dizede vurgu için aynı anlamdaki üç kelimeyi kullanmış.

74 Başak burcu, sünbüle burcu, Edebiyatta hem burç hem sevgilinin saçları anlamında kullanımı var. Nitekim ikinci dizedeki zincir, saç örgüsü manasındadır.

75 Mühcet, Hayatın devamlılığını sağlayan kan, can, ruh ve hayat.

76 Adl, adalet, doğruluk, tarafsızlık.

77 Cedel, tartışma, münakaşa, muhatabını susturmak için yapılan tartışma.

78 Cezbe, duyguya ve coşkuya aşırı derecede kapılıp kendinden geçme.

79 Sevgili, habip ve dilber kelimelerinin karşılığı olarak verildi. Fakîr'in şiirinde sevgili ağırlıklı olarak Hz. Muhammed için söylenir.

80 Necat, kurtuluş, kurtulma.

81 Hoten veya Huten, Doğu Türkistan'da bölge adı. Çok verimli topraklara sahip bu bölge, sürü hâlinde gezen ahuları dolayısıyla edebiyatta konu edilir. Buradaki ahuların karınlarında biriken bir süre sonra atılan

nâfeden elde edilen misklerden, rengi ve hoş kokusu nedeniyle sevgilinin başta gelen sembolü olarak bahsedilir. Dizede geçen öd, hoş kokulu bir bitkidir ve edebiyatta misk ve amber gibi sevgilinin başta gelen niteliklerinden biri olarak söylenir.

82 Dicle, Nil ve Fırat üç nehir adı. Dicle ve Fırat Türkiye sınırları içerisinde doğar ve Suriye ve Irak'a geçerler. Dicle ve Fırat, Irak sınırları içerisinde Bağdat'ın altında birleşerek Şattülarap'ı meydana getirir ve Basra Körfezine dökülür. Dünyanın en uzun ikinci nehri olan Nil, Afrika kıtasında doğar ve Akdeniz'e dökülür. Nil-i mübarek olarak adlandırılan bu nehir için Yunanlı tarihçi Herodotos, "Mısır Nil'in armağanıdır." tanımlaması yapmaktadır.

83 Beyt, ev, mesken. Özel isim olarak Kâbe anlamında söylenir.

84 Mîm, hâ, dâl, Hz. Muhammed'in adını oluşturan harflerdir.

85 Vedud, Allah'ın güzel isimlerinden, çok seven, insanlara lütuf ve ihsanından bol veren, sevilmeye gerçek manada layık olan manasında.

86 Vahhab, Allah'ın güzel isimlerinden, nimetleri çok bağışlayan, hesapsız veren manasında.

87 Metîn, Allah'ın güzel isimlerinden, asla acze düşmeyen, her şeyden sağlam ve herkesten güçlü olan manasında.

88 Haşimî, Hz. Muhammed'in bir unvanı. Hz. Muhammed'in soyu Haşim b. Abdülmenaf'a dayandığı için onun ailesi Beni Haşim veya Haşimî şeklinde anılır.

89 Burada geçen "yaş ve seda" ağlama ve inleme olarak da anlaşılabilir, şair bu iki hâlin kendisinde meydana getirdiği etkinin büyüklüğünü ve yoğunluğunu iki denize benzetir.

90 Hay zikri, halka şeklinde öne ve arkaya doğru eğilip doğrulmak şekliye yapılan, hareket ritmi yüksek bir zikir. Hay'ın sözlük anlamı "yaşam, diri, hayat sahibi olan" demektir. Esma-i Hüsna'dan olan Hay adı, Allahuteala'nın devamlı hayat sahibi olduğunu ve kendisi için ölümün olmadığını ifade eder. Zikir, sözlük anlamı bir şeyi hatırlamak, anmak demektir. Dinî literatürde ise Allah'ı devamlı zihinde tutmak, dil ve kalp ile onu anmak, dua ve istiğfarda bulunmak manasına gelir. Şair bu dizede

ateşvarî aşktan sarhoş düşen gönlü ile ney gibi inleyen ve zelzeleye tutulmuş gibi titreyen bedeninin hay zikriyle hayatta kaldığını ifade etmekte.

91 Selem, "teslim etmek, teslim almak, peşin bedelle mahsul almak" anlamlarına gelen bir fıkıh terimidir. Selem alışverişinde özellikleri belirlenmiş bir malın parası peşin ödenir mal ise daha sonra teslim alınır. Dizede şair selem alışverişi bağlamında, gönül nakdini sevgiliye peşin verdiğini ama o nakdin karşılığını sonradan alacağını ifade eder.

92 Lât ve Uzzâ, İslam öncesi Mekke toplumunda tapınılan iki putun adı.

93 Şerhü'l-'Ubab, *Menhec* ve *Ravda*, Şafiî Mezhebi fıkhı hakkında yazılmış eserlerin adıdır. İbnü'l-Hacer el-Heytemî, Mısır'da tahmini olarak 909/1503 yılında doğdu, daha sonra Mekke'ye yerleşti ve 974/1566 tarihinde vefat edinceye kadar burada yaşadı. İslâmî ilimler alanında yaptığı çalışmalarıyla önde gelen âlimler arasında yer alır.

94 Bu mısra el yazması nüshada eksik.

95 Fettah, Allah'ın güzel isimlerinden, kapalı kapıları kerem ve ihsanıyla açan manasına gelir.

96 Nasuh, samimi, içten. Kullanımda kesinlikle bozulmaması gereken tövbe manasında söylenir.

97 "Yed-i beyzâ", beyaz el manasına gelen bu ifade Hz. Musa'nın mucizelerinden biridir. Ellerini koynuna sokup çıkardığında ışık gibi parladığı için bu ad ile almıştır. Aynı zamanda güç ve kudret manasında kullanılır.

98 Kevkeb Arapçada yıldız anlamına gelmekle beraber gezegen manasında da kullanılır.

99 Tırnak içindeki ifade Yusuf Suresi 30. ayetten bir parçadır.

100 Başında saf taç bulunan, ifadesiyle insan neslinin babası Hz. Âdem kast edilir. Allah, meleklerden yüksek meziyetler verdiği Âdem'e saygı göstermelerini istedi, İblis hariç hepsi emri yerine getirdi, ama İblis üstünlük iddiasında bulundu ve ilahî emre karşı geldi. Gösterdiği büyüklenme yüzünden kovuldu ve lanetlendi.

101 Habip sevgili, sevilen demektir. Bu ifade ağırlıklı olarak Allah'ın sevgili kulu manasında Hz. Muhammed için söylenir.

102 Put ve sanem ifadeleri klasik edebiyatta "sevgili, güzel" anlamlarında kullanılır.

103 Nâkus, çan, kilise çanı. Santur, tellerine iki çubukla vurulan antik Mezopotamya sazlarındandır.

104 İtikâf, belli bir süre bir yere kapanma, orada sadece ibadetle meşgul olma anlamına gelir. Özellikle Ramazan aylarında erkekler daha çok câmilerde kadınlar ise kendi evlerinde itikâfa girerler. İtikâfta sadece Kur'an okumak ve ibadet etmekle meşgul olunur. Ancak şair kendi itikâf yerinin sevgilinin kapısının önü olduğunu, bütün vaktini onun yakınında olmakla geçirdiğini belirtir.

105 "Ol" emri, Kur'an'ın birçok ayetinde geçer. "O, göklerin ve yerin eşsiz-örneksiz yaratıcısıdır; bir şeyin olmasını dilediğinde ona "ol!" der, hemen oluverir." (Bakara, 117)

106 Saksin ve Sakşın, 11. ve 13. yüzyılda Volga havzasında kurulmuş, döneminde hayli gelişmiş bir şehirdir. Tarihi İdil şehrinin tahrip olmasının ardında kurulan Saksin, zamanla Güney Avrupa'nın en önemli şehri hâline gelmiştir.

107 Sind, Hindistan alt kıtasında yer alan tarihi bir bölge, bugün Pakistan sınırlar içinde yer alıyor.

108 Zebad, kalemis veya kalemis yağı anlamında Arapça bir isim. Itır gibi hoş kokan kalemis, pahalı ve değerli anlamına gelen gâliye macunundan elde edilir.

109 Alil, hastalıklı, illetli kimse.

110 Mecrur, sözlükte çekilmiş, sürüklenmiş anlamındadır. Arapça gramerde kelimenin –ı veya –i sesi ile bitmesi demektir.

111 Cer, Arapça gramerde bağlaç görevi gören harflere denilir. Kendi başına belirgin anlamı olmayan cer harfleri isimlerin başına gelerek onlara anlam katıyor. Şair bu gramer kuralından hareketle, kendi başına bir anlam ve değere sahip olmadığını, ancak sevgilinin aşkıyla anlam kazandığını ifade eder.

112 Kaf Suresi 3. ayetten alıntıdır.

113 Kaf Suresi 10. ayetten alıntıdır.

114 Kaf Suresi 14. ayetten alıntıdır.

115 Bu kıtanın çevirisi İbrahim Tahsin Doskî'nin nüshasına göre yapıldı.

116 Kaf Suresi 19. ayetten alıntıdır.

117 Kaf Suresi 20. ayetten alıntıdır.

118 Kaf Suresi 17. ayetten alıntıdır.

119 Kaf Suresi 17. ayetten alıntıdır.

120 Kaf Suresi 18. ayetten alıntıdır.

121 Kaf Suresi 23. ayetten alıntıdır.

122 Kaf Suresi 24. ayetten alıntıdır.

123 Kaf Suresi 26. ayetten alıntıdır.

124 Kaf Suresi 27. ayetten alıntıdır.

125 Kaf Suresi 30. ayetten alıntıdır.

126 Kaf Suresi 35. ayetten alıntıdır.

127 Nûş, içme, içiş demek, aynı zamanda tatlı şey manasına gelir.

128 Hacerülesved, "siyah taş" anlamına gelir. Bir rivayete göre Hz. İbrahim, Kâbe'yi inşa ederken Hacerülesved'i tavafın başlangıç noktasını belirlemek amacıyla Ka'be duvarına yerleştirmiştir.

129 Cediy, oğlak burcu demektir.

130 Debran, gezegenler manasında. Debir yazıcı demektir ve Debir-i Felek Uttârid (Merkür) gezegeni için söylenir. Boğa ise boğa burcu anlamındadır.

131 Muhanna, kınalı, kınalanmış, kına yakılmış anlamına geliyor.

132 Helez bir bitki.

133 Mah, ay anlamına gelir.

134 Sâdır, ortaya çıkan, meydana gelen demektir.

135 Kıpti, eski Mısır halkına verilen ad. Bu kelime, Greklerin, Mısır ve Nil deltasında yerleşik olan insanlara verdiği aigyptos adının kökü olan gypt'in Arapça söylenişidir. Batı dillerinde egypt ve copt şeklinde söylenir. (Bkz. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi).

136 Ramak, Arapçada "nefes alıp verecek kadar hayatta olma belirtisi" anlamında söylenir. Şair gönlünün elinden son nefeslerini vermekte. Bu kelime Türkçede "ramak kaldı" şeklinde kullanılır; "bir şeyin olmasına, meydana gelmesine az kalması" anlamında.

137 Neva, nağme, ses, ahenk gibi manalara gelen neva, aynı zamanda müziğimizin eski makamlarından birinin adıdır.

138 Hubar ve hubara kuşu, Türkçede toy olarak bilinen kuş. Nesli tükenmekte olduğu söylenen toy kuşu çok sessiz ve daha çok çöl ortamlarında yaşayan bir tür.

139 Kün, Arapçada "ol" demektir. Gücü ve kudreti geniş olan yüce Allah, bir şeyin olmasını istediğinde sadece "ol!" der, hemen oluverir.

140 Havar, imdat. Dara, sıkıntıya düşme hâlinde yapılan yardım çağrısı.

141 Settâr, çirkin ve kötü amelleri rahmetiyle örten manasında Allah'ın güzel isimlerinden bir.

142 Arap Sultan, Hz. Muhammed (a.s.) için kullanılan bir sıfat.

143 Lâyemut, "ölmez" demektir. Allah için ölümün olmadığını söylemek ve hatırda tutmak.

144 Sübbûh, Kuddûs, her ikisi de Allah'ın güzel isimlerindendir. Sübbuh her türlü noksandan ve kusurdan uzak olan manasında. Kuddus bütün eksik ve sıfatlardan münezzeh ve temiz olan manasında.

145 "Tebbet yeda" İki eli kurusun (Tebbet Suresi, 1)

146 "We'd-duha we'l-leyli" Kuşluk vaktine ve geceye yemin olsun. (Duha Suresi 1-2) "Min ledun" Yanımızdan, tarafımızdan anlamına geliyor. Kulun gayretiyle olmayan, Allah vergisi olanı ifade eder.

147 Hudûs sözlük anlamı sonradan meydana gelme, ortaya çıkma demektir. Literatürde hudûs bir varlığın, bir olayın ve evrenin önceden var ol-

madığını, yokluklarının varlıklarını öncelemesini ifade eder. Yeni olana, sonradan yaratılana hadis onu yaratana ise muhdis denilir. Hudûs pazarı, sonradan yaratılanların ve ortaya çıkanların göründüğü yer, meydan.

148 Ezelî, başlangıcı olmayan.

149 Azîm, büyüklüğü ve azameti aklın alamayacağı derecede sonsuz olan manasında Allah'ın güzel isimlerinden. Hakîm, sonsuz ve daimi ilme sahip olan, kendisinden başka kimsenin iç yüzünü bilemeyeceği bir şekilde her şeyi bilen manasında. Mübîn, açıklığa kavuşturan, açık ve ortada olan, açıklayan, hakkı bâtıldan, helali haramdan ayıran, ihtiyaç duyulanı açıklayan ve bereketini ortaya koyan manalarına gelir. (Bkz. TDV İslâm Ansiklopedisi).

150 Gabgab, çenenin alt kısmı, çifte gerdan anlamındadır. Edebiyatta çifte gerdan veya gabgab, sevgilinin yüz güzelliğini gösteren özelliklerden biri olarak kullanılır.

151 Taha, Hz. Muhammed'e verilen bir sıfat.

152 El yazması nüshada şiirin ilk iki beyti eksiktir.

153 Deyyan ve Settar, Allah'ın güzel isimlerinden, kulun yaptığı işe göre hak ettiği ceza ve mükâfatı eksiksiz veren anlamında. Settar, kulların günahlarını, kusurlarını, hatalarını, ayıplarını ifşa etmeyen, örten ve bağışlayan manasında.

154 Gayur, gayretli hamiyetli. Kulların şerefini ve onurunu korumak için çok gayret eden.

155 Zümer Suresi 38. ayetten alıntıdır.

156 Duha Suresi 3. ayetten alıntıdır.

157 Kazvin, İran'da Elburz dağlarının güneyine kurulu bir şehir adı. Miladi 250 yılı civarında Sasanî hükümdarı I. Şâpûr tarafından, Deylemîler'in akınlarına karşı sınırları korumak amacıyla bir garnizon olarak kuruldu. Hz. Ömer döneminde fethedilen Kazvin, tarih boyunca siyaset, ticaret ve ilim merkezi olma vasfına sahip oldu. Kazvinî nisbesiyle tanınan ve çeşitli ilim dallarında eser vermiş pek çok ilim adamı burada yetişti.

158 Sin, Çin'in Arapça söylenişi. Bugün bazı üniversitelerde Çin dili, edebiyatı ve kültürünü öğreten ve araştıran Sinoloji bölümü bulunuyor.

159 Cemşid, İran'ın efsanevi şahı. Cem adı, Şid lakabıdır. Yüzünün güzelliği ışık gibi her tarafı aydınlattığı için ona Cemşid denildi. Çok zeki bir padişah olan Cemşid, kavimlerini askerlik, sanatkârlık ve çiftçilik mesleklerine göre sınıflara ayırdı. Tarihte ilk defa onun döneminde taş ve topraktan demir madeni çıkarıldı ve ondan aletler yapıldı. Tıp ilk defa onun zamanında bir ilim hâline geldi. Musiki ve birçok sanat dalı onun zamanında yaşayan sanatkârlar tarafından geliştirildi. Nevruz bayramı ilk defa onun zamanında kutlanmaya başladı. Aynı zamanda şarabın mucidi olarak bilinir. Câm-ı Cem diye klasik edebiyatımızda geçen yedi köşeli bir kadeh yaptırdı ve etrafındakilere kabiliyetlerine göre bu kadehin bir köşesinden şarap sundu. (Bkz. *Târih-i Güzide*.) Tasavvufî edebiyatta Câm-ı Cem, gönül, abıhayat, gönül gözü, gönül aynası, gayp aynası ve cihannüma gibi çok farklı bir içerik kazandı.

160 Samed, Allah'ın güzel isimlerinden, bütün yaratılmışların ihtiyaçlarına cevap veren, her şeyin ona muhtaç olması ve onun hiçbir şeye muhtaç olmaması manasında. Samedânî ise, Allah'ın sonsuz güç ve kudretine ilişkin olan demektir.

161 Vahdaniyet, sözlük olarak birle ilgili olan manasında. Allah'ın varlıkta bir ve tek olması, onunla beraber ikinci bir gücün veya ona benzer ikinci bir varlığın olmaması.

162 Azer, Hz. İbrahim'in babasının adı.

163 Hz. İbrahim'in, puta tapan babasına söylediği bu söz, En'am 74. ayetten alınma. "Ben seni de kavmini de apaçık bir sapıklıkta görüyorum."

164 Gazanfer, sözlükte aslan demektir. Mecazî olarak kahraman ve cesur manasında söylenir.

165 Taâlallah, Allah'ın şanı ne yücedir, maşallah anlamında bir deyim.

166 Bir nüshada "yâri" kelimesi "Bârî" şeklinde okunmuş. Cümlenin anlam bütünlüğü göz önüne alındığında "yâri" daha uygun düşüyor.

167 Bir üst beyitte geçen "iki harf"in ne olduğu bu beyitle açıklanıyor. Kaf ve nûn. Arapça "ol" anlamına gelen "kün" kelimesinin harfleridir. Bu iki harfi söylemek veya yazmak nasıl kolaysa, Allah için olmasını istediği bir şeyin emrini vermek o denli kolaydır.

168 Yeğusa, Lat ve Uzza gibi ilah olarak tapılan putlardan biri. Yeğus, "yardım etmek" manasındaki "gavs" kökünden gelir. Rivayete göre Yeğus, tarihte iyilikleriyle tanınan ve saygı gören beş kardeşten biridir. Bunlar vefat edince akrabaları onlar için çok üzülür. O kavimden biri bu kardeşler unutulmasın diye onların putlarını yapar ve diker, ancak zamanla gelen yeni nesiller bunlara tapmaya başlar. (Bkz. TDV İslâm Ansiklopedisi).

169 "Ze'en" kelimesinin anlamı çözülemediğinden olduğu gibi verildi.

170 Bela; deneme, imtihan, sıkıntı ve keder anlamında.

171 Elest anı, ruhların yaratıldığı ve ilahî divanda toplandığı an. Mela, dinî ilimlerin eğitimini tamamlamış, bilen, hoca, imam anlamına gelir.

172 Hz. Muhammed'in seçkinlik ve şerefin kaynağı olduğu manasında.

173 Tırnak içindeki ifade Mü'min Suresi 60. ayetten alıntıdır.

174 Şiirin orijinalinde bu beyit Arapçadır.

175 "Cimrilik ve söz" ifadesi, "şehh û qal" karşılığı olarak verildi. Ancak bu ifadenin "şerh ve hal" olması muhtemeldir. Şiirde beyitlerin birinci dizesinin son kelimesi veya son iki kelimesi ikinci dizenin başında tekrar etme yolu izlenmiş. İkinci dize "şerh û hala" kelimeleriyle başladığına göre ilk dizenin son kelimelerinin "şerh û hal" olması gerekir. Bu durumda anlam şöyle olur: "Parlak renkler sevinç ve gönül huzuru verdi, hâl şerh oldu."

176 Hikmetü'l-'ayn terkibindeki hikmet kelimesi, "yargıda bulunmak" anlamındaki 'hüküm'den gelir. Bilme ve anlama gibi anlamlara gelen hikmet, Allah'a nispet edilmesi durumunda, "en değerli varlıkları en üstün bilgiyle bilmek" manasını verir. (Bkz. TDV İslam Ansiklopedisi). Terkipte geçen 'ayn ise felsefi bir kavram olarak, varlığın kendi varoluşunu ayakta tutmak ve sürdürebilmek için bir konuya muhtaç olmaması durumunu ifade eder. Aynı zamanda 'ayn, "duyularla idrak edilen haricî varlık" şeklinde de tanımlanır. (Bkz. Mehmet Sami Baga, Doktora Tezi, İstanbul, 2018). Diğer yandan şair *Hikmetü'l-'Ayn* adındaki esere de gönderme yapmış olabilir. Necmeddin el-Kâtibî el-Kazvinî'nin yazdığı *Hikmetü'l-'Ayn* eseri felsefe ve mantık hakkındadır. Fakîr'in bu dizesinde Kâtibî'nin söz konusu kitabına gönderme yaptığına dair her hangi bir bilgiden söz edilemez. Ancak İbn Sînâ'dan itibaren bir hikmetü'l-'ayn

geleneğinin oluştuğu göz önünde bulundurulursa, şiirde el-Kâtibî'nin eserine olmasa dahi bu konuya işaret edilmiş olabileceği düşünülebilir.

177 "Kabe kavseyn", iki yay mesafesi demektir. Hz Muhammed'in miraçta Cebrail'e veya Allah (cc)'a yaklaştığı veya durduğu yakın mesafeyi ifade etmek için söylenir. "Kabe kavseynin yâri" ifadesiyle miraca yükselen Hz. Muhammed kast ediliyor.

178 Lâleş (Lâliş), Irak toprakları arasında Musul şehri yakınlarında bir vadi adı. Ezidiler tarafından kutsal kabul edilen Lâleş, Şeyh Âdî b. Musafir'in türbesinin bulunduğu yerdir. İslam mutasavvıflarından kabul edilen Âdî b. Musafir (ö.557/1162) Abbasîlerden kaçıp bu vadiye sığınır ve bir zaviye kurar, vefatına kadar burada ilim ve irşadla meşgul olur. Müntesipleri tarafında Âdeviyye adıyla bir tarikat oluşturulur. Ancak bu tarikat zamanla onun öğretilerinden uzaklaşır ve yeni bir dine evrilir. Laleş adı, klasik Kürt edebiyatının iki öncü ismi olan Molla Ahmed-i Cezîrî ve Fakî-yi Teyran'ın şiirlerinde de geçer ve kutsal mekân ve sevgi bağlamında ondan söz ederler. Molla Ahmed-i Cezîrî, "Gönül gitmek istemez artık havra ile kiliseye / Sevgilinin mihrabı benimledir, gel istersen gidelim Lâleş'e" (Gazel 37) diyerek sevgilinin mihrabını yanında bulundurmak şartıyla Lâleş'e veya başka bir merkeze gitmekte sakınca görmez. Fakî-yi Teyran ise, "Ki aşk hep böyle bir dönmekte / Sevgiyi döker yavrunun gönlüne / Sandım ki Lâleş'ten geliyor" (Aşk ile Yanmışım şiiri) diyerek Lâleş'i sevginin yeri ve mekanı olması bağlamında gördüğünü belirtir.

179 Sur, içi boş ve üfürülerek ses çıkaran alet, nefir. Dini bir terim olarak sur, dört büyük melekten İsrafil'in kıyametin kopacağını ilan etmek için Allah'ın izniyle üfüreceği alet. Rivayete göre İsrafil, sura üç kez üfürecek, ilkinde yerler ve gökleri dehşetli bir ses dolduracak, ikincisinde bütün canlılar ölecek ve üçüncüsünde bütün insanlar yeniden dirilecek ve hesap vermek için mahşer yerinde toplanacak.

180 Avam ve havas birbirinin tersi olan iki kavram. Avam halk tabakası, herkes demektir. Havas ise seçkinler, okumuş kesimler, ileri gelenler anlamına gelir.

181 Rabd, rebz şeklinde de okunur. Bağdat, Dımeşk, Halep, Merv, Şiraz, Kurtuba ve benzeri önemli merkezleri kapsayan bir tanımlama.

182 Hat, sevgilinin yüzündeki çok küçük ve ince tüy veya ayva tüyü anlamında kullanılan bir söz.

183 Telmih, bir sözü açık olarak değil, imâ ve işaret ederek söyleme anlamındadır. Herkesçe bilinen bir konuyu işaret etmeyle ve söz arasında söyleme.

184 Nefs-i emmare, insanı kötülüğe ve günah işlemeye zorlayan nefis anlamında. Nefis, "ruh, can, hayat, hayatın ilkesi, nefes, varlık, zat, insan, kişi, hevâ ve heves, kan, beden, ve bedenden kaynaklanan süflî arzular" anlamında kullanılır.

185 Siga, sorgu ve hesaba çekilmek anlamındadır.

186 Akik Vadisi Medine'nin güneybatısında yer alır. Hurmalıkları ve pınarları nedeniyle Medineliler tarafından rağbet gören Vadi, yağmurun ardından toplanan sularla bir çay görünümü alır. Birçok şiire konu olan Akik, aynı zamanda Hz. Muhammed'in burada konakladığı bir gece Hz. Cebrail'in kendisine vahiy getirdiği söylenir ve bu sebeple bu yer mübarek kabul edilir. (Bkz. TDV İslâm Ansiklopedisi).

187 Bu dizede geçen "ra", "hı" ve "ba" harfleri, klasik edebiyatta genellikle ne anlam geldiği bilinen ve mazmun olarak adlandırılan edebi terimlerden veya işaretlerdendir.

188 Hadeng, Farsçada ok manasına gelir.

189 Enbal, oklar manasında, Arapça bir kelime.

190 Klasik edebiyatta mîm sevgilini ağzını, dâl harfi boyunu ve endamını ifade etmektedir.

191 Arbane, gövdesi daire şeklinde yuvarlak bir kasnaktan oluşan, bir yüzüne ince deri çekili, etrafına demir halkalar takılı vurmalı bir çalgı, def. Savaşlarda vurmalı müzik aletleri bir yandan askerlerin maneviyatını artırmak ve onları cesarete getirmek için, diğer yandan düşmana korku salmak için bir savaş unsuru olarak kullanılmıştır.

192 Engî yayı, bir yay türüdür.

193 Hâver, beş asırlık geçmişe sahip bir müzik makamının adı.

194 Çeng, telli bir müzik aleti, arp olarak da bilinir.

195 Emsal, misal kelimesinin çoğulu; eşler, benzerler anlamında.

196 Şiirin orijinalinde bu dizenin sondan ikinci kelimesi eksik.

197 Bu dizede geçen Ahmed adı, Hz. Muhammed'in üç adından biridir. Şair, kendi adı da Ahmed olduğundan her iki anlamda kullanmaktadır.

198 Sa'd Yıldızının uğuru ve bereketi temsil ettiği kabul edilir. Çoban Yıldızı veya Jüpiter onun bilinen diğer adlarıdır.

199 Kıyam, ayağa kalkma, ayakta durma; kuud, oturma anlamına geliyor.

200 Yol oğlu, yolcu, devamlı yolculuk eden anlamında söylenen bir deyim.

201 İbad, kullar, abd kelimesinin çoğuludur.

202 Celil, çok yüce, derecesi ve mertebesi çok yüksek, ululuk sahibi anlamında Allah'ın güzel isimlerinden.

203 Zâl, klasik edebiyatta kullanılan bu mazmun, tarihin ünlü cengâverlerinden Rüstem'in babasının adıdır. Annesinden saçları ve kaşları beyaz olarak doğduğundan bir sıfat olarak kendisine zâl denildi. Zâl'ın simurg veya anka adıyla bilinen efsanevi kuş tarafından büyütüldüğü söylenir. Edebiyatta ona telmih olarak aksakallı, ihtiyar kimse anlamında kullanılır. Zâl dünya anlamında da kullanılır.

204 Yedi gezegenli Süreyya, gökyüzünde bulunan yıldız kümesine verilen addır. Bu yıldız kümesi Ülker ve Yedi Kız Kardeş adıyla bilinir. M. Akif Ersoy'un "Çanakkale Şehitlerine" şiirinde "Yedi Kandilli Süreyya" şeklinde geçer.

205 Hiltit, kokusu hoş olmayan bir bitki. Bu ot Şeytantersi adıyla da bilinir.

206 Ebûcehil karpuzu veya acıhıyar olarak bilinen bitki.

207 Öd ve sandal, kokularıyla ünlü bir ağaç türleridir. Sandal ağacının birkaç türü var beyaz sandal en değerli olanı kabul edilir.

208 Tırnak içindeki ifade ayetten (Fetih Suresi, 48/1) alıntıdır.

209 Âs, boyu 2-3 metreye kadar yükselebilen mersin ağacı.

210 Nisap, sözlükte yeter derece, istenilen miktar anlamına gelir. Fıkıhta bir malın zekât gerektiren orana ulaşması anlamına gelen bir terimdir.

211 Lâhavle, güç, kuvvet ve kudret yalnız Allah'a aittir anlamında bir deyim.

212 İki mîm, hâ ve dâl Arapça yazılışta Muhammed adının harflerini ifade ediyor.

213 Lâmekân, Allah için kullanılan bir sıfat. Allah'ın hiçbir yere muhtaç olmaması, her türlü yer ve mekândan münezzeh olması anlamına gelir.

214 Kumam, tomurcuk anlamına gelir. Aynı zamanda ağızlık, ısırmaları için hayvanların ağzına verilen ağızlık anlamı da var.

215 Kulzüm, genel olarak deniz, özel olarak Kızıl Deniz anlamında kullanılır.

216 Ceberût kelimesi zorlama, hâkimiyet manasına gelen cebr kökündendir. Allah'ın varlıklar üzerindeki gücünü, kuvvet ve kudretini, büyüklüğünü ifade eder. Tasavvufta bir kavrama dönüştürülen ceberut, kimi mutasavvıflarca ideler âlemi, bazılarına göre ise mülk ve melekût âlemleri arasında bulunan orta yani üçüncü bir yer olarak tanımlanır. Bu orta âlemde Hakk'ın kullar için irade ve takdir ettiği şeyler bulunur. Şair bu mısrada Allah'ın ceberût âleminde kendisi için takdir ettiği şeyin iyi olmasını ve bu ihsanın açığa çıkmasını diler.

217 İrap ve cezim, Arapça dil kurallarına göre kelimelerin sonda aldıkları ses hareketine irap, harflerin hareketsiz olduğunu gösteren işarete cezim denilir. Bu dizede şair ne ses ne hareket edeceğini, nerede sessiz kalacağını bilmez hâlde olduğunu söylemekte.

218 Ef'â veya ef'î engerek yılanı demek. Edebiyatta ise sevgilinin zülüfleri ve uzun saçı anlamında kullanılır.

219 Öd ve uşnân, güzel koku veren iki ağaç türü.

220 Yâsîn Suresi ayet 29'dan alıntıdır.

221 Zümer Suresi ayet 3'ten alıntıdır.

222 Yâsîn Suresi ayet 31'den alıntıdır.

223 Yâsîn Suresi ayet 36'dan alıntıdır.

224 Tekasür Suresi ayet 3'ten alıntıdır.

225 Enbiya Suresi ayet 96'dan alıntıdır.

226 Yâsîn Suresi ayet 55'ten alıntıdır.

227 Yâsîn Suresi ayet 57'den alıntıdır.

228 Yâsîn Suresi ayet 62'den alıntıdır.

229 Yâsîn Suresi ayet 63'ten alıntıdır.

230 Yâsîn Suresi ayet 64'ten alıntıdır.

231 Gâzî Şem'un veya Şem'un Gâzî, İsrail oğulları arasında yaşadığı söylenen, inancına olan bağlılığı ve savaşlardaki kahramanlığı hakkında rivayetler olan tarihi bir şahsiyet. (Bkz. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/500639).

232 Halil, dost manasına gelen bu kelime, Hz. İbrahim'e Halilullah, yani "Allah'ın dostu" manasında verilen bir sıfat. Nemrut'un emriyle Hz İbrahim, yakılan büyük bir ateşin içine atılır. Yüce Allah ateşe emreder, İbrahim'i yakmamasını, ona karşı serin ve güvenli olmasını ister. Yüce buyrukla ateş bir bahçeye, odunlar gül ağacına döner, İbrahim kurtulur.

233 Levlâke, "sen olmasaydın" anlamına gelen bu ifadeyle, "Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım." şeklindeki kudsi hadise gönderme yapılmaktadır.

234 Tırnak içindeki ifade Bakara Suresi ayet 34'ten alıntıdır.

235 Tırnak içindeki ifade Araf Suresi ayet 12'den alıntıdır.

236 Tırnak içindeki ifade Bakara Suresi ayet 38'den alıntıdır.

237 Sakaleyn, dünya ve ahiret, insan ve cin ikilisini ifade eden bir deyim. Aynı zamanda insanların ve cinlerin peygamberi ve efendisi Hz. Muhammed için söylenir.

238 Yâ-sîn ve tâ-sîn, Kur'an surelerinden bazılarının başında tekrarlanan ve hurûf-i mukattaa denilen harflerdendir. "Kesik harfler" anlamına gelen hurûf-i mukattaanın içerdiği manalar hakkında farklı görüşler var.

Genel olarak bu harfler Kur'an'daki hikmetler ve remizler olarak kabul edilir.

239 Hevamîm, Hâ-mîm harfleriyle başlayan Kur'ân'ın yedi suresine verilen ad.

240 Beyitte geçen kelimeler Kur'an surelerinin adlarıdır.

241 Lâhut, Cenab-ı Hakkın zâtına mahsus olan ilk ve en yüce âlem. Allah'a has bütün isim ve sıfatların mevcut olduğu ulûhiyet âlemi.

242 Kerrar, Hz. Ali'nin bir lakabı; savaş meydanlarında tekrar tekrar, döne döne hücum edip saldıran anlamına gelir.

243 Zülfikar, Hz. Ali'nin kılıcı.

244 Bâz, şahin demektir. Abdulkadir-i Geylanî için kullanılan bir unvan.

245 Lü'lü', dür, mırar kelimeleri inci demektir.

246 Şebabi, gençler tarafından oynan temposu yüksek bir halay şekli.

247 Lübab, kelime olarak her nesnenin özü, en seçkini, en iyisi anlamına gelir. Dizede geçen Lübab, Ebu Hasan el-Mehâmilî (ö.413-5)'nin yazdığı fıkıh kitabının adıdır. Şafiî fıkhı konusunda yazılmış ilk muhtasar eser olan Lübab, üzerinde pek çok şerh ve çalışma vardır ki şair bu dizede bunlara dikkat çekiyor.

248 Tırnak içindeki ifade Yunus Suresi 5. ayetten alıntıdır.

249 Rahman Suresi 14. ayetten alıntıdır.

250 Tırnak içindeki ifade Hud Suresi 27. ayetten alıntıdır.

251 Selem ve rebevî, alışverişi ve ondan meydana gelen fazlalıkların hükmünü konu edinen terimlerdir.

252 Tırnak içindeki ifade Rahman Suresi 29. ayetten alıntıdır.

253 Tırnak içindeki ifade Fatır Suresi 10. ayetten alıntıdır.

254 Tırnak içindeki ifade Tekvir Suresi 9. ayetin meali.

255 Mîm, Hz. Muhammed'in adının ilk harfi.

256 Peşin, selem kelimesinin karşılığı olarak çevrildi.

257 Kalem kelimesi burada yontma işinde kullanılan keskin alet anlamındadır.

Kaynakça

Basılı kaynaklar

Molla Ahmed-i Cezerî. *Dîwan-Dîwan*, çev. Osman Tunç, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2010.

Fakî-yi Teyran. *Dîwân*, çev. Ali Karadeniz, Nûbihar Yayınları, 2022, İstanbul.

Hamdullah Müstevfî-yi Kazvinî, *Tarih-i Güzide*, Türk Tarih Kurumu yayınları. Ankara, 2018.

İzoli, D. *Ferheng Kurdî-Tırkî, Tırkî-Kurdî*, Weşanên Deng, İstanbul, 1992.

Mutçalı, Serdar. *Arapça-Türkçe Sözlük*, Dağarcık Yayınları.

Olgun, İbrahim. – Drahşan, Cemşit. *Farsça-Türkçe, Türkçe-Farsça Sözlük*, Elhan Kitabevi, Ankara, 1984.

Kur'an Yolu. Türkiye Diyanet İleri Vakfı Yayınları.

Hejar, *Dîwana Arifê Rebbanî Şeyx Ahmedê Cizîrî*, Surûş, 1361, Tahran.

Dijital kaynaklar

Baga, Mehmet Sami. *İbn Sînâ Sonrası İslam Felsefesinde Cisim Teorisi: Hikmet'ül-'Ayn ve Şerhleri Çerçevesinde*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul, 2018.

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/500639

https://islamansiklopedisi.org.tr/

http://lugatim.com/

https://www.luggat.com/index.php#ceviri

https://www.osmanlicasozlukler.com/

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/48910.pdf

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/31155

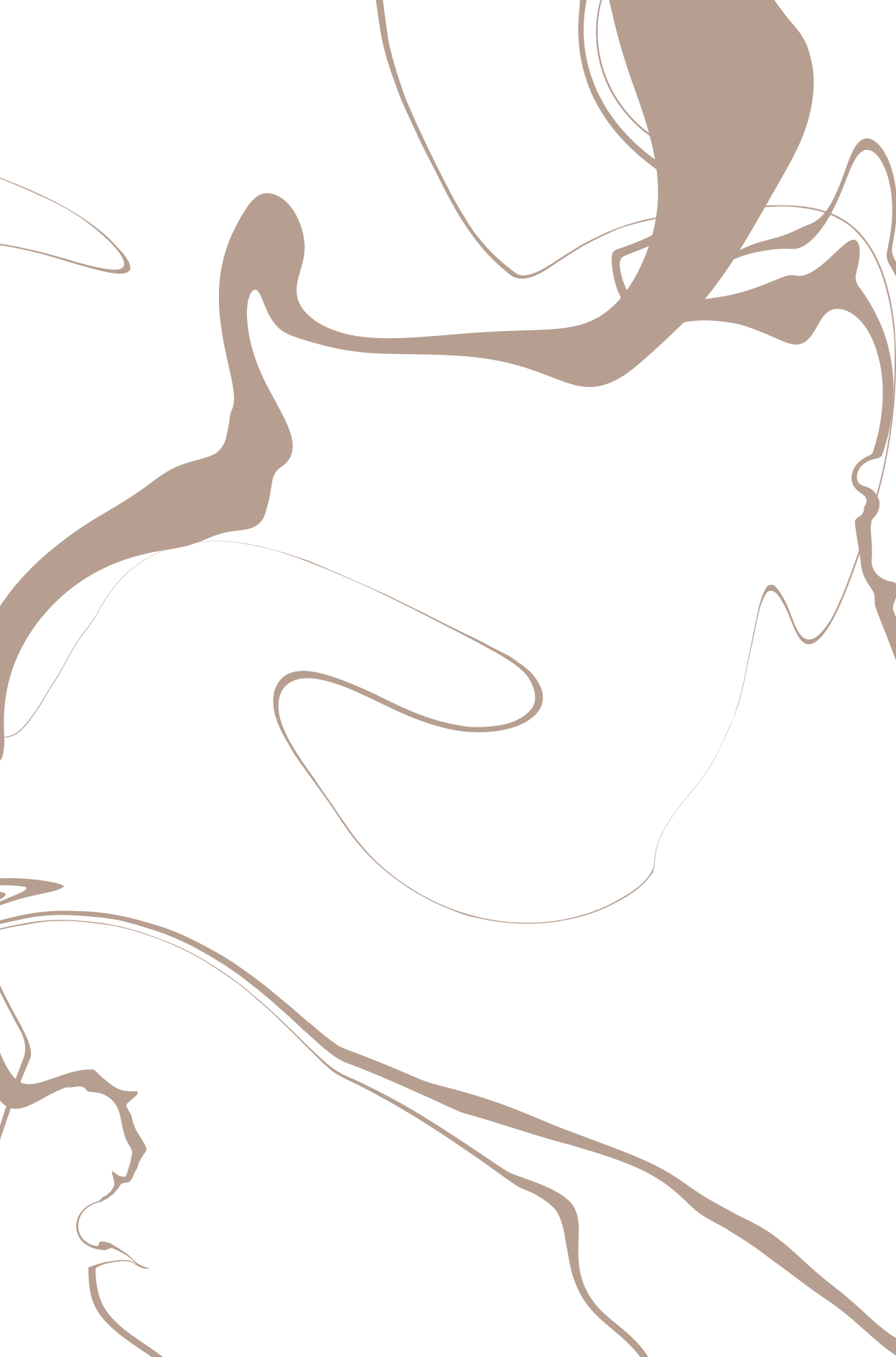
http://arabiclexicon.hawramani.com/search/%D8%B9%D9%84%D8%AC

https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/57374/yokAcikBilim_10245094.pdf?sequence=-1



DÎWANA
ŞÊX EHMEDÊ FEQÎR

Metn ü Lêkolîn / **Hayrullah Acar**



METNÊ DÎWANA ŞÊX EHMEDÊ FEQÎR

Tewsîfa Nusxeyê û dı Amadekırına Metnê Dîwanê de Rêbaza ku Hatıye Şopandın

Tewsîfa Nusxeya Destxet

Nusxeya Dîwana Şêx Ehmedê Feqîr a ku di deste me de ye, nusxeya muellif bi xwe ye û yegane ye. Ji vê pê ve tu nusxeyên din ku li ber vê nusxeya eslî hatine zêdekirin nehatine dîtin. Li gorî agahiyên ku helbestvan di qeyda feraxê ya dîwana xwe de dide, wî dîwana xwe di meha Rebî'u'l-Axerê, roja duşemê, sala 1237/1822an de qedandiye. Malbatê li gor derfetên xwe ji bo tedbîrê ev nusxe bi fotokopîyê zêde kirine. Nusxe li ser kaxiza şamueya zer hatiye kopî kirin. Di ebada kaxiza A4ê de bi qartonê berga wê hatiye cildkirin. Kopîyeke vê nusxeyê ku ji aliyê Abdurrahman Adak ve bo me hatibû dayîn, di pirtûkxaneya me ya şexsî de tê parastin. Nusxeya eslî di destê malbatê de ye. Herwiha halê dijital ya nusxeya eslî jî bi rêya Tehsîn Îbrahîm Doskî bo me hatiye dayîn. Ji bo van nusxeyan em spasdarê mamosteyên hêja ne. Destxet bi tevayî ji 388 rûpelan pêk tê. Ji serî beşa herfa "elîf"ê û qismek ji beşa herfa "ta"yê ketiye. Her du rûpelên serî nêvî ne. Yanî ji ber ku kaxez riziyaye nêviyê wê ketiye û bi zehmetî tê xwendin. Di serê her helbestê de hevokeke ku helbestê ji aliyê muellif, qafiye û mijarê ve ronî dike cî digre. Bo nimûne: "*We huwe eyden fî Qafiyetu's-Sîn el muhmele fî şewqî seyyidi'l-beriyye*" Yanî, "Ev helbest jî dîsa ji aliye wî ve bi qafiyeya "Sîn"ê, li ser hesreta serwerê Kaînatê (Cenabê Pêxember) hatiye nivîsîn." Ev cure agahî kevneşopiyeke berhemên klasîk in. Helbestên ku di bi zimanên cuda hatine nivîsîn ên ku di dîwanê de ne, li gor şêwazekê nehatine dabeşkirin, hemû di nav hev de ne. Di xelaseka helbestan de ibareya "temmet"ê heye. Bi vî awayî meriv dizane ku ew helbest qediyaye. Xettê muellif xweşik e, bi hêsanî tê xwendin. Lêbelê gelek cîyên ku ji fotokopiye xweş derneketine zehmetî di xwendina wan de derdikeve. Di rupela 380an de 4 heb mohrên temellukê ku nayên xwendin cî digrin. Piştî rûpela 380, fihrista helbestan a ku ji 8 rupelan pêk tê cî digre. Muhtemelen ev fihrist ji aliye muellif bi xwe ve hatiye istinsaxkirin.

Rêbaza Amadekirina Dîwanê

Metnê dîwana Şêx Ehmedê Feqîr di çarçoveya xalên jêrîn de hatiye amadekirin:

1. Wereq li ku bi dawî hatibe, jimara wereqê li wir di nav parantêza koşedar de hatiye nişandan. Wek [1a], [1b].

2. Di latînîzekirinê de xalên jêrîn li ber çavan hatine girtin:

-Latînîzekirina herfên Erebî li gorî alfabeya transkrîbsiyonê ya standard hatiye kirin ku li jêrê lîsteya herfên Erebî û muqabilên wan ên transkribsiyonê hatine dayîn:

3. Hevokên bi Erebî û ayet îtalîk hatine nivîsîn û di jêrenotê de wateyên wan ên Kurdî hatine dayîn. Herwiha ayetên ku di metnê de derbas bûne di binbeşeke serbixwe de hatine nirxandin.

ث	s̱
ح	ḥ
ذ	ẕ
ص	Ṣ
ض	ḍ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	’
غ	ġ

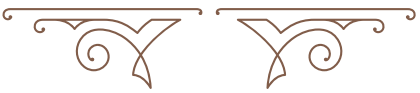
4. Tiştên ku ji aliye me ve li metnê hatiye zêdekirin di nav parantêza koşedar [] de hatine nîşandan.

5. Di hinek cihan de rûpel xera bûne û hinek peyv reş bûne û xwendina wan bi zehmetî ketiye. Ji ber vêna em neçar mane ku van deran vala bihêlin.

6. Di rêzkirina helbestan de herçiqas di destxetê bi xwe de jî şêwazeke alfabetik hebe jî; ji ber ku hin rûpel ketine, ciyê hin helbestan ne di rêza alfabetîk de ye. Bo nimûne helbesta ewil ku bi herfa “b”yê qafiyedar e li dawiya destxetê de hatiye bicîkirin. Me ev helbest û yên mîna van weke ku Tahsîn Îbrahîm Doskî di xebata xwe ya neçapkirî de bi şeklekî serkeftî tenzîm kiriye, anîne cem hevûdû. Guherînên bi vî rengî jî di jêrenotê de hatine nîşandan.



METNÊ DÎWANÊ



[Wr. 349][1]

Vê ḥeyretê bedḥal kirim[2]

Mustef'ilun mustef'ilun

Vê ḥeyretê bedḥal kirim
Min çû ji bîr yewmu'l-ḥesab
Bêsebr û hem bêzar kirim
Der ḥesreta weḫş û ġurab

Der ḥesreta nûra leṭîf
Ew me'dena dura şerîf
Şeyda kirim bûme ḍe'îf
Keftûme der mewc û ḥubab

Keftûme beḥra ateşî
Nayê ji min se'y û meşî
Gulzar û ġonça pirr geşî
Der telbeya benda nîqab

Der telbeya fewz û necat
Bilbil bi neġman û sifat
Lew bêhn dikin ew nesemat
Der ateşî bûne kebab

Der ateşî sotin gelek
Ta neġemat çûne felek
Lê guh dibûn hindî melek
Çun 'endelîbê mahitab

Çun 'endelîbê namidar
Hem bilbilanê bêqerar
Ye reb bibeġşî iṣṭibar
Lê rûsiyah im der hîcab

Lê rûsiyah im bê wefa
Ew ‘asiyanê pur cefa
Der remze’ û neġm û lefa
Lewra ji çeşman tête ab

Lewra bi dil teşbîhê seng
Hevdengê hev bûn sewt û deng
‘Ariz li wan elwan û reng
Hem bilbilê mestê gulab

Hem bilbilê mestê cinûn
Hem ‘endelîbê neġmexûn
Der zêdeya şerḥ û funûn
Ḥeyran û dîn im bêhesab

Ḥeyran û dîn im bed’emel
Ez naleê hirs û emel
Bê şek resîdem der remel
Ez ġafilê xana xerab

Ez ġafil im bêtirs û ġem
Bê nale û kerb û elem
Lewra dinalim dembidem
Ji şiddeta mewt û ‘ezab

Ji şiddeta van lewleban
Tebdîlê dîn û mezheban
Ew û ḥedîdê merteban
Teḥqîq dibîn ax û turab

Teḥqîq dibîn em xakê sar
Tenzîlê weḥyê şehsuwar
“Minha xeleqna”[3] bû medar
Eḥmed tu hişyar be ji xab

Eḥmed tu hişyar be demek
Çendî tu neşnas bînemek
Rabe tu jî şibhê semek
Der mewc û pêlan û serab



[Wr. 2]

Cennetek min jê hilanî

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

Cennetek min jê hilanî
Nazik [û] le'la ji canî
Eḥmedê ibnî fulanî
Hêvî [ya] şahê qudretê

Hêviya min ji te dûrî
Der dilî tu bide hizûrî
Ya îlahî tu sebûrî
Tu bide min nusretê

Nesretê tu bide diyarî
Carekê bîne kenarî
Da ku dilgeş bim ji yarî
Hem bi dil de re'fetê

Cefaya dilberê da min sefaye

Mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

…….....……
…….....….[5]

[Wr. 2]

Cefaya dilberê da min sefaye
Ji birca Esedê qelbê me keftî

[Wr. 3]

"Kefa fi'l-qelbî enwaru ziddaha"[6]
'Utarid saqib e wek ḥukmê muftî

Ji mefta me'neya birca Esed xal
Dilem daye bi çewgan û bi ziftî

Ji ziftê agirê şibhê li ṭûr î
Peyapey der dilî têkda bi ṣef tî

Bi ṣef tên qebẓ û besṭ û sirr û heybet[7]
Ku *Eḥmed çend xeber-kelme begoftî*

Begoften we'd û mîsaqên di gel min
Dû dil dane du enbalên giriftî

Girifte qelbê te Mûsa di beḥran
Wekî bilbil li baġê gul heriftî

Ḥerifte qelbê me der baġê weṣlê
Ji bêhna sosin û werdên bişeftî

Bi şev tê nafeya miska tetarî
Di baġê dilberê sorgul bi lef tê

Bi lef tên netrik û ce'd û 'uzare
Ji sal û mah û usbu'ê ji heftê

…….....
…….....…[8]

[Wr. 3]

Ey hadî me îman bi te anî bi durustî

Mef'ûlu mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Ey hadî me îman bi te anî bi durustî
Îman ku me anî bi te me'bûdî perestî

Îman ku me anî bi dev û dil da me îqrar
Ser 'ehda xwe în dil me bi me'bûdiyê bestî

Ger çi em hemî têkda gunahkar û qusûr în
Lêkin bi peşêman în li ser 'ehda elestî

Çeşman ji me dan ah û girîna bi demû'a
Hêstir diwerîn şubhetê kûzê ku şikestî

Poşman în li pey kesba zunûban lê ku borîn
Lêkin ku di desta me ji wan têkda verestî

Ahan ji me têne hem dikîn zarî lefafan
'Efwê bide me cumle gunah în em digestî

Ey Barî bide reḥmê ji 'ewrê reḥmeta xwe
Bid reḥmetê min lew ku hilanî bi du destî

Bexşende bike cumle gunahan ji te zarî
Min tobe *"îleyke"* ji gunahên kir bi destî

Ez 'a'id û raci' bûme ez cumle gunahan
Da'î ji me şahid cumle e'ẓa û du destî

Saqî bide min camek ji xemra meyê ṣafî
Dil da bi tecellayê ji vî ḥalî ku hestî

…….....……

[Wr. 4]

…….....……[9]

Eḥmed, were meydana du enwar û tecella
Vê 'ehdê tu da nekrî ku elbette bi sistî

Min ba *"bîma en'emte 'eleyye"*[10] we'de dabû
Teşbîhê bi Mûsa min digel Wî 'ehde bestî



[Wr. 4]

Îro dilê min pirr elem

Mustef'ilun mustef'ilun

Îro dilê min pirr elem
Lew ax û efġan ji me tê
Cerḥa dilî pirr xûn û dem
Dil bû bi aha ḥesretê

Dil bû bi kerb û naliyê
Mecrûḥ ji birca daliyê
Her bi girîn û kaliyê
Meḥzûn bi hicra firqetê

Meḥzûn ji seyrana rezî
Xemrî û zilf bisk û kezî
Xûna dilî lew lê ṭezî
Hêvî ji şahê qudretê

Hêvî ji şahê zulcelal
Ew sermediyê layezal
Saḥib-'etayê pirrkemal
Ber ehlî dit ḥîmayetê

Ber ehlî ket ḥifẓek metîn
Cumle ji derdanê zemîn
Cudrî û daġanê nehîn
Meḥfûẓ bibîn bi reḥmetê

Meḥfûẓ bibîn b'ḥifẓa eḥed
Ber *"qulhuwellahû eḥed"*[11]
Ḥifẓa ji *"Allahu's-ṣemed"*[12]
Daîm bibînin ne'metê

Daîm bibîn mestûr bad
Ez afet û şerrê ‘îbad
Meḥfûẓ ji afatê bîlad
Ew qet nebînin zeḥmetê

Ew qet nebînin naliya
Ahan û kerb û kaliya
J’erwaḥ û can û baliya
Ya reb, nebînin şiddetê

Ya reb bi Taha Muṣṭefa
Hem al û eṣḥab û ‘efa
Sahib-kerem pir şurefa
Qebûl bikî vê zilletê

Qebûl bikî vê gotinê
Vê nezm û wezn û notinê
Jê qeṭ nebînin sotinê
Ji cudriyan û ……....

[Wr. 5]

Ji cudriyan carek vekî
Qeyda ji qulfa wan vekî
Reḥma xwe to ber bi me kî
Lewra dixûnim vê xetê

Lewra dibêm daîm ji dil
Ji nale û cerḥê di kul
Def’a bela naête mil
Racî dikim şefa’etê

Racî dikim de’wa qebûl
B’Taha û Yasîn û Resûl
B’eṣḥab û hem zewcê betûl
Eḥmed nebînit ḥirqetê

Eḥmed nebînit ġem çu car
“Ez peseranê xod diyar”
Ġewsa me bête şahsuwar
Da ew qebûl kit ḥesretê



Ji ḥalê ḥeyretê carek

Mefa'îlun mefa'îlun

Ji ḥalê ḥeyretê carek
"*Nezertu fî meqamatî*"[13]
Di dil da eyyisî narek
Bi baṭin şubhî mîr'atî

Bi baṭin şewwişîm yek car
Ji 'işqa dilberê, bêçar
'Uzar rû ġonçe û gulzar
"*Rumûzun fî mu'emmatî*"[14]

Rumûz û ġemz û rayata
Ji but û lat û dayata
Me dî neġmek ji nayata
"*Ṭilismun fî bidayatî*"[15]

Ṭilismê nêrgiza nazik
Di çeşmî dî me î'cazik
Ji wî metnî me hindazik
"*Ehabet leysu ġabatî*"[16]

"*Ehabetnî*"[17] bi vî rengî
Bi neġm û ṣewt û hem dengî
Ji toġa Farisê bengî
Ji birca hût û ġayatî

Ji birca çîçek û ala
Binefş û sunbul û xala
Ji berqa çeşmê rûxala
"*Selasil fî bîdayatî*"[18]

Selasil silkê menẓûm in
Ji berqa şemsê me'lûm in
Ji enwaran ku me'dûm in
"*Bera'at û 'ibaratî*"[19]

Bera'et jî me'anî ne
Bi tefsîr û mebanî ne
Şemalat û meyamî ne
"*Huwe fi kullî zerratî*"[20]

Hewa qelbî nezer daye
Ji mîr'atê xeber daye
Bi vî rengî semer daye
"*Şu'a'un fi îşaratî*"[21]

Şû'a'a derdê min dûr e
Di beḥrê qulzemê kûr e
Ji şewqa şûşeyê nûr e
Ji vê misbah û mişkatî

Ji misbaḥa ezel îro
Li 'eşqa wê ez im gîro
Ji ġunçeyna me hat bîro
"*Bî esbabîn we alatî*"[22]

Bi esbabên sirre'l-esma
'Ibaratê bi va neẓma
Nezer de ('elleme'l-esma)[23]
Li (*xerrû*)[24] bîn secdatî

"Fexerrû succeden fi'l-ḥal"[25]
Ji şewqa Eḥmedê bedḥal
"*Fe ma zaġu bîla îmhal*"[26]
Ji neġm û ṣewt û ze'qatî

[Wr. 6]

Ellefe'l-llahu'l-lezî xeleqe seb'e semawatî

Mefa'îlun mefa'îlun mefa'îlun mefa'îlun

"Ellefe'l-llahu'l-lezî xeleqe seb'e semawatî"[27]
"Beraetun minellahî"[28] ji baê pir mu'emma tê

"Tebarekellezî"[29] taê tewekkul da me dil-rîşa
"Summestewa 'ele'l-'erşî"[30] ji ḥerfa "sê" muradatê

Ji "Cîm"a "*Ce'ele'ş-şemsu ḍiyaen*"[31] lê çi nûr hil bû
Ji ḥeft "ḥa"ên "ḥewamîm"a[32] ḥeyat û ne'meta zatê

Ji xemra "Xa"ê "*Xerru we's-succeden*"[33] dil bû birîndar e
Ji "Dal"a "*Dabbetu'l-erḍ*"ê[34] nişan û remzê sa'etê

Ji "ẕal"a "*Fezkurullahe qiyamen*"[35] jê çi dewlet hat
Ji "Ra"ê "*Rebwetin ẕatî qerarin*"[36] dil bi ḥeseratê

Ji "Zeyn"ê "*Ẕuyyîne li'n-nasî ḥubbu'ş-şehewatî*"[37] jî bû
Ji "Sîn"a "*Fî's-selasile we eġlalin*"[38] musemmatê

Ji "Şîn"a "*Şehîdellahu*"[39] li ẕatê xwe şehadet da
Ji "Ṣad"a "*Ṣad we'l-Qur'anî ẕî'z-zikrî*"[40] ṣedaya tê

Bi "ḍad"ê "*We'ḍ-ḍuḥa*"[41] nûrek ku derkefte ji dil xuya
Ji "ṭa"a ṭaê "ṭa-ha"yî[42] ṭehûr kir dil ji mîr'atê

Ji "ẓa"ê der "*zehere'l-fesadu fi'l-berrî we'l-beḥrî*"[43]
Ji "'eyn"ê "*'elîmet nefsun ma eḥḍeret*"[44] we ….

Ji "ġeyna" fî "*ġelebet 'eleyna şîqwetuna*"[45] dilber
Bi "fa"ê "*feseyekfîkehumu'llahu*"[46] kifayatê

Bi "qaf"ê "*qed semî'e'llahu*"[47] nidaa ẕatê nûrîn e
Bi "kaf"ê "*kelleme'llahu*"[48] li Mûsa bi kelma tê

Ji “lam”a “*lem yelid*”[49] îro “*welem yûled*”[50] muşewweş bûm
Ji “mîm”a “*meleun min qewmîhî*”[51] lewm û melamatê

Ji “nûn we’l-qelemî”[52] remzek bûye ẓahir ji elwaḥan
Ji wê “ha”a di “*hemmazîn*”[53] we “*meşşaîn*”[54] ji zulmatê

Ji “waw”ê “*we qudûrîn rasiyatin*”[55] lê çi qikmet bû
Ji “la” “*la tus’el ‘en eṣḥabî’l-ceḥîm*”[56] şikayatê

Ji “ya”ê “*yewme yus’el ‘en zenbîhî însun we cann*”[57]
Ji nezma ḥerfê heycaê dile Eḥmed çi nûr hatê

“*Ela ya Eḥmedu*”[58] mail bike bes tu li alaê
Ji ni’met “*’Inde(hu) ecrîn ‘ezîm*”[59] çê bû ji leẕẕatê

Dile Eḥmed kete bende ji şewqa va ‘ibarata
Qewî min dî meded şewqek şebîhê nûrê mîr’atê

Şebîhî şuşeya şem’ê ji berqa her du ebrûyan
Ku dil mest im bi vê zewqê ji hewla sirrê sa’atê

Ji hewla meḥşerê îro me kir zarî ji vê xewfê
Bibeġşe min bi ‘efwa xwe dikim zarî bi ze’qatê

Dikim zarî ji dil her dem bide reḥmê tu ya Barî!
Meded ya Reb bide feyḍe li dil şubhî munacatê

Şebîhî resmê …… gelek îro
Nema min ṣebr û saman e bide zulfa û qurbatê



[Wr. 7]

Ey saqiyê xemra qerqef û fewz û necatê

Mef'ûlu mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Ey saqiyê xemra qerqef û fewz û necatê
Xemrê bide min defter û menşûr û beratê

Xemra ku ji ka'sa weṣlê Leyla tu binoşe
Ji 'eynê heqîqet me'dena Nîl û Feratê

Ji 'eynî mecaza rû wekî xurşîd û xawer
Meynoş im qedehnoş im ji wê aba heyatê

Meynoş im ji wê xemra meya fincan û ṭasa
Can û dilê me sotine van ne'et û sifatê

Can û dilê min dane li ser tîr û du enbal
Birca ku ji qewsê muşterî necma felatê

Birca ku xedeng qews e ji se'da Muşterî hat
Meyla xwe li birca esedî nik ve nehatê

Meyla xwe li birca esedî necma wî şems e
Qeṭ ba me neda 'eynî nesîma wî şifa tê

Qeṭ ba me neda rû ku bi zincir û selasil
Ew muşteriya se'da ku ekber ji nebatê

Ew muşteriya dêm-periya nazik û mestan
Dil daye bi şewk û mexlebê ṭeyrê ribatê

Dil daye bi berq û lem'eyê ebrû 'uyûnan
Daye ku li min bêhn û nesîma wê nebatê

Daye ku li min bêhna xwe çun miskê ku ezfer
Ya reb tu bibeġşe bi me ra nutq û luġatê

Ya reb tu bide destûr ji bo Eḥmedê bedḥal
Weṣla xwe bide hêj ku nekeftî me rufatê

Weṣla xwe bide Eḥmedê pirjar û esîr e
Der baġê wisalê ji me ra canim fena tê

Der baġê wisalê zulf û xelxal û selasil
Al û ‘uzar û ġonçeyê wan cumle seda tê

Alal û binefş û ṣorgul û werd û ẓemîran
Kindor ji bixûra ‘ud û ‘enber ji ciha tê

Kindor ku bixûra mey’eê sail heṣelban
Bîmar û birîndar im bi ḥubba wê bi zatê

Bîmar û birîndar im ji wechê rûmuxedder
Meynoş im ji wê xemra bût û wefa tê

Meynoş im ji wê tasa xwey-nûrîn û reng e
Dil daye ji weṣla xwe ji me her ev rica tê

[Wr. 8]

Îro birîndar im ji dil

Mustef'ilun mustef'ilun

Îro birîndar im ji dil
Sed ah û efġan ji me tê
Dil bû birîndar û di kul
Ji daġ û aha ḥesretê

Ji daġ û aha dilberê
Xurşîd û şems û xawerê
Bala ji qedd û 'er'erê
Dil da bi derb û ḥurqetê

Dil da bi sertîrên ġedar
Ahan ji ber zulf û 'uzar
Şewqa ji ber sotim bi nar
Şeyda ku bûm ji hicretê

Şeyda cunûn im vê demê
Dil keftî ye beḥra ġemê
ṣotim birîme 'edemê
Bedḥal kirim vê firqetê

Bedḥal ji birca sunbulî
Bala ji reşq û silsilî
Neġme ku şibhe bilbilî
Lewra neda min şefqetê

Lewra neda min awirek
Sote dilê min agirek
Perde li dil da satirek
Perda ḥîcaba ġefletê

Perda li ser dil tarî ye
Şewqa ji Leyla carî ye
Hêvî ji reḥma Barî ye
Beġşe ji bo min şewketê

Beġşe bi min ‘efwa celîl
Cumle ji ‘isyan û seqîl
Lewra ku pê bûme ‘elîl
Her ez dixwazim reḥmetê

Reḥmet ji barî bê diyar
Eḥmed ku aza bit ji nar
Zêde ji ber şewqa xumar
Ew qet neda ber zehmetê

Ew qet nekî sûç û ‘itab
Şermende rûreş bûme xab
Şewqê kirim zêde muzab
Nadit dilê min muhletê

Nadit dilê min şefqetek
Her derb û zerb û zehmetek
Ji hicretê dit weṣletek
Canim bi hicra weṣletê

Canim bi sertîr û tiveng
Ser remḥ û ser tîr û xedeng
Dil ji me sote çun pereng
Hêvî ku şahê qudretê



[Wr. 8]

Ḥikmet ji ṣun'ê Xaliq e

Mustef'ilun mustef'ilun

Ḥikmet ji ṣun'ê Xaliq e
Emrê ji …. ….. …
Sirra qidem bû sabiq e
Muhcet ji hicrê firqetê

Mîm a ji muhcet da melam
Ḥaê digel Cîmê heyam
Taê ji şewqê da temam
'Eşqa ji nar û ḥirqetê

'Eyna ji 'eşqê 'iṭre best
Şînê bi şewqê dil dibest
Qafê qerabet jê dixwest
Şewqê ji dil da ḥesretê

Şîna ji şewqa ser bi al
Wawê ji we'dê da wisal
Qafê li dil ceng û qital
Zewqa ji cama şerbetê

Şîna ji şewqa xemr û cam
Wawê ji weṣlê da xeram
Qafê qedem pê da qiyam
Ye'nî 'Uṭarid serqetê

'Eyna 'Utarid da 'ebîq
Taê ji ṭasê da rehîq
Rê dalê … komê 'emîq
'Iṭr û nesîm da ḥikmetê

[Wr. 9]

‘Iṭra ji sunbul da nesîm
Sînê digel nûnê qesîm
.....
Şems û esed da nî’metê

Şîna ji şemsê da serab
Mîmê ku da mewc û hubab
Sînê selamet kir hicab
Qebzê ku can da zehmetê

Qaf a ji qebẓê da qebes
Baê birûdet da ‘ebes
ẓadê ẓiya nûr jê ṭemes
Bestê ji dil da re’fetê

Baa ji besṭê bû bedel
Sînê surûr pê da ‘edel
Ṭaê hilanî jê cedel
Keşfê ji dil da şefqetê

Kaf a ji keşfê kerb veda
Şînê şehadet pê veda
Faê fena kir jê seda
Canê me jê da ‘ibretê

Canê me dî remzek ‘ecîb
Dil jî qewî pêt û lehîb
Eḥmed bi vî ḥalê ġerîb
Dil jî ku da bû cezbetê

Dil jî ku dabû bû surûr
Şerḥ û tefasîr jê sudûr
Cumle ku têr ‘eyb û qusûr
Rûḥê me jî da rehbetê

Rûḥê me pê bûbû ‘elîl
Cismê me pê bûbû seqîl
Eḥmed bi va neẓmên cezîl
Lewra ku pê da reġbetê

[Wr. 9]

Canê me dî nûrek ‘ecîb

Mustef’ilun mustef’ilun

Canê me dî nûrek ‘ecîb
Lew ah û efẍan ji me tê
Nûrek qewî pêt û lehîb
Lewra bi min da ‘ibretê

Lewra ku bûm mecrûḥ ji dil
Nav û ceger bûne di kul
Neġme ji min ber ax û gil
Hêvî ji barî re’fetê

Hêvî dixwazim her mudam
Qelb û ceger bûne ġeram
Canê me da şewqek temam
Racî ji şahê qudretê

Racî dikim hêvî meded
Van remz û nîşan û sened
Neġmeji min kin bê ‘eded
Weṣlê bide bê muhletê

Weṣlê dixwazim ba ṣurûr
Zêde li min weyl û subûr
Têkda heme ‘eyb û qusûr
Zarî rica kim reḥmetê

Zarî meded barî Xuda
Şewqê li canê me veda
Gazî ji me têne seda
Canê me jî da ġurbetê

Canê me dî nûrek ġerîb
Cezbe bi min daye ḥebîb
Rûḥê me jê bûbû şekîb
Ya reb bide can nusretê

Ya reb bide weṣla ġeram
Keftî me der wecd û heyam
Weṣlê bide pê bim qiyam
Fewzê ji hicr û firqetê

[Wr. 10]

Ḥetta me Leyla ku dît êdî nema me ḥeyat

Mustef'ilun fa'ilun mustef'ilun fa'ilun

Ḥetta me Leyla ku dît êdî nema me ḥeyat
Reḥmê bide ʻaşiqî da bê ji bo me necat

Da bit ji bo me ḥuẓûr ji wucd û mîsaqê me
Ji ḥubb û berqa şumûs nûrek ji qelbî hilat

Nûrek ji qelb û dila hate ji baġê gula
Bûme ku şeyda û dîn ṣeḥra û deşt û felat

Ṣeḥra Xoten da nesîm ji ʻud û mîska ʻebîq
Dengê ji ġeybê bihîst sem'a me "bi'l-ʻeşq"î hat

Sem'a me da ʻeşqê şah nûra ji feyẓa ḥebîb
Dil ji me sote bi nar şewqa ji qend û nebat

Şewqa ji nar û lehîb da me ku şubhî şehab
Çeşmê me da dem'ê hûr Dicle û Nîl û Ferat

Dîcleê qelbê me da hêstir dirêhtin gelek
Ji şewqa wecd û ḥuẓûr erkan û her şeş cihat

Erkan ji baġê wisal da me ji nar û ji nûr
Êdî nema min ṣelaḥ beḥra ji ne't û ṣifat

Beḥra ji wesfê ḥebîb canê me da derb û tîr
Rêze ji wî mîrê ḥeq pê bûm ṣe'îd û rufat

Pê bûm fena û ʻedem dil bû ji ḥubbê ḥerîq
Eḥmed dixwazit ḥuẓûr bi ah û hem ḥeserat

Ji ah û daġ û fiġan dil ma ḥezîn û birîn
Reḥmet ji barî ku bêt zînet ji ʻeynê ḥeyat

[Wr. 11]

Ez çûme baġê dilberê

Mustef'ilun mustef'ilun

Ez çûme baġê dilberê
Min jê çinîne gul bi dest
Bala ji qedda xawerê
Ez bûm ji bêhna wê ku mest

Ez bûm ji bêhna çîçeka
Reyḥan û werd û netreka
Meyxûr di nêva me'reka
Can û dilê min pê di best

Can û dilê min sote nar
Ji xemrî û ce'd û 'uzar
Canê me jê da şewk û xar
Kûzê meya min jî şikest

Kûzê meya bûtxane da
Şewqê ji ebrûya veda
Ah û fiġan her jî me da
Ya reb bide îman durest

Ya reb dixwazim weṣlê yar
Ji ce'edî û xal û 'uzar
Xemrî ji bejnê têne xwar
Can û ceger pê ṭan dibest

Can û dilê min bû sedîd
'Eşqa ji Leyla bû cedîd
Dabû li min derbên ḥedîd
Ef'a dureşmara digest

Ef’an dilê min gestiye
Cama şerabê xwestiye
Can û ceger pê bestiye
Lewra ẓemîr û dil perest

Lewra ez im pirr kerb û ah
Ji rê ketî ez derb û rah
Pirr ‘eyb û sistî der gunah
Ji zelletê dest ku dibest

Ji zelleta pirr bê wefa
Ji neġme û remz û lefa
Qeġ wî nema zewq û ṣefa
Destê me îro jê verest

Destê me hem can û ceger
Nûra di çeşmîn û beser
Rohnî li min dabû eser
Eḥmed tu bîn îman bibest

Eḥmed tu huşyar be gelek
Şi’rek dirêj bêxe helek
Neġme bide ta ḥeft felek
Bîte seda şubhî cerest

[Wr. 13]

Dilo rabe here beytê

Mefa'îlun mefa'îlun

Dilo rabe here beytê
Ji te qaṣid ji min mîras
Here bûtxaneya mey tê
Di rewḍa me'dena eslas

Di rewḍa seyidê enwer
Şefî' û şafi'ê meḥşer
Ḥebîbê min ew e serwer
Di rewḍa me'dena eslas

Di rewḍa Eḥmed û Ya Sîn
Tilsimê me'dena Ṭa Sîn
Cewahir durr û elmasîn
Di rewḍa me'dena eslas

Di rewḍa seyyîdi'l-kewneyn[60]
Qerîbu'l-qurbî bi'l-qewseyn[61]
Bedî'u'l-wesfî fi'd-dareyn[62]
Di rewḍa me'dena eslas

Di rewḍa wî ḥebîbê can
Xudanê weḥy û hem Qur'an
Ḥebîb û hadiyê Reḥman
Di rewḍa me'dena eslas

Di rewḍa şahê insana
Şefî'ê ins û hem cana
Xudanê seyf û Qur'ana
Di rewḍa me'dena eslas

Di rewza wî dikim zarî
Tewessul bit li nik barî
Şefi‘ û şahê muxtar î
Di rewḍa me‘dena eslas

Di rewḍa wî ezê’d nalim
Li ḥubba wî qewî d’kalim
Ji şewqa wî çi bêḥalim
Di rewḍa me’dena eslas

Di rewḍa wî birîndar im
Ji şewqa wî ricûkar im
Bi şer’a wî ‘emeldar im
Di rewḍa me’dena eslas

Di rewḍa mîm û ḥê dalan
Ji şewqa wî çi bûm talan
Tu Eḥmed muskirê xalan
Di rewḍa me’dena eslas

Di rewḍa me’dena şewqê
Ji tama kaseya zewqê
Ji teḥtî Eḥmeda fewqê
Di rewda me’dena eslas

[Wr. 14]

Îro qewî Eḥmedê jar

Mustef'ilun mustef'ilun

Îro qewî Eḥmedê jar
Zarê diket her el-ġiyas
'Etîq û aza bit ji nar
Ya reb meded her el-ġiyas[63]

Ya reb meded mîrê mezin
Xaliqê eflak û 'edin
Şerh û tefasîrên ji min
Ya reb meded her el-ġiyas

Ya reb meded rebbê Cebar
'Efwê bide Eḥmedê jar
Aza bibitin ew ji nar
Ya reb meded her el-ġiyas

Ya reb meded sultan û şah
Ya xaliqê xurşîd û mah
Eḥmed bibîtin penah
Ya reb meded her el-ġiyas

Ya reb meded her muste'an
'Efwê bide ya imtînan
Ji kizb û zûr şetmê muhan
Ya reb meded her el-ġiyas

Ya reb meded nî'me'l-mucîb[64]
Nî'me's-semî û el-qerîb[65]
Hêvî ji te her ya ḥebîb
Ya reb meded her el-ġiyas

Ya reb meded luṭfa wedûd
Reḥma te bo min bê û cûd
Hem der qiyam û der qu'ûd[66]
Ya reb meded her el-ġiyas

Ya reb meded 'efwa Wehab
Ber hetk û fê'lê na sewab
Mehwê bike setra kitab
Ya reb meded her el-ġiyas

Ya reb meded reḥma metîn
Bêtin ji Eḥmed ra yeqîn
Defter ji Qur'ana mubîn
Ya reb meded her el-ġiyas

Ya reb meded reḥma te her
Meşhûn tijî der beḥr û ber
Seṭrê bide fê'lên mezerr
Ya reb meded her el-ġiyas

Ya reb meded nî'me'l-wekîl
Nî'me'l-leṭîf û hem celîl
Reḥmê bide 'ebdê zelîl
Ya reb meded her el-ġiyas

Ya reb meded Eḥmed dibêt
Reḥma te daîmî ku bêt
Eḥmed ji te nebit fehêt
Ya reb meded, her el-ġiyas!



[Wr. 15]

ʻEşqa nebîyê Haşimî

Mustef'ilun mustef'ilun

ʻEşqa nebîyê Haşimî
Qamet qed a min kir ʻewec
Silṭanê new'ê ademî
Ḥubba Wî ez kirme ʻerec

Hubba ḥebîbê namidar
Leşker ji xwe kirye sewar
Ber kû û deştan dane xar
Hatin li ser min bûne lec

Hatin li ser min sef bi sef
Westan bi têk tenbûr û def
Qumrî û tûtî ref bi ref
Dil dane ber derba herec

Dil dane ber tîr û rima
Min da cewab herdem çima
Hubba ḥebîbî bû hema
Jê tê nesîma dil cerec

Jê tê nesîma nûrê can
Ew rohniya heft asiman
Qur'an ji ʻerşa bû beyan
Mentiq ji *(reft'ud-derec)*[67]

Mentiq ji wî ʻalîcenab
Ew seyyidê al û sehab
Perdê hilîn dil bê hicab
Rohnî ji eqtaran hezec

Rohnî ji enwaran cuda
Awaz ji min têne nida
Çeşman birêj dem' û seda
Behreyn li min bûne merec

Behreyn bi mewca şaxilin
Meyxor ji 'ezlê cahilin
Rengzer ji hubba kaxilin
Dil ateşin pêkve zehec

Dil ateş in serxweş ji mey
Zelzel ji recfê şubhê ney
Awaz ji min tê zikrê hey
Zinhar ji wan teşne semec

Zinhar bin dûr be reqîb!
Mestane bi zikrê ḥebîb
Ayat û nêrîn (?) mîn 'ecîb
Huccet sewab jê bê felec

Ḥuccet ji Eḥmed her ev e
Zarî dikit b' femm û dev e
Reḥmet ji te her bêteve
Pê bim qewî şubhê 'elec

Pê bim qewî şubhê şehab
Der faniya şubhê serab
Eḥmed nihin ġeyrî wehab
Wexte ji xanî bên xerec

[Wr. 16]

Berqa ji ḥubba ḥebîb

Mustef'ilun fa'ilun

Berqa ji ḥubba ḥebîb
Dil da bi tîr û remaḥ
Zewqa ji nûra 'ecîb
(*Fi'l-ġerbi ke'ş-şemsi raḥ*)[68]

Rah û heyata dila
Nûra dil û ser mila
Xakê ji tîn û gila
Ji Leyla (*ke'l-miski faḥ*)[69]

Faḥ[a] ji miska tetar
Dil sotiye nûr û nar
'Eqlî ji re'sî fetar
Wecdî ji qelbî febaḥ

Baḥe ji zewqa wisal
Hicra ji ceng û cidal
Şewqa meqamat û ḥal
Dil bû ji wecdê felaḥ

Felaḥe nûru's-ṣudûr[70]
Min şewqî berq'il-budûr[71]
Dil da bi zewq û surûr
Her ji me têtin sebaḥ

Sebah ji me tên medam
Zêde ji hicr û heyam
Dil ji me sote xeram
Dil da nesîma riyaḥ

Riyaḥ ji Leyla ku hat
Şewqek ji canî hilat
Şêrîn çu qend û nebat
Dil da bi derb û silaḥ

Silah ji tîrên ḥebîb
Derman birînan ‘ecîb
Da min dewa ji ṭebîb
Her ji ḥekîm û ceraḥ

Ceraḥ derman kir birîn
Da ku ji nûve bijîn
Çavan bi dem’ û girîn
Qelbê me pê inşiraḥ

Inşirah û fethê dil
Nefxe ji ‘alema gil
Faris ku rim daye mil
Derb da dilê min beraḥ

Berah ji Eḥmed cuda
Daye bi ġews û nida
Can û riḥê xwe feda
Rahê ji Leyla niyaḥ

Niyah ji min têne cot
Remza dilê xwe me got
Can û dilê min disot
Hêvî, meferr her Fetaḥ

Fettaḥ ji fetḥa sudûr
Da me bi ‘eyb û qusûr
Dûr im ji nûr û huzûr
Zêde ku dil da cerah

Cerḥa ji dil pirr elem
Jê tête zox û qelem
Min rû û can da selem
Fulkî kirîme teraḥ

[Wr. 17]

Dilberê dil daye bi derb û ceraḥ

Mustef'ilun mustef'ilun fa'ilun

Dilberê dil daye bi derb û ceraḥ
Dil kire mecrûḥê bi tîr û rimaḥ

Xal û xet û zilfên siyahê di ḥûr
Dil dane zewq û ferehê'b inşiraḥ

Ku me li te terkî ne ya bûtperes
Lat û 'uzza bûn ji te ew musteraḥ

Min ku kir e qesda tewafa ḥebîb
(*Bismî Îlahî'l-'erşî min iftitaḥ*)[72]

Daye icaze ji me ra dilberê
Bê me tewafa gerdenê'b iqtiraḥ

Pûşîde em çîçekê şemşîr û tîr
Xencer û tîġa ce'ferî hem rimaḥ

Ma qet îcaze neda 'eynî ḥedîs
Metnê mesabîhê hisan û sehaḥ

Şerhu'l-'ubab û menhec û rewdeyê
Îbnu'l-Ḥecer hate bi uznê semaḥ

Ku me li te destûr e ya dil bi rîş
Tu here bostanê bi xox û tufaḥ

Ewwel tu tecdîdê û wudu'ê begîr
Ji zemzem û abê heyatê reşaḥ

Ber ḥecerî cubbe de ber istilam
Se'yî û wuquf da ku bibit musteraḥ

Paşê bibeste ji xwe ra ba edeb
Der gulşen û bustanê 'eqda nikaḥ

Tu bimêje nûr û nesîma ji mûnîr
Dûr û be'îd e ji zinaê û sefaḥ

Bade vexwe qerqef û kasê xumûr
Meyxur û mestane dibî hat û raḥ

Eḥmed ku bedḥal e ji şewqa ḥebîb
Lew ku dikit gazî û xews û siyaḥ

Hêvî rica bê nezera şah ê dil
Da'î ji te her bi mesa û sebaḥ

Hifz û 'inayet ji te bê ya ḥebîb
(Hamî ez-zumari bi esbah û rewaḥ)[73]

Hêvî ji te ya Rebbî ya seyîdî!
Nesret û fethê tu bide ya fettaḥ

[Wr.18]

Rûḥ û rewana can û dil dilber-sifet ḥorî melîḥ

Mustef'ilun mustef'ilun

Rûḥ û rewana can û dil dilber-sifet ḥorî melîḥ
Misk û nesîm da ber ji gil exbar û elfazên sehîḥ

Ew rohniya heft asiman qelb û dilê min kir cerîḥ
Pîrê şerîf û can û rûḥ ew saḥibê nutqa fesîḥ

Eḥmed Muḥemmed Muṣṭefa saḥib ḥedîsê pirr nesîḥ
'Eşqa wî ez kirme cerîḥ dil bû ji me zêde necîḥ

Min qet nihin bo xwe şefi' cuz hadiyê nûrîn-sebîh
Qelb û dilê min bû dukerr bûye yebes, hişk û qerîḥ

Feyza îlahî tu birêj da qelb û dil pê bit fetîḥ
Lewra dilê tarî bi nar can û cesed bûne qebîḥ

"*Nefsî 'ela e'tabikum*"[74] her daîma "mulqa terîḥ"
Eḥmed dixwazit nî'metê "*ya sahibe'l-wechi's-sebîḥ*"[75]

Nalim ji dil her ez bi ah ji firqetê bûme zebîh
"*Ya men te'ala şanuhû*"[76] "*Fî 'izzihî fehwe's-serîḥ*"[77]

Tu daîma 'efwê birêj ber Eḥmedî dil bû cebîḥ
.....[78]



[Wr. 18-Derkenar]

Ḥeta me dî nûrê saf şemsa me çûbû rewaḥ

Mustef'ilun fa'ilun mustef'ilun fa'ilun

Ḥeta me dî nûrê saf şemsa me çûbû rewaḥ
Canê me jî bû birîn fecrê şefeq da sebaḥ

Fecrê li min da diyar nûrê veda jê 'ecîb
Keftime beḥra ġurûr canê me jî bû ceraḥ

Canê me jî bû ḥezîn her ku bi efġan û ah
Lew ku me xwendin ġezel bestî me çek û sîlaḥ

Bestî me şemşîr û tîr zêde bi 'eşqê esîr
Şewqa li canê me da feyza me bûye beraḥ

Feyza me zêde bi nar ji leyla nûrîn sebîḥ
Fetha bi keşfa qerîb qelbê me pê inşiraḥ

Qelbê me da berq û nar ji remz û me'nên ġerîb
Şewqê ku girtim kesîr zêde ji min tên siyaḥ

Zêde ji Eḥmed gelek ah û fixan tên mudam
Ya Reb bide nusretê ji qurb û fethê fetaḥ

[Wr. 19]

Ya reb meded ya ḥebîb

Mustef'ilun fa'ilun

Ya reb meded ya ḥebîb
Ateşê dil da cerah
Zêde bi şewqa qerîb
Her ji me xews û sîyah

Her ji me neġm û ġezel
Cismê me her jî kesel
Keftim ji nesbê 'ezel
Şewqa me çû bû rewaḥ

Şewqa ḥebîbî 'ecîb
Zêde li min bû nesîb
Ji şi'r û nezmên ġerîb
Qelbê me pê inşiraḥ

Qelbê me pê bû çû nar
Zêde bi şewqê diyar
Hate li canim ġedar
Her bi siyah û rewaḥ

Her ji me zikrê kesîr
Keftime ḥalê 'esîr
Bûme bi 'eşqê esîr
Ya reb bide iftitaḥ

Ya reb bide nûrê saf
Canê me hate mesaf
Şewqê ku girtim tewaf
Hatime ke'l-misk û faḥ

Hatime da me şerab
Sotime mewc û hubab
Qulzemê da me serab
Rûhê me dabû weşaḥ

Rûhê me da berq û nûr
Zêde bi şewq û huzûr
'Efwa ji 'eyb û qusûr
Bête li ser min reşaḥ

Bête ji te ya îlah
Şubhetê xurşîd û mah
Pê bim 'efîf û penah
Eḥmed bi şewqê beraḥ



[Wr. 19-Derkenar]

Ez çûme baġê gula

Mustef'ilun fa'ilun

Ez çûme baġê gula
Fecrê li min da sebûḥ
Zulfê ji wan ser mila
Canê me jî da futûḥ

Canê me dabû surûr
Şewqa me dabû huzûr
Zêde ji 'eyb û qusûr
Dabû li canî curûḥ

Dabû li min huzn û kerb
Hatiye ser min bi ḥerb
Ji şerqê ta çîte ġerb
Da me bi cerḥ û qurûḥ

Da me bi daġ û birîn
Çeşmê me jî da girîn
Ah û fîxan jê firîn
Tewbe me kirdim nesûh

Tewbe ji fê'lê zemîm
Zêde ji hemzê recîm
Luṭfê dixwazim reḥîm
Ruhê me pê bit kefûḥ

Ruḥê me pê bit rewaḥ
Her bi mesa û sebaḥ
Canê me pê iftitaḥ
Eḥmed ji wê bit rebûḥ

Eḥmed ji neġm nezm û nizam
Hate bi 'eşqê xeram
Mestê bi 'eşqê ḥeyam
Nefsa ji me bû cemûḥ

[Wr. 20]

Ez çûme baġê nêrgiza

Mustef'ilun mustef'ilun

Ez çûme baġê nêrgiza
Min dî ġezala çav melîḥ
Min der mesafî da beza
Ruḥê me jê bûbû cerîḥ

Ruhê me jê bûbû birîn
Neġme ji me tên axerîn
Çeşma ji me dem' û girîn
Canê me jî bûbû qerîḥ

Canê me jî da şewq û nar
Qelbê me jî dabû firar
Sed lewme hatin ser me 'ar
Neġme li min dabû fesîḥ

Neġme li min dabû gelek
Zêde ji ber zulfên helek
Ahan ji me çûne felek
'Ariḍ muheyya wî sebîḥ

'Ariḍ bi min şêrîn şepal
Şewqa li min dabû xeyal
Nûrîn sebîh zêde cemal
Dûr e ji wan ne'tên qebîḥ

Dûr e ji wan 'eyb û qusûr
Têkda hemî wecd û huzûr
Canê me jî dabû surûr
Lewra ku bûm zêde qerîḥ

Lewra ku bûm mehcûrê dil
Bilbil bi ‘eşqê sote dil
Neġme ji min tên û ji gul
Nefsa ji şeytanî cebîḥ

Nefsa ji şeytanî ġedar
Ahan ji me tên zarezar
Dil min ji wî bû parepar
Eḥmed dixwazit bit fesîḥ

Eḥmed dixwazit reḥmetê
Gulzar di baġê cennetê
Dûr bit ji hicr û firqetê
Aza bibit her bit zebîḥ



[Wr. 220-Derkenar]

Îro çi girtim ḥeyretê

Mustef'ilun mustef'ilun

Îro çi girtim ḥeyretê
Zêde qewî bûme cerîḥ
Daġek li min da sîretê
Nutqa ji elfazên fesîḥ

Nutqa ji elfaz û kelam
Zêde li min dabû xeram
Her em le'înê min heram
Şewqa ji wa[n] lefzên fesîḥ

Şewqa ji mehbûb û ḥebîb
Dabû li canê me 'ecîb
Da me bi van şi'rên ġerîb
Canê me jî bûbû qerîḥ

Canê me jî dabû nida
Sed neġme awazê seda
Ruhê me lew lê bû feda
Teşbîhê Îsma'îl zebîḥ

Teşbîhê ewraqê şecer
Lê bête barî ew meter
Qelbê me jî dabû hezer
Nûra zucacî bû sefîḥ

Nûra di qelbê 'arifan
Zêde ji ru'ba xaifan
Lewra meded bû ṭaifan
Nefsa ji şeytanî qebîḥ

Nefsa ji Eḥmed kafir e
Zêde ji emrî facir e
Ew bê qeder jê sadir e
Lewra ku bûn fi'lên recîḥ



Îro seher nalim ji dil

Mustef’ilun mustef’ilun

Îro seher nalim ji dil
Lewma ji min tên ax û ox
Cerḥa dilim her daġ û kul
Lewma dizên jê xûn û zox

Lewma dizên xûn û elem
Min rûh û can dane selem
Barî kirî emrê qelem
Binvîs xeta narinc û xox

Binvîs xeta nûr û gula
Sosin binevş û sunbila
Lew bûm bi ‘eşqê mubtela
Der beyreq û ala û tox

Der beyreqa şewqa ḥebîb
Bêhn û nesîm da min ‘ecîb
Ji xemrî û xalên ġerîb
Tê ji cenabê şeng û şox

Tê ji cenabê dilberê
Nazik û miska ezferê
Sîma ji bedr û qemerê
Yekser kirîme ez pilox

Yekser kirim ateş û nar
Şewqa ḥebîbê nadiyar
Nûrîn-cebînê gul-‘izar
Min çûye sewda ji kulox

Min qet nema sebr û sukûn
Behra dilêm ateş û xûn
Zêde ku bûm mest û cunûn
Sukla ji ṭeyrê bê furox

Sukla û huzna min gelek
Zêde ji ber zulfên helek
Lê guh bidin ins û melek
Lazim bi vê hubbê rusûx

Lazim divê şewqek hebî
Teşbîhî min mestane bî
Agah li mehbûbê hebî
Qehwê vexwî şubhê çûbox

Qehwa ji ‘eşqa weṣletê
Xemra ji kasa şerbetê
Nûr çû ji min da zulmetê
Eḥmed îqalet kir fusûx

Eḥmed ji hicran û firaq
Maye bi derd û iştiyaq
Sotî bi nar û ihtiraq
Lew maye bê uzn û semûx

Lew maye bê nutq û kelam
Zêde bi wê hecr û heyam
Dil da ji min şewq û xeram
Pêşim veda beyreq û tûx

[Wr. 23]

Fîraqa rûyê dilber ew çi derd e

Mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Fîraqa rûyê dilber ew çi derd e
Dilê ʻaşiq ji wê hicrê tu berde

Ji xal û nêrgizên zulfên ku mişkîn
Du reşmara ji ʻetfeyna tu berde

Tulu'a muşterî se'da ku ekber
Ji birca qewsê dil daye bi ser de

Yedê beyza ji ser Tûrî ku Mûsa
Çi muʻciz bû ku ew derket ji ʻerde

Xet û xalên muheyya wech û ʻariz
Wekî xurşîd û xawer têk semer de

ʻUzar û xonçe û zulf û selasil
Ji xemra camê tu ʻeşqê ku ser de

Ji birca sunbilê necma ʻutarid
Bûye tali' ji Leyla dil sefer de

Ji ḥalê fethê xurşîdê ku bestim
Ji birca kewkeba şemsê keser de

Ji *"qed şexefeha ḥubben)* ku nalîm"[79]
Dilê min her ji wê hubbê nezer de

Dinalim her dikim zarî ji Barî
Wekî 'esker ji xemrê bê nefer de

Ji min sed ah û efxan û keser tên
Ji şewqa 'eşqê Leyla tu zefer de

Dilê Eḥmed birîndarê ji hicrê
Mefer Ellah bide weṣlê meter de

Ji qurba reḥmeta xwe ya Îlahî
Bike weṣlê bike feslê xeber de

Nihin min ġeyrêweṣlê çu murade
Çi leyistîme bi şetrenc û bi nerd e



[Wr. 24]

Sirra ji me’na ṣenem berqa ji şemsa eḥed

Mustef’ilun fa’ilun mustef’ilun fa’ilun

Sirra ji me’na ṣenem berqa ji şemsa eḥed
Her nefesî mîzenem[80] ‘eks e ji sirra ṣemed

Derdê dilem yek ṣenem Laṭ û ‘Uzza dil perist
‘Eksa ji rûyê ṣenem dil sotiye bê ‘eded

Sirra heqîqet we ye mifteya me’na wicûd
Lê ji heqîqet mecaz girtiye dil jê ḥesed

Azerî lew putperes e’yan neanî be yek
Kafirê camê yeqîn lew girt e çavî remed

Ew ṣenema rû-misal xawer û şemsa wîsal
Ruhê me kir pê yeqîn lew dilê me pê resed

Dil bûye daġ û birîn ji ‘eksa rûyê ṣenem
‘Eynî heqîqet we ye suhtime can û cesed

Suhtiye qelb û ceger hunsa ji rûyê ḥebîb
Lew ji me tên ah û ah ji can û qelb û kebed

Iblîsî secde nebir ber serê tacê ṣafî
Lew bûye ‘ezl û heqîr lewme li wî bû resed

Mîmê tu da bernedî sûretê mehbûbê xal
Cezbe ji şewqa ḥebîb çeşm û cebîn nûr û xed

Ḥubba ji şewqa ḥebîb nûra qulûban ‘ecîb
Mes’eleya şerhê dil tête ji bala û qed

Hey ku ji wî bû numa ji xala dîma ruba
‘Aşiq di vê mes’elê dil da bi ḥal û reşed

Eḥmed ji ruşda ṣenem bût ku ji Laṭî cuda
Bîmar ji xurşîd û al lew ji ṣenem ra ‘ebed



[Wr. 24-Derkenar]

Ji xemla gulşen û baġa

Mefa'îlun mefa'îlun

Ji xemla gulşen û baġa
Dilê bilbil kete werdê
Ji dengê tutî û zaġa
Feraşa dil kete perdê

Ferşa dil kete şem'ê
Du çeşma hêstir û dem'ê
Ji xurşîdê ku da lem'ê
Ji esmanî heta 'erdê

Ji esmanî me dî berqek
Ji lem'a wî me da şewqek
Ji wê metnê me dî zewqek
Li talanê me da cerdê

Li talanê me da nehbê
Dilê me jê kete rehbê
Ji pêta agir û lehbê
Ji 'eşqa 'eks ……

Ji 'eşqa narê meyxanê
Du fêris têne meydanê
Ji bêhna werd û reyhanê
Ku meymest im bi vê ferdê

Ku meymest im ji van xala
Binefş û çîçek û ala
Ji yasmîn û ji alala
Evê şem'ê tu zû berdê

Ji vê şem'a ji nûra dil
Qewî nalî kir e ġulxul
Ji ber xonçe seda bilbil
Di go neġme li pey serdê

Di go neġme seher gazî
Ji şewqa wê gul û bazî
Ji 'abîdê serefraz î
Ji le'ba dam û hem nerdê

Ji le'ba 'aşiqê şeyda
Ku çûye mekr û hem seyda
Esîrê edhem û qeyda
Bi hubba wî qewî merdê

Bi hubba dilbera mestan
Ji şewqa geşt û hem seyran
Siwarê dil çi da meydan
Ji wê xedwa 'ela ḥerdê (?)

[Wr. 25]

Dil bû ji nûra xawerî

Mustef'ilun mustef'ilun

Dil bû ji nûra xawerî
Rohnî ji xurşîdê veda
Îro ji min ke bawerî
Can û ceger jêk bûn cuda

Can û ceger têk bûne xûn
Çeşma bi dem'a da cufûn
Hicrê kirim mest û cunûn
Hewar û gazî her Xuda

Hewar û gazî tên ji min
Can û ceger ṣotin ji min
Xaliqê eflak û 'Edin
Reḥmet ji wî bi ser me da

Reḥmet ji wî bête kenar
Dil sotime daġa çu nar
Cumle li min xem kirne bar
Ax û fiġan tên min nida

Ah û fixan tên min gelek
Daîm ji min çûne felek
Jê guh dibûn cumle melek
Gazî hilanî min seda

Gazî me dabû Mîrê Ḥeq
Ber xaliqê çarde tebeq
Emrê bi min bûye sebeq
Rûḥ û cesed min kir feda

Rûḥê me da şewq û lehîb
Can û ceger bûne şekîb
Dil sotiye şewqa ḥebîb
Birme terîqa zahida

Birme silûka salika
Keftî me şîna halika
Ya reb dixwazim malika
Ber rexm û keydê cahida

Ber reġm û keydê zalima
Ḥuccet ji ‘ilmê ‘alima
Eḥmed bixwaze salima
Dûr be ji fi’lê fasida

Dûr be ji wan fi’lên qebîḥ
Qelb û ceger bûne qerîḥ
Zêde ku bûn daġ û cerîḥ
Zinhar ji new’ê ḥasida

Zinhar ji emsalê zeman
Cumle ku bûne tercuman
Ya reb meded ya muste’an
Dûr bim ji şerrê rasida



[Wr. 26]

Ey barî îlahî bike reḥma xwe tu tecdîd

Mef'ûlu mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Ey barî îlahî bike reḥma xwe tu tecdîd
"*Ez goftem*"[81] zikrê te me ya rebbî bi tewḥîd

Reḥma xwe bike carek li ser me bi wîsalê
Ez sotiyê 'eşqê me ji hubba te bi teşdîd

Ez zarî dikim ya reb ji luṭfa te ḥebîbî
'Efwa xwe bide bo me ji 'isyan û ji terdîd

Maîme bi qeyda zenb û 'isyana birîndar
Reḥma te ji feyza kerema te bête teşyîd

Rûreş bûme şermende ji van zenb û gunehan
Mecrûḥê ji 'eşqa dilberê mame bi temḥîd

Mecrûḥê ji 'eşqa dilberê tîrên 'uqaba
Mexleb ku ji teyrê 'endelîb dil jê bi teqyîd

Bîmar û merîz mame ji şewqa dilbera mest
Sotime ji 'eşqa wê bi berqa wê bi temdîd

Ew berq û brûska tel'etê dilbera mestan
Bal û dilê me riştine vê 'eşqê bi tezyîd

Leyla tu li min carek nezer de lê bi reḥmê
Meyla te ku kêşa me nizamê lê bi tersîd

Meyla te bi naqûs û bi sentîr û rubaba
Zewqa te tereb da me bi reqsan û bi te'dîd

Reqs û tereba me ku ji ‘eşqa nûrê Leyla
Zewq û fereha me lê ji burhan û ji şimşîd

Ez mu’tekif im ber derê dilber ku ji mêj ve
Textê dilberê zewq e ji bo me textê cemşîd

Rû şahî enî mahî ji hûraniyê cennet
Şewqa wê gula corî bi nûra xwe çu xurşîd

Eḥmed qedeha ‘eşqê vexwar ez destê saqî
Cam û qedeḥên safî ji zewqa bi temcîd

Cama ji meya safî reşandî dilê Eḥmed
Şewqa ji meya dilberê dil daye bi terqîd

Şewqa ji wisalê kirme cerḥ û birîndar
Bîmar û merîz im lê bi hubba xwe bi tehdîd

Bîmar im ji ‘işqê bê ‘eded ez destê saqî
Medhûş û cinûnim mestiyê saqî ji tewḥîd



[Wr. 27]

Ey malikê mulk î, xaliqê cumle ‘ebîda

Mef’ûlu mefa’îlun mefa’îlun fe’ûlun

Ey malikê mulk î, xaliqê cumle ‘ebîda
Ḥumsî (?) û musî û ji şeqî û hem se‘ida

Reḥmê bide daîm ku li ser ‘ebdê ze‘îfe
Weṣlê ku dixwazim bi du çeşmeyn û du dîda

Weṣla ji firaqê ku dixwazim ji te Barî
Reḥmet ji te bêt ber minê miskîn û sufîda

‘Eşqa xwe da qelbi û cewariḥ li me mecrûḥ
Meyla dilî da ji nezdîk û şufîda

Zarî û fiġan ji me ah û ḥesret û ox
Xala te siyahî çi kirim ‘eynî remîda

Daîm ku dixwazim ji te weṣlê ya xudawend
Lewra ku dibêjim beyt û şi’r û qesîda

Zarî ku dixwazim ji te ey xaliqê ‘etfê
Weṣla te dixwazim ku bi va şi’r û neşîda

Reḥma bike luṭfa xwe bide ‘ebdê birîndar
Emrê xwe bike kun bi me ra qewlê sedîda

Ez ġeyrî weṣla tek u naxwazim îlahî
Meymest û cerîḥ im ku bi ḥubba te şedîda

Ya reb bide weṣlê ji me ra qurba wisalê
Feṭḥê tu bide bo min mefatiḥ û kilîda

Feṭḥê bide Eḥmed lê bi meḥzê kerema xwe
Ber reġmê şeyatîn û fesad û hem ‘enîda

Ya reb kerem û luṭf û tereḥḥum ji te ‘am e
Yek carî ref’ ke tu nîqabê ji xerîda

Emrê te re sed nale dibit lê ji muradê
Lewma ku dibêjim cewher û durr û ferîda



[Wr. 27-Derkenar]

Ji ḥubba dilberê şêrîn û qendê

Mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Ji ḥubba dilberê şêrîn û qendê
Ji wê zewqê dilê min kefte bendê

Dilê min qet neda meyla firaqê
Ji sîmîn sa'dê bazin ji zendê

Ji yasemîn û ji alal û selasil
'Uzar û ġonçe rohnî da ji findê

Ew e mehbûbê canê cumle afaq
Ji Bulġar û ji Seqsîn û ji Hindê

Ji Beġdad û 'Iraq û ta Ḥicazê
Ji Sûdan û ji Misrê ta bi Sindê

Ji bazar û bîlad û hem medîna
Ji hewî û hem qewar der cumle gundê

Ew ṭûṭî û bilbil ġunçe bişkift
Dilê 'aşiq ku sote rûyê rindê

[Wr. 28]

Ji xelxal û ji ewraqên zebadî
Bi dêm xawer wekî qîza rewendê

Nesîma rûyê wî ‘eks e ji Barî
Ku bûm ḥeyran ji bejna wê bilindê

Ez im ‘aşiq bi ‘eşqa Xaliqê Ḥeq
Ḥeqîqî û mecazî mustemendê

Dilim daye bi şûşa behrê ‘eşqê
Nema min sebr û samane ji rendê[82]

Dilê Eḥmed ku sote ‘eşqê cellad
Çi beste şubhî kêşayê kebendê

Bi hubba xwe bikêşa me bi ba xwe
Nesîma wê wekî miska zebendê

Nesîma ‘etr û ‘enber miskê tatar
Li rûhê me ku da teşbîhî qendê



Narê firaqê şedîd

Mustef'ilun fa'ilun

Narê firaqê şedîd
Îro li min bû ḥedîd
Can û cesed bû qedîd
Dil bû bi nîm û sedîd

Dil bû bi daġ û birîn
Teşneê zaġ û girîn
Cumle ji bejnê firîn
Dîsa li min bû we'îd

Dîsa li min serxweşa
Durdaneê mehweşa
Can li min kir ateşa
Ahem wisalim be'îd

Ahem ji weṣla dila
Carek di baġê gula
'Er'er û hem sorgula
Mame di hicrê weḥîd

Mame ze'if û zelîl
Qendîl û nûra celîl
Bîmare kerdem 'elîl
Eblehê xak û se'îd

Eblehê der rahê heq
Ber serê perde w teteq
Ya Reb tu hilde şefeq
Babem veke bê kilîd

Babê ji feyz û zafer
Dûr e li min ev sefer
Wey li minê bêmefer!
Fetḥê bide ya Mecîd

Fetḥê bide Eḥmedî
Luṭfa te ye her me dî
Ismê te ye sermedî
Bûne şeqî û se'îd

Bûne bi bexşa wedûd
Reḥmet û iḥsan û cûd
'Ebdê rikû' û sucûd
Bisyar û ekser şedîd

Bisyar ku mam vê demê
Rûmet nemam 'alemê
Keftî me beḥra ġemê
Zêde ji qehr û 'enîd



[Wr. 30]

Ṣubḥê ku veda fecrê

Ṣubḥê ku veda fecrê
Ṣadiq ji me ra bû ‘îd
Saqî ji me ra anî
Camek ji meya tewḥîd

Camek ji meya xemrê
Şu‘lek ji meh û bedrê
Reşḥek ji kefa beḥrê
Şukrê dikim û tewḥîd

Şukrê te li me daîm
Ferḍ e ku bikîn qaîm
Sermeste bibîn haîm
Reh şubhetî vê temcîd

Reh şubhetî sukrana
Xemra ṭas û fincana
Mexmûr e di meyxana
Meġrûre dibin temhîd

Meġrûrê bi va neġma
Menẓûrê bi va neẓma
Meşhûrê bi va resma
Terkîbê çi da tewlîd

Terkîb û mewalîda
Mah û cum‘e û ‘îda
Î‘raba bi teşdîda
Mecrûre dibim teqyîd

Mecrûrê iḍafey bim
Mexmûrê def û ney bim
Meyyit ji te laşey bim
Ḥerfa cerê bû tecdîd

Ḥerfa cerê da ser me
Ger tewbîx û da lewme
Ta kengî bikî newm e
‘Eṭf û ṣifet û te’kîd

‘Eṭf û bedele can î
Da remzek ji nîşanî
Xemra ṭas û fincanî
Kir munṣerifê te’bîd

Kir munṣerifê Barî
Sotim ateş û narî
Şerḥê b’de dile tarî
Eḥmed bi te ye te’yîd

Eḥmed bi te ye tedbir
Her dem ji te ye teqdîr
Teyẓim ji te ye tewqîr
Lewra ku dikit tecrîd

Lewra ku di bê neġma
Şi’r û ġezel û neẓma
‘Adat ku bi va resma
Mehcûr e bûye teqyîd

[Wr. 31]

Mehweşê ‘işqa ḥebîb

Mustef’ilun fa’ilun

Mehweşê ‘işqa ḥebîb
Dil da bi şewqê cedîd
Nûra ji Leyla ‘ecîb
Zalike rec‘un be‘îd[83]

Xemra ji kûz û fexar
Dil sotiye nûr û nar
Şewqa ji Leyla xedar
Men leha tel’un nadîd[84]

Kirme telef dilberê
Di nîva toz û gerê
Ji te dikîn mehderê
Lewra *feḥeqqun we‘îd*[85]

Dama bi derb û sîlah
E’da’ û ceng û cenah
Nûrek ji rûyê felah
Ma kunte minhu tehîd[86]

Qeder ji Rebbê wedud
Rabû ji ewc û su’ûd
Nûra ji her du xudûd
“*Zalike yewmu’l we‘îd*”[87]

Ez çûme baġê gula
Bihna ji wan sorgula
Neġme ji wan bilbila
‘Eni’ş-şîmalî qe‘îd[88]

Ez bûme mestê huẓur
Keftîme beḥra ġurûr
‘Isyan ji min tên sudûr
Ji saiq û (ji) şehîd

Mestê meya şerabê
Guh didêrim rubabê
Dil da mewc û ḥubabê
‘Enîş-şîmalî qe‘îd[89]

Heyret li min da ḥebîb
Ji remz û şi’rên ġerîb
‘Işqa ji Leyla nesîb
Lehu reqîbun ‘etîd[90]

Ez çûme meyxaneê
Ji ‘işqa durdaneê
Mehweşê mestaneê
Ji *ma ledeyye ‘etîd*[91]

Bûme helak û telef
Ji zenb û xeteê selef
Heyret li min da delef
Kulle keffarin ‘enîd[92]

Rûmet nemam li ‘amê
Giriftar bûm bi damê
Dil ji me da ġemamê
Ji *fî’l ‘ezabi’ş-şedîd*[93]

Eḥmed tu meyperestî
Ji vê şerabê mest î
Ef’a siwer tu gestî
Ji *fî dalalîn be‘îd*[94]

‘Işqa me bûye derya
Dil da bi wec’ û birya
Çeşme me dane girya
Teqûlu hel min mezîd[95]

Reḥmet ji Rebbê Barî
Dixwazim bê kinarî
Aza bibim ji narî
Ji *we ledeyna mezîd*[96]



[Wr. 32]

Meynoşê camê ‘işqê

Mustef’ilun fe’ûlun

Meynoşê camê ‘işqê
Fincan ji ‘işqê Eḥmed
Dil da bi lem’ û berqê
Xemra ji ‘eşqê Eḥmed

Xemra ji ‘işqê zabe
Dil da mewc û ḥubabe
Sîne kiriye kebabe
Bedra ji ‘işqê Eḥmed

Bedra du heft temame
Durra şêrîn kelame
Tîr xemr û tas came
Meya ji ‘işqê Eḥmed

Meya rengîn û ala
Dil da bi remz û hale
Qewseyn du çeşmê xale
Şewqa ji ‘işqê Eḥmed

Şewqa me pir ‘ecîb e
Zêde pêt û lehîb e
Remz û me‘na ġerîb e
Cezba ji ‘işqê Eḥmed

Cezba hicr û firaqê
Dil daye ihtiraqê
Sotim ji iftiraqê
Zewqa ji ‘işqê Eḥmed

Zewqa ji şems û xawer
Misk û gula mudewwer
Nesîma ‘ud û mawer
Ḥubba ji ‘işqê Eḥmed

Ḥubba ji dil menoşe
Ji şewqê dil bi coşe
Da gazî û xiroşe
Neġma ji ‘işqê Eḥmed

Neġma meqamê Ewc e
Dil da ḥubab û mewc e
Enwa’ û qisim û fewc e
Beḥra ji ‘işqê Eḥmed

Beḥra durr û cewahir
Ji ayatên bewahir
Bi batinî û zahir
Bihna ji miskê Eḥmed

Bihna ji miskê xalî
Feyha ‘ele’t-tewalî
Wekî durr û lualî
Nezma ji ‘işqê Eḥmed

Nezma ji ‘işqê bestim
Ef’ayê sor ku gestim
Came meyê ku xwestim
Berqa ji ‘işqê Eḥmed

Berqa ji qewsê engî
Neġma ji sewt û dengî
Dil da şepal û şengî
Narê ji ‘işqê Eḥmed

Narî dilê me sote
Lewra xezel me gote
Can û ceger dinote
Mesta ji ‘işqê Eḥmed

Husna ji rûyê dilber
Ḥebîb û şahê meşher
Muheyya wech û menzer
Remza ji ‘işqê Eḥmed

Remza ji lewhê ewraq
Dil sotîye bi ehraq
Qilzemê da me ixraq
Qurba ji ‘işqa Eḥmed

Qurba ji her du qewseyn
Diyarî hikmetu’l-‘eyn
Mûsa ku dî di beḥreyn
Şurba ji ‘işqê Eḥmed

Şurba şirîn sewab e
Leylan ku tê serab e
Dunya kiriya xerab e
Nûra ji ‘işqê Eḥmed

Nûra ku zêde enwer
Tecelliya munewwer
Xurşîd û şems û xawer
Lem’a ji ‘işqê Eḥmed



[Wr. 33]

Rûyê dilber ji wê miska zebadî

Mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Rûyê dilber ji wê miska zebadî
Ji zulf û xemrîyên le'la remadî
Ji zulf û netrik û ce'd û 'uzara
Ji ḥusna rûyê Leyla dil revandî

Ji ḥusna suret û wech û muheyya
Bi dil sotim bi 'işqa xwe birandî
Bi dil bestim bi işqa xwe bi bendî
Neşir bûbû li min mislê ceradî

Neşir bû 'eynî ḥeşrê bû qiyamet
Bi şewqa xwe me da derbên hedadî
Bi şewqa ce'dî û zulf û binefşa
Ji wan da bû li min tîrên seyadî

Ji wan ez bû me mecrûḥ û birîndar
Dil û ehşa li min kirine kelandî
Dil û ehşa û can û qelb û ekbad
Ji xwe berqek li wan daye reşandî

Ji xwe berq û birûska rû bûta al
Wekî xetta ji xeddî dil kişandî
Wekî xetta ji mawerd û ji miskê
Nesîma rûyê meḥbûbê sefandî

Nesîma rûyê Leyla ‘etr û ‘enber
Dil û can e ji Eḥmed wî helandî
Dil û canê me bû Mecnûn û Şeyda
Wekî ḥubba ji dilber wî hebandî

Wekî ḥubbê ku da dil tîr û enbal
Bi cahê xwe kirim şeyxê ziyadî
Bi ḥubba dilberê ‘işqa ku dijwar
Bi wê şewqê ji min dil kir sewadî

Bi wê şewqê ji tama şehd û şekker
Wekî ṭeyrê hecel firexek firandî
Wekî ṭeyrê ketî uhbûl û dabê
Ji min qelb û ceger cumle şidandî

Ji min qelb û ceger dane bi ḥubbê
Li beyt û xaneê xwe da hewandî
Li beyta Ḥecerê Eswed tewaf kim
Wekî perwaneê şem’ê qelandî



[Wr. 34]

Qewsê qedehê ehmer û exder me ku bade

Mef'ûlu mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Qewsê qedehê ehmer û exder me ku bade
Şewqa dilberê îro li min bûye ziyade

Zulfên di siyahî netrik û ce'd û 'uzara
Taên ji 'uzara bide ber misk û zubade

Xumrî ji te Leyla veke ez rûyê hilalan
Ġunçe ku ji ce'd û 'uzarên te ciyade

Ez bûme birîndarê muheyya te çu şemsê
Xurşîd û felek carî ji husna te qiyade

Xawer ku ji nûrê qabe qewseynê te beste
Came ku ji 'işqê bû ji weṣla te seyade

Can û cegerê me ku ji şewqa te me sotî
Lewhê ku ji rûyê te dilê min ku reşande

Lacwerd û gula corî ji bihna te ne mexlûb
Bihna te dil û canê me têk da ku heşande

Ez çûme derê dêrê me dîbû nûrê şem'a
Qelb û dilê min sotine şewqa te qelande

Edla’ û peras û qelb û dil cumle te sotin
Bilcumle ji ‘işqa te hemî têk te tewande

Selwa şecera şamî ji bejna te semer da
Qedda te hilanî dilê min sote kemade

Dildarî nezer da canê me da bi birûqa
Bîmarî ṣeda neġma te me dengê hedade

Bîmar ku mudna bûm ji şewqa te ḥebîbî
Sergeşte ji cama me şeraba te zubade

Eḥmed fekirê çûye fena ez ji ḥeyatê
Berder ku dibûm zinhar qura’ û ji bilade

Canê me telef bû ku li dergahê te şeyda
Lewra ku dinalim her bi ḥubba te ziyade

Ḥubba te disotîme şebîhê ateş û narê cehennem
Lewma me nema sebr û qirarek ji cellade

[Wr. 35]

Tu were dilber li me reḥmê bike carek meded

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

Tu were dilber li me reḥmê bike carek meded
Tu birînên me bike derman bi weṣla xwe şehed

Tu bi weṣla xwe me şake lê ji babê ferehê
'Endelîbê dilê me neġme bi feryada 'eded

'Endelîbê baġê weṣla te me ez dûr û qerîb
Ji wisala xwe zekatê bide me 'eynê remed

Ji wisala zulf û xala netrik û ce'd û hilal
Selw û sîma her du mîma muḥbeta zatê ṣemed

Selw û sîma nûrê dilber ew ḥebîbê la misal
Xettê neqqaşê ezel rû wekî xurşîda resed

Xettê neqqaşê rûyê dilberê da neqşê 'ecîb
Subḥaneke ya Sani'ê neqşê rûyê dilber bi sened

Subḥaneke ya Hadî tu bê şubh û misalî bê nezer
'Eksa ji rûyê te bestîye dilber bi ḥubê bê 'eded

'Eksa ji rûyê te min dî der rûyê ḥebîb
Çi bed fi'l im ceger û can li me sotîne eḥed

Wekî bilbil ġezel sebr û sukûn û ne qirarek
.....…….li xala rûy û xed

Ez bûme esîrê ‘aşiqê rûyê ḥebîbî
Mestane dibûme lê di dergahê ‘ebed

Mestane me ez mame bi naqûs û rubab
Dil daye ṭEreb şewqa ji dilber bi cesed

Dil daye bi neġm û sazî sentîr û rubabê
Mehweş ku dibûm mestîyê xemra te reqed

Mehweş ku dibû Eḥmed ji beḥra ateş û nar
Neġme ku bi şi’r û ġezela dil bi bûye îro reked

Neġme ku ji me têne ji dil ah û fiġan tên
Daim ku vewestîme ji ‘işqa te ku bê hed

Daim ji me tên neġme û awazê rubabê
Tenbûr ji sentûr û rûbabê wekî merqed

[Wr.36]

Sote li min can û cesed

Mustef'ilun mustef'ilun

... ... ……..red tali'e
Sote li min can û cesed
...s kewkeb e bû lam'e
Rûhê me jî dabû ḥesed

"Ra"ê ji rûhê bû 'eyan
"Waw"ê bi weṣlê da rewan
"Ḥa"ê ḥelawet daye can
Cedîyê digel qutbê reked

"Cîm"ê ji cedyê cezbe da
"Dal"ê di wa jî berq veda
"Ya"ê ji yusrê neġme da
Debran ji sewrî da qesed

"Dal"ê ji debranê deme'
"Ba"ê digel raê bere'
"Elif"ê digel nûnê defe'
Cebhe bi narî da esed

"Cîm"ê ji cebhe da cemal
"Ba"ê birûdet jê celal
"Ha"ê ji hemzê da cidal
Ḥikmet ku da zikrê ṣemed

"Ḥa"ê ji ḥikmet da hekîm
"Kaf"ê keramet da kerîm

“Mîm”ê melamet da ‘eqîm
Şewqê li can daye ebed

“Şîn”a ji şewqê da şerab
“Waw”ê bi wicdê da ḥubab
“Qaf”ê li qelbî da şihab
Remzek ji sirrê da ehed

“Ra”a ji remzê da remeq
“Mîm”ê muhenna da ji heq
“Zeyn”ê ji zulfê da ‘ebeq
Bestim bi wî can û kebed

“Ba”ê ji bestî da berat
“Sîn”ê selamet jê dihat
“Ta”ê tilawet jê hilat
Cezbe li min da bê ‘eded

“Cîm”a ji cezbê da surûr
“Zeyn”ê ji zulfê da hudûr
“Ba”ê bi berqê daye nûr
Keşfê ji “ya buşra”[97] meded

“Kaf”a ji keşfê da tereb
“Şîn”ê bi şewq şahê ‘Ereb
“Fa”ê fida can jî hEreb
Eḥmed bi vê sihrê resed

Eḥmed zeban daye mûbîn
Zêde bi vê neẓma metîn
Şewqa li canê da yeqîn
Lewra bi vî emrî seced

[Wr. 37]

Were xanim ḥebîbê min

Mefa'îlun mefa'îlun

Were xanim ḥebîbê min
Dil û canim kebed iflaz̲
Were canim tebîbê min
Çi bedfi'l im bi neġmê şaz̲

Çi bedfi'l im qewî mest im
Du reşmara bi dil gestim
Dil û canê me pê bestim
Çi bedfi'l im bi neġmê şaz̲

Çi bedfi'l im qewî dîn im
Li ser 'ehda xwe namînim
'Inad û hiqd û hem kîn im
Çi bedfi'l im bi neġmê şaz̲

Çi bedfi'l im bi qîl û qal
Ḥeqîr im ez bi wesf û ḥal
Ji elif û ḥê û mîm û dal
Çi bedfi'l im bi neġmê şaz̲

Çi bedfi'l im qewî rûreş
Ez dilsotîyê ateş
Bi 'işqa seyîdê dilgeş
Çi bedfi'l im bi neġmê şaz̲

Çi bedfi'l im bi vî rengî
Bi sewt û neġm û hem dengî
Ji şewqa serwerê zengî
Çi bedfi'l im bi neġmê şaz̲

Çi bedfi'l im qewî ġafil
Gunahkar im qewî 'atil
Ji elqaban ez im naqil
Çi bedfi'l im bi neġmê şaẕ

Çi bedfi'l im ker û gêj im
Du çeşman hêstira rêjim
Wekî bilbil ġezelbêj im
Çi bedfi'l im bi neġmê şaẕ

Çi bedfi'l im ḍe'îfu'l-ḥal
Ji 'işqa seyîd û hem al
Ji rengê xemrî û xelxal
Çi bedfi'l im bi neġmê şaẕ

Çi bedfi'l im şeb û roj
Li bendê dade bişkoja
Tu Eḥmed her bi dilsoja
Çi bedfi'l im bi neġmê şaẕ

Çi bedfi'l im ji sertîra
Ji zerb û derb û **te'sîra**
Ji 'ezim û qesd û tedbîra
Çi bedfi'l im bi neġmê şaẕ

[Wr. 38]

Leyla diyar hate kenar suhtim bi nar

Mustef'ilun mustef'ilun mustef'ilun mustef'ilun

Leyla diyar hate kenar suhtim bi nar miska tetar
Ma istibar qet ma çu car tîra ġedar dil kir mişar
Bo min hinar remzek çu nar dengê guhar kirme mirar

Tîra hedef durra sedef her çar teref şitrî û lef
Daġa di kef kirme telef qumrî û ref hatin bi sef
Tenbûr û def da min bi xef xemra esef mest û xumar

Xemra tehûr bihna bixûr mest û huzûr dil bi qusûr
Pir metnê hûr der remzê kûr narê li Tûr der beḥrê nûr
Mûsa hudûr berqa ji nûr dil kir surûr ateş û nar

Ateş ji dil rim daye mil avête dil çeşmê bi kil
Tîra xecil ez ax û gil daġa di kul bilbilê kul
Av û hetil kirme wecil bîşengê şil kirye buhar

Bîşengê şeng xemlî ji reng gulşen ji deng tîr û xedeng
Farisî beng derb da tiveng avête ceng pêt û pereng
Serhengê zeng rê kirye teng der helq û heng şibhî neyar

Der helqê xelq kirme bi şeq daġa sebeq daye hereq
Ya Rebbê heq tu bide remeq hilde teteq miska 'ebeq
Subhê feleq hilda şefeq ta heft tebeq ruhnî diyar

Ruhnî ji ser avête der daye xeber kirye nezer
Mest im ji ber bihn û eser bedr û qemer dil kir kemer
Feyz û huner şehra sefer daye hezer ‘eqreb û mar

‘Eqreb qefes kirye qebes êdî nefes naê ji kes
Se’ya ‘ebes dengê ceres mestê teles dengê feres
Tama nemes lezzet ji bes kirye temes Leyla diyar

Leyla qerîb hate ‘ecîb mest û ġerîb da min şekîb
Huzn û keîb mam bê tebîb ‘eynê reqîb zehra lebîb
Da dest ḥebîb xemra zeîb bo min nesîb bûye zihar

Bûye ‘udûl dil bû melûl bûm mestê xûl nînin dixûl
Ġeyrî hulûl dengê tebûl hate zehûl bûye fudûl
Qisre ji tûl şab û kuhûl teb’ê tufûl da ixtiyar

Da dilberê dêm esmerê tîj nezerê dil exterê
Reng ‘enberê dil enwerê bisk ezferê bê meferê
Tasek zerê j’xemra berê Eḥmed herê bê xewf û ‘ar

Eḥmed bibez seyran û rez carek bi lez poşîde qez
Dil lê bi tez elwan û terz teşbîhî hez qesd û xerez
Hemz û lemez bihna helez parêz û rez narinc bibar



[Wr. 39]

Ger hûn bizanin remzê dil

Mustef'ilun mustef'ilun

Ger hûn bizanin remzê dil
Qet hûn ji min nadin xeber
Şewqek ku Barî da li dil
Mest im ji ber bihn û eser

Mest im ji şewqa dilberê
Mecrûḥê tîr û xencerê
Xurşîd ji bihna 'enberê
Ruhnî veda şems û qemer

Şems û qemer nûr û diya
Sûçê me hey şubhê çiya
Hîvî ji te ya Reb biya
Reḥmê bide şubhê meter

Reḥmê bide ya Reb Reḥîm
Hadî tu yî ni'me'l-Kerîm
'Efwê bide fi'lê zemîm
'Ebdê heqîrê pir xeter

'Ebdê gunahkarê esîr
Şermendeê rûreş feqîr
Zenb û gunahên min kebîr
Bê hed hisab in bê qeder

Bê hed hisab in min xeta
Hîvî ji rebbê pir 'eta
Reḥmet ji wî şubhî şeta
Mexsûl bibîn hem mu'teber

Mexsûl ji ‘isyanê qebîḥ
Qelb û ceger bûne qerîh
Feṭḥê bide qelbê cerîḥ
Ya Reb dixwazim def’ê der

Ya Reb dixwazim her medam
Weṣla firaqê da hiyam
Qerqef û kaseya xeram
Daye dilî hukim û qeder

Daye dilî ateş û nar
Zulf û selasil têne xwar
Ji netrik û ce’d û ‘uzar
Min qet nema êdî mefer

Min qet nema ġeyrî ḥebîb
Hadî ew e nî’me’l-qerîb
Weṣla ḥebîbî ‘en qerîb
Îro li min bûye ‘eber

Îro ji min tên ah û ah
Ya xaliqê xûrşîd û mah
Reḥmê bide min rûsiyah
Her çî ji min bûye seder

Her çî ji min bû hadire
Ji şi’r û qewlê nadir e
Dildaye şewqê hadire
Eḥmed reşand ber ser meder

Eḥmed ji te dil bestî ye
Nezmek ji canê xwestîye
Jana ji dil da hestî ye
Rûhê me da misk û ‘eter

Rûhê me da nûr û lehîb
Şewqa ji dil da bûm keîb
Mest im ji wê xemra zeîb
Ḥemden lîllah bûm pê heder

[Wr. 40]

Dil da hudûr e

Mustef'ilatun

Dil da hudûr e
Şewq û surûr e
Zewq û ḥebûr e
Têk nar û nûr e

Nûra îlahî
Daye cibahî
Pê bûm penahî
Ji 'eyb û qusûr e

'Eybên me zaf in
Şubhetî qaf in
Bê hed xilaf in
Ji min sudûr e

Ji min xurûc in
Necm û burûc in
Têkda 'urûc in
Cumle xurûr e

Cumle cunaha
Zenb û ciraha
Tejî suraha
Çi remzê kûr e

Remza ji xeybê
Têr neqs û 'eybê
Avête şeybê
Me'na wî dûr e

Me’na wî ḥal e
Daye xiyal e
Der qelb û bal e
Şewqa ḥubûre

Şewqa me yekser
Çun miskê ezfer
Naête defter
Bûye subûr e

Bûye çu derya
Dil da bi birya
Çav da me girya
Beyt û qusûr e

Beyta berê reş
Dil sote qerqeş
Gazî me çû ‘erş
Lew tê disûre

Lew tê ji me deng
Gazî û serheng
Bûme ber û seng
Pêt û duûre

Pêtên me xweş in
Zêde bi cûş in
Dil pê xurûş in
Bi remz û sûr e

Remzê hilîne
Me’nê derîne
Miskê reşîne
Cenab ku dûr e

Cenabê Barî
Reḥmet ku barî
Eḥmed bi zarî
Pê bit surûr e

Pê bit bi azad
Gazî û firyad
Dame li esyad
Xemra qudûr e

Xemra ji kasa
Fincan û tasa
Ji destê xasa
Bihna buxûre

Bihna şerabê
Dil da kebabê
Şibhê serabê
Têr ḍew' û nûr e

Têr me vexwarî
J'xemra xumarî
Şibhê mirarî
Nebên ku zor e

Nebên bi kizb e
Belkî bi cezb e
Nesîb û hizb e
'Eynî xemûr e

'Eynî şerabê
Dil da ḥubabê
Şubhî serabê
Eḥmed 'ubûr e

Eḥmed birîndar
Ji ferqeta yar
Dil ateş û nar
Şewqa sudûr e

Şewqa me rabû
Îro xuya bû
Berqek cuda bû
Weyl û subûr e



[Wr. 41]

Ez birîndar û hilak im

Fa'ilatun fa'ilatun (misrayên çarem: fa'ilatun fa'ilun)

Ez birîndar û hilak im
Lê ji şewqa dilberê
Da li min bihna bixûrê
'Ûd û misk û 'enberê

Misk û 'enber dil reşandî
Bih û sêvan min weşandî
Ew cewaba te şiyandî
Dil ji me da defterê

Dil ji me da ber xedenga
Da me ber derb û kulinga
Tête min dengê qulinga
Ref bi ref tên navderê

Ref bi ref tên qumrî û zaġ
Cumle xemilîn zulf û şeşbaġ
Hatine bustan û hem baġ
Ew dixwazin mehderê

Ew dixwazin nûr û ferhan
Hem dixwestin tas û fincan
Ew meya safî çu mercan
Ew nizanin me'cerê

Ew nizanin bê beqa ne
Têkde bîlcumle fena ne
Cumle dê bêne kişane
Eflatûn û meşcerê

Eflatûn da ‘eqil û mîzan
Sa’et û erkat û dîwan
Her wekî Mûsa ku xîlan
Heybeta wê menzerê

Heybetê girte ji sihre
“La texef”[98] gotî ji sihrê
Min digel te daye mihrê
Da bixûr û kenderê

Da bixûr û bihna ‘alî
Wî ‘esa danî li alî
Telqefî da min peyalî
Qilzemê da me’berê

Qulzemê Eḥmed binase
Qewmê Fîr’ewn bê esas e
Şubhê Mûsa bê qiyas e
Qibtî dane cenderê



[Wr. 41-Derkenar]

Ey malikê mulk î veke qeydê ji esîrî

Mef'ûlu mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Ey malikê mulk î veke qeydê ji esîrî
Bîmar û esîr im ji birîna rim û şîrî
Bîmar û birîndar im ji 'işq û şewqê Leyla
Ya Reb tu bibeġşe weṣletê lê tu Xebîr î

Ya Reb veresîne me ji vê hecr û firaqê
Carek tu nezer de ku li ḥalê vî feqîrî
Carek tu bike 'etfê û reḥma xwe nima ke
Xala ku rûyê dilberê biska ji herîrî

Xala ku ji dêma dilbera nûrîn û mest e
Can û dilê me bestine vêkra ji serîrî
Can û dilê min dane bi ber derb û xedenga
Dil daye li ber tîr û bi neġma te cedîrî

Dil daye bi derban û bi derban geleka
Mecnûn û cunûn im daye me êşa zecîrî
Medhûşî û yarê wê şepala şox û şeng e
Lewme ku ji ġezala li min dane sefîrî

Lewme ku ji bo 'amê ji min dewmet numa
Lakin ku bi ḥubba xwe birîndarê beşîrî
Lakin keser û ah û fiġan têne bi yek car
Sotî me çiraya me'rekê derba ji tîrî

Sotî me bi 'işqa Eḥmedê nazik û meḥcûr
Dil bûye birîndarê diraba rû kinîrî
Dil bû ji firaqê ateşê sûzan ku sot im
Lew çûme bi qudsî miqedî bûme li dîrî

[Wr. 42]

Ez bûme birîndarê ji wê berqa ji nûrê

Mef'ûlu mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Ez bûme birîndarê ji wê berqa ji nûrê
Reh şubhetî wî narê ku Mûsa dî li Tûrê

Dil daye ji me îro bi va derb û xedenga
Rabûme ji ber 'işqê bi lez çûme hudûrê

Bedra me çi da nûrek ji birca şems û xawer
Can û dilê me rabûne pêkve ji surûrê

Cama qedeha safî ji fincana me noşe
Israfîlî da me lê ku wî nefxa ji sûrê

Cama me ku noşî xemrekî nûrîn û reng e
Tama wê xweş e şubhetî wê saz û bilûrê

Ez 'aşiqê cama meya fincana ḥebîbî
Haşa her ew e cama ku pak û bê qusûrê

Tali' ku ji necma 'Etarid dabû li şems e
Qerqef ji mi ra hate ji kas û ji qudûrê

Eḥmed were bîlcumle binoşe bibe serxweş
Safî bibe bîlcumle ji 'eyb û ji qusûrê

Nûra ku me dîtî ji sena sedrê risalet
Beste dilê me girte ji xeli' û ji kusûrê

"Hemden leke"[99] ey Barî bi reḥma xwe me şake
Da em nemînin daim bi vê weyl û subûrê

Ṭeyrê hecel û selwa ji leḥmê tezîne
Ne şubhetî leḥmê feresî leḥmê cezûrê

'Itra ku ji 'ûd û 'enberê îro me bihn kir
'Alîtir e bihna wê ji misk û ji bixûrê

[Wr. 43]

Dilberê weqtê ḍuḥayê

Fa'ilatun fa'ilatun (misrayên çarem: fa'ilatun fa'ilun)

Dilberê weqtê ḍuḥayê
Dil ji min sote çu nar
Ḥûrîya şêrîn liqayê
Da li dil derbên ġedar

Da li dil tîrên bi nare
Netrik û ce'd û 'uzare
Dil ji min kir pare pare
Ah ji min tên zare zar

Ah ji min tên daġ û efxan
Mestîyê xemra ji fincan
Dil bi 'işqê kiriye mestan
Hate ser min lewm û 'ar

Hate ser min da me şewqe
Ez ji payî ta bi ferqe
Her bi xerb û ta bi şerqe
Min nema sebir û qirar

Min nema sebir û sukûne
Bûme mestan û cunûne
Şubhî bilbil neġmexûne
'Işqa dilber bû diyar

'Işqa sorgul hate balê
Şibhî nûra la yezalê
Sotime şem' û şemalê
Leşkerî da ser me xar

Leşkerê ḥuzn û firaqê
Da ji hubb û ihtiraqê
Dil ji ber hate rewaqê
Femm û dev kirine ziyar

Femm û dev lê bê xeber bûn
Şubhî şem'a şems û gerdûn
Mislê 'işqa Leyl û Mecnûn
Hat cenabê me kenar

Hate bo min şibhî re'dê
Tê ji mîsaq û ji we'dê
Kewkeba şemsê bi se'dê
Da 'etarid ev xusar

Da 'etarid 'eqil û dîn e
Wê nepirsî ev çi kîn e
Ey felek rabe bişîne
Dilberê bo min bixar

Dilberê dil kir qedîd e
Ji birîna tê sedîd e
Wa li dil derbên hedîd e
Dîn kirim mest û xumar

Dîn kirim dînê hewaî
Herrişî dil kir şewaî
Hem ku da min dewaî
Milhem û tiryaq bibar

Milhemê da min dewaye
Derdê 'işqê pir cefaye
Her ji Eḥmed ev newaye
Qet nema min istibar

Qet nema min roj û şêva
Her me zarî kir bi lêva
Muḥbeta narinc û sêva
Kirime çun ṭeyrê hubar



[Wr. 44]

Ya reb ku tu Reḥman î tu yî ismê te Qehhar

Mef'ûlu mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Ya reb ku tu Reḥman î tu yî ismê te Qehhar
Zêde tu leṭîf î tu ‘etûf û hem tu ġeffar

Ez bed'emel im têr-emel im xiste li ser me bi tewalî
Keftî me di vê beḥrê ku ta nehrê birîndar

Nehrê me şefeq daye ji fitin û feteratan
Her weswese der sedrî ku pê bû me giriftar

Bûme ku ji vê re'bê bi vê kerbê ku şeyda
Ez bû me qewî meḥcûr û mez'ûr û ku bêzar

Ez cumle hemî têkda gunehkar û qusûr im
Zêde ku ji vê dewrê bi va fitna ‘emeldar

Fitne bi tewalî tên wekî şêva ku tarî
Her roja dibarin ku li ser me wekî emtar

Wekî emtara bi tavê ku dibarin şibkandîn
Naçin ji dilî têne li ser qerye û emsar

Emsar û qura şerqî û xerbî ku vedagirt
Hîvî ne‘era me her ji barî reḥmê izhar

Emrê xwe bikit emrê bi “kun”[100] ref’e bibin cumle fitna
Bîlcumle ji emrê wî bibin ref’e bi yek car

Yek car bide me Barî ji emrê xwe bi ferman
Eḥmed ku bi zarî her dixwazit ji te qehhar

Daxwaz dikitin her ew ji Barî lê bi reḥmê
Reḥmê tu bike her ji me ba te xews û hawar

Hîvî me ji te têne medaman lê bi zarî
Luṭfa te dixwazim sitrê fi’lan bike settar

Settar î tu xeffar î tu yî mu’tî û muġnî
Elbette ku têr ‘eyb û qusûrîn tu yî ġeffar

[Wr. 45]

Tu were carek nezer de bitemaşa ke ji dûr

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

Tu were carek nezer de bitemaşa ke ji dûr
Gulşen û reyḥan û werdan kender û bihna bixûr

Nazik û re'na û sîma 'er'er û 'ûd û binevş
"Eḥsenellahû tebarek"[101] seyîdê hewdê tehûr

Berqê lami' da li ser min hat ji sultanê 'Ereb
Feyd û besta pê ku girtim bûm muşewweş pê surûr

Ateşê hecr û firaqê setweta şahê 'ezîm
Ber nezer kir dil bi ker kir şekerellah el sebûr

Carekê min da nezer der qabê qewseynê bi dil
Mame heyran vî demî der qulzem û beḥra xurûr

ġefletê girte dilê min ez ji zikrê "layemût"
Bi ismê Subbuḥ û Quddûs û tu yî rebbê şekûr

Hatifî da me ji şewqa ayeta "tebbet yeda"[102]
We'd-duḥa, we'l-leylî[103] wehya *min ledun*"[104] beḥra hudûr

Mest û medhûş im ez im rûreş di bazara hudûs
Sermedîyê ezelî daye dil im neqs û qusûr

Tu qedîm î tu 'ezîm î tu hekîm î tu mubîn
Tu semî' î tu 'elîm î tu qerîb î tu sebûr

Da bi min şewqe ji qewlê "hesbiyellah ya ḥebîb"[105]
Min kire gazî û zarî lê ji zillat û kusûr

Eḥmeda her tu binale lê ji zellat û gunah
Ber me de destê recaê tu ji barî bi qisûr

Bike zarî tu ji yarî bê 'edet ya Reb medam
Tu bike 'etfê li ser me lê ji kizb û qewlê zûr



[Wr. 46][106]

[Wr. 47-Derkenar]

Îro ji ‘işqa dilberê

Mustef’ilun mustef’ilun

Îro ji ‘işqa dilberê
Dil bû birîndarê ‘uzar
Ji seyd û xala rehberê
Min qet nema sebr û qirar

Min qet nema sebr û sukûn
Bê şek ku bûm mest û cunûn
Ruhnik me rêhtin ji ‘uyûn
Dil bû ji şewqê .....

Dil bû ji xala gerdenê
Berqa ji wech û erzenê
Zêr ew şefeq da ji me’denê
Daġa ji dil da .....

Daġa ji dal da hîretê
Husn û cemal û sîretê
Şewqa ji rûyê xîretê
‘Işqa ji wî bû .....

‘Işqa ji sîmaya ‘ezîz
Ew cewher û durra temîz
Şibhî şekir şehd û lezîz
Dil bû birîndarê .....

Dil bû birîndarê hilak
Ji husn û sîmaya di pak
Dêm şibheta xurşîd çak
Meyxur ji wê meya xumar

Meyxur ji fincana meyê
Qamet kişîd şibhî neyê
Şa bî ciwana vê heyê
Me her bi wê bû iftîxar

Me her nedîbû şewê ḥal
Nûra ji wech da xeyal
Şewqê ku daye qelb û bal
Lew ku dilim bû .....

Lew dil bûye cerḥ û birîn
Daim ji min tête girîn
Teşbîhî bilbil da firîn
Ew ‘endelîbê .....

Ew ‘endelîbê neġmekêş
Ber wî semayî mame ...
Ew bû muxennî neġme xûş
Eḥmed .....



[Wr. 48]

Vê heyretê dil kir melûl

Mustef'ilun mustef'ilun

Vê heyretê dil kir melûl
Min qet nema şewqa berê
Êdî neda meyla wisûl
Vê hikmetê da nezerê

Vê hikmetê da remz û ḥal
Sote demîr û qelb û bal
Min qet nema fikir û xeyal
Remza ji babê qederê

Remza ji barî da eser
Min qet nema nutq û xeber
Barî bide min yek neẓer
Sirra ji şems û qemerê

Sirra ji emr û lewleba
Seyra ji necm û kewkeba
Şêrîn ji ḥelq û ġebġeba
Barî dizanit mu'cerê

Barî dizanit hikmetê
Dil da bi nûr û re'fetê
Jê her dixwazim reḥmetê
Hêvî dixwazim mehderê

Hêvî dixwazim her meded
Ez Xaliqê Barî Samed
Luṭfa ji te her ya Eḥmed
Ji xewf û ḥewla mehşerê

Ji xewf û tirsa min 'ezab
Lew min nema new'ê sewab
Daim ditirsim ez 'iqab
Tihnim ji ava Kewserê

Tihnim ji beḥrê seyîat
Emrê “kulû min teyyibat”[107]
Dil tu semer de bi ġeyîbat
Ahên ji ḥelq û ḥencerê

Ahên ji me tên her belav
Reh şubhetî mewcên ji av
Reḥmê bide şibhî xunav
Tu bide bixûr û kenderê

Tu bide bixûra misk û ‘ûd
Ewc û ḥedîda da su’ûd
Hêvî dikim Rebbê wedûd
Bexşit nesîma mawerê

Bexşit nesîm dil bit surûr
Da bit hemî têkda xuḍûr
Da lê vebit şerha sudûr
Ekbaş û ‘ûd û ‘enberê

Ekbaş bihnek da Eḥmeda
Nafe ji her sê merqeda
Zarî ji min çûne Xuda
Reqsîm ji seyra ‘er’erê

Reqsîm wekî şibl û esed
Dil bû ku rewşen bê ‘eded
Ji remz û nîşan û sened
Dîtim ji miska ezferê

Dîtim ji Barî min gelek
Elṭaf û e’tafên helek
Dil pê firî çû ber felek
Taha dixwazim rehberê

Taha dixwazim bî şefî’
Nik malikê Barî refî’
Eḥmed qebûl kit ew semî’
Xaliqê şems û xawerê

[Wr. 49]

Me nîne ji ġeyrî te îlah û reb û malik

Mef'ûlu mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

…….....….[108]

…….....….

Me nîne ji ġeyrî te îlah û reb û malik
Deyyan û leṭîf û xaliq û barî û settar

Deyyan î ji luṭfa xwe bide luṭfê û 'etfê
'Efwê bide 'eybê me tu yî mu'tî û cebbar

'Efwê bide me zêde ji 'isyanê sefîlîn
Ya Reb tu bibeġşe ji me ra sûê ji emmar

Ya Reb tu bibeġşe ji me ra cumle gunahan
Ji 'eybê me ra her tu yî ya rebbî ku qessar

Ji 'eyb û qusûran ji zunûb û ji me'asî
Ji cumleê zellatan bibîn têkde çu 'ettar

...rê badenoşim meya meyxanê bi kasa
Ji ewî teşneê camê me ku dil daye bi huffar

Ji wisala xwe bide zulfê bibeġşa te bi mijdim
Bi şeraba te bi fincana bi meynoşim ji xemmar

Bi şeraba dilê 'aşiq daye şewqek ji hudûrê
Meynoşim qedehnoşim bi ḥubba te ku zewwar

Meynoşê meya ‘işqê ji baġê gul û gulzar
Dil sote xedenga her du qewseynê çu ġeddar

Dil sote bi ḥubba xwe ji derbê tîr û enbal
Bilbil ku ji neġma xwe bi ‘işqa gulê hekkar

Bilbil ji dilê Eḥmed ku dil bestî gula cûr
Awazê xezel têne ji wê ‘erraf û xettar

Awazê .....
Badeya .....

Badeya xemra wisalê ez ji barî ku dinoşim
Şermende neyim pêşî ḥebîbî ew e sebbar

Şermende dibim lewra bi fi’lê xwe xebîsim
Ber fi’lê xebîs ‘efwê bide her tu yî seffar

[Wr. 50]

Ey mu'tî û malik hadî û rebbê xefûr

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

Ey mu'tî û malik hadî û rebbê xefûr
Malik û settar û daim xaliq û rebbê sebûr

Tu bide 'efwê ji bo 'ebdê zelîl û pir gunah
Tu bibeġşe li me cumle lê ji 'isyan û qusûr

Tewbedar im ji cemî' cumleê zellat û 'uyûb
Umêdar im her ji reḥma te li ser me dil huḍûr

Reḥmet û luṭfa te daim bo me bête her dema
Ez birîndar im ji şewqa ru'yeta rû û wech û nûr

Ser xeta 'işqa dilî me bestiye dil pêt û nar
Ji firaqa wê fetîlê dilê me pê bû futûr

Ji ġema berq û wisalê ateşê ebrû û hilal
Tel'eta wechê ḥebîbê tu bide dil pê surûr

Dil ji me bûye birîndar ji burûqa ṣenema
Dil ji me daye bi meyla neşter û tîrên bi nûr

Umêdar im racîkar im telbedar im ya îlah
Tu bibeġşî meqseda dil da bibit têkda ḥubûr

Tu bibeġşî ji bo Eḥmed ji wisala rû çu mah
Ne ji dûrê tu bibeġşî bidî dil şurb û xumûr

Kaseya xemra wisalê bide me lê ‘en qerîb
Ji şeraba meya meyxanê ji wê bihna bixûr

Tu bi mehdê kerema xwe bide luṭfa xwe kinar
Ez birîndar im ji zecra ‘eqreb û marê sudûr

Me xilas ke tu ji qeyda daġ û ahanên ji ma
Ḥurmeta ismê muhemmed hem bi ismê te ġeyûr

Rehim û luṭfa te ne xass e lê ji bo çendî kesa
Belkî ‘amme cumle nasa lê ji nezdîk û ji dûr

[Wr. 51]

Dilberê îro qewî

Fa'ilatun fa'ilatun (misrayên çarem: fa'ilatun fa'ilun)

Dilberê îro qewî
Avête cergê min du tîr
Rû wekî "Şemsu'd-Duḥa"[109]
Xawer cebîn bedra munîr

Xawer wechê mu'etter
Rû niqab durra muxedder
Lew di vî ḥalê mukedder
Mame heyran û esîr

Mame meḥcûrê firaqê
Dil ku sotîm ihtiraqê
Rengê re'dê iştiyaqê
Berq veda narê se'îr

Berq veda ateş ku hil bû
Rû bi dem'a lew ku şil bû
Hêj ku Adem tîn û gil bû
Cezbeyek da min feqîr

Cezbeya şewqê wekî nar
Da dilê min zewqê dijwar
Cerg û ihşa hatine xwar
Her ew e "Ni'me'n-Nesîr"[110]

Her ew e barî û sani'
Da dilê min berqê lami'
Ew tecella bûye sati'
Keftime ḥalê 'esîr

Keftime kerb û belayê
Berq veda “Şemsu’d-Duḥa”[111]yê
Daye dil nûr û senayê
Ġem li min bûne kesîr

Ġem ji dest qamet çu selwê
Birca sunbul qews û delwê
Ez ku çûm baġê ku ne’l wê
Qedd û balaya şehîr

Qedd û bala şibhî ‘er’er
Rû ji bihna misk û ‘enber
Ew letîma pir mu’etter
Xemra Eḥmed da ‘ebîr

Xemra Eḥmed ku vexwarî
Hafiz û xemrek bijarî
Dil ku ateş û bi narî
Lew ku pê bûme xebîr

Lew ku pê bûye cerîḥe
Qelb bi daġan û qerîhe
Ez ji wî bûme zebîhe
Bûme der ḥalê heqîr

[Wr. 52]

Dil bestî şerq û berqê

Mef'ûlun fa'ilatun

Dil bestî şerq û berqê
Eḥmed qetîlê gulzar
Ji payî ta bi ferqê
Eḥmed qetîlê gulzar[112]

Eḥmed mestê şerabê
Dil da mewc û ḥubabê
Sîne wekî kebabê
Eḥmed qetîlê gulzar

Eḥmed ce'd û 'uzarî
Qews û zulf û xumarî
Dil ateş û bi narî
Eḥmed qetîlê gulzar

Eḥmed remzek 'ecîb e
Şewqa taha nesîb e
Ji me'neyan ġerîb e
Eḥmed qetîlê gulzar

Eḥmed bi remz û ḥal e
Şewq daye qelb û bale
Dil daye nale nale
Eḥmed qetîlê gulzar

Eḥmed nêrgiz û reyḥan
Mawerd û hem dumeyran
'Işqa ji xemrê meyxan
Eḥmed qetîlê gulzar

Eḥmed ji ber firaqê
Dil sotî ihtiraqê
Sîne dida beraqê
Eḥmed qetîlê gulzar

Eḥmed dunya fena ye
Bê esil û bê beqa ye
Hêvî mefer Xuda ye
Eḥmed qetîlê gulzar

Eḥmed çi neġmebêj e
Gote şi'rek dirêj e
Mudennes û qirêj e
Eḥmed qetîlê gulzar

Eḥmed ḥusn û cemalê
Ji taha û ji alê
Ji qewseyn û hilalê
Eḥmed qetîlê gulzar

Eḥmed ji şewqê Leyla
Çav da bi dem' û seyla
Dil sotîye ji meyla
Eḥmed qetîlê gulzar

Eḥmed çi 'işqê dijwar
Dil da bi ateş û nar
Rû-find e rûyê dildar
Eḥmed qetîlê gulzar

Eḥmed tu bêje ṭahir
Vê xezela ku nadir
Bêje me çu ne ḥaḍir
Eḥmed qetîlê gulzar

Eḥmed ṭahir 'ezîz e
Têkda şêrîn temîz e
Neġma wî pir leziz e
Eḥmed qetîlê gulzar

Eḥmed ṭahir[113] ji merdan
Bizan ku ibnu Sincan
Serxweş ji xemir û fincan
Eḥmed qetîlê gulzar

[Wr. 53]

Dilberê carek nezer da ji me ra hate diyar

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

Dilberê carek nezer da ji me ra hate diyar
Tel'eta nazik bi derket qet nema min ixtiyar
Esmera sîma munîr xurşîd û şemsa şehriyar
Merḥeba min go bi wî sed merḥeba dilber û yar

Gote min ey peser û canê le'la şêrîn
Min li te mizgîn tu meqbûl î li nik min bi yeqîn
Ku bihîstim ev min go ji Leyla 'enberîn
Merḥeba min go bi wî sed merḥeba dilber û yar

Hate goşim ev xeber ez dilber û le'la munîr
Şukur lillah şukrîdar im ji te bit emrê 'esîr
Mulhim û ġeyr û melahet ji te bit miska 'ebîr
Merḥeba min go bi wî sed merḥeba dilber û yar

Dilber û Leyla şefaf e nazik û nûrîn-nezer
Şemsê lami' da mesafe şewq û muḥbet da eser
Esmer û bedra me'afe bi me ra da yek xeber
Merḥeba min go bi wî sed merḥeba dilber û yar

Dilbera zulfa siyahî nazika nûrîn-şihab
Helqeya zulfa tetar î ta hilanî şefqe tab
Merḥeba ehlen we sehlen ji te ra le'la muzab
Merḥeba min go bi wî sed merḥeba dilber û yar

Şukur lillah min ji ihsana te daim roj û şeb
Dilbera şêrîn-kelam da me xeber ez femm û leb
Ez bezîm ber rayeta te ey şahê Ḥeleb
Merḥeba min go bi wî sed merḥeba dilber û yar

Min nehin ġeyrî îlahî xaliqê ‘erşê ‘ezîm
Wahid û ferd û ṣemed her “muḫyî el balî’r-remîm”[114]
Qahir û qehhar û daim “munşî el ‘alî’l-‘ezîm”[115]
Merḥeba min go bi wî sed merḥeba dilber û yar

Ayeta “Qul ḥesbiyellah”[116] carekê min hat kinar
Şerḥ û tefsîra di “Ma wedde‘eke”[117] hate diyar
Lew ġerq bûme bi şewqê sotime teşbîhî nar
Merḥeba min go bi wî sed merḥeba dilber û yar

Mest û medhûşê diyarê qabê qewseynê ji dûr
Eḥmedê ġafil û ‘atil bi xetîat û qusûr
Her dikim zarî ji Barî min ku tên weyl û subûr
Merḥeba min go bi wî sed merḥeba dilber û yar

[Wr. 54]

Were xanim li hana me

Mefa'îlun mefa'îlun

Were xanim li hana me[118]
Ketîme qulzem û beḥrê
Di hawar û rica a me
Ġereq bûme heta ṣedrê

Ġereq bûme tu ber da'î
Tu jî rabe bibe sa'î
Li eġnamim bibe ra'î
Binêr hewla di nêv qebrê

Binêr hewla şeva tarî
Bixwaz tu ji her yarî
Qebûl kit neġem û zarî
Di roja sa'et û ḥeşrê

Di roja em biçîn Şamê
Nebîn şermîn di nêv 'amê
Vexwîn kas û meya camê
Bidit feṭḥê ji bo sedrê

Bidit feṭḥa tecella nûr
Ji qurbê da nebîtin dûr
Wekî nefxê li min dî sûr
Li min tu bes bike ġedrê

Li min tu bes bike rayê
Bixûn tu vê mu'emmayê
Li dêm bedra medînayê
Tu nakey qet li min fikrê

Tu nakî qet li min pirsê
Li dengê selsel û cersê
Şu'a'a şemsê da qursê
Ji Qezwînê heta Misrê

Ji Qezwîn û biladê Sîn
Ji Bilxar û ji Hind û Çîn
Ji Kermanê heta Seqsîn
Binêr sirra di vê dehrê

Binêr sirra di vê dewrê
Çu berq û gurgura 'ewrê
Nezer de nutfeya tewrê
Li ḥalê me wekî nehrê

Li ḥalê me tu nanêrî
Di qelbê xwe tu nagêrî
Cubînê me tu nahêrî
Ji isbû'ê heta şehrê

Ji 'isbû' û ji sa'ata
Biterkîn va sina'ata
Bike carek mura'ata
Li me da tu nekî qehrê

Li me da tu nekî lewmê
Bi van 'ezlat û vê sewmê
Ji ḥalê rehtî û newmê
Tu jî rabe bike sehrê

Ji sehra Eḥmedê bedḥal
Li remla wî ku hatî fal
Biterkîn cumle qîl û qal
Li dunyayê meke beḥrê

Li dunyayê mebe mexrûr
Bi van ḥalan biye meqhûr
Ji şeytanî bibe meḥcûr
Bi xef hem eşkere cehrê

[Wr. 55]

Ji derdê dil qewî mest im

Mefa'îlun mefa'îlun

Ji derdê dil qewî mest im
Birîndar im ji sertîra
Du reşmara bi dil gestim
Mu'emma şerh û tefsîra

Ji tefsîra meya meyxan
Humeyya şerbeta fincan
Cewahir lu'lu' û mercan
Ji xewna dane te'bîra

Ji tedbîra ku çûm seyda
Bi mekr û ġedr û hem keyda
Esîrê edhem û qeyda
Ji emsal û ji teswîra

Bi sûret şubhetî xurşîd
Ku rû-xal e wekî şemşîd
Ew e sultan ku da Cemşîd
Li textê kibriya mîra

Çi mîrê heq mu'ella kir
Risalet da mu'etta kir
Bi Qur'anê muhella kir
Bi dest da seyf û şîmşîra

Ku da şimşîr li kuffara
Li reġm û keydê fuccara
Ku tali' da li fexxara
'Ecem meġlûb û yexsîra

Ewî yexsîr kirin kafir
Zelîl kirbûn li wan qahir
Şerîfe şafi' û ṭahir
Li Eḥmed bihn û te'sîra

Li Eḥmed bû qeder borî
Meta'ê xwe ku wî nûrî
Nesîm da tel'eta cûrî
Ji zikr û fikr û tekbîra

Ji tekbîra meded barî
Dilê rewşen ku bû tarî
Ku sotim ateş û narî
Ji dîbac û ji keşmîra

Ji keşmîra ṣeda hate
Qewî borî ji min fate
Me da neġmek ji naya te
Çi da dil jê bi te'mîra

Çi da dil nûrê mir'ata
Ji 'ezl û hem ji xelwata
Di berr û beḥr û felwata
Dixwazim remz û tesyîra

[Wr. 56]

Ṣenema sir ji ṣemed anî ‘eksê rûê şems û qemer

Fa’ilatun fa’ilatun fa’ilatun fa’ilun

Ṣenema sir ji ṣemed anî ‘eksê rûê şems û qemer[119]
Weḥdeta nûra ji Eḥmed anî ezel û ‘eynî qeder

Mifteya wehdanetê ‘eynî heqîqet ji ebed
Ezel û ‘eynî ebed her du yek in bûne seder

Ji sirra zatê qedîmî çi iradet bi hudûs
Ji ‘edem îcadê eşya ji iradat û nezer

Munşiê kewn û mekan hadîyê reḥman û Reḥîm
Mubdi’ê ‘alem ji gil lê ji heqîqet ku hezer

Butit û lat û wesenn azerî ‘eynî wa perest
Gufteê Îbrahîmî “Înnî erake”[120] bû hezer

Meylê ‘aşiq lê ku ber sûretê meḥbûb û ḥebîb
Bi mecazî û heqîqet ku bûye ‘eynî keder

Xet û xal in ku misal in qelb û bal in bi siyah
Zulf û sunbul ġunçe û gul bilbilê baġê puder

Bilbilê baġê wisalê ji firaqê neġme got
Ji şeraba meyê fincanê xumûr daye puser

‘Eynê dil daim dixwazit şerbeta ‘eynê ḥeyat
Ji ḥeyata wê şerabê sax dibî can û ceger

Can û dil daim ku sotin ji çiraya ḥezretê
Herrişîne ku ji wî kewnî qewî çûne ji der

Me’neya şewqa ji canî ateşê pêt û lehîb
Girtime yek seraser ku ji cumle beḥr û ber

Mewcê derya bi tewalî yek bi yek tên isrî hev
Lew ji wan ra bi heqîqet ku heye ‘eynî beser

Eḥmeda lew ku dinalit ji burûqa ṣenema
Bal û dil reştene ‘işqê bestiye dil bi kemer

Dilbera dil ku dibestî qameta şeng û leṭîf
Ḥurîya nûrîn perîdar rû-melek bûne beşer

[Wr. 57]

Ji baġê weṣleta Leyla û dilber

Mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Ji baġê weṣleta Leyla û dilber
Ji Hind û Çîn û Bilġar û ji Xeyber

Ez im mecrûḥê sertîrên du qewsa
Ji zulf û sûsin û gul werd û 'enber

Bi wan bîmar û mecrûḥ im birîndar
Ji şîr û mexlebê leys û ġedenfer

Ez im Faris di meydana 'uşşaqan
Wekî dil da bi zerb û derb û xencer

Nema min sebr û taqet mame ḥeyran
Ji min tên sed keser ez ḥelq û ḥencer

Wisalê dilberê ez her dixwazim
Di baġê gulşenê xemilî bi kember

Şeraba weṣlê Leyla dil kire daġ
Bi ḥubba xwe kirim ez dîn û ebter

Kirim dîn û hewaî mislê bilbil
Ku pîvame bi şewqa sa'ê sender

Bi çeşmeyn û du qewseynên hilalî
Nesîm dayîn bixûr û 'ûd û kender

Mefer barî ku bête ba me tenha
Binoşim wê nesîma misk û ezfer

Bibim ḥeyran li wê bejnê û balê
Wekî bilbil mijî ġunçe bi yekser

Te'alellah ji vê ḥusna ku min dî
Ji 'eksa rûyê barî da bi defter

Ji wê ḥusnê ku bûye dîn û şeyda
Li dergahî ku bûye seys û meḥter

Dixwazim ez ji Barî b'cahê Eḥmed
Bi vê weṣlê ku bit bo min muyesser

"Nedîdem ġeyrî ḥesret ah û efġan"[121]
Şev û roja bi vî ḥalê mukedder

Du'akar im ricaçî me ji Barî
Bidit weṣla ḥebîbî lê mu'etter

Wekî ṭeyrî ji ehwalî tu berde
Ji hecra weṣleta Barî muxedder

Tu yî ṣaḥib tereḥḥum ya îlahî
Bi 'ebdê xwe bidit ew bit munedder

Ji emrê te di mabeyna du ḥerfan
Dibit meqsûd ku carek pê muyesser

Di mabeyna du ḥerfa kaf û nûna
Ji emrê te dibî dil pê muzeffer

Bi gazî her bi zarî her bi hîvî
Ji te Eḥmed dixwazit şahê ekber

[Wr. 58]

Ṣenemê carek nezer da me bi ḥubba xwe

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun

Ṣenemê carek nezer da me bi ḥubba xwe kirim har
Min 'eql û hewes hêdî nema kirme bi 'işqa xwe birîndar

Ṣenema sir ji ṣemed mefteya nûrê ji ḥebîb
Ṣenemê berq ku veda dil ku ji qelb kire heddar

Ṣenema 'eksa ṣemed dil ji me sote ji xumûrê
Ṣenemê ḥubba xwe da me can ji ḥubbê bûye xûnxwar

Ṣenema ismê ji butet û Lat û 'Uzza û Yeġûsa
Can û dilê min ezman ji me kirne bi guftar

Ṣenema mey ze'enî 'eynî ḥeyata dil û can
Me'şûqî bi mewsûqî ferî da me xerîdar

Ṣenema 'alî sifet rû çu ji xurşîdê di baġ
Ṣenemê îro ku canê me ji 'işqa xwe telefdar

Ṣenema rû ku ji nûr ku ji şems û ji Duḥa
Ṣenemê rewneq ji bilbil bi me da daye xerîdar

Ṣenema enwer û nûrîn rû-muheyya wekî şems
Ṣenemê canê me dabû bi ḥeyatê bûme bêzar

Ṣenema Eḥmed perestî rû wekî xurşîd û xal
Ṣenemê 'eql û hewes girte ji min bûme ku tebbar (?)

Ṣenema bestî dilê Eḥmed ji şewq û cezebatê
Ṣenemê dil ji me biriye baġ û bustanî birîndar

Ṣenema dilber û mest e zulf û xala 'enberîn
Ṣenemê îro nesîm daye dilî min [nema] qet sebir û qirar

Ṣenema xurşîd û xale rû-mu'etter çun buxûr
Ṣenemê gestime îro can ji me daye ḥiṣar

[Wr. 59]

Murġê seher da ġulġulê

Mustef'ilun mustef'ilun

Murġê seher da ġulġulê
'Işqa ḥebîbê nadiyar
Bilbil bi 'işqa sorgulê
Dil da lehîb û pêt û nar

Dil da birîndar û cerîḥ
Efġan û daġanê qerîḥ
Neġme ji awazê serîḥ
Cumle li min ġem kirine bar

Cumle li min perde'w ḥicab
Ber çeşmê dil girte niqab
Cumle hemî sûc û 'itab
Bûme ku şeyda dîn û har

Bûme ji 'işqa dilberê
Kuştim bi remḥ û xencerê
Awir veda leb şekkerê
Naê ji min hêdî çu kar

Naê ji min ḥal û meqam
Dûr bûm ji wan silk û nizam
Tiflek redî'im der fitam
Lew bûm 'ewec hem bûme xwar

Lew bûme mestê sorgula
Dengê ji zulf û silsila
Bihna binefş û sunbula
Heyret li min dabû me har

Heyret li min dabû gelek
Zêde ji ber zulfên helek
Neġme ji ‘aşiq çû felek
Sote li min xane û dar

Sote li min ehşa’ û dil
Miska ‘ebîqa rengê gul
Sermesteê daġên di kul
Xûn û dema dil bûye xar

Xûn û ruhê me ku bela
Hîna elest û bû mela
Lewra me ku “qalû bela”[122]
Lewma li ser me bûye ‘ar

Lewra ku mam bê nutq û deng
Enwa’ û terz û hems û reng
Lê da li dil Farisê beng
Gestim di nîva şewk û xar

Gestim du car ef’a bi lez
Cumle bi şewqê lewn û terz
Etles ku poşîme çu qez
Qet min nema jê istibar

Qet min nema sebra rezî
Eḥmed ji ‘işqa dil bezî
Xûna dilê min lê tezî
Cumle li min bûye xusar

[Wr. 60]

Morġê seher dil da keser çûye di ser

Mustef'ilun mustef'ilun mustef'ilun mustef'ilun

Morġê seher dil da keser çûye di ser bêhn û eser
Şem' û fener rohnî ji ber can û ceger daye nezer

Daye bi lez bilbil bi bez çû baġ û rez poşîde qez
Terfa û gez tuḥleb û gez ferda reqez dil da xeber

Dil da birîn dem' û girîn bê keyd û kîn nî'me'l-mubîn
Şahê emîn can kir birîn daye yeqîn dil mu'teber

Dil da sefa neġm û lefa hesbî kefa Mîr Muṣṭefa
Hil bû cefa can pê 'efa pêda wefa bû muxtefer

Bû remz û ḥal şewq daye bal jê şerḥ û fal ceng û cîdal
Fey' û zilal reḥmet ji bal rebbê te'al tu b'de nezer

Tu b'de necat zêde berat 'eynî ḥeyat da ḥerekat
Deşt û felat jê sErebat da ḥeserat şîbhê ceber

Şibhî pereng dil da xedeng da herb û ceng tîr û tefeng
Gulşen ji deng xemlî ji reng 'abîd û şeng hate b'zafer

Hate diyar bo min hinar tîrek xedar dil kir mişar
Dengê guhar dil i'tibar ma qet çu car jê tê huner

Jê tê sirûr dil pê hizûr der beḥrê kûr xalên di hûr
Tîr ji sidûr can ji ġurûr şu'le ji nûr şems û qemer

Şemsê ku da berq jê veda canê me da pê bû seda
Gazî nîda çûne Xuda rebbê te da nuṭq û xeber

Nuṭqa lisan daye zeban zikrê giran daye kiyan
Remza ji can da imtiḥan bûye beyan pê dam seber

Pê dam rikab dil da şehab çûye nisab nuṭq û xitab
‘Eynî serab dil da kebab dengê ġurab birme sefer

Birme rezî can pê bezî dil lê tezî têkda rizî
Min go xwezî biska tezî Eḥmed gezî ‘eyn û beser

[Wr. 61]

Ey dilo şa be li te mizgîn e paşayê Ḥicaẕ

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

Ey dilo şa be li te mizgîn e paşayê Ḥicaẕ
Wî girêhka rastiya ḥalê te pêk anî Ḥicaẕ

Lew şiyande ba te ve qasid bi şewqa te ziyad
Bûye qasid hate nik te lê ji Leyla te mecaẕ

Nêrgiz û 'er'er û alal, 'ud û 'ember hem bixûr
Tê ji bêhna wan nesîm jî şewq veda zêrê rikaẕ

Ey dilo rabe bixwaze weṣleta yar û ḥebîb
Tu bixwaze her ji barê bi du'aya serefraẕ

Ey dilo şermende pirr xeclan ji reḥmanê reḥîm
Bibe şermende ji zellatan bi wa bendên ġeraẕ

Ey dilo mehweş mebe huşyar bibe der remz û ḥal
Fitne rabûne li hev bûne wekî mewcê rizaẕ

Ey dilo xonçegulo dêm sorgulo mestê gula
Mestiyê xemra ji eqdaha te ez bûme riyaẕ

Ey dilo mecrûḥ û bîmar î ji xurşîd û felek
Tu qewî mest î ku dilbest î ji ber cewr û hiyaẕ

Ey dilo rabe xwereyfe (?) weqtê ḥuzn û esefa
Tu bibêje ku li ḥalê xwe belê 'izz û niyaẕ

Ey dilo sengîn wekî sexrê esem şubhê beran
Rabe der be bi weqarê tu bedel nirxê piyaẕ

Ey dilo şewqê bigir carek ji elwah û rumûz
Tu veke falê ji remla xwe ji lehyan û kiyaẕ

Ey dilo ‘eşqê meşemrîn ta bi dest tête ḥebîb
Neġmeyê dengê ji bilbil tê ji wî dengê qiyaẕ

Ey dilo Eḥmed birîndarê muheyya rû-hîlal
Hem birîndarên ji sertîrên ‘uqaba bi hiyaẕ

Ey dilo tewbe bike lêkin ji qelbê sadiqa
Fê‘lê zellatan di vê dewrê wekî newrê xiyaẕ

[Wr. 62]

Ji sun’ê sani‘ê qadir

Mefa’îlun mefa’îlun

Ji sun’ê sani‘ê qadir
Ji hukmê wî me kir hindaz
Tefekkur kir me jê hadir
Ji Feyza wî me dî î‘caz

Ji Feyza wî me dî hikmet
Ji en‘amê ku tê ni‘met
Ji mexlûqa ku tê xidmet
Mu’izz û sahibê i’zaz

Mu’izz û xalibê tewwab
Qedîr û qadirê wehhab
Li dergahî ez im bewwab
Qesîr û qasir im ircaz

Qesîr im ez ji van falan
Bedî’ û zew û hem ḥalan
Li me ew ber kirin talan
Ji ‘iraqê ta biçit Ḥîcaz

Ji ‘iraqê ta biçit ġerbê
Dilê Eḥmed kete kerbê
Ji ahan û ji van derbê
Li ser me lewm û hem enbaz

Li ser me lewme tên hey hey
Ji awazan ku tên pey pey
Dibêjim zikrî û hey hey
Di rewz û me’dena efraz

Di rewza seyidê nûrîn
Hilo Taha hilo Ya sîn
Xelas ke Eḥmedê miskîn
Tu bêxe ḥisnekî eḥraz

Tu bêxe hirz û hem teqwa
Di şer' û sunneta eqwa
Nebîn bedfi'lê ber exwa
Li dîdara teyîm esdaz

Ji dîdara te ya şêrîn
Tilismê me'dena tezyîn
Mulebbes ber serê Yasîn
Biçînin tovekî exraz

Biçînin tovekî pir çak
Di 'erd û mehd û hem xak
Xilet dit dexlekê pir pak
Eya pîrê şerîf û baz

Eya pîrê hidayatê
Li me roj hate mir'atê
Bi dil keftîme hesratê
Li Eḥmed dab veda şimqaz

Li Eḥmed reqs û awazan
Dilê min riştine bazen
Ji min her hûn bi hindazan
Ji şewqa seyyidê echaz

Ji şewqa seyyidê enwer
Ku da min bayekî ser ser
Ku rakir werd û hem 'enber
Ḥebîbê min ew e her naz

[Wr. 63]

Ah û efġana çi girtim vî demî kirme ‘ebûs[123]

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

Ah û efġana çi girtim vî demî kirme ‘ebûs
Ez ji ḥirṣ û ṭeme'ê dînar û dirhem hem filûs

Min ku dî nûrek ji lewḥê dil kete nîva cebah
Lewleb û dewran çi da lîsî şebî bezr û ğur'ûs

Hêviya min zariya min her ji Barî zu'l-Celal
Sotime şewqa ji kasa xemra qerqef ji tusûs

Remzeya emrê ji “ud‘ûnî”[124] ku hat gûşem yeqîn
Mujde da carek ji min bestime xemra ji kuûs

“Festecib lî fî du'aî la texyîbnî yetîm[125]
La tec‘elnî fî du‘aî ya Îlahî bi'l-‘ukûs”[126]

Eḥmeda! Sewtê bi narî qerqef û xemra zaîb
Hat ji min ra da'î ber şehdeya canim xemûs

Ez dikim zarî ji Reḥman û Reḥîm ew mîrê heq
Tu bide reḥmê li ser me şubhetê sebba kemûs



[Wr. 63]

Dilberê îro nepirsî wê li ḥalê min bi lez

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

Dilberê îro nepirsî wê li ḥalê min bi lez
Wê nezanî ku çi bîmar im sergerdan im ez

Wê nepirsî lew netirsî ew ji kursî hate xwar
Poşî etles zêde emles daye eqdes cumle terz

Cumle rengê hate şengê daye dengê zulf û xal
Zulf û silsil şibhê bilbil neġme ġulġul dame bez

Dame şewqe zêde zewqe teḥt û fewqe dam fiġan
Dame efġan sotime can hîne û an kerm û rez

Kerm û baġa sor û caġa dengê zaġa dame şewq
Da me zubde welh û wecde zewq û refde dane ez

Dane sunbul zilf û silsil bilbilî gul neġme da
Neġme da can xemrê fincan raheta can libsê qez

Libsê ermîş da me beġşîş kirne teftîş rencê ḥal
Rencê canî dam fiġanî jê hilanî lewn û terz

Lewnê nûrî da surûrî dil huzûrî şeh û qal
Şerhê ḥala qeddê bala tûġ û ala nebtê xez

Nebtê nûşê qelbê cûşê da xurûşê Eḥmeda
Eḥmeda can sote nîran dil bi efxan kirne hez

Kirne bedḥal can û eḥwal ḥeftî û sal her ḥezîn
Her ḥezîn e dil birîn e jê qerîne terf û gez

[Wr. 64]

Ji birca sunbilê necma ‘Utarid Xizr û Ilyasê

Mefa’îlun mefa’îlun mefa’îlun mefa’îlun

Ji birca sunbilê necma ‘Utarid Xizr û Ilyasê
Sena dabû şerab da min ji xemra qerqef û ka’sê

Ji ke’sa şerbeta safî dilê min keftiye bendê
Ji sertîr û ji enbala me dil xweş bû ji wê tasê

Ji wê tasa meya ale dilê min çûye bostana
‘Uzar û zulf û xelxal e çi deng da sewt û ihsasê

Ji iḥsasê me dî xalek ji rûyê dilbera canî
Muxetta bûm bi vê zewqê ji vê zulmet û ihlasê

Ji iḥlasê ji sîmayê bi bejna qameta şenge
Dilê ‘aşiq ji wê meylê kelî bû ew ji ecnasê

Ji ecnas û rumûza dil me dî şewqek ji xurşîdî
Bi dêm xawer ke çûn bedrê kirim mu’sir ji iflasê

Ji iflasê me dî neġmek ji sorgul ġunçe beşigoftî
Ji ‘eynê not û hem çara ku bûm meyyit li ecdasê

Ji ecdasê muḥella bûm bi ḥella her dû mîmeyna
Du ḥerfeyna ku çarde bûn me dî carek ji asasê

Ji asasê peyapey tê ji xal û netrik û zulfa
Qedeḥ da min meya ‘eşqê qiyam û hem ji eclasê

Ji eclasê ez im haim ku sermest im bi vê bendê
Nema min sebr û saman e ji femmê ta bi edrasê

Bi femm û dev dibêjim ez li bejn û qameta ‘er’er
Şebîhê selwê qamet bû ji wê tê dengê ecrasê

Ji cers û zengil û şeş baġ ji baġê “hikmetu’l-‘eynê”
Ji ce’d û ebrûqewseyna ji narê lehb û eqbasê

Ji eqbas û şu’a’a nûr hilo Eḥmed binalîne
Ji birca sunbilê hate me çand e dil ji eġrasê

Ji eġrasa şibaka nûr dilê tarî bûye rewşen
Meya xemrê ji fincanê kelî û dil ji nibrasê

[Wr. 65]

Îro qewî ‘eşqa ḥebîb

Mustef'ilun mustef'ilun

Îro qewî ‘eşqa ḥebîb
Berda dilê min ateşa
Ji ce'dî û xalên ġerîb
Dilber ji bo min mehweşa

Dilber ji bo min her perî
Zulf û selasil ‘enberî
Çeşma ġezala ezferî
Talan kirim zulfa reşa

Talan kirim mame sefîl
Bedḥal kirim jê bûm ‘elîl
Ji gêjetî bûme qelîl
Gulşen ji werda bêhnxweşa

Gulşen çi bilbil hatinê
Jar û feqîr mabûm tenê
Canim ji şewqa notinê
Sirra ḥebîbî lew feşa

Sirra ḥebîbê nûrê can
Şewqa dilê me bû rewan
Torek li pêşî me vedan
“Fef‘el ḥebîbî ma teşa”[127]

Fe ef'el ḥebîbî tu bi lez
Werda gulistan û di rez
Şewqa te girtîme ku ez
Zulfên ji va xalên reşa

Zulfên ji vê qameta şeng
Awaz ji wan tên rengûreng
Dêm xawera bi nav û deng
Xemrî ji wan werdên geşa

Xemrî û zulf û xal û xet
Îro me dî ce'd û qetet
Neqşê ji elwan û nuqet
Mestan ji wan ġunçên keşa

Mestan ku bûm her çar teref
Dengê ji horî û ġuref
Qumrî çi hatin ref bi ref
Eḥmed kilîlê çav reşa

Eḥmed dixwazit ji Eḥmed
Ji reḥmet û luṭfa ṣemed
Pê şa bibim heta ebed
Meyxor ji qewsê tozreşa



[Wr. 65-Derkenar]

Îro ji canim têne ah

Mustef'ilun mustef'ilun

Îro ji canim têne ah
Min qet nema zewq û xweşî
Keftim ji van derban û rah
Lewma ku bûme pêweşî

Lewma ku bûm mest û cunûn
Çun 'endelîbê neġmexwûn
Carî dibûm şubhê 'uyun
Zarî ji me bextê reşî

Zarî dikim yareb eman
Şewqa ji me tête rewan
Remza ji dil bête 'eyan
Ġunçe ku bişgufte geşî

Ġunçe ji wan werdên di sûr
Zilf û selasil têne dûr
Wa lew veda pêşî me tûr
Şewqa ji wan êdî'm neşî

Êdî neşêm bême kenar
Ji xemrî û ce'd û 'uzar
Şewqê ku bestim dîn û har
Şewqa xumar û 'ereşî

Şewqa ji rûyê dilberê
Nazik û sîma ezferê
Talan kirim dîn ebterê
Marê ku geztim neheşî

Marê kur eş zêde bi sem
Geztim bi edras û bi fem
Cam û lexab kirme bi kem
Eḥmed ji wesfan ceheşî

[Wr. 66]

Mestê ji şerabê me bi ‘eşqa te me dilgeş

Mef’ûlu mefa’îlun mefa’îlun fe’ûlun

Mestê ji şerabê me bi ‘eşqa te me dilgeş
Bestê ji firaqê me ji şewqa te me mehweş

Bestim ku birîndar im ji ahû û ġezalî
Qişt û netrik û zulf û ‘uzarên ji te ne reş

Qiştên ji te ṭaṭa şubhetê miska tetarî
Xal û xet û nîşanê rûyê te bo me bî meş

Xal û xet û cu’dan û ‘uzarê rû muheyya
Can û dilê me sotne ez ferşî ku ta ‘erş

Can û dilê me [sot] bi van derb û tivinga
Ez bûme birîndarê bi şewqa te ku pir weş

Ez bûme ze’îf û naleyê ‘ecz û serencam
Meymestê ji cama cemî bûme ku bi qerqeş

Meymestê di yarê qabeqewseynê bi can im
Ahan ji me têne ji firaqa te ku gerdeş

Ahan û firaq û hem fiġan têne ji canî
Bilbil ku ji meyla gulê gulzar û di gul geş

Bilbil ‘aşiqê mestê şerabê çi birîndar
Sed neġme du sed ah keser têne ji Laleş

Sed neġme ji me têne wekî bilbilê gulzar
Feryad ji me têne naleyê werd û gula geş

Feryad ji me têne ku bi ‘eşqa dilbera can
Dil sote ji me berq û bruska tel’etê reş

Dil sote ji Eḥmed meḥbet û şewqa ḥebîbî
Kuştime bi lem’a xal û nîşana ji dî reş

Kuştime nehiştîme vegestîme du reşmar
‘Eql û hewes û derk û firaset me nema heş

‘Eqlê me firî şubhetê ṭeyrê me ku bazî
Nefsa me nema sebre ji hicra te gula geş

[Wr. 67]

Dilbera dilcerḥ û dilkul mestê bilbil bû reqaṣ

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

Dilbera dilcerḥ û dilkul mestê bilbil bû reqaṣ
Dil wekî ne'rê bi edme' çav wekî le'lê di taṣ

Gava min dî dil bi bendî şehlewendî mestê can
Min çi nasî bi esasî kêm û kasî dil resaṣ

Gote me wer carekê der mest û enwer be dîyar
Lê te xwestim dil perestim marî gestim bê qisaṣ

Gul-'uzar î nûr û nar î şewq çu barî dakirîn
Lem' û berqê ġerb û şerqê tê ji ferqê can û xaṣ

Rabe ey can da me mercan tas û fincan dilberê
Rû hilalî çav ġezalî bisk û xalî da ecaṣ

Da ḥebîbê neġme tîbê dilşekîbê pêt û nar
Zulf û silsil werd û sunbul neġme bilbil da xelaṣ

Ne tu zanî bi me'anî şewq û canî da lehîb
'Işwenaz im dilfiraz im bend û baz im dilġewaṣ

Min tenê rûḥ kirye meṭrûḥ canê meftûḥ kir ġedar
Lew teles bûm bê nefes bûm têk qebes bûm şubhî 'as

Şubhî tenbûr nay û sentûr tête ez dûr ji ḥebîb
Dil birîn kir cerḥê tîr kir şeyb û pîr kir b'ixtisaṣ

Dil bi nûrê dêm surûrê nefxê sûrê 'işwe da
Can ḥereq da lê ġereq da dil bereq da 'am û xaṣ

Were cengê mest û şengê lê bi rengê reḥmetê
Dil ji meyla mestê Leyla dem' û seyla bû 'ifaṣ

Dil ji kerba daġ û zerba tîr û derba bit şifa
Can ji qehrê siqlê zehrê sirr û ḥeyrê bit xelaṣ

Zulf û xemrî tutî qumrî xumr û zumrî bûne sef
Rengê re'dê ebrû ce'dê necm û se'dê da qemaṣ

Daye Eḥmed ne'reyî zed bale û qed bûye xwar
Ketme daba çav-ġuraba dam şeraba bû ġewaṣ

[Wr. 68]

Ey Barî tu dermanek dilê me lê bireqṣî

Mef'ûlu mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Ey Barî tu dermanek dilê me lê bireqṣî
Lewra ku ceger can ji me bîmare bineqṣî

Bîmar û merîz im can û ehṣa bûn birîndar
Omêd e ji te ya reb bide rûhê me nehṣî

Ruḥê me ku anî bi te îman û şehadet
Paşî ku bi hadî sahibê feṭḥî û neqṣî

Feṭḥê tu bide sedrê me da bîte ku ayîn
Feyzê tu bide canê me da jê bide lehṣî

Canê me qewî bîmar e û mecrûḥ û 'elîl e
Zêde ku bi ahan û bi rence ew ji rekṣê

Renc û mîhnet û şewqa li canê me çû derya
Mewca qulzemê daye dilê me ku bi refṣê

Qulzem ku veda mewc û ḥubab berqa ji lem'ê
Mîr'at ku ji dil nûr û ziya daye çû qemṣê

Nûra ku di wan şem' û fener zêde bi coş e
Canê me ji wê nûrê birîndar e bi nemṣê

Canê me birîndar e ji xemra qedeh û kas
Gestî me du car ef'a di baġ de me çû 'efeṣê

'Efṣa ku di baġê zîneta berq û helalan
Canê Eḥmedî riştî ye girtî ye bi qefeṣê

Girt e bi qefes bûme esîrê qeydê 'isyan
Hetta ebed mecrûḥ û birîndar im bi hemeṣê



[Wr. 69]

Dil şewwiṭî bûye pereng

Mustef'ilun mustef'ilun

Dil şewwiṭî bûye pereng
Dilber ‘ereḍ bûye ‘ereḍ
Jana ji ber tîr û xedeng
Dilber ‘ereḍ bûye ğereḍ

Jana ji ber çengal û mîl
Xewfa ji ber şîran û fîl
Hêsîr kirim girtim bi dîl
Dilber ‘ereḍ bûye ğereḍ

Îro ji dengê bilbila
Fîrdews û bêhna sorgula
Bêḥal kirim va muşkula
Dilber ğereḍ bûye ‘ereḍ

Bêḥal kirim mam bêṭebîb
Bêḥal kirim huzn û keîb
Min qet nihin ġeyrê ḥebîb
Dilber ğereḍ bûye ‘ereḍ

Min qet nihin ġeyrê Xuda
Hewar û gazî û nida
Ḥesret ji dil tête seda
Dilber ğereḍ bûye ‘ereḍ

Ḥesret û daġanê hinav
Şewta ji ber ateş û tav
Qeyda ji ber uhbûl û dav
Dilber ğereḍ bûye ‘ereḍ

Qeydê ji hêsîran veke
Daġa dilî zox û leke
‘Etfa xwe tu ber bi me ke
Dilber ğereḍ bûye ‘ereḍ

‘Etfa ji feyza layemût
Birca ji qews û delw û hût
Seccal ji ‘efwa ceberrût
Dilber ğereḍ bûye ‘ereḍ

‘Efwê bide Eḥmedê jar
Reḥmê birêj bo wî kenar
Aza bibit j’ateş û nar
Dilber ğereḍ bûye ‘ereḍ

Aza bibî j’cumle gunah
Şermende ye hem rûsiyah
Zill û siha reḥma te şah
Dilber ğereḍ bûye ‘ereḍ

Zill û siha reḥma wedûd
Eḥmed dixwazit bê wucûd
Hell û vebin dav û quyûd
Dilber ğereḍ bûye ‘ereḍ

Hell û vebin davên çu nar
Leşker ji min dane bi xar
Hêvî, mefer Rebbê ġeffar
Dilber ğereḍ bûye ‘ereḍ

[Wr. 70]

Me dî ḥusnek di baġan û di rewḍê

Mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Me dî ḥusnek di baġan û di rewḍê
Wekî berqê ku lami‘ da di ḥewḍê

Wekî berq û birûska ateşê ġeyb
Çi sote qelb û eḥşaim ji rekḍê

Ji rekza Farisê ġeyb û huzûrê
Dilim daye bi best û xewf û qebḍê

Ji wê qebza celal û hem camalê
Bi dil sotim ji ‘ulwî hem ji xewḍê

Ji xewḍa xal û nesrîna ku mest im
Du reşmara ku gestim ez ji rebḍê

Ji rebza dûrr Medîne Yesribe hat
Dilê me şûşte mexsûl e ji rehḍê

Ji reḥḍa ġasilê sewbê ji qeṭrê
Ji fewqê dil me dabû wê bi xefḍê

Bi xefḍa wan mewacîd û şu‘a‘a
Me dî nûrek ji şemsê dabû remḍê

Ji remza berqê wa şewqa li rûhim
Bi dil gestim bi wê şewqê çû weqḍê

Ji weqḍa ḥalê ‘eşqê hate der dil
Ketim eḥwal û dabê mame herḍê

Ji herḍa fasid û ḥasid fena bûm
Ji bo tîra ku bûm hedef ji ‘erḍê

Ji ‘erḍa tîr û enbal hedef bûm
Ji nûra rûyê Leylayê ji feyḍê

Ji nûra wech û sîma rû muhella
Ketim torê wekî ṭeyrê ji ġeyḍê

Wekî teyrî firî Eḥmed ji ‘eşqê
Nema bû sebr û saman ji nebḍê

Meded ya reb birêje reḥmeta ‘am
Li ser Eḥmed birêje tu ji nefḍê

[Wr. 71]

Îro qewî ce'd û qeteṭ

Mustef'ilun mustef'ilun

Îro qewî ce'd û qeteṭ
Min dî li wechê xal û xeṭ
Remz û nîşan û hem nûqeṭ
Her çî me kir sehw û ġeleṭ

Herçî me kir sûç û xerab
Hetik neqencî nasewab
'Efwê bide fê'lên xerab
Her çî me kir sehw û ġeleṭ

Her çî me kir bê emrê Ḥeq
Daye dilim perde w teteq
Dil kir bi cerh û daġ û deq
Her çî me kir sehw û ġeleṭ

Her çî me kir bê emrê yar
Cumle hemî neqs û xusar
Lewm û 'itab û suç û 'ar
Her çî me kir sehw û ġeleṭ

Her çî me kir lewm û 'itab
Ez rûreşê şubhê ġurab
Cumle hemî bû nasewab
Her çî me kir sehw û ġeleṭ

Her çî me kir ez bê riza
Barî kirim xûk û qeza
Hişk bû qelem carî meza
Her çî me kir sehw û ġeleṭ

Her çî me kir cumle gunah
Pê bûm mudennes rûsiyah
Hêvî mefer reḥma te şah
Her çî me kir sehw û ġeleṭ

Her çî me nûşî ji ḥebîb
Şahê mezin “nî’me’l-qerîb”
Hadî Muhemmed bit ṭebîb
Her çî me kir sehw û ġeleṭ

Her çî me kir zarî siyaḥ
Her bi girîn û hem niyaḥ
Feyza birêj reḥma feyaḥ
Her çî me kir sehw û ġeleṭ

Her çî me kir fê’lên qebîḥ
Hetk û neqencî bel fezîḥ
Lew pê mubesmel bûm zebîḥ
Her çî me kir sehw û ġeleṭ

Her çî me kir cumle ji zerr
Hêvî ji te rebbê beşer
Ber Eḥmedî tu b’de nezer
Her çî me kir sehw û ġeleṭ

Her çî me kir Eḥmed bes e
Tewbe bike j’nas û kesa
Rabe ji qeydê veres e
Her çî me kir sehw û ġeleṭ

[Wr. 72]

Qebza ji canî girtim

Mustef'ilun fe'ûlun

Qebza ji canî girtim
Dil da ji pêve besṭê
Ef'a du car ku geztim
Sotim çu nar û nefṭê

Sotim şebîhê perwan
Ber canê me bû rewan
Can û cesed bû hewan
Bûme telef ji rehṭê

Bûme siyah û rûreş
Gazî ji me diçûn 'erş
Şewqa beyta berê reş
Têkda ketim bi seqṭî

Têkda ku bûm gunehkar
Zêde bi kom û hem 'ar
Lewra ku bûm girîftar
Nîne ṭebîb û nebṭî

Nîne ji bo me 'ilac
Ji zulm û cewr û xerac
Nûra çu şem' û sirac
Êxistime bi seqṭî

Êxistime ji ferqê
Da me bi lem' û berqê
Di qulzemê bi ġerqê
Nedîm sewab ji ġelṭê

Nedîm ‘eynî sewabê
Keftim mewc û ḥubabê
Dengê lehw û rubabê
Kirim cerîḥê refṭê

Kirim cerîḥê hicrê
Nûra di subḥ û fecrê
Derda li min çu zecrê
Milḥa ji beḥrê qefṭî

Milḥa ji xeṭṭ û ewraq
Nezma ji husn û exlaq
Canê me daye iḥraq
Eḥmed ku kefte rebṭê

Eḥmed qewî ku mest e
Fincan ji xemrê xwest e
Dil bendê ‘eşqê best e
Lenge j’zîn û surxeṭê

Leng e ji şi’r û beyta
Sotim çu nar û teyta
Mordem ku bûme meyta
Ji ef’a û ji reqṭê

[Wr. 73]

De hûn werin guh bid'ne qal

Mustef'ilun mustef'ilun

De hûn werin guh bid'ne qal
Ji şîret û pendan û we'ẓ
Guhdar bibin bi remz û ḥal
Meqsem nesîb û behr û heẓ

Meqsem ji bêhna gulşenê
Nûr û nesîma gerdenê
Sîma ji zeqn û erzenê
Ezman tekellum da bi lefẓ

Ezman ji wesfa zatê nûr
Mûsa tekellum da li Tûr
Narek ku dî çû lê huzûr
Rabû ji ḥubba wê bi nehẓ

Rabû qewî dil bû birîn
Çeşma ku da dem' û girîn
Nûrek ji Tûrê da firîn
Telmîḥ ji sa'at û ji heẓ

Telmîḥ işaratên 'ecîb
Ji remze û me'nên ġerîb
Têne ji destê te ḥebîb
Munkir ji te nîne bi cehẓ

Munkir ji va wesfên dirêj
Dem'an ji çeşman her birêj
Tenbîh ji kes ra tu mebêj
Zinhar bi ezman û bi lefẓ

Zinhar ji ezman Eḥmeda
Zulfê ji qurba mulḥida
Eḥmed bixwaze j'murşida
Meyxur tu mesṭûr be bi hifẓ

Meyxur ji dîndara şirîn
Ahem dinalem kerb û kîn
Ji mehbet û 'eşqa berîn
Rêhtin ji feyyazê bi ġeyẓ

Rêhtin dilê me nûr û nar
Cumle li min xem kirne bar
Zulf û selasil têne xwar
Canê me kuştim kerb û ġeyẓ

[Wr. 73-Derkenar]

Şeyda cunûn û mestim

Mustef'ilun fe'ûlun

Şeyda cunûn û mestim
Rabûm qiyam û nehẓê
Canim bi ‘eşqê bestim
Ji şîret û ji we’ẓê

Ji şîreta bi nehr im
Zêde qewî bi cerḥ im
Can û cesed ku qerḥ im
Bi qewl û medḥ û lefẓê

Bi qewl û beyt û nezma
Tekellum û bi neġma
Mest im bi wan ji nesma
Ji sa’at û ji lehẓê

Ji sa’eta ‘Utarid
Ji ilham û mewarid
Nekî sirrê tu cahid
‘Inad û kîn û buġẓê

‘Inad mebe xebîs e
Ḥikayet û ḥedîs e
Xubsa ji wan xebîs e
Ji xaric û ji refẓê

Ji xarican diyarî
Feyza ji şehriyarî
Reḥmet ku bê kenarî
Eḥmed ji hewl û rebẓê

Eḥmed qewî gunahkar
Meqyûdê nefsê emmar
Zêde bi şewqê dijwar
Daye bi best û qebẓê

[Wr.74]

Ez im racî ji te Taha

Mefa'îlun mefa'îlun

Ez im racî ji te Taha
Dikim zarî bi va lefza
Ketim ez mensib û caha
Li ḥalê min binêr lehẓa

Binêre ḥalê min carek
Çi hil bû canê me narek
Ji jana şewk û hem xarek
Li sedrê me bike we'ẓa

Bike we'zê li 'uşşaqan
Xudanê we'z û mîsaqan
Me dûr bêxe ji fussaqan
Di weqt û sa'et û lehẓa

Di weqtê şiddet û 'usra
Nebîn şermende û xusra
Bibexşe feth û hem 'usra
Himayatê digel hifẓa

Digel xemra meya tasa
Ji eqdaḥ û ji va kasa
Nebîn şermende nîv nasa
Li reġmê ḥasid û buġẓa

Ji buġẓa van mela'îna
Ji fussaq û mecanîna
Meqalat û meyamîna
Ji ewsan û ewan refẓa

Ewan sermestê în dîna
Ketîne beyt û hem bîna
Li der şehwat û hem ‘îna
Bi derbê ġeflet û rekẓa

Bi ġeflet çûme fenayê
Perîşan bûm di dunyayê
Dixwazim weṣl û lîqayê
Ji ġefletê bibîn yeqẓa

Bibîn îqaz ji vî ḥalî
Ku sotîme ji dil balî
Şebîhê bilbilê nalî
Ruwê sorgul ku da we’ẓa

Bike we’za li ḥalê me
Bide nezma li canê me
Bi wî Taha şerîfê me
Derîn Eḥmed ji va weqẓa

Ji va şiddet û hem lenga
Çi sotîme hemû renga
Ji min tên neġme û denga
Xelas ke me ji va beqẓa

Xelas ke me ji hicranê
Bibexşe me bi ġufranê
Nebîn şermendê ‘isyanê
Meded her tu bide leqẓa

[Wr. 75]

Ateş û şewqa ḥebîb

Mustef'ilun fa'ilun

Ateş û şewqa ḥebîb
Çeşmê me dane deme'
Ḥesret û şewqa wisal
Wê li me bûne teme'

Neşter û hecra firaq
Dil ji me daye birîn
Pêt û brûska 'eceb
Wê ku veda bû leme'

Wê ku veda bû çu nûr
Mûsa li wê bû huzûr
Şubhetî nefxa li sûr
Hamê me jê da sede'

Hamê me jê da seda
Canê me jê entifa
Şewqa me jê bû difa
Şubhetî wehşan rete'

Şubhetî xonçe ji gul
Neġme ji xak û ji gil
Cotek xedenk da li dil
Cerḥ û birîn kir sebe'

Cerḥ û birîn tên ji zox
Beyreq ji ala û tox
‘Eqlê me reft ez kolox
Lewra telef bûm rete‘

Lewra telef bûm ji şewq
Te’ma ji wî tam û zewq
Ji teḥtê ez bûme fewq
Canê me jê da sebe‘

Canê me jî ḥubbê saf
Girtim bi şewqê bi qaf
Feyza me jê bû nezaf
Qelbê me pê bû rebe‘

Qelbê me pê bû ceraḥ
Ah û fiġanim siyaḥ
Canê me pê inşiraḥ
Rûhê me jê da feze‘

Rûhê ji Eḥmed bezî
Can û cesed jê rizî
Çûme di baġ û rezî
Bûme di babê reke‘



[Wr. 75-Derkenar]

Dilê min bestiye îro bi lem‘a

Mefa’îlun mefa’îlun fe’ûlun

Dilê min bestiye îro bi lem‘a
Ji nûra ku ji qendîl û ji şem‘a

Ji nûra wî şehê ‘alî ḥebîbî
Du çeşmeyna cebîn û uzn û sem‘a

Du çeşmeyna benagûş û du xedda
Nesîma nûrê canî bo me şeb‘a

Nesîma wî ruhê me pê ku hey bû
Ku serxweş bûm bi rûh û can û teb‘a

Ku serxweş bûm çi bûm ferhan û mesrûr
Du çeşmeyna bi şewqê dane dem‘a

Du çeşmeyna bi zulf û xemrî û xal
Ji qebz û bestê têk werbûne cem‘a

Ji qebz û bestê Eḥmed rabe mey noş
Dil û canê me nûr hatî bi def‘a

Dil û canê me mecrûḥ û birîndar
Ji cama şerbetê hil bû ji fez‘a



[Wr. 76]

Canê me daye şewqê

Mustef'ilun fe'ûlun

Canê me daye şewqê
Zêde bi berq û lem'a
Ji muhbet û ji zewqê
Nûra ji fend û şem'a

Nûra ji 'ilmê barî
Qetre ji muznê barî
Canê me sote narî
Neġme bi uzn û sem'a

Neġme bihîste sem'ê
Ji wê perwanê şem'ê
Canê me sote lem'ê
Çeşmê me dane dem'â

Çeşmê me dem'e barîn
Şebîhê 'eynê carîn
Temam 'ilac û karîn
Zêde ji qebz û def'a

Zêde ji hicrê weṣlê
Ji wê xitab û feslê
Ji sertîr û ji neslê
Ruḥê me daye şeb'a

Ruḥê me 'eşqê beste
Şerab ji xemrê xweste
Ji wê bêhnê bû meste
Ḥesret bû mame cez'a

Ḥesret ji canê Eḥmed
Mehcûr ji wê şeker-xend
Reḥmet bibarî bê ḥed
Canê me kefte nez'a



[Wr. 76-Derkenar]

Canê me sote wehşetê zêde li min bûne ceze‘

Mustef'ilun mustef'ilun mustef'ilun mustef'ilun

Canê me sote wehşetê zêde li min bûne ceze‘
Zêde ku girtim dehşetê ez çûme ser ḥalê neze‘

Ez çûme baġê dilberê nesîm li min da ‘enberê
Min dî di nîva pencerê canê me jê dabû sede’

Canê me jê sote çu nar cergê me wî kir pare par
Ruḥê me jê dabû firar hate li min şubhê sebe’

Hate li min avêt du tîr dame bi derba remḥ û şîr
Zêde qewî kirbûm esîr canê me jê dabû feze’

Canê me jê bûbû birîn çeşma ku barîn ji girîn
Zînet ji bejnê da firîn Eḥmed ku pê bûbû şebe’

Eḥmed bi şewqa her bezî xedd û cebîn dane kezî
Can û cesed têkda rizî maye bi vê şewqê teme’



[Wr. 77]

Ez mirrandim têk werandim dilberê

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

Ez mirrandim têk werandim, dilberê di kirye daġ
Dilhezîn im, bigirîn im, canbirîn im şubhê zaġ

Sedrê pirrġem, qelbê pirrdem, çeşmê pirrhem, zoġ û ab
Dengê bilbil lê bi ġulġul, 'aşiqê gul tê ji baġ

Ez dinalim, pir dikalim, bêmecal im ya ḥebîb
Tu nezer de, reḥmê berde, dil temerde bi belaġ

Can-'elîl im, dil-kelîl im, pir zelîl im dilberê
Tu ṭebîb î, hem ḥebîb î, ber ġerîbî de firaġ

Were cengê, mest û şengê, lê bi rengê reḥmetê
Dil deva ke, can feda ke, bêbela ke, çûn di baġ

Dil ji kerba daġ û zerba tîr û derba bit şifa
Dil bire'ş e, reng û neqş e can bibeġşe bit firaġ

Can ji qeḥrê, sirr û cehrê, tûl û dehrê mam zemîm
Dengê re'dê, ebrû ce'dê, necm û se'dê bû siyaġ

Eḥmedî xed, dem'ê bêḥed, bale û qed bûye xwar
Der meyanê vê beyanê, bo 'eyanê bû çeraġ



[Wr. 77-Derkenar]

Canê me daye şewqê

Mustef'ilun fe'ûlun

Canê me daye şewqê
Zêde ji raġ û daġê
Bi muḥbet û bi zewqê
Çûme bi geşt û baġê

Çûme li seyra gula
Ji netrik û silsila
Nesîm ji wan sorgula
Neġme ji ṭeyr û zaġê

Neġme ji ṭeyrê bazî
Bilbil bi neġm û gazî
Daye tereb ji sazî
Destê me jê firaġê

Destê me lehw û tenbûr
Ji saz û dengê senṭûr
Bûme ji hicrê mesṭûr
Rohnî ji wê çiraġê

Rohnî li me şefeq da
Canê me jê remeq da
Nesîm li me 'ebeq da
Ḥeyret ji wê siyaġê

Ḥeyret ji weṣlê Eḥmed
Derkeftîme nema ḥed
Ahan dikim wekî re'd
Canim neda firaġê

Canim qewî birîndar
Ji wê durra xerîdar
Qamet wekî sipîndar
Zînet ku çû belaġê

[Wr. 78]

Qewî îro bi êşan im

Mefa'îlun mefa'îlun

Qewî îro bi êşan im
Dilê min sotiye daġa
Qewî daġ û perîşan im
Wekî bilbil ku çû baġa

Wekî bilbil didet baza
Sedaya neġme û saza
Çû 'abîdê serefraza
Ji nezma ṭuṭî û zaġa

Ji neġma 'endelîbê jar
Di wextê subhê kir hawar
Di 'eşqa xwe ez im bêzar
Ji nezma sîret û caġa

Ji neġma wa xezel-şi'ra
Bi telmîh û nezm û sihra
Bi can hişk bûm wekî fihra
Ku musned bûm ji iblaġa

Ku musned bûm ji va beyta
Çi bêḥal bûm wekî meyta
Fetîla şem' û hem zeyta
Bi min nûr da ji ewzaġa

Bi min da şu'leya berqê
Ji payê ta biçit ferqê
Ketîme qulzema ḥerqê
Bi narê lehb û teynaġa

Bi narê şewqê va xala
Ji wecd û welh û hem ḥala
Me meyzî reml û hem fala
Ji lewḥê wifq û wistaġa (?)

Ji lewhê wifqê mesṭûr e
Bi feṭḥê da me destûr e
Ku Eḥmed pê bû mehcûr e
‘Ewec bû ew ji wan daġa

‘Ewec bû ew ku bê reng e
Çi awaz bû ku hat deng e
Ji reqsa ‘er’era şeng e
Tereb da dil ji hozaġa

Tereb da dil bi ferhata
Wekî nûr dî ji mîr’ata
Wekî bilbil ji ze’qata
Bi nezma da ji ewsaġa

Bi nezma sîneyê Eḥmed
Çi cûş hatê ne bûbû red
Ji şewqa bejn û bal û qed
Temam bû bû ji esbaġa

[Wr. 79]

Fekrîme baġ û gulşena

Mustef'ilun mustef'ilun

Fekrîme baġ û gulşena
Awazê terz û çeng û def
Zêrê nezîfê me'dena
Amanc tîra min hedef

Amancê tîr û xencera
Dengê sera û pencera
Zerbav ji pal û me'cera
Dil jê bi ahan û esef

Dil maye mehcûr û ḥezîn
Têkda bûye daġ û birîn
Efğan li ser 'erḍ û zemîn
Vêcar li min bûn kerb û gef

Vêcar li min dil kirye daġ
Ahan ji min tên şubhê zaġ
Awazê bilbil tê ji baġ
'Eşqa ji wan xemrî û lef

'Eşqa ḥebîb dil daġedar
Teşbîhê bilbil bê qerar
Dil sotiye ateş û nar
Derbek li min daye bi xef

Derbek li min da qumriyan
Awaz ji dengê muġniyan
Mehweş ji bezma bengiyan
Westan ji pêş ve sef bi sef

Rûḥê me da şewq û lehîb
Can û ceger bûne şekîb
Dil sotiye şewqa ḥebîb
Birme terîqa zahida

Zemzem ji balaya ‘ezîz
Qamet elîf yek car temîz
Pîvam bi wa keyl û qefîz
Awir veda bû qişt û lef

Awir veda dil kir melûl
Carek ku da teb’ê tufûl
Jê heyyirîm bûm mestê xûl
Rohnî veda dura sedef

Rohnî li Eḥmed da ḥebîb
Şewqa ji ayatên ‘ecîb
Neġme ji awazê ġerîb
Dengê ji wa tenbûr û def

Dengê ḥebîbê nadiyar
Eḥmed dixwazit bî diyar
Carek ji min ra bê kenar
Der qesr û bustan û ġuref



[Wr. 80]

Pir meke israfê ji cewr û cefa

Mustef'ilun mustef'ilun fa'ilun

Pir meke israfê ji cewr û cefa
Dil de bi nezma ku ji neġm û lefa

Ateş û narê ji firaqê me dî
Can û ceger sotin ji min la xefa

'Işqa ji dîdar û ji dêm-xawerê
Nûra ji xurşîdî dilem pê sefa

Xala ji Leyla ku me dî dil çi sot
Cama peyalê ku ji saqî 'efa

Saqî ji meydana dila da peyal
ṭûṭî ji qumrî ku firîn ref refa

Ez bûme mehcûrê diyarê ḥebîb
Cumle melaîk ku di bûn ṣef ṣefa

'Eşqa me dijwar e çi bêhn û nesîm
Zêde ji al û ṣeḥb û hem Muṣṭefa

Ce'd û 'uzar û lef û hem xal û xet
Bêşek ji meḥbûbî li me muxtefa

'Er'er û 'ud û 'enber û hem bixûr
Destê me têkda bû ku pê mecrefa

Êdî nema min çu heyat musteqir
Can û ceger sotina wan mesrefa

Eḥmed ku pir ah e ji şewqa şerab
Cama meyê saqî bi min da kefa

Mestiyê meyxane me der dil huzûr
Dil ku ji meyxane merîzim sefa

Gazî û efxan ji me tên her mudam
'Eşqa te kuştiye ji zewq û sefa



[Wr. 80-Derkenar]

Ez birîndar û ḥezîn im

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

Ez birîndar û ḥezîn im
Tên ji dil ah û esef
Lem'eya berqê li min da
Nûr veda her çar teref

Nûr me dîtî şibhê berqê
Qelb û dil sotî bi ḥerqê
Ez ji ġerbê ta bi şerqê
Zerbê tîra bûm hedef

Zerbê sertîr û nibala
Dil ji me da remz û ḥala
Hatifî da şerḥ û qala
Can ji me kirye telef

Can ji ber derb û xedenga
Hem ji van top û tivenga
Melhema va ḥerb û cenga
Şubhê durra ku sedef

Şubhê van zulfê tetarî
Yan wekî 'ewrê biharî
Dem'e şil bûn wek mirarî
Tên ji çeşmeyna qetef

Tên ji dil ahan û kerbe
Dane dil enbal û zerbe
Deng ji şerqê çûye ġerbe
Ez dixwim sond û helef

Ez dixwim sondê bi weḥyê
Hem bi tewḥîdê bi nefyê
Bûme meyyit şibhê ne‘yê
Lew teraxî bûm xelef

Lew ji min têne neşîde
Gotin û şi’r û qesîde
Ez ji wan ḥala be’îde
Cennet û qesr û xeref

“Cennetu’l-me’wa” dixwazim
Der serîrê wî ku razim
Lezzeta wa bend û bazim
Şibhê teyran ref bi ref

Şibhê teyrî ‘endelîbî
Dil ku da ḥuzn û keîbî
Hem bi dil nar û lehîbî
Eḥmedî fir da bi xef

Eḥmedê mest û birîndar
‘Aşiqê ‘eşqa xwe dijwar
Ceger û dil sotine nar
Dil tezî xûn jê bi xef

Dil ji hicrê cerḥ û kul bû
Rû bi dem’a her ku şil bû
Hêj ku Adem tîn û gil bû
Lew ji min ev neşr û lef

[Wr. 81]

"Şukru lî'llahî Te'ala" min di dil da nûrê saf

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

"Şukru lî'llahî Te'ala" min di dil da nûrê saf
Ji cemala nûrê zatî her du çeşmeyna tewaf

Min tewaf kir wê demê bûme birîndarê ḥebîb
Şewq û nûra wê muheyya min ku dîtî bêxîlaf

Bêxîlaf ez tewbedar im lê ji cumle va gunah
Hem ji şekk û şubûhata hem ji cumle ixtilaf

Ixtilafa sal û mahan hem di ewqat û fuṣûl
Ez bi va bûme esîrê qeyd û 'isyan û sewaf

Ji sewaf û ji ġurûrê ji şubûhatên kesîr
'Efwê Barî bê ji bo wan em bibin pê wî me'af

Ger me'af bêtin ji Barî qet nihin êdî çû xef
Şibhetî dem'a ji enfê pê dibêjin ew ri'af

Ew ri'afa me ji qelb û enfê Barî pir gelek
Neġmeya me çûye Barî lê ji qafê ta bi qaf

Qaf dibêjit qelbê Eḥmed sote Qur'ana şerîf
Da nebî 'eynî ġelet kafî bibêjî şûnê qaf

Da nebî ġafil ji zikrê Barî Ellah û Mecîd
Tu bixwaze reḥmeta Barî ji 'eynî wî heyaî bûye taf[128]



[Wr. 82]

Avê avê pêl-belavê

Fa'ilatun fa'ilatun

Avê avê pêl-belavê
Da ruwê te şems û tavê
Bêhna Leyla kefte navê
Da li min şibhê xunavê

Ava kendal û newala
Hate ser min kir suala
Agirê van remz û ḥala
Tên ji van mewcên belavê

Ava carî tê ji dûre
Her bi seylan û surûr e
Jê ku tê bêhna bixûr e
Herrikî ew ji sûlavê

Avê da xur xur bi deng e
Carî bû ber fihr û seng e
Ḥurḥura şêr û peleng e
Da li min carek selavê

Min go "ey avê tu carî
Tu ji kû ve têy diyarî
Dil te sot e şibhê narî
Ez dibînim her du çavê"

Avê go "Îbnu's-sebîl î[129]
Tu li min îro delîl î
Ez dewaê te 'elîlî
Bûm muresse' wek gulavê"

Avê go “der bûm ji deştê
Ney ji dûr baġê behiştê
Muḥbeta Leyla gihiştê
Têm ji nêçîr û ji ravê”

Min go “avê têk tu mest î
Kûh û deştan te guhestî
Şibhetê kûzê şikestî
Tu ji ‘eşqê her belavî”

Avê go “şexsê ġerîb î
Tu ji remza min ‘ecîb î
Zikrê Ellahî nesîbî
Lew bi têk werbûm di gavê”

Min go “ey avê tu bêje
‘Aşiq û mest im ji mêje
Ez ku bûme dîn û gêje
‘Eşqê da qelb û hinavê”

Avê go “dîn im ji ‘eşqê
Muḥbet û ḥubba ji reşqê
Ez kişam xetta ji meşqê
Xaliqê şûşa gulavê”

Min go “avê ne tu zanî
‘Eşq û ḥubba min ji canî
Feyz û ilhamê hilanî
Zulmeta şemsê û tavê”

Avê go “ez her ‘ubûr im
Deng ji min tê dil huzûr im
Meş ku têm ez her ji dûr im
Xewfê ez pehtim ji xafê”

Min go “ey avê tu nalî
Tu ji zikrî ney ji xalî
Her ji canî tu dinalî
Lew bişo daê te bavê”

Avê go “zanim sualê
Remze û me’na û ḥalê
Eḥmeda derda hilalê
ġeyrî ‘eşqa te me navê”

Min go “ey avê bi şewq im
Şibhê te ez teḥt û fewq im
Şibhê ḥalê te bi zewq im
Keftime ehbal û davê”

Avê go “Eḥmed were baġ
Bazî û ṭûṭî û hem zaġ
Dengê zulf û xal û şeş baġ
Mawer û misk û gulavê”

Min go “ey avê bidewr î
Tu bi kerr û ferr û ġewr î
Gurrgurra te şibhê ‘ewr î
Tu bi xemla bûk û zavê”

[Wr. 83]

Dîsa ji nû dil da bi nar

Mustef'ilun mustef'ilun

Dîsa ji nû dil da bi nar
Ji ateş û hicra firaq
Cumle ku ġem kirne bi bar
Sîne ji min da iḥtiraq

Sîne ji min bûye pereng
Dil da bi sertîr û xedeng
Ḥusna şepala şox û şeng
Dil wê ji min da iştiyaq

Dil wê ji min da 'işqê şah
Ew xaliqê xurşîd û mah
Sotim du çeşmeynê siyah
Qelbê me dabû iftiraq

Qelbê me meyla weṣlê yar
Dil wî ji me kir parepar
Zulf û selasil têne xwar
Bala û qeddê intilaq

Bala û qedda 'er'erîn
ġonçe û zulfên 'enberîn
Sîma û selwa enwerîn
Dil wa ji min dabû mihaq

Dil bestî 'işqa şerbetê
Dêm şubhê şem'a zulmetê
Ḥorya nesîma cennetê
Serdarê wan çarde tibaq

Serdarê wan cumle ḥebîb
Mu'ciz ji wî hatin 'ecîb
Min qet nihin îro ṭebîb
Ġeyrê ḥebîbê da qilaq

Ġeyrî ḥebîbê nadiyar
Ew rohniya qelbê çu nar
Hadî ew e bo min kubar
Sîne ji min dabû rewaq

Sîne ji min da ateşê
Pêt û perenga pir geşê
Dil sotiye sebġa reşê
'Eşqa ji wî dil da şefaq

'Eşqa ji Eḥmed daye can
Şerḥ û mu'emma da 'eyan
Can û ceger dane beyan
Nûra tecellayê sebaq

Nûra ji elwaha weda
Can û ceger dane seda
Min qet nihin ġeyrê Xuda
Qelbê me jê dabû rifaq

Qelbê me da şewqa ḥebîb
Hadî ew e "nî'me't-ṭebîb"
Şewqê ji qelbê da 'ecîb
Can û ceger da inmihaq

Can û ceger dane şefeq
Remz û mu'emma ye sebeq
Ḥubba ji wî narê reşeq
Dil da ji wî da intibaq

[Wr. 84]

Dilberê dil daye bi şewqa ʻebîq

Mustef'ilun mustef'ilun fa'ilun

Dilberê dil daye bi şewqa ʻebîq
Dil kire mecrûḥê bi narê ḥerîq

Xal û xet û zulf û ʻuzar û xumar
Sotime dilber ku bi ḥubba ʻetîq

Dilber û dildarê nezer daye min
Bûme ji hicran û firaqê ġerîq

Ḥesret û ahan ji me tên her ji nav
ʻEşqa te hêra me şubuhê deqîq

Fewz û necatê bide me her tu şah
Carek nezer de bi me ra be şefîq

Dilber û yarim tu ḥebîb î Xuda
Eḥmed û Taha bo me ne her terîq

Her ji me elf û hem selat û selam
Bibne ji min re şubhê exix û şeqîq

Her tên ji Eḥmed bi mesa û ṣebah
"'Ela Muhemmed"[130] muskirê min rehîq

Eḥmed ku pir ah û ji şewqa ḥebîb
Ah û fiġanim ku ji "Wadu'l-ʻeqîq"[131]



[Wr. 84-Derkenar]

Zîbeqa nûra cemalê can û dil kir inşiqaq

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

Zîbeqa nûra cemalê can û dil kir inşiqaq
Şerbeta aba zelalê mest û medhûşê firaq

Dîn û sewdaî, cunûn im lê ji şewqa dilberê
Neştera ḥubba ḥebîbî dil du ker kir b'iḥtiraq

Ez ġerîb im bê ṭebîb im cuz ji weṣla dilberê
Meyxor û dîn û hewaî dil giriftim intilaq

Ez birîndarê xedeng û qews û zulfên 'enberî
Ah û ḥesret ji me her têne ji daġa iftiraq

Lewleb û dewranê girtim mame ḥeyran û ḥezîn
Ez dixwazim nûrê canî ku bi berqan û beraq

Ez yetîmê rewneqa ġunçe ji wan werdên di baġ
Fitneê axirzeman î ser me dabûne tibaq

Tewbedar im ya Îlahî ez ji Rê û Xê û Ba
Fitneê eşrarê 'alem cumle ber min ittifaq

Eḥmedê bedḥal dixwazit reḥmeta Barî îlah
Ya Îlahî min xelas ke ez muşemmer bûm bi saq

Reḥmeta feyzê birêje ber minê dilrenc û ah
"Ente rebbî ente ḥesbî" her tu Ḥeyy î her tu Baq(î)

[Wr. 85]

Dilê me bû birîndarê ji ‘eşqê

Mefa’îlun mefa’îlun fe’ûlun

Dilê me bû birîndarê ji ‘eşqê
Wekî lem’e ji re’dê dabû berqê

Wekî lem’e ji narî ku veda bû
Li canê me ku dabû ġerb û şerqê

Li canê me siham û tîr dibarin
Bi ‘eşqa xwe di qulzem dame ġerqê

Bi ‘eşqa xett û xal û neqşê çînî
Qewî girtim ji payê ta bi ferqê

Qewî mecrûḥ û bîmar bûm ji hicrê
Meded ya reb qewî sotim ji ḥerqê

Meded ya reb bide weṣlê ji bo me
Bi feth û nesretê dil de bi şewqê

Ji fetḥa babê feyzê dil bide nûr
Tecella bim qewî îro bi zewqê

Tecellaya ji ef’ala ji erwaḥ
Dilê mecrûḥ ji teḥtê dame fewqê

Dilê mecrûḥ û pir ah û birîndar
Bi ahan û bi efxan û bi ze'qê

Bi ah û sed keser têne ji canî
Tu ya Barî bide 'etfê ji rifqê

Bide 'etfê bide luṭfê li Eḥmed
Dilê me tu bike meġsûl ji nifqê

Dilê me tu bike nûrîn û enwer
Bi feyḥa miskê tu dil de bi şefqê

Bi feyha 'itr û 'enber miskê ğalî
Dilê meḥzûn bixûr dabû ji nebqê

[Wr. 86]

Birîndar im ji ‘eşqa Xaliqê Ḥeq

Mefa’îlun mefa’îlun fe’ûlun

Birîndar im ji ‘eşqa Xaliqê Ḥeq
Ji şewqa xwe dilêm da narê muḥreq

Ji şewqa wan xeṭ û xalên binefşî
Dilê min sotine nûra ku muṭleq

Dilê min da brûsk û lem’ û berqê
Duker bû ez ji wê şewqê çi munşeq

Du ker bû ji tecellaya ṣifatan
Du çeşmeyna ji lem’a wan ku da berq

Du çeşmeyna du qewseyna hilalan
‘Uzar û xonçe dane me’dena zewq

‘Uzar û zulf û xal û ce’de-gîsû
Binefş û sosin û reyḥan ku da şewq

Binefş û ‘er’er û selwa û alal
Ji berqa wa ji ġerbê ta biçî şerq

Ji berqa ṭel’eta enwarê Leyla
Ku da cezbe ji nûra xwe mu’elleq

Ku da nûrek ji elwaḥa ji keşfê
Bi wî bû dil bi feṭḥê ney muġelleq

Bi wî bû dil ji enwaran muḥella
Muḥeyya ṭel'eta xemrî murewweq

Muḥeyya ṭel'eta wechê mu'eṭṭer
Ḥumeyya qerqefê dil da bi rewneq

Ḥumeyya camê ez esrar û 'irfan
Mewacîda ji qebdê şewkê şibreq

Mewacîda ji 'ehd û we'd û mîṣaq
Dilê Eḥmed kire rengîn û ebleq

Dilê Eḥmed ji wê 'eṭrê ku mest e
Ji ḥemla wî serê can jî ku bû ṭelq

Ji ḥemla muşterî necma ji qewsê
Li meyla wî serê min da bi wî ḥelq

Ji meyla şemsê necma eseda xal
Ji birca sunbulê bûye musebbeq

Ji birca delw û cewza ḥût û mîzan
Esed mehcûr ji wa ce'da mufewweq

Esed meġrûrê şewqa çîçekê wan
Li baġê gulşena Leyla muşewweq

[Wr. 88]

Ji ḥubba dilberê dil da firaqê

Mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Ji ḥubba dilberê dil da firaqê
Bi dil mewc û ḥubab daye beraqê

Esîrê qeydê hicra Leyla şêrîn
Me dî şewqek ji dil da iḥtiraqê

Me noşî şerbeta weṣla ḥebîbê
Dilê me bû ji te'ma wî simaqê

Were xanim bike ḥukme ḥekîma
Were canim kemer da me ji ṭaqê

Bi weṣla xwe me pirr şa ke bi ferḥan
Dilê min tu dewa ke her tu saqî

Dilê sengîn û hişk û şubhê fihrî
Ji 'eşqa dilberê hate rewaqê

Dema min dî ji nûra rûyê Leyla
Çi meymest im ji wê xemra te baqî

Mefer Ellah nihin min ġeyrî wî yar
Tu weṣla xwe bide pê bim sewaqî

Ez im teşbîhê bilbil 'aşiqê gul
Ji 'eşqa wî devê me kir melaqî

Ji ‘eşqa neqşê barî ḥunqeyê ġeyb
Firaqa dilberê dam dest ḥelaqî

Firaqa dilberê Eḥmed tu mest î
Yedê beyda ji wê nûrê teraqî

Yedê beyda ji Mûsa ibnê ‘Umran
Li ser Tûrî eyisî da me saqî

Ewî da me ji ḥubba xwe qedaḥek
Dilê me pê bûye mewc û sebaqî



[Wr. 88-Derkenar]

Ateşê dil bi ḥerq e

Mustef'ilun fe'ûlun

Ateşê dil bi ḥerq e
Ji beḥrê 'eşq û eşwaq
Dil da bi lem' û berq e
Ji neẓm û ḥusn û exlaq

Ji neẓm û ḥusnê Leyla
Çav da bi dem' û seyla
Dil sotiye ji meyla
Ji xeṭ û xal û ewraq

Ji xeṭ û xal û nîşan
Dil ji me sote dîsan
Sêv û tuffaḥê bîstan
Bihna bi min bi eşwaq

Bihn da ji miskê ġalî
Şewq û nesîma 'alî
Sotim bi qelb û balî
Dil sotiye bi iḥraq

Dil sotiye bi ateş
Şewqa vurûd û gul geş
Gazî ji me diçûn 'erş
Qulzemê da me iġraq

Qulzem mewc û ḥubab e
Dengê lehw û rebab e
Şewqa xemr û şerab e
Ji hicrê dam iftiraq

Ji hicrê da me şewq e
Ji teḥtê da me fewq e
Cama meyê bi zewq e
Can û dil da iḥtiraq

J'canê me da bi ḍerba
Bi sertîr û bi derba
Sotim ji 'eşq û kerba
Zêde li min iştiyaq

Zêde li min bû elem
Dil da bi rehn û selem
Defter ji reqm û qelem
Can û ceger da liḥaq

Can û ceger bi ḥerbê
Ji şerqê ta bi ġebrê
Dil sotiye bi kerbê
Ji 'ehd û we'd û mîsaq

Ji we'dê Leyla mest im
Ef'a du car ku gest im
Cama ji xemrê best im
Lewra me dabû ṭelaq

Lewra Eḥmed ku mest e
Fincan ji xemrê xwest e
Dil bendê 'eşqê best e
'Eşqa ji xemrê xellaq

[Wr. 89]

Dilo rabe were cengê

Mefa'îlun mefa'îlun

Dilo rabe were cengê
Tu sotî ateş û narek
Tu serxweş bî ḥeta kengî
Ji jana şewk û hem xarek

Ji jana neşter û meyla
Ji neġma ḍeyġem û feyla
Ji ṭûṭî û ebabîla
Te jî nînin çu iqrarek

Te jî nînin çira we'dek
Tu namînî li ser 'ehdek
"Fe bil-cumle" tu jî mehdek
Çi meymest î tu jî carek

Çi meymest î bi va ḥala
Nîşan û remze û xala
Ji şewqa xemrî û vala
Ji sîma nûrê dildarek

Ji sîma dilber û bedrê
Ji sirra "leyletu'l-qedr"ê
Ji neġma sîne û ṣedrê
Ji te lew tên ji esrarek

Ji te lew tên fiġan û ah
Ji meḥbûba çu şems û mah
Ḥelaḥil seyyid û hem şah
Dixwazit te hebî yarek

Dixwazit te hebî şewqek
Ji dîdara te da zewqek
Cihat û teḥt û hem fewqek
Li meydanê te da ġarek

Li meydanê tu bê ḥal î
Ji bihna çîçek û alî
Nesîma ‘enbera ġalî
Te’alellah çi bimbarek

Te’alellah ji vê nûrê
Ji sirra nefxeya ṣûrê
Çi lami’ da li ser ṭûrê
Çi ḥeml û wiqr û ‘imbarek

Bi ḥemlê ber emanat î
Ji wê nûra hidayat î
“Fexxertehum bi secdatî”[132]
Li Eḥmed daye bizmarek

Li Eḥmed gaziya xef tê
Çi agir girtiye neftê
Ṣeda û gaziya xef tê
Ji ‘eşqa şah û serdarek

Ji ‘eşqa şahê “lewlake”[133]
Siwarê seb‘ eflake
Şef’i’ê ‘erḍ û emlake
Ḥemîl kerdem li xwe barek

[Wr. 90]

Wişala dilberê nûrîn û reng e

Mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Wişala dilberê nûrîn û reng e
Şepala nazenîn û ḥusn û şeng e

Dilê me wê disote şibhê ateş
Qewî rû-find û rû-şems û çeleng e

Şeraba weşletê da me ji ġeybê
Ji şems û xawera pirr nav û deng e

Ji birca qewsê necma muşterî hat
Wekî neġme li min dabûn bi zeng e

Nesîma ṣaḥiba birca ku sunbul
'Eṭarid da li min derbên fireng e

Firî ṭeyrê ji uḥbul û ji daba
Ku neġme da li min şubhê quling e

Ez im mecrûḥ û bîmar û birîndar
Ji me tên neb'etên şêr û piling e

Ji şewqa 'er'er û zulfên tetarî
Libasê ku li bejnê kurt û teng e

Nema min sebr û ṣaman bê nefes bûm
Dev û 'ezman ketîne ḥelq û ḥenge

Nesîma 'eṭr û zulfeyn û selasil
Dilê min sotine şubhê pereng e

Ji ‘eşqa dilberê daîm dibêjim
Dilê me dabû ber derb û xedeng e

Xedeng û tîr û enbal dane canî
Li canê Eḥmedî dane bi ceng e

Dilê me qeṭ nexwazit ġeyrî weṣlê
Ji ġeyrî weṣlê dil her ḍeyyiq û ḍeng e

Firaqa weṣlet û yar û ḥebîbê
Dilê me dabû ber derb û kuleng e

Bi zarî her dixwazim weṣleta can
Ruḥê me pê dipê kengî dereng e

[Wr. 91]

Hatîme li ber ḥifẓ û ḥeyata te carek

Mef'ûlu mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Hatîme li ber ḥifẓ û ḥeyata te carek
Qelbê me ku sotîme bi ‘eşqa te çu narek

Rabe were îro ji me ra wer tu muqabil
Mehcûr im bi derdê weṣleta te ku mubarek

Leyla ku tu weṣla xwe bide me tu me şa ke
‘Eynî neẓera te li me derman û qumarek

Can û cegerê me bûne mecrûḥ û birîndar
Berqa ji ruwê bedra te dîtî sote darek

Berqa ku ji enbal û ji sertîr û kulaba
Bazî ku firî daye dilî perde starek

Bazî ku ji ṭeyran neġme da dengê ṣeyada
Dengê dilbera eḥsentir e şewqa ji yarek

Dilber tu were reqṣê ṭEreb de bi niyazî
Baġe me bûye mehcûr ji weṣla te bi carek

Ez çûme derê dêrê me ḥewarî nedîtin
Hat dengê mesîhî li me da toz û ġubarek

Hate ku ṣeda daye dilê me ku ji ġeybê
Bêhna ku ji wê miska tetarî bi tedarek

Eḥmed tu were ceng û cidalê bi tehewwur
Carek tu vexwe ‘eynî şerabê bi qerarek

Qeṭ da tu nebî ġafil ji ‘eşqa nûrê Leyla
Mestane bi dîwane be çûn ṭeyrê ḥubarek



[Wr. 92]

Gula corî bi dêm sorî wekî ḥorî biyaşeng

Mefa'îlun mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Gula corî bi dêm sorî wekî ḥorî biyaşeng
Biyaşengî bi vî rengî xudan dengî birim ceng

Birim baġa li ser caġa ṣeda zaġa li min hat
Li min bilbil kire ġulġul guyê silsil kire teng

Kire gazî didam sazî wekî bazî bi neġma
Bi neġm anî dil û canî kirim fanî ji wî deng

Ji wî ḥalî dilim nalî ji mîm dalî me da şewq
Me da nûre ku bûm dûre qewî hûre negirt reng

Negirt seyfe hewa ṭeyfe ji min keyfe revande
Revand şewqe nema zewqe ku dam fewqe kirim seng

Kirim qeydê bi wê keydê neçûm ṣeydê ji qebḍê
Ji qebḍa dil ji şewqa gul ji ṭîn û gil nema reng

Nema ferḥe bi dil cerḥe bi can qerḥe bi sed ah
Du sed efġan ji nîva can kirim mestan gerû û ḥenġ

Ker û tengî bi vî dengî nema rengî bi yek car
Bi yek meylê me da Leylê du çav seylê bi serheng

Bi ser a tîr bi rem' û şîr çi bit tedbîr nema kar
Nema kare ku bûm xare dilêm nare ku bûm leng

Ku bûm şeyda ji va keyda ku çûm ṣeyda meya al
Meya zulfê ji wê qulfê ketim elfê bi ferheng

Bi ferḥamê bi peyġamê di nêv ‘amê bi şermend
Bi şermend im xiredmend im bi derbend im bi can beng

Bi can sotim qewî notim ġezel gotim çu bilbil
Çu perwane ji dîwane ku sot cane wekî feng

Wekî şehdê şirîn qendê ṣeda bendê li Eḥmed
Ṣeda neġmê bi vê neẓmê ketî resmê hemî reng

Hemî ḥala bi va fala li ew ala ‘elem tux
Du sed ḥezbe li min cezbe lef û ġerbe bûye zeng

Bûye nisyan ji min hezyan gunah ‘isyan tewalî
Mefer barî dikim zarî gunehkarî bûyî reng

[Wr. 93]

Ṣeyî min av û sek çake

Mefa'îlun mefa'îlun

Ṣeyî min av û sek çake
Xebîs ṭîne ji wî xake
Ku şerwal çî nekir pake
Dijûn barî li wî kake

Dijûn barîn çira şerwal
Ewî çênekirî wek xal
Bi lez pêknay rêkara mal
Ḥeta têkda kirî lake

Ḥeta rêkir ku hat male
Ji min ‘uzrê xwe xwest ḥale
Ewî sote dil û bale
Me nêrî çêkirî pake

Mi nêrî ‘uzriyê daxwaz
Çiqas min jê dikir hindaz
Ji sermayê nedabû baz
Bi vê ‘uzrê ne ihlake

Bi vê ‘uzrê bi va eḥwal
Bi teftîş û bi qîl û qal
Ewî xweste ḥeqê şerwal
Temamî tu bidî şake

Temamî ḥeq bidî şahîn
Bi yek çerxê ku dil ahîn
Ji te da em nebên tahîn
“Feha ente we de‘wake”[134]

“Feha ente” binêr remlê
Giran barîn bi vê ḥemlê
Me xwe beste bi vê xemlê
Ji xemla ḥeftê eflake

Ji xemla çîçek û werda
Li talanî me da cerda
Ku meṭrûḥê bi va ‘erda
Ji vî ḥalî tu min rake

Ji vî ḥalî ez im bîmar
Bi can û dil ez im bêzar
Bi dil ateş lehîb û nar
Bi dil best im bi imsake

Bi dil da neşter û meyla
Ji dengê ḍeyġem feyla
Ji ṭûṭî û ebabîla
Ji feyḍa nûr û idrake

Ji feyḍa nûr û ilhamê
Me xwe beste bi eḥwamê
‘Esa bête bi ikramê
Ḥebîbê min bi imlake

Ḥebîbê Eḥmedê mehcûr
Du çeşmeyna bibit menẓûr
Bi weṣla xwe bibit mesrûr
Ji vê ‘eşqê bi işrake

Ji vê ‘eşqê ku dil bestim
Du car ef’a ku ez gestim
Ji wê bêhnê ku meymestim
Me dîn vê neẓmê inşa ke

Me dîn vê neẓmê da şewqe
Dil û canê me da zewqe
Ji teḥtê dil ku da fewqe
Ji min her tu tesella ke

Ji min her tu bigir neẓma
Bixwûn her tu bi va neġma
Ku da bêtin ji te nesma
Ji ewraqa muḥella ke

[Wr. 94]

Were ey dil bizan îro

Mefa'îlun mefa'îlun mefa'îlun mefa'îlun

Were ey dil bizan îro
Nema min lewn û hem reng e
Ji qedd û qameta selwê
Ji reqṣa wê biyaşenge

Ji reqṣa ‘er’er û selwê
Ji birca ḥût û hem delwê
Mu’eṭṭa bûm bi vê belwê
Birim ḥerbê û hem cenge

Birim ḥerbê ji ġazata
ṣeda da min ji nayata
Ji şewqa wan bût û lata
Nema min lewn û hem renge

Nema min nûr û hem ḥale
Me jî îro vekir fale
ḍiya nûr çû dil û bale
Bi neġm û sewt û hem denge

Bi neġm û neẓma bestîme
Du reşmara ku gestîme
Bi şewqa xwe ku mestîme
Ji fetḥa dil ku bûm lenge

Ji fetḥa dil ji hicranê
Nimande dil ji ferḥanê
Me noşî camê meyxanê
Dilim da ḍeyq û bû tenge

Dilim da ateşê ‘eşqê
Wekî xala xeṭê meşqê
Bi qedd û qameta reşqê
Li canê me ku da zenge

Li canê me ku da pête
Bi şewqê ser me da tête
Dixwazim her ji te bête
Li min teng kir gerû û ḥenge

Li min da neşter û mîla
Ji ġaba ḍeyġem û fîla
Ji ṭuṭî û ebabîla
Ji reqṣa wê biyaşenge

Ji reqṣa ‘er’er û nayê
Ku şewqek wan li min dayê
Ṣeda min da ḥemû cayê
Ji şewqê bûm ber û senge

Ber û sengan li min dabû
Qewî şewqek ji min rabû
Ku bû derdek bi min dabû
Du çava hate serhenge

Du çava dam neẓer îro
Ji ‘eşqa wê ez im gîro
Qewî bû ew nehat bîro
Ji tûxa Farisê benge

Ji tûxa leşkerê ḥerbê
Li min dabû dused derbê
Neda muhlet bi van ḍerbê
Qetîlê tîr û xedenge

Qetîlê derb û sertîra
Mu'emma şerḥ û tefsîra
Ji baġê qulzema mîra
Ġeriq bûme bi vî renge

Ġerq bûme ku mestane
Ji şewqa xemrê meyxane
Ku Eḥmed can bi ferḥane
Ji şewqê ew bûye lenge

[Wr. 95]

Ya reb ku tu vê miḥnetê ez canî cuda ke

Mef'ûlu mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Ya reb ku tu vê miḥnetê ez canî cuda ke
Canê me ji vê miḥnetê carek dî şifa ke

Ez jar û ḍe'îf bûme nema min ḥewl û quwwet
Vê miḥnetê ez canî tu vê carê riha ke

Ger çi ku pelîd û hem xebîs û têr qusûr im
Lakin ku heme 'ebdê te me min tu dewa ke

Zikrê te dikim ez bi zeban û dil û qelban
Ger çi ku ez im rûreş belê min tu feda ke

Ez cumle ji ferqê serî ta payî quṣûr im
'Efwê bide me wer ne ji 'iṣyanê hilake

Reḥma te wekî derbê ji feyḍa 'ewrê reḥmet
Ji 'eyb û quṣûran çi dibîn meġsûl û pak e

Nekhet ji devê ger ku çi bit dev bi teġeyyur
Qeṭ nîne dewa jê ra ji ġeyrî ku siwa ke

Dermanê zunûbên me ji 'eyb û ji quṣûran
Qeṭ nîne ji ġeyrî ku ji 'efwa te huda ke

Eḥmed ku diket zarî ji ber mewca zunûban
Ber hetk û feḍîḥet ne ji qencî ew hilake

Qeydê veke carek tu ji wî 'ebdê esîre
Dermanê zunûban tu bide me tu fida ke

Ez jar û ḍe'îf im ji cinayata seqîl im
Hatîme bi dergahê te ber ḥifẓ û ḥima ke



[Wr. 96]

Dilberê dil daye bi sertîr û xedenga

Mef'ûlu mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Dilberê dil daye bi sertîr û xedenga
Sotîme bi lem' û berqa va pêt û perenga

Sotîme bi narê 'eşqê meyxan û ḥumeyya
Canê me ku daye ber top û tivenga

Canê me ji ber hicr û firqetê bûye birîndar
Rûḥ û cesedê me daye ber derb û kulinga

Rûḥ û hem rewan mane bi şewqa ce'dî û xal
Nalîme ku efğan ji me tên şubhê qulinga

Nalîme bi ahan û bi efğan û bi kerba
Awir li me da îro wekî şêr û pilinga

Awir bi me da 'işwe ji wan çeşmê xumarî
Ew hate li ser me ku di meydanê bi cenga

Ew hate li ser me ku bi reqşî şubhetê ney
Dadaye bi ṭebl û def 'erban û bi denga

Dadaye bi saz û le'b û lehwa xwe bi carek
Kuştîme bi 'eşqa xwe şepal û şox û şenga

Kuştîme du çeşma çavê ahû û ġezalan
Canê Eḥmedî sotine elwan û bi renga

Canê me resed anî bi me'bûdî ku îman
Qelbê me gunahan çi qewî kirne çu senga

Racî me umîddar im ji reḥma te tu me'bûd
Luṭfa xwe bide 'efwê ji gunaha bûme lenga

[Wr. 97]

Ez im mestaneyê ‘eşqê

Mefa’îlun mefa’îlun

Ez im mestaneyê ‘eşqê
Nema min lewn û min reng e
Bi dil best im bi wê şewqê
Birim ḥerbê û hem ceng e

Birim ḥerba meya ale
Du çeşmeyna ku da xale
Ji wê şewqê me dî ḥale
Li min da ḍerb û hem zeng e

Li min da tîr û enbala
Çi fikrîm şerḥ û hem fala
Me jî sote dil û bala
Ji reqṣa wê biyaşeng e

Ji reqṣa ‘er’er û nayê
Ji wa neġmek bi min dayê
Li min tê şubhetê bayê
Ji wê bûme qewî leng e

Ji wê bûme qewî bêzar
Bi wî ‘eşqa qewî dijwar
Şubhetê ateş û hem nar
Nefes kirbû li min teng e

Nefes kirbû gelek bedḥal
Ku sotîme ḍemîr û bal
Me nêrî lewḥê reml û fal
Ji canî neġm û hem deng e

Ji canê Eḥmedî ahan
Qewî têne ji qelb û can
Bi şewqê ez ku bûm mestan
Ji ḍerba Farisê beng e

Ji ḍerba her du qewseyna
Ji berqa her du çeşmeyna
Ku bûm guhdarê besmeyna
Ku bûme jê ber û seng e

Ku bûme jê wekî bilbil
Bi ze'qata dikim ġulġul
Ji reyḥan çîçek û sunbul
Nefes çû ji gerû û ḥeng e

Nefes teng bû ji şewqa dil
Qewî nûr da ji 'erḍ û gil
Şebîhê 'abid û bilbil
Dixwûnim ez bi vê reng e

Dixwûnim ez bi va neẓma
Terennum dam bi va neġma
Ku bêhnxweş bûm bi va nesma
Ji wê bejna qewî şeng e



[Wr. 98]

Ji vê hicrê çi ḥeyran im

Mefa'îlun mefa'îlun

Ji vê hicrê çi ḥeyran im
Birîndar im bi vî rengî
Ji wê besṭê bi seyran im
Ji tîra qewsekê engî

Ji tîra ‘işweya bazî
Fiġanim çûne evrazî
Çû ‘abîdî kirim gazî
Ji wê bûme ‘erec lengî

Ji wê bûme qewî bêzar
Bi vê ‘eşqê gelek dijwar
Du çeşma barîne midrar
Ji rimḥa Farisê bengî

Ji rimḥa Farisê ḥerbê
Li dil dabû dused derbê
Ketîme qulzema kerbê
Dixwazit ew ji min cengî

Dixwazit melḥem û ḥerba
Li meydanê ku dam ḍerba
Ji ṣewla meṭle’ û rehba
Ṣeda qebḍê bi min dengê

Ṣeda da qebḍ û hem besṭa
Şidandim zehr û hem wesṭa
Ji ḥezẓ û meqsem û qesṭa
Bi dil da me dused zengî

Bi dil mame ji rû-şemsê
Ji dengê xawer û hemsê
Bir û çûme di nêv remsê
Bi ḥeyran im ḥeta kengê

Bi ḥeyran im ‘umir borî
Tu ‘eybdar î bi lêv şor î
Sûba‘ î şibhetî ṭor î
Te ez girtim b’gerû-ḥengê

Te ez girtim bi va ḥala
Ji bêhna çîçek û ala
Nema ‘ariḍ û ev xala
Kirim xoşk û wekî sengê

Kirim hişkê ji hicranê
Ji zewqa ṭamê fincanê
…….....
Li Eḥmed neġme da çengê

Li Eḥmed da bi va saza
Şebîhê ṣeqr û hem baza
Bi çakûç û bi wa gaza
Kirim îmçî bi vê rengê

[Wr. 99]

Hewar û zariyê min tê

Mefa'îlun mefa'îlun

Hewar û zariyê min tê
Qewî îro ezim bêḥal
Ṣiyaḥ û zariya min tê
Bi can sotim ḍemîr û bal

Bi can mame gelek ḥeyran
Ji neġma weḥşî û ṭeyran
Bi ferḥa geşte û seyran
Çi ġemgîr im qewî bedḥal

Çi ġemgîr im qewî meḥzûn
Bi feryad im wekî Mecnûn
Ji çeşman tête ab û xûn
Bi isbû' û meh û hem sal

Bi isbû' û bi dewranan
Digel ahan û efġanan
Bi terk û hicrê ewṭanan
Qewî jar im "ḍe'îfu'l-ḥal"[136]

Qewî gêj im ker û gêj im
Wekî bilbil ġezelbêj im
Ji çeşman hêstiran rêjim
Ji bêhna sunbul û alal

Ji bêhna sunbul û 'er'er
Binefş û nêrgiz û 'enber
Li min tê rîḥekê ṣerṣer
'Ecac û boq û hem zilzal

‘Ecac û lem’eya berqê
Ji payê ta biçit ferqê
Ketîme qulzema ġerqê
Leff û neşrên digel emsal

Leff û neşrên li ewraqan
Bi ṣedra sirrê ‘uşşaqan
Bi remza ‘ehd û mîsaqan
Ṣedaya qewl û hem ef’al

Ṣedaya bilbilê meġbûn
Ji ‘eşqa sorgulê meftûn
Ji ‘abîdî qewî xweşxûn
Ji dengê bazin û xelxal

Ji dengê ‘endelîbê jar
Di weqtî kir [hewar] hewar[137]
Belabil lê çevan yekcar
Çi kêşane gulî “fi’l-ḥal”

Çi kêşan bêdilan serxweş
Nida û gazî çûne ‘erş
Bi zikrê wî dibî dilgeş
“Lehu’l-ḥemdu lehu’l-efḍal”[138]

“Lehu’l-ḥemdu ma‘a’l-şukr”ê[139]
Gunahên me netên ḥeṣrê
Ji hewla meḥşer û qebrê
Xelaṣ ke me digel haval

Xelaṣ ke me eya barî
Muşewweş bû dilê tarî
Ji wehc û şiddeta narî
“Te‘ale’l-lah lî kullî’l-ḥal”[140]

"Te'ale'l-lah huwe'l-kafî"[141]
"Huwe'l-muġnî huwe'l-'afî"[142]
Xelaṣ ke Eḥmedê Cafî (xafî?)
Bi cahê Eḥmed û hem al

Bi cahê seyidê serwer
Şefî' û şafi'ê meḥşer
Bibeġşe me eya rehber
Tefa'ul ke digel me fal

Tefa'ul ke bi zikrê Ḥeyy
Ji sîne dûr bibîtin ġey
Dibî sekran bi xemr û mey
Bi cama badeya silsal

Bi cama badeya bilbil
Wekî nalî kirî ġulġul
Ji bêhna gulşen û sorgul
Dibî muskir bi remz û ḥal

Dibî muskir bi van ḥalan
Nîşanê remze û xalan
Bi sunbul hem bi alalan
Biterkîn cumle qîl û qal

Biterkîn cumle şehwata
ṭeleb ke cumle de'wata
Bi 'ezl û hem bi xelwata
Dibîtin bo te "re'su'l-mal"[143]

[Wr. 100]

Ji ber ġemma ḥicabê

Mefa'îlun fe'ûlun

Ji ber ġemma ḥicabê
Dilê min wê dinale
Dikim xewfa ḥisabê
Di ḥîna bit suale

Di ḥîna bit suale
Jê dibin kerr û lale
Mefer her Zulcelal e
Binêr e ew li ḥal e

Binêre reḥm û 'eṭfê
Bikit iḥsan û luṭfê
Di roja ḥewl û recfê
Xelaṣ bitin j'fe'al e

Xelaṣa me çi dûr e
Neqşê ġufranê hûr e
Di nêv beḥreke kûr e
Ġewwaṣ divê li bal e

Divê ġewwaṣê sebbaḥ
Çi ṣubhî Nûḥî mellaḥ
Bêjite wekî meddaḥ
Li meḥbûba b'cemal e

Li meḥbûba neẓer kin
Kul û rîşan bi der kin
Ji cerḥan her bi her'kin
Ku bê bayê ṣemale

Ku bê bayê bi ṣerṣer
Çi raket werd û ‘er’er
Di weqtê nez’ û ġerġer
Seqîl im wek cibal e

Seqîl û hem bi recf im
Bi berq û hem li lem’ im
Bi êşan û bi ṣed’ im
Kesad û hem ‘izal e

Kesad bûme ji zenba
Ji efġan û ji kerba
Keftîme ḥewl û re’ba
Bircа qewsê hilal e

Bircа qewsê bibînim
Çi neqşî jê hilînim
Bi ahan û enîn im
Ji xemra ḥeftê sale

Ji xemra ṭasê mest im
Bi zincira vebestim
Li ser ‘ehda elest im
Feqîr im bêmecal e

Feqîrê der ḥiḍûrê
Esîrê der ġurûrê
Bide ferḥ û surûrê
Ya reb ji te sual e

[Wr.101]

Ya reb tu wê Reḥman î
Bide şerḥ û beyanê
Dixwazim ez emanê
Bi neẓma “ke’l-lu‘al”[144] e

Bi neẓm û weṣf û medḥa
Bi daġ û wec’ û cerḥa
Bide dil şerḥ û fetḥa
Ku meş bim wek ġezal e

Meşya qelbê xumara
Li ser wa xeṭṭ û xala
Bi tefsîr û bi fala
Eḥmed dikit xiyal e

Eḥmed dikîte zarî
Dixwazit her ji yarî
Li şerḥa qelbê tarî
Ji hicrê bit wisal e

[Wr. 101]

Ḥeyretê îro ji me dil wê kirî bêremz û ḥal

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

Ḥeyretê îro ji me dil wê kirî bêremz û ḥal
Qet nema min şi'rê mewzûn hem nemam fikr û xiyal
Dil duker bû ji firaqê hem disotin nav û bal
Reḥmeta barî dixwazim hadî û hem zu'l-celal

Çûme der baġê ḥebîbî min dî tê nûrek 'ecîb
Cezbe da qelb û dilê min da bi min nûrek qerîb
Nûr û mir'ata dilê min feyẓê da şewqa ġerîb
Reḥmeta barî dixwazim hadî û hem zu'l-celal

Şerbeta 'eşqa ḥebîbî ez dixwazim her medam
Sote dil teşbîhê narî lê ji nûrê bû ġeram
Min nema sebr û qerare can û dil kirne ġemam
Reḥmeta barî dixwazim hadî û hem zu'l-celal

[Wr.102]

Mestiyê şewqa ḥebîbî gestiyê narê firaq
Ateşê Mûsa ku ditî wî di ṭûrî da beraq
Da bi mir'ata ji weḥyê dil ji min da iḥtiraq
Reḥmeta barî dixwazim hadî û hem zu'l-celal

Ez birîndarê xedengên her du qewsên 'enberî
Ce'dî 'uzzar û zulfa tê nesîma kewserî
Bariye baê ji bo wan her ez im jê muşterî
Reḥmeta barî dixwazim hadî û hem zu'l-celal

Me[y] binoşe tu bi kasa şerbeta xemra reḥîq
Misk û ‘enber da nesîm e lê ji bêhna wa ‘ebîq
Sundusê xuẓrî libasî ḥûriya nûrîn-şefîq
Reḥmeta barî dixwazim hadî û hem zu’l-celal

Şerbeta êşqê me ṭam kir ḥeyretê dil kir kebab
Gûşedar im ez li dengê saz û sentîr û rubab
Qulzema dil mewc veda têkda bûye mewc û ḥubab
Reḥmeta barî dixwazim hadî û hem zu’l-celal

Eḥmedê meġrûr û ‘aṣî tu binale zikrê dil
Lew qerîbî tu bibî waqi’di nêv hem ax û gul
Ḥiqd û kîn û ‘ucb û ġeybe cumle bavê tu ji ġil
Reḥmeta barî dixwazim hadî û hem zu’l-celal

Da nebî hêdî rucu’ tu ku li ef’alên ḥeb’is
Şûşeya nûra Îlahî da nekî tu jê ḥesîs
Bibe salik tu li rahê Adem û hem Nûḥ û Şîs
Reḥmeta barî dixwazim hadî û hem zu’l-celal



[Wr. 107][145]

ʻAşiq û dîwan û dîn im min nema fikr û xiyal

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

ʻAşiq û dîwan û dîn im min nema fikr û xiyal
Min bi xewf sote dil û can lê ji ʻeşqa but û xal
Bûme serxoşê şerabê şewqa xemrî û ḥelal
Her didim ah û fiġana lê ji dest selwa şepal
Zêde zunnarê dibestim birme ber ceng û cidal
Min nema ṣebr û qerar e "ya xeyalî kulli ḥal
Ente rebbî ente ḥesbî ente hadî zu'l-celal[146]
Eʻṭînî ḥusne't-tewekkul eʻtenî nûr û cemal[147]
Eʻṭînî bi'l-ʻeşqi weṣlen raḥe şemsî fi'z-zewal[148]
Ya ilahe'l-xelqî eʻṭî ente bi'l-ʻeşqî wîṣal[149]

Cezbeya ʻeşqa te daim dil ji me mewc û ḥebab
Qelb û dil sotin bi carek şubhetê selw û kebab
Nay û senṭîrê dibêjim neġma ṭenbûr û rebab
Hêvîdar im ez ji te feyza ji wê cam û şerab
Narê ʻeşqa te disotim şubhetê narê şehab
Şubhê bilbil bêqerar im çeşme barîn dem' û ab
Saqiyê ava ḥeyatê mawer û ava gulab
Bes bike cewr û cefayê tu hilîn perde w hîcab
ʻEşqa xalê şerḥ û falê hilde ez cayê niqab
Ya ilahe'l-xelqî eʻṭî ente bi'l-ʻeşqî wîṣal[150]

ʻEşqê girtim bi firaqê bûme sewda û cunûn
Şubhê bilbil bêqerar im me nema ṣebr û sukûn
Ez firrîm sûyê semaê ʻendelîbê neġmexûn
Çeşmê me dane bi dem'a her dibarin jê ʻuyûn
Sote dil ateşê ʻeşqê hicrê ez kirme zebûn
Zêde bû ah û fiġanim bûm birîndar û ḥezûn
Zulf û sunbul nêrgiz û gul zêdeya dura meṣûn
Girtime şewqa ʻuzarê ḥaşî û şerḥ û mutûn

Da bi min ‘eṭr û nesîm e ‘ûd û ‘ember hem kemûn
Ya ilahe’l-xelqî e‘ṭî ente bi’l-‘eşqî wîṣal[151]

Dil bi ahan û fiġan im zêde bîmar û ‘elîl
Bestime şewqa wiṣalê her di qewseyna cemîl
Birme ber ceng û cidalê kuştiyê remḥ û qetîl
Ber bi babê te dinalim hicrê ez kirme zelîl
Canê me sote du tîra da li min derbê seqîl
Tu bike ye reb tereḥḥum her bi weṣlê ya celîl
Weṣlê diber her dixwazim bûm ji biyarê qelîl
Nûrê şem’a berqê lem’a çeşmê dem’a da xelîl
Qelbê me daye bi daġa hadî û “ni’me’s-sebîl”[152]
Ya ilahe’l-xelqî e‘ṭî ente bi’l-‘eşqî wîṣal[153]

Weṣlê Leyla dem’ê seyla qelb bi meyla ew ḥebîb
‘Eşqê sote can ku note neġme gote “’en qerîb”[154]
Can ji ẓerba tîr û derba ah û kerba bû ġerîb
Werdê baġa dengê zaġa sor û caġa tê ‘ecîb

[Wr.108]

Lem’ û berqa ġerb û şerqa can ji ḥerqa da lehîb
Sewt û dengê lewn û rengê qews ê zengê bû reqîb
Dil bi feyẓê kerb û ġeyzê nûr û beyẓê bû şekîb
Qelb ji cerḥê daye qerḥê tê bi ferḥê zu ṭebîb
Xemrê al e daye bal e zêde ḥal eew lebîb
Ya ilahe’l-xelqî e‘ṭî ente bi’l-‘eşqî wîṣal[155]

Dil ji qebẓê daye weqẓê birye rebẓê pêt û nar
Hate besṭê çûye wesṭê daye qesṭê sote dar
Êş û daê ji ridaê canfedaê cumle kar
Gote pîrî tu xebîr î ji ‘ebîrî dîn û har
Min ku zarî ku ji barî bûme carî şewk û xar
Zulf û ce’dê berq û re’dê necm û se’dê hate xwar
Xemrî xane daye cane imtiḥan e dil qerar
Bûme şeyda çûme ṣeyda mekr û keyda bû buhar
Bûme xame çûm meqame hate dame mey bi bar
Ya ilahe’l-xelqî e‘ṭî ente bi’l-‘eşqî wîṣal[156]

Narê ‘işqê dûr ji fisqê dabû feqyê dilbirîn
Şewq û zewqê tê ji fewqê da me şewqê dil ḥezîn
Can û bale derd û ḥale sote xale der zemîn
ṭeyrê bazî neġme xwazî hate gazî kirye şîn
Can şewq kir daġ û deq kir best kemer kir aferîn
Hêvî luṭfê ew bi ‘eṭfê zêde nuṭfê da yeqîn
Cam û fincan şubhê mercan raḥeta can da girîn
Çeşmê dem’a uzn û sem’a pêt û şem’a dûr bîn
We‘ẓ û şîret dehş û ḥîyret neẓm û sîret bû şehîn
Ya ilahe’l-xelqî e‘ṭî ente bi’l-‘eşqî wîṣal

Hate Eḥmed neġme bê ḥed bale û qed bû seqîm
‘Ud û ‘enber werdê xeyber ‘uzr û qember bû ‘eqîm
Zulf û xala şerḥ û qala sirr û ḥala bûn ‘edîm
Bûm gedaê canfedaê wî ridaê her muqîm
Re’d bi berq e ġerb û şerq e pay û ferq e bûm ḥemîm
‘Eyn ji ‘eṭrê ṭê ji seṭrê rê ji beṭrê da nesîm
Sîn ji sunbul nûn ji bilbil mîl (?) ji ġulġul dam zemîm
Bes bi we’dê berq bi re’dê necm û se’dê da ceḥîm
Durr û cewher şems û xawer misk û mawer da ne’îm
Ya ilahe’l-xelqî e‘ṭî ente bi’l-‘eşqî wîṣal[157]

Sîn ji saqî xemrê baqî dam meḥaqî beḥr û ber
Necm û kewkeb dewr û lewleb cezm û cewreb witr û fer
Zeyn ji zewqê tê ji fewqê hem ji şewqê dil keser
‘Eyn ji ‘eṭrê birme qeṭrê xwende seṭrê mu‘teber
Xemrê ale qelb û bale nale nale muġtefer
Da me hadî qelbê ṣadî wek ceradî munteşer
Ez ḥebandim dil ḥelandim têk werandim muṣteber
Min dizanî rûḥ û canî te ku anî tê ẓerer
Ah ji lehbê pêt û nehbê sote re’bê dil kemer
Ya ilahe’l-xelqî e‘ṭî ente bi’l-‘eşqî wîṣal[158]

[Wr. 109]

Ey gulê, ger tu çi sorgul gul û gulzar û cemal î[159]

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun

Ey gulê, ger tu çi sorgul gul û gulzar û cemal î
Lê tu dûr î ji ruwê dilber û dildara hilalî

Ey gulê, ger tu çi me'şûq î ji bo bilbilê şeyda
Tu ne wek Leyla ku me'şûqa me bestame bi qeyda

Ey gulê, ger çi tu mestane ji bo bilbilê lal î
Lê tu dûr î ji ruwê Leyla me ṣoḥbet dil û bal î

Ey gulê, ger çi tu medhûş î ji bo bilbil bi neġma
Tu ne wek Leyla ku wê canê me bestîme bi neẓma

Ey gulê, ger tu çi gulcûr î tu dêmsor î temamî
Lê tu dûr î ji ruwê Leyla me dil beste heyamî

Ey gulê, ġonçemilê bestedilê bilbilê baġa
Lê tu dûr î ku ji Leyla dilê me beste bi daġa

Ey gulê, ger çi tu bêhxweş bûyî têkda bi nesîm î
Lê tu dûr î ji nesîma dilbera têk bi qesîm î

Ey gulê, ger çi tu meḥbûb î ji bo bilbilê rewẓê
Lê tu dûr î ji ḥebîbê ku li der kewser û ḥewẓê

Ey gulê, ger çi tu gulzar î di baġê weṣleta yar
Lê tu dûr î ji kemala di ruwê dilber û dildar

Ey gulê, ger çi tu rûsor û sipî şubhetê lîloz
Lê tu dûr î ji ruwê Leyla me dil beste şeb û roz

Ey gulê, ger çi tu gulzar û leṭîf û nazenîn î
Lê tu dûr î ku ji Leyla rû-meha şubhetê Zîn î

Ey gulê, ger çi tu meḥbûb î ji bo bilbilê awaz
Tu ne wek Leyla ku meḥbûba min e rû bi me da baz

Ey gulê, ger çi tu meymest î ji bo bilbilê dilxûn
Me beşaret li te ye Eḥmed ku Leyla te ye gulgûn

Ey gulê, ger çi te bilbil kire sermeste û bêzar
Lê ku Leyla dilê Eḥmed kire mecrûḥ û birîndar

[Wr.110]

Nêrgiza nazik û sîma rû ji qeddê î‘tidal

Fa’ilatun fa’ilatun fa’ilatun fa’ilun

Nêrgiza nazik û sîma rû ji qeddê î‘tidal
Ne wekî dilbera dil bestî dilê me ku li der baġê wiṣal

Nêrgiza ser rû-mudewwer şems û xawer dêm-zerî
Ne wekî dilbera rû‘enbera misk-ezfera rû-dêmxawerî

Nergizê ger çi bi bejn û qameta şeng û şefaf î
Lê tu dûr î ji ruwê Leyla bi iḥram û ṭewaf î

Nêrgizê dêm-qurmizê qametkezê qeddê bilindê
Lê tu dûr î ji ruwê Leyla wekî biska kulundê

Nêrgizê bestî qezê bêhn-helezê nebtê buharî
Lê tu dûr î ji nesîma dilberê sirr û ciharî

Nêrgiza nazik bi bejn û qameta şibhê elîf î
Lê tu dûr î ku ji Leyla bi me ra ṭeb‘ê ḥerîf î

Nêrgiza sermest û mexmûr ew di baġê nêrgiza
Ne wekî Leyla bi dil bestî bi ermîş û qeza

Nêrgiza nêv refeza bêhn bi beza baġê dila
Ne wekî Leyla me pê meyla birû zeyla gula

Nêrgiza serde giran î wekî ‘er‘er bimeş î
Ne wekî dil-perîya Eḥmed bi cara ‘ereşî

Nêrgiza ġonçe ji belg û wereqên zer herizî
Ne wekî Leyla birû şem’a li me can derizî

Nêrgiza qametheşîna nazika qamet keşîd
Ne wekî Leyla bi sebba xwe dilê me pê reşîd

Nêrgiza sermest û mestane bi dêma xwe şefaf
Ne wekî dilbera me beste dilê min bi ṭewaf[160]

[Wr.111]

Dîsa li min dil sote nar

Mustef'ilun mustef'ilun

Dîsa li min dil sote nar
Zêde ku bîmar û ʻelîl
Can da bi ser-tîrên ġedar
Zêde ji wan derbên seqîl

Zêde ji wan tîr û xedeng
Ateş ji wan pêt û pereng
Neġme ji ṣewt û hems û deng
Hadî tu yî "nîʻme'l-wekîl"[161]

Hadî tu yî rebbê wedûd
Hem der qiyam û der quʻûd
Dil tu yî suflê de ṣiʻûd
Ber dergehê "ibnu's-sebîl"

Ber dergehê şahê emîn
Hadî tu yî "nîʻme'l-mubîn"
Zarî bi dil ah û enîn
Ya reb bide ṣebra cemîl

Ya reb bide neylê murad
Hêj ku nekeftî me sefad
Hadî tu yî "rebbu'l-ʻibad"[162]
Lewra ku ez bûme zelîl

Lewra ku bûm zêde esîr
Keftîme der ḥalê ʻesîr
Weṣlê bide pê bim yesîr
Ji kesretê bûme qelîl

Ji kesretê dil da me şewq
ṭama firaqê bête zewq
Dilber ji teḥtê da me fewq
Hêvî ji te weṣla cezîl

Hêvî ji te weṣlê birêj
‘Asî ez im têkda qirêj
Reḥmê bide ḥal bû dirêj
Hicrê ji min dabû ṭewîl

Hicra ji ‘eşqa dilberê
Bêhn û nesîma ‘enberê
Xorşîd û şemsa xawerê
Eḥmed ji wî ṣebra seqîl

Eḥmed dil û can da lehîb
Zêde ku bû ḥuzn û keîb
Şewqê ku can sote ‘ecîb
Hêvî mefer rebbê celîl



[Wr. 111-Derkenar]

Me dî xewnek di Leylayê[163]

Mefa'îlun mefa'îlun

Me dî xewnek di Leylayê
Ku bûm ġemgîr qewî zêde
Ji dêmbedra Medînayê
Ji ferqê ta biçe pê de

Ji ferqê ser didam ḥuznê
Seḥab û 'ariż û muznê
Şeẕaha dam qewî ruznê (?)
Çi wenda bûm di wê rê de

Çi wenda bûm nemam tedbîr
Ji we'z û şîret û te'sîr
Ji vî emrî ku bûm teqdîr
Du tîra tu were lê de

Du tîra ez kirim mehcûr
Ji wê şewqê ku bûm rencûr
Ji wê zewqê ku bûm me'cûr
Di vê şewqê tu mekrê de

Bi vê şewqê ku dilbest im
Du car ef'a ku ez gestim
Nesîma wê ku meymest im
Ji rextê hespê kummêd e

Ji rextê ferḥ û seyrana
Ji şewqa mame ḥeyrana
Ji xemlê meyê meyxana
Ku Eḥmed ma di perdê de

Ku Eḥmed daye hewar e
Ji rextê hatiye xwar e
Mefer barî ku ġemxwar e
Di ḥeşr û neşr û hem rê de

[Wr.112]

Ey ḥebîbê min were carek tu jî baġê wiṣal

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

Ey ḥebîbê min were carek tu jî baġê wiṣal
Der dilê min tu bide feṭḥê ku da xweş bîte ḥal

Ḥalê me îro xerab e ez ketîme ḥeyretê
Tu bide dil neẓerê da dil bibe werda kemal

Ji kemala weṣleta xwe tu binêre bi me ra
Tu zekatê bide miskîn û feqîrê xwe su'al

Ji suala xwe me dest dane cenabê te ḥebîb
Her bi zarî ez dixwazim ya Îlahî zu'l-Celal

Zu'l-Celal î pir kemal î malik û hem xaliq î
Min nekî meḥrûm ji 'eşq û weṣleta ava zelal

Ji zelala xemrê kasê ew şeraba nûr û can
Min nekî bêbehr ji wî behrê ku bêt 'eynê xeyal

Tu xeyala min tu yî fikra me ey barî kerîm
Me[y] binoşe tu ji xemrê hem ji wê cama peyal

Ey peyala ku tu daî cumle eḥbab û welî
Qerqef û xemra ku'ûsa hem meya ṣafî û al

Al bi min ḥale di remza babê feyz û ḥikmetê
Dil ji wê nûr e bi nar e şewqê daye ṣedr û bal

Balê me sotî firaqa ġunçeya werda ḥebîb
Her di da me iḥtiraqê sa'et û usbu' û sal

Sal û mahan ez dikim zarî ji te barî gelek
Tu birêje nûrê ṣafî ṣedrê me pê bîte xal

Xal ji Eḥmed wî hilanî lê ji ruwê dilberê
Ce'dî û zulf û 'uzaran hem du qewseyn û hilal

Wan hilalan daye nûr e hem ji berqa xawerî
Nûrek e ew bê quṣûr e'eynî remlê hate fal

Fal ji Eḥmed her ku tête ẓahirî 'eynî şifa
Reḥmeta bari di nav e her ku bêt 'eynî wiṣal

[Wr.113]

Ji ‘eşqa dilberê dil nale nal e

Mefa’îlun mefa’îlun fe’ûlun

Ji ‘eşqa dilberê dil nale nal e
Ji xurşîd û ji bedra dêm hilal e

Hilala şubhetî qewsê ku engî
Muḥeyya ṭel’etê çeşmê ġezal e

Ġezala ahûwa baġê wiṣalê
Çi sote wê ẓemîr û qelb û bal e

Bi bala xwe bi qedda selw û ‘er‘er
Ewê da min ji cama xwe peyal e

Peyala qerqef û xemra ji ṭasê
Dilê min cezbe da ber remz û ḥal e

Ji ḥalê ḥeyretê bûme birîndar
Ji fincana me wê kêşa bû zal e

Ji zala şerbeta kasa firaqê
Ji xemr û qerqefa ava zelal e

Zelala xemrê ṣafî ku ji meyxan
Ji destê dilberê pê bûm melal e

Melûl bûme ji şewqa dilbera xal
Ku bûm xwar û mu'ewwec şubhê dal e

Ji dala burcê delw û ḥût û mîzan
Sureyya seb'ê seyyare meḥal e

Muḥal e weṣlê Leyla dilbera can
Nesîma ce'd û ebruyan xeyal e

Xeyala Eḥmedê mecnûn û mestan
Ku bûm ji 'eşqê qewî ew bê feṣal e

Di feṣla nûbiharê qelbê Eḥmed
Girîftar bû ji 'eşqê bûye lal e



[Wr.113-Derkenar]

Birîndar im qewî îro

Mefa'îlun mefa'îlun

Birîndar im qewî îro
Ji ‘eşqa dilbera rû xal
Ewê sote ceger canem
Dikim zarî ji qelb û bal

Ji bal û dil dikim zarî
Dixwazim reḥmeta barî
Nedanem derdê bîmarî
Me nêrî ṭibb û şerḥ û fal

Ji fal û remlê min dît e
Bixûr û misk û ḥiltît e
Wekî ateş li kufrît e
Dilê min sote remz û ḥal

Ji ḥalê min veda berqek
Birûska ṭel'eta şerqek
Ji paye ta biçe ferqek
Ez im bîmar û hem bedḥal

Qewî bedḥal û mehcûr im
Ji derdê ‘eşqê rencûr im
Ji ‘eṣyana ku macûr im
Şebîhî bazîyê çav xal

Ji xala ku ji sîmaê
Perîşan im di dunyaê
Ji qedd û bejn û reʻnaê
Wekî miskê nesîmê ġal

Ġewalî tên ji meyxana
Ji bêhna werd û reyḥana
Me ġarek da di meydana
Ji ʻeşqa dilberê bê ḥal

Ji ʻeşqa dilberê nalim
Qewî mest im ku bê ḥal im
Di newrûz û di sersal im
Hilo Eḥmed hilîn mertal

[Wr.114]

Çûme baġê dilberê îro min dî şeng û şepal

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

Çûme baġê dilberê îro min dî şeng û şepal
Ro weke xurşîd û xawer bejn û qamet i'tidal
Ce'dî û zulf û 'uzar û hem selasil xeṭṭ û xal
Dêm ji xorşîdê ku şemşîdê ji cemşîdê kemal

Mifteya me'na şerabê da di dest me dilberê
Kuştime derb û xedenga hem bi remḥ û xencerê
Rû wekî şemsê bi nûra xwe bi dêmî esmerê
Dêm ji xorşîdê ku şemşîdê ji cemşîdê kemal

Ṣahiba necma 'uṭarid ez ji burca sunbulê
ṭama 'işqa wê li min dabû çû ṣebr û ḥenżelê
Bêhna sîma wê li min dabû çû 'ud û ṣendelê
Dêm ji xorşîdê ku şemşîdê ji cemşîdê kemal

"Fî xeyali'l-'eşq canî daîma" mest û cunûn
Ez dixwazim ji serabê me'dena av û 'uyun
Şerḥa dil dabû ji metnê va 'ibarat û funûn
Dêm ji xorşîdê ku şemşîdê ji cemşîdê kemal

Ez dikim zarî û efġan her li şahê qudretê
Hicreta yar û ḥebîba şewq ji dil da 'ibretê
Ah û hewarên ji me daîm diçin ez ḥesretê
Dêm ji xorşîdê ku şemşîdê ji cemşîdê kemal

Mestiyê şurb û şerabê gestiyê şewqa şerab
Dil brîndar bû ji ‘eşqê dil ku da bi mewc û ḥubab
Ḥalê xwe ku me reqem kir bi qelem da me kitab
Dêm ji xorşîdê ku şemşîdê ji cemşîdê kemal

Eḥmeda bes tu binale tu bi va neġm û lefa
Tu bike awazê senṭîr û rubaba me kefa
Da tu bî ṣaḥib xeyal û şewq û zewq û hem ṣefa
Dêm ji xorşîdê ku şemşîdê ji cemşîdê kemal

Omîdvar im ez te şahê ‘ezîz ey ruḥ û can
Mefteya me’na wucûdê ji cenabê te rewan
Sirrê weḥdet ji ezel ber qelbê te girte beyan
Dêm ji xorşîdê ku şemşîdê ji cemşîdê kemal

“Ya ḥebîbî ya Muḥemmed ya Recaî ya Mubîn!”[164]
Neġm û neẓma me ji “înna feteḥna”[165] hate yeqîn
Feṭḥa ṣedrê me ji elwaḥa ji te bête metîn
Dêm ji xorşîdê ku şemşîdê ji cemşîdê kemal

“Ya menaî ya recaî ya menaî (?) ya ḥebîb
Ente hadî minke ṣa‘dî ente lî nî‘me’l-qerîb”[166]
Feyẓ û beṭê ez çi girtim lê ji nûra te ‘ecîb
Dêm ji xorşîdê ku şemşîdê ji cemşîdê kemal

[Wr. 115]

[Tu] ey bîyê bêşengiyê dêm zeriyê rû xeṭṭ û xal

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

[Tu] ey bîyê bêşengiyê dêm zeriyê rû xeṭṭ û xal[167]
Ne tu bîşeng î tu bêdeng î hemî reng î bi ḥal

Ne tu werdan î tu mestan î tu meyxan î xumûr
Qeddê reşqê rû bi 'eşqê 'eṭr û neşqê pirr kemal

Qedd û qamet nebl û ramet ḥubb û damet bû surûr
Ser nişîvî daye hîvî zêr û zîvî da cemal

Ser hilanî bo me anî rûḥ û canî bû cerîḥ
Weṣlê Leyla daye meyla rû bi seyla mah û sal

Weṣlê leylê dil ji meylê kesb û neylê da ḥuẓûr
Cam û qerqef xemr û qefqef ṭûṭî refref rûḥ û bal

Cam û naqûs ṭeyr û ṭawûs şeyxê qamûs daye şerḥ
Ji futûḥa can û rûḥa şibhî nûḥa da wiṣal

Ji firaqî daye saqî şubhê raqî mey ku noş
Me ku noşî dengê goşî dilxurûşî da sual

Me ṣeda da xemr û bada kaf û ṣada da qebûl
Ji ṣefaê ber cefaê da wefaê neẓm û ḥal

Ji ḥuẓûrê da ṣudûrê ẓew’ û nûrê dil riya
Metn û şerḥê daġ û cerḥê tê ji ferḥê qîl û qal

Metn û ḥaşî tîr ḥewaşî ber ġewaşî feṣl û bab
Dil ji fihristî qewî bestî me da destî ġezal

Dil ji Eḥmed daye bê ḥed ah û amed tên ji nav
Ah û ḥesret ‘ewn û neṣret lê ji qudret durr û al

Ah û efġan ji dil û can bûme mestan ji nesîm
Ji firaqê dam rewaqê xemrê saqî da wiṣal

Ji heyamê wecd û camê nêv ‘ewamê bûm melam
Dam bi fetḥê new‘ê şeṭḥê ‘eynî şeṭḥê da xiyal

[Wr. 116]

Hilo ey dilberê carek neẓer de

Mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Hilo ey dilberê carek neẓer de
Bi min ra tu were baġê wiṣalê
Tu zulf û xeṭṭ û xalan têk bi ber de
Ji xemra xedd û çeşmeyn û hilalê

Ji xemra 'eşq û wiṣala xwe bi çava
Bimeş bi ba me ve çendî bi gava
Ji ḥubba te ketîme qeyd û dava
Birîndar im ji ḥusn û bejn û balê

Birîndar im bi dil sotîme şeyda
Me nîne qet 'ilacê mekr û keyda
Bi şewqa te ez im meqyûdê qeyda
Me noşîne ji xemra rû-cemalê

Me noşîne ji ḥubba xwe bi xemrê
Me dil best e bi iḥrama bi 'umrê
Li xala rûyê te beyḍ û bi cemrê
Li bejna te bi qedd û i'tidalê

Li bejna te wekî selwa û asê
Bi ḥusn û qedd û qamet tê qiyasê
Şeraba 'eşqê ḥubba te bi kasê
Ji ḥewḍê kewserê ava zelalê

Ji ḥewḍê kewserê ḥewḍa resûl î
Bi ḥubba te bi çar weqt û fuṣûl î
Nebû şohret ji bo min her xumûl î
Bi min ra her bi meydan û qital î

Bi min ra tu bi ceng î lê bi tîra
Li dil da te dused derbên bi şîra
Ji bêhna te wekî misk û ‘ebîra
Tu rû şems î wekî weqtê zewalê

Tu rû şems î wekî weqtê ḍuḥayê
Bi dewranî li dil da wek ruḥayê
Ji ṣeḥwê te dilê min da muḥayê
Ji ḥubba Eḥmed û eṣḥab û alê

Ji ḥubba te qewî mestan ji mêj im
Ji çeşma hêstir û dem‘a dirêjim
Wekî bilbil ji ‘eşqa te dibêjim
Ji şewqa te tu rûfind û şemalê

Ji şewqa netrik û ce‘d û ‘uzara
Ji zulf û silsil û xeṭṭ û xumara
Ketim torê wekî ṭeyrê ḥuba ra
Niṣaba weṣla te hate kemale

[Wr.117]

Niṣaba dêm durê dil best e yekcar
Wiṣala wê dil û can kir birîndar
Bi ‘eşqa xwe kirim mecnûn û bêzar
Me xwe daye li ber fey’û zulalê

Me xwe da ber ḥimaya te bi neġma
Ġezelbêj im ji şewqa te bi neẓma
Wekî bilbil bi vê ‘eşqê bi resma
Bi çeşmê xwe wekî eşkê ġezalê

Bi çeşmeyna wekî çavê ġurabê
Qedeḥ da dil bi sed ah û kebabê
Bi metn û şerḥ û dîbacê kitabê
Ji fihrista dilî daye sualê

Ji fihrista dilî Eḥmed ṣeda da
Ji xemra dilberê dil-noş û bada
Di miḥraba du mîmeyna du ṣada
Were dilber digel ceng û cidalê

Were dilber du bûseyna bibeġşe
Bi rengê feleka eṭles bineqşe
Te dil sote ji min can bûye ne’şe
Bi tefsîr û bi reml û şerḥ û falê

Bi tefsîr û bi remla her bi zarî
Dixwazim weṣlê dilberê ji barî
Dilê min sotiye enbalê narî
Bi yewm û leyl û ḥeftê cumle salî



[Wr. 117]

Ey dilo best î tu ji ‘işqa gulê

Mef’ûlu mustef’ilun mustef’ilun

Ey dilo best î tu ji ‘işqa gulê
Zulf û ‘uzar û ġonçe û silsilê

Şibhê suheylî tu jî necma sema
Her tu biseyr î her dikî ġulġulê

Nûrek di ṣafî te nemayî wucûd
Daîm tu bi ‘eşq î tu wekî bilbilê

Bilbil ku bû ‘aşiqê werdên di sor
Qeṭ seḥ nekir ṭe’ma ji wê filfilê

Ṭe’ma ji wê teḥl e ne ṭe’mek xweş e
Belkî ku murr e ew jî wek ḥenẓelê

Ey dil ḥeta kengî bi efẕan û ah
Tu ji nebatê her wekî xerdelê

Ger çi tu nalî lê bi ahanê kûr
Bêhna ji me’şûqê wekî ṣendelê

Ṣendel heye çûpekî bêhnxweş bûwe
‘Er‘erê reqṣa xwe ku da newfelê

Qeṭ me nema nûrek di qelb û ceger
Ḥeyretê dil girte ku bir meqtelê

Bûme ḍe'îf û me nema nûr û ḥal
Hatime ser ḥalê ku ber bismilê

Pîr û feqîr hem ku bûm bê mefer
Luṭfa te hate ji me ra ṣelṣelê

Eḥmed ku bedḥal e nema fikr û ḥal
Keftîme re'b û ḥewl û hem zelzelê

Ya reb ez im meġrûr û aṣî neyar
Dil ji me nalet ku ji nav ḥewqelê

Reḥmê bide luṭfa xwe ya 'am û zav
Zêde li ser Eḥmed bide helhelê



[Wr. 118]

Mestîme ji şewqa ku ji mîmeyn û ji ḥê, dal

Mef'ûlu mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Mestîme ji şewqa ku ji mîmeyn û ji ḥê, dal
Sotîme bi narê firqetê can û ceger bal

Sotîme bi narê hicreta ateş û êytûn
Canê me duker bûne bi va remz û bi va ḥal

Canê me ji sertîr ji enbal û xedenga
Bîmar û birîndar im ji va xeṭṭ û ji va xal

Bîmar û merîẓê qedeḥa xemr û şerabê
Fikra xwe bide remza ji vê reml û ji vê fal

Fikra xwe bide ṣun'ê îlahî ji meqadîr
Meyxor bibe hem noşe ji fincana meya al

Meyxor be ji xemr û qerqef û kasê xemûrî
Seyranê bike gulşen û rewẓa nehrê silsal

Seyrana di baġê rewẓeê ġunçe ji gulzar
Peḥtîme çiraya ḥeẓretê dil û bal

Peḥtîme bi şewqê sîne da 'eynî beraqê
Sewda me nema roj û şeb û ḥeftî û hem sal

Sewda me kirim 'işqê ji derba hedefa tîr
Şewqa ku ji rûyê dilberî min dî wekî merṭal

Şewqa ku ji rûyê dilberê şibhetî ateş
Cezbe ku ji ce'dên wî wekî sunbul û alal

Cezba ji firaqê agir û narê dil û can
Da pêt û lehîbe dilê me daye bi ṣîqal

Da pête ji canê Eḥmedê mestê firaqê
Lewra ku nema rewneq bûye bîmar û bedḥal

Lewra ku dikit weṣfê ji ḥusna nûrê qelban
Da neġme bi medeḥê perya canê me bê ḥal

Da neġme çu 'abidî firî ber wî semaê
Ḥetta ebed ez bûme ceger-sojê bi minhal

Ḥetta ebed ez mestê şerabê me ji şewqa
Ber dergehî rawestim çu bestîme bi çengal

Ber dergehê dostê bûm mûqîm zêde ji 'işqê
Bexşîme ji ḥubba wî meta' û cumle pertal

[Wr. 119]

Ji ‘etr û ‘ud û ‘enber miskê ġalî

Mefa’îlun mefa’îlun fe’ûlun

Ji ‘etr û ‘ud û ‘enber miskê ġalî
Muḥeyya ṭel‘eta ebrû-hilalî

Muḥeyya şerbeta kasa ji xemrê
Du çeşmeyna ku da dem‘ên tewalî

Du çeşmeyna dibarîn her girî tên
Ji ‘eşqa dilbera nûrîn kemalî

Ji ‘eşqa zulf û xal û hem selasil
Dilê me sotiye şewqa wiṣalê

Dilê me sotiye zewqa şerabê
Ji nûra pirr şefaf û la misalê

Ji nûra dil ku sotî lewḥ û ewraq
Ji wan durrên şefaf û hem lu’alê

Ji wan zulf û ‘uzar û ce’dî û xal
Ḥicaba dil çi hilbûye ku xalî

Ḥicaba yedê beyḍa Mûsa
Ji selw û ‘enberî dil bûye balî

Ji selw û çîçek û werdên bi şewq in
Nesîma wan li min dabû ku ‘alî

Nesîma ku ji bihna ‘ud û ḥilyet
Wekî fincan ku me kêşa ji zalê

Wekî fincan şefeq da nûr ji Eḥmed
Kirim talan bi yekcarî ji malî

Kirim talan ḥebîb û dilbera xal
Ku sotîme bi ‘eşqa xwe bi balî

Ku sotîme wekî perwanê şem’an
Ji ḥubba wê ku ez her jê dinalî

Ji ḥubba wê ji şewqa wê bi zarî
Me dî meydana ‘eşqê bûye xalî



[Wr. 120]

Ey dil were meṣafê

Mustef'ilun fe'ûlun

Ey dil were meṣafê
Baġê gula mukemmel
Rabe biçîn ṭewafê
Nûra dilê mukellel

Nûra dilê ku rabû
Şibhê şem' û çira bû
Berqa feyẓê xuya bû
Şibhê suheyl muşekkel

Şibhê suheylê sema
Rabû ji dil bû numa
Serçeşmê dil da 'ema
Lem'a nûrê mubeddel

Lem'a ji dil çû nefte
Rabû ku çûye refte
Bedra temam du hefte
Ji wê me'na muṭewwel

Ji wê me'na ġerîb e
Tefsîra wê 'ecîb e
Şewqek me bû neṣîb e
Di se'yê de muremmel

Di se’ya cebeleyna
ṣefa merwa ledeyna
Ferẓa ji wa ‘eleyna
Emr e bi min mucellel

Emrê ji “kun fe kan”ê
Bête ji la mekanê
Le’ba li sûk û dikanê
Ji wî ḥalê muḥewwel

Ji wî ḥalê ku mest im
Fincan ji xemrê mest im
Dil bendê ‘işqê best im
Bi narekê mu‘eṭṭel

Bi narê lehîb û pêt e
Şermende min fihêt e
‘Eyb e bi min kirêt e
Ji vê neẓma muxebbel

Ji vê neẓma me gotî
Can û ceger me sotî
Şurb û şerab me notî
Ji vê nuṭqa murettel

Ji vê nuṭqê xeber de
Ah û fiġan keser de
Dara dilî semer de
Ji tesbîḥa muḥellel

Ji tesbîḥa me anî
Ṣewt û deng pê hilanî
Eḥmed ji vî zemanî
Mehcûr ku ma muxeyyel

Mehcûr ji şewq û weṣlê
Ji wê xiṭab û feṣlê
Ji sertîr û ji neṣlê
Dil pê bûye mubeddel

Dil bû ji ‘eşqê şeyda
Ji qeneṣ û ji ṣeyda
Da me bi mekr û keyda
Çeşma dem’a muheṭṭel

Çeşma ku dîte xale
Berq da bi remz û ḥale
ṣewtê ẓemîr û bale
Ji wê “mîm”ê mu’ellel

Ji wê “mîm”ê ji “ḥa”ê
Berq da li min ji “ṭa”ê
Hilanî nûr ji “ra”ê
Zînet ku bû mumessel

Zînet ji “sîn” û “nûn”a
Bala ma da ‘uyûna
Şehr û meh û sunûna
Canê me pê muqewwel

Canê me bû ji ‘eynê
“Ṭa” “ra” û “dal” û “zeyn”ê
Da “qaf” û “ra” û “ġeyn”ê
Têkda ku bû mubettel

Têkda ku bû ġerîq e
Cumle ku bû ḥerîq e
Bêhna miska ‘ebîq e
Ṣindûq kire muqeffel

[Wr. 103]

Ger ṭalib î bo dîtinê xweş hate goşim ev kelam

Mustef'ilun mustef'ilun

Ger ṭalib î bo dîtinê xweş hate goşim ev kelam
Şerḥ û ġema dil-mêtinê ṭiflek reḍî' em der feṭam

Dil bû ji kerb û sotinê mecrûḥ bi wa tîr û siham
Berq û bruska notinê bê dil kirim bê ḥed ġeram

Bilbil bi gul bişkiftinê xweş 'aşiqê bêhna kumam
Lew ez dibêm vê gestinê serçeşmê dil girte ġemam

Ber zulf û nazik reştinê hil bû ji dil nûr da ẓelam
Gulşen çi bilbil hatinê zemzem kete rukn û meqam

Xuṭba me bû ji xwestinê 'irsa bi destê ṭas û cam
Hicret kire dil ma b' tenê der xelweta şeyxê humam

Weḥdet bibe fikra tenê şehr û meh û salê temam
Daîm bibê vê gotinê der fikr û ayatê 'iẓam

Bes tu bike vê suxtinê Eḥmed bi ser têtе melam
Berqa ji ṣebb û rêhtinê dil kir duker bedra temam

Lewra ku ḥerq û pehtinê dil şuşe dabû her medam[168]

[Wr. 104]

Ji ḥewḍê kewserê saqî seqandim

Mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Ji ḥewḍê kewserê saqî seqandim
Bi ḥubba xwe ji wê xemrê reşandim

Bi ḥubba xwe qewî dil best û bend e
Bi ṣebba xwe dil û can pê kelandim

Ji ṣebba muftiyê dil bestî ateş
Bi ‘eşqa xwe dil û canim ḥebandim

Bi ‘eşqa xwe ji zulf û ce'dî û xal
Dil û canê me pê best û ḥelandim

Dil û canê me da birca ji sunbul
‘Eṭarid kewkebê dil ez revandim

‘Eṭarid lami‘e berqa ji narî
Li şemsê da ji berqa xwe ṣefandim

Ji şemsa xawerê xurşîdê al e
Esed birca me ez dil wî weşandim

Esed ger çi ew e ḥakim li bircan
Ji tîra sunbulê dil jî bezandim

Ji tîra wê peyapey pê bi meş bûm
Ḥeta derbê me bê ez pê şidandim

Ḥeta Barî bidit neṣret û feṭḥê
Esed dê sunbulê yekcar kişandim

Esed ṭali' û lami' da ji nûrê
'Eṭarid meḥwî bû vê car şifandim

'Eṭarid dê bibit meġlûbê şemsê
Esed dê sunbulê yekcar revandim

Esed dê bîte ḥakim şibhî caran
Ji sunbul ṭaqet û qudret numandim

Ji sunbul tête 'eṭr û gulşen û gul
Li baġê esedî yek car firandim

Li baġ û gulşen û bustanê Leyla
'Uzar û ġonçe ez bejnê şiyandim

'Uzar û ġonçe nesrîn û weku asin
Ji neylûfer ji lîlozê reqandim

Ji neylûfer ji yasmîn û ji werda
Ji sosin sunbul û çîçek ḥeşandim

Ji sosin hem binefş û werd û reyḥan
Ji 'eṭr û bêhnê dil Eḥmed rewandim



[Wr. 106]

Ummîd e ji reḥma te em în zêde tu reḥîm î

Mef'ûlu mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Ummîd e ji reḥma te em în zêde tu reḥîm î
Racîne ji luṭfa te tu her şahê 'ezîm î

Weṣlê tu bide canê me mehcûr û birîn e
Derman tu bike canê me lewma tu ḥekîm î

Ya reb tu bike reḥma xwe ser me kerema 'am
Lewra tu yî mu'ṭî hem tu wehhab û kerîm î

Hêvî dikîn em daim ji te rebbî îlahî
Vê carê bide weṣlê ji hicra ku zemîm î

Min nîne çi ḥewl û quwwet û ṭaqet û feḍle
Îlla ku ji barî j ime ra bête nesîmî

Emrî tu bike ya reb ji emrê "kun fe kan" e
Ḥaṣil ku dibit 'eynî wiṣalê ji seqîmî

Em hêvî dikîn ya reb ji te feḍla te yekser
Ġunça dilî carekê bişkife ji reġma recîmî

Bes tewbe begîr im ji gunehan û me'aṣî
Saqî ku dibit cama şerabê li seqîmî

Qelbê me dinalit ku ji şewqa ce'dî û xal
Bestîme bi şewqê wekî narê ji ceḥîmî

Mest im ji şeraba meya fincanê meya al
Qulzem ku ji 'eşqê mewc veda 'eynî ġerîmî

Reḥma te bibarit ku li ser Eḥmedê bedḥal
Weṣla ku ji cana ji te xwazim tu ze'îm î

Weṣlê bide me ya reb tu yî ṣaḥibê 'eṭfê
Da best im bi weṣla te ji ber cumle ne'îmî

[Wr. 106-Derkenar]

Dil bû ji ‘eşqê mecrûḥ

Mustef’ilun fe’ûlun

Dil bû ji ‘eşqê mecrûḥ
Ḥumeyya xemr û camê
Sîne ku kirye meftûḥ
Şewqa hicr û heyamê

Şewqa ji wechê Leyla
Dil da ji me bi meyla
Çeşma bedî’ û seyla
Ji wê wecd û ġeramê

Ji wê wecd û ji xawer
Xurşîd û misk û mawer
Leyla me daye bawer
Teḥîyyet û selamê

Teḥîyyet û selama
Zewqa ji ṭas û cama
Ji paşî çend kelama
Ji şerqê ta bi şamê

Ji şerqê ta bi erbê
Keftî me ḥuzn û kerbê
Meydan bi qetl û ḥerbê
Şermendî ji melamê

Şermendiyê gunaha
Keftî me ez ji raha
Ji Eḥmed û ji Ṭaha
Ṭeḥl im ku ez ji ṭamê

Ṭeḥl im ‘umir ku refte
Curmê ‘ezîm me gofte
Du çeşmê min ku xefte
Şerm bûm ji ruwê ‘amê

Şerm bûm li pêşî Barî
Zêde sefîl û jarî
Reḥmet ji wî bibarî
Eḥmed bizan temamê

Eḥmed neke tenekkur
Dil pê bike teṣewwur
Zêde bibe teḥewwur
Tu fehm bike kelamê

Tu fehm bike bi iqrar
Zêde bi cehr û esrar
Bi can û qelb û efkar
Hil ke ji dil ẓelamê

[Wr. 121]

Gunahkarem menem kerdem gunahem[169]

Mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Gunahkarem menem kerdem gunahem
Xeṭayan ra ki nîst coz to çu şahem
Ketim ez menṣib û hem derb û rahem
Şoma ya mun'imî 'efwem ki xwahem
Biya ġeffar bedeh 'efwî ilahem

Şeved 'isyanê ma teşbîhê derya
Çu kuhem hem ḥubab û mewc û derya
Be suryanî ki xwahem illa merya
Şoma ya mun'imî 'efwî ki xwahem
Biya ġeffar bedeh 'efwî ilahem

Ke çû refte zi dil ṭersa ḥesabî
Dilim da lewleb û mewc û ḥebabî
Ku ṣotîme bi şewqê çu ḥebabî
Şoma ya mun'imî 'efwî ki xwahem
Biya ġeffar bedeh 'efwî ilahem

Nemî danem çu mîguyem xodavend
Dilem beste be şowqî şobhetê qend
Bi vê neẓmê çu bilbil canê me xwend
Şoma ya mun'imî 'efwî ki xwahem
Biya ġeffar bedeh 'efwî ilahem

Ki bîmarem be hicrê suyê eḥbab
Deraz kerdem be neẓma ne't û elqab
Nişestem bil-weṣîdi hem bi e'tab
Şoma ya mun'imî 'efwî ki xwahem
Biya ġeffar bedeh 'efwî ilahem

Hemî zenem be ah û derd û efġan
Bide luṭfê li ser me hem tu iḥsan
Bide 'efwê ji xeṭa w 'emd û nisyan
Şoma ya mun'imî 'efwî ki xwahem
Biya ġeffar bedeh 'efwî ilahem

Bi şewqa her tu Eḥmed dîn û ebter
Bi ser werkim ji xak û hem ji goster
Tu dil rewşen bike çun şems û exter
Şoma ya mun'imî 'efwî ki xwahem
Biya ġeffar bedeh 'efwî ilahem

Bide Eḥmed ji weṣlê tu firaqê
Tu bes soje ji hicr û iftiraqê
Binoşîne ji cama xemrê saqî
Şoma ya mun'imî 'efwî ki xwahem
Biya ġeffar bedeh 'efwî ilahem

[Wr. 122]

Ey ruḥ û canim her demê

Mustef'ilun mustef'ilun

Ey ruḥ û canim her demê
Narê firaqa serṭemê
Sotim birîme ‘edemê
Keftîme beḥra qulzemê

Keftîme beḥra ateşî
Naê ji min seyr û meşî
Mecrûḥ ji qewsê tuzreşî
Wellah te kuştim vê demê

Wellah tu yî fikr û xiyal
Ey nazik û re'na şepal
Qeṭ min ḥecam naê ji ḥal
Keftîme beḥra vê ġemê

Keftîme nêv ateş û nar
‘Eşqa te sotîme ġedar
Sulṭan û şahim pir weqar
Girtim licam û vê gemê

Girtim bi şewqa xwe gelek
Surme ji van zulfên helek
Ahan ji min çune felek
Efẍan ji min tên herdemê

Efẍan ji min têne ‘ecîb
Şewqa te ez kirme lehîb
Zêde li min ḥuzn û keîb
Kuştim bi sertîr û rimê

Kuştim bi şewk û mexlebê
Dewran ji kerr û lewlebê
ṣotim ‘uṭarid kewkebê
Da me bi vê jeḥr û semê

Da me hezar rengê şehab
Zêde li Eḥmed kir ‘itab
Şewqa di dil mewc û ḥubab
Ḥemla me kir bar û cemê

Ḥemla me zêde pirr seqîl
Canê me bû daġ û ‘elîl
Ṣotîme semaya cemîl
Bûme cerîḥê mulzemê

Bûme cerîḥê şewqê şah
Dêm şubhetê xorşîd û mah
Her ez dikim zarî ji şah
Reḥmê bidî me vê demê

Reḥma xodayê layezal
Mun’îm leṭîf û zu’l-celal
Hem sermediyyê pirr kemal
Bexşe ji min ra her demê

Beġşe ji min ra her ‘eṭa
‘Emd û xeṭa şibhê şeṭa
‘Efwê bide cumle xeṭa
Her ez dixwazim vê demê

Her tu bixwaze Eḥmeda
Nefḥe ji her sê merqeda
Canê me jî berqek veda
Kuştim bi zecr û elemê

[Wr. 123]

Min di weqtê seḥerê dî dilber û bedra temam

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

Min di weqtê seḥerê dî dilber û bedra temam
Çûm ṭewafa mîm û dala muncela bû ew ẓelam
Zulf û sunbul ce'dî û gul ce'diya silk û niẓam
Hat nesîma her du mîma lê ji miska wî ġeram

Çûme baġê muste'îda min dî tê nûrek şefaf
Ṣotiye dil lê ji meyla şewqa wê dura niḍaf
Min bi çeşmeyn û dev û dest û pê lê kir ṭewaf
Hat nesîma her du mîma lê ji miska wî ġeram

Ce'dî û zulf û 'uzara netrik û tît û gulab
Şewq û zewq û ḥubb û 'eşq û sekreya xemr û şerab
Ateşê Mûsa ku dîtî hate lê şibhê şehab
Hat nesîma her du mîma lê ji miska wî ġeram

Ez giran im lê nizanim hem sefîl û jar û mest
Ber du'aya ba Xudaya ma hilanî her du dest
Ce'deya ebrû w hilalan lê ji min xaṭir dixwest
Hat nesîma her du mîma lê ji miska wî ġeram

Ṣaḥib ê nebl û nişaba wî we da ṭîrek li dil
Bûme hêsîr û zelîlê bişkewa bêhna ji gul
Farsê bengî hilanî carekê rim daye dil
Hat nesîma her du mîma lê ji miska wî ġeram

Ḥesreta gulşen û baġa 'işweya ahû û ġezal
Şerbeta zewqa wiṣalê muḥbeta ava zelal
Reḥmeta barî dixwazim ku ji luṭfa zu'l-celal
Hat nesîma her du mîma lê ji miska wî ġeram

Mestiyê şurb û şerabê gestiyê şewqa ḥebîb
Şerbeta şewqa wiṣalê qerqef û xemra zeîb
ṣotiye dil meylê bilbil qelb û dil lê bûn keîb
Hat nesîma her du mîma lê ji miska wî ġeram

Çûme baġê dilbera dil şibhê reyḥan da nesîm
Nêrgiz û alal û selwa sosin û gul têk qesîm
Tê hebûn nesrîn û sunbul hem binefşa di ne'îm
Hat nesîma her du mîma lê ji miska wî ġeram

Eḥmeda bes tu binale lê ji afatê zeman
Fitneê axirzemanî ser me ne bûne muhan
Rabe ey şexṣê zelîl da em biçîne imtiḥan
Hat nesîma her du mîma lê ji miska wî ġeram

Rabe da biçîne temaşa baġê dilber ey medîn
Ce'dî û zulf û selasil lê ji dil ah û enîn
Reḥmeta barî dixwazim hadî û ni'me'l-mubîn
Hat nesîma her du mîma lê ji miska wî ġeram

[Wr. 124]

Menem mail bi meyla buttê ṣaf im

Mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Menem mail bi meyla buttê ṣaf im
Bi dil ateş bi ‘eyn û sîn û qaf im

Bi dil ez mest û mecrûḥ û birîn im
Şeved xoşkem çû sîn û nûn û kaf im

Şeved ‘aşiq li sîmaya ku enwer
Wekî bilbil bi ‘eşqê i'tiraf im

Wekî bilbil bi neġma xwe bi awaz
Çi hatîme di wê ḥerb û meṣaf im

Çi hatîme bi efġan û bi feryad
Hezar ilham ji za û nûn û kaf im

Hezar ilham ji feyẓ û cezbeya şewq
Me da neġme ji dal û nûn û kaf im

Me neġme ji ḥusn û zînet û xal
Cemala but çi şîn û nûn û kaf im

Bi ḥerba neşter û sertîr û enbal
Ji têr ‘eyb û quṣûran bê xilaf im

Ji têr zenb û gunahan bûme bednam
Gunahên me ji hindek şibhê qaf im

Gunahên me netên ḥeṣrê bi e’dad
Bi ẓahir ku dibêjin ez me’af im

Bi ẓahir kit me ra barî bi reḥmê
“Lisanu’l-xelq”î ger min i’tikaf im

“Lisanu’l-xelq”î bête qelema ḥeq
Sewar bim zîn û serc û hem ikaf im

Sewar bim ez li metnê nûr û keşfê
We ger ne ez ji van ‘eysa tilaf im

We ger ne Eḥmedê mehcûr û bedḥal
Ne şîr im belkî ez ġemd û ġilaf im

Ne şîr im ne li ser text û serîr im
Mebêj ṭahir bi vê nuṭqê xilaf im

Me bêj ṭahir ku Eḥmed dîn û mest e
Bi vê ‘işqê ku her best im ṭewaf im

[Wr.125]

Min “tewbe îleyke ya îlahî”[170] ku ji asam

Mef‘ûlu mefa‘îlun mefa‘îlun fe‘ûlun

Min “tewbe îleyke ya îlahî”[171] ku ji asam
Têr ‘eyb û quṣûr im ji gunahan bûme bednam

Bedname ku bûm zêde ku şermend û feḍîḥ im
Ummîd e ji reḥma te ez im zêde serencam

Zêde ku gunehkar im nema rûmet ji bo me
Bûm derxurê ateş di cehennem ku ji ecram

Ecram û gunahên me ji hindek şibhê qaf in
Naête bi ḥeṣrê dil ji min dane bi aram

Aram ku ji canê me wekî pêt û lehîba
Naête bi defter bi nivîsîna bi eqlam

Eqlam dê ku binvîsî henin e‘dadê remlê
Yan şibhê cerada ji ḥubûba wekî cilham

Cilham ku heye seng û ḥecer zêde ku hişke
Lakin bi ṭewafa wî ku nas tînî bi iḥram

Iḥram me dibeste bi zunûb û bi gunahan
Ez çûme li ava ji me‘aṣî û ji ezlam

Ezlam û me‘aṣî hem ji teqṣîr û feḍaḥet
Rûmet me nema illa ku reḥma wî bi in’am

In‘am ku kerem barî bidit ‘eyb û gunahan
Meġsûl ku dibin zêde neẓîf ger bête ikram

Ikram ku ji barî ku bi barî bête ser me
Mun’im ew e her ṣaḥibê luṭf û kerema ‘am

Kerema Îlahî zêde ye naête defter
Ummîde ye Eḥmed ku ji bo bête bi ilham

Ilham ku ji feyẓa ceberrutê bête iẓhar
Eḥmed tu bi vê reşḥê necat tête ji alam

Alam û mereẓ ref‘e dibin cumle bi yekcar
Dê merdê şerîf bim ademî new‘ê ji Islam

Islam ku heye dînê me ye mezhebê teḥqîq
Îman me ku anî hem ku dûr bûne ji iḥcam

[Wr. 126]

Nemîdanem çi mî gûyem ji neġma

Mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Nemîdanem çi mî gûyem ji neġma
Girîftarem ji şi'r û beyt û neẓma

Girîftarem wekî bilbil bi 'eşqê
Dikim zîr û ziber i'rab û cezma

Ki xwanem cezb û i'raba şerabê
Dixwim xemra ji fincanê bi 'ezma

Ji 'ezma dil didim ah û fiġana
Bi dil nalem bi ah û daġ û weşma

Ji daġa dil qewî bîmar û mecrûḥ
Ji bêhna çîçek û reyḥan û nesma

Ji reyḥan û ji yasmîn û binefşa
Ḥelandim ez bi can û 'eẓm û leḥma

'Iẓam û leḥm û ruḥê me ku sotin
Hemî têkda heraftin kirne heḍma

Kirim mestaneê şewqa ḥebîbê
Li min dabû ji gurz û derb û ḥezma

Ji ḍerba dilberê canê me ḥeyy bû
Çi bûm mîqat bi 'adat û bi resma

Bi ‘adata ġezelxun im çu bilbil
Ji cerḥa dil ji teşdîd û ji deġma

Ji deġma dil were ṭahir bi ferḥan
Dilê Eḥmed ku sotiye çu feḥma

Çu ateş dil ku bû pêt û lehîb
Li min qeṭ nadidit ‘eṭfê û reḥma

Ji ‘eṭf û reḥmeta barî ku best im
Ku riştîme bi qurmiz ney bi seqma

Bi buq‘ê lewnê Eḥmed rûyê meḥbûb
ṣeda dabû li dil pê bûme seqma

Seqîm bûme ji şewqa ruwê ṭaha
Bi şewqa wî nivîsîme bi reqma

Bi reqma ez qewî mehcûr û mestan
Mu‘eddil bûm ji wê ‘eşqê çu deġma

[Wr. 127]

Girtim bi ‘eşqê bestim

Mustef‘ilun fe‘ûlun

Girtim bi ‘eşqê bestim
‘Eşqa ḥebîb û sulṭan
Gestim bi şewqê mestim
Xemra ji cam û fincan

Xemra meya elestî
Narê ji şewqê bestî
Ef’a du car tu gestî
Xonçe ji nûr û îman

Xonçe ji ce’d û ‘uzzar
Qewseyn ji zulf û xummar
Teşbîḥê ṭeyrê ḥubbar
Keftîme wecd û heyman

Keftîme uḥbûl û dab
Dil da bi mewc û ḥubab
Sotîme şibhê kebab
Zêde bi xeṭṭ û nisyan

Zêde qewî ġerîb im
Şewqa hadî neṣîb im
Ji vî ḥalî ‘ecîb im
Remza me zêde im’an

Remza me zêde hûr e
Qulzem bi mewcê kûr e
Têkda hemî ġurûr e
Canê me dane lem’an

Canê me da lehîb e
Sote narek ‘ecîb e
Cûş da dilim ġerîb e
ṣeda ji uzn û sem’an

ṣeda ji rûḥê Eḥmed
Neġme ji min ku bêḥed
Belkî nesîm ku es’ed
Bihna ji ‘ûd û eşnan

Bihna ji werd û selwê
Şewqa ji ḥubbê delwê
Sotim bi ‘eşqê belwê
Têkda bi pêt bi berqan

Têkda kirîme ne’şe
Canê me dabû re’şe
Hêvî dikim me beġşe
Ya reb bi weḥy û Qur’an

Ya reb bi ismê e‘ẓem
Sotime ‘eşqê herdem
Tewbe ji ismî kerdem
Dûr bim ji zûr û buhtan

Dûr bim neqẓ û ‘ehda
Ji wan feraş û mehda
Ji ṭaqet û ji ce‘da
Ġonçe ji baġ û bostan

Ġonçe ji werd û gulşen
Zînet ji şîr û cewşen
Qelbê me pê ku rewşen
Şibhetî durr û mercan

Şibhetî şûşê ayîn
Qelbê me jî kir ahîn
Bi şewqê em ku b’ah în
Zêde bi weḥy û qur’an

[Wr. 128]

Ji ‘eşqa dilberê dil da girîne

Mefa‘îlun mefa‘îlun fe‘ûlun

Ji ‘eşqa dilberê dil da girîne
Bi ah û ḥesret û daġ û birîn e

‘Uzar û ce‘dî û zulf û selasil
Bi qed selwê ji qubba ekberî ne

Bi berqa dilbera dêm-şems û xawer
Enî xurşîd bi dêmî enwerî ne

Hezar û sed keser ahan ji min tên
Dil û can ji cemalê muşterî ne

Dilê ma qeṭ nexwazit ġeyrê weṣlê
Bi ḥubba dilberê dil aferîn e

Ḥezîn im dilbirîn im pir evîn im
Bi ḥubba wê bi kêşanê şehîn e

Me nohtî badeya xemra wiṣalê
Ji ḥubba dilberê dil bû ḥezîn e

Birîndarê ji sertîrên hilalî
Bi dem’ û hêstiran dil da firrîn e

Ji şewqa dilberê qelbê me sote
Ji mewca qulzemê girtim sefîne

Sefîna me li ser beḥrê şikest e
Tenê mabûm li ser lewḥê nişîn e

Mefer Barî, xudanê luṭf û ‘eṭfê
Bike reḥmê li ser ‘ebdê enîn e

Wiṣala dilberê meṭlûb e daîm
Çi meṭlûb ġeyrê weṣlê min çunîne

Ez im ewî dil reşandî berqê ateş
Ji wê berqê ku ez bûme ‘enîn e

Dilê Eḥmed keser jê tên û ahan
Li derba dilberê dil bû kemîn e

Me tora xwe vedabû derbê yarî
Bi keftim torê der baġê Medîne

Medîna Yesribê qebra Resûl î
Muḥemmed Muṣṭefa canim birîn e

Bi ‘eşqa te sotîme çu berqê
Nema min ṣebr û saman ji cebîn e

[Wr. 129]

Şerbeta ‘eşqê me noşî dil ji ‘eşqê bû birîn

Fa’ilatun fa’ilatun fa’ilatun fa’ilun

Şerbeta ‘eşqê me noşî dil ji ‘eşqê bû birîn
Ah û efġan me hilanî da du çeşman me girîn
Cerḥ û kovanên me kul bû her ji dil têne enîn
Ez dinalim her dikalim can û dil têk bûn ḥezîn
Lê ji şewqa dilberê can û cesed bûne ‘enîn
Ġeyrî girî ji me ‘alem nabihîn ew çu kenîn
Lew bi dil neġme dixûnim daima neġma metîn
Ya Îlahî ez dixwazim tu bide fetḥa mubîn

Ayeta fetḥê me xwend e dil ji me da şerḥ û ḥal
Min li lewḥê dil nivîsî lê ji reml û şerḥ û fal
Min nema ṣebr û qerar e min ji ġeyrî te xiyal
Bûm birîndarê ji ḥubbê dil disote qelb û bal
Bûme bîmar û ‘elîlê ḥusn û şewqa xeṭṭ û xal
Min terk da dilbera can sote dil her mah û sal
Umîdwar im ez ji Barî her dixwazim bit wiṣal
Ya Îlahî ez dixwazim tu bide fetḥa mubîn

Min nema ṣebr û sikûn e lê ji ḥubba dilberê
‘Aşiq û mest û cinûn im lê ji bêhna ‘enberê
Sotime hicr û firaqê dêm çû şems û xawerê
Min ku dî Leyla munewwer zîneta wê menẓerê
ḥesreta wê her di dil da şibhê şîr û şekerê
Weṣleta yarê dixwazim dêm-nesîma ezferê
Reḥmeta Barî rica me weṣla dêma enwerê
Ya Îlahî ez dibêjim tu bide fetḥa mubîn

Min ku dil sote ji şi'r û beyt û neẓma ʻaşiqa
Ayeta "Qul ḥesbîye'llah"[172] der dilê min faiqa
Ku ez bûm bîmar û şeyda lê ji zewqa wamiqa
"Fî meqamati'l-ḥebîb"[173] dil me dabû ramiqa
Min neẓer da nûrê ʻalî ez cibalên şahiqa
Neġma bilbil tê bi ġulġul lê ji mexmûra liqa
"Qed tekellemet bi ḥusnu'n-neẓmi fîhî laîqa"[174]
Ya Îlahî ez dixwazim tu bide fetḥa mubîn

"Qed tewekkeltu ʻele'llah"[175] vê ṣeda Leyla ʻecîb
Bûme mestan û cinûn e lê ji me'nayê ġerîb
Min nema ṣebr û sikûn e bûme şeyda û keîb
"Şekerellahi teʻala"[176] min bi şewqa wî qerîb

[Wr.130]

ʻEşq û şewqa nûrê canî hate bom in bû neṣîb
Şafî û ʻafî Xudaî "hadî û nîʻme'ṭ-ṭebîb"[177]
"Min eʻûzû bîke ya rebbî"[178] ji şeyṭanê reqîb
Ya Îlahî ez dixwazim tu bide fetḥa mubîn

Ez dixwazim ya Xudaî her tu reḥman û reḥîm
Ez bi şewqa nûrê canî lê ji ʻeşqê bûm ʻedîm
Min nema rûmet li ʻamê belkî ez bûme zemîm
Xeṭṭa reyḥan û gula corî li min dabû nesîm
Ez birîndar im bi wê şewqê ku ez bûme yetîm
Xeṭṭ û xala gul'uzara da bi min cerḥa ʻeqîm
Nêrgiz û reyḥan û alal ew li baġî têk qesîm
Ya Îlahî ez dixwazim tu bide fetḥa mubîn
Ey dilo rabe here baġî neẓer de nûrê can

Tu binoşe nûr û sîma rû bi ḥubba wî ‘iyan
ṭel’eta nazik biderkeft hat ji bo min ev beyan
Şewqa weṣla wî ku da min hate rûḥê min giyan
“Şekerellahî te‘ala”[179] ez li wê nûrî muhan
Sote dil îro ji ber şewqê ji nûra muste’an
Qelb û e‘şa ceger û dil ku li min sotîne can
Ez dixwazim weṣlê dilber her ji te ya reb eman
Ya Îlahî ez dixwazim tu bide feṭḥa mubîn
Çûme baġê dilbera nureyn me dî nûrek numa

Der cebîn û wech û ‘ariẓ nûr ku rabû her dema
Ayeta “Ya naru kunî”[180] ber Xelîlî bû ‘ema
Ber bût û lata ‘uzzayî qet nebir secde çu ma
Lê xedeng û tîr dibarin ez ji qewseyna rema
Ayeta “Westefteḥû”[181] daye li dil bû … ….
Gul‘uzar in ġonçe al in xeṭṭ û xal in her dema
Ya Îlahî ez dixwazim tu bide feṭḥa mubîn
Eḥmeda rabe teemmul tu bike fikrek temam
Te ġezel lew gotiye îro ku canî da ġemam

Tu binêre şerḥê ḥalê her li va neġm û niẓam
Me’nî û şerḥê binêre tu bide şerḥa kelam
Eḥmedê sermest û haim dil ji te bûye ẓelam
Lew bi ‘eşqî tê bi zewqî hem bi şewqî kir selam
Ber ‘uzar û ce’d û xale qelb û dil bûne ġeram
Ya Îlahî ez dixwazim tu bide feṭḥa mubîn

[Wr. 131]

Du mîmeyna şerab da dil bi fincan

Mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Du mîmeyna şerab da dil bi fincan
Ji "ḥa" û "dal"ê dil daye bi çewgan

Şeraba qerqef û kasa hilalî
Dilê me pê bûye meymest û sekran

Dilê me qeṭ nema ṣebr û sukûne
Ji ber tîrên firaqê hem ji hicran

Ji ber 'eşqa firaqa yar û eḥbab
Xedengên saqib e dane dil û can

Xedeng û tîr ġedar têne ji qewsa
Dilê me sotine teşbîhî nîran

Dilê me her dixwazit weṣlê dilber
Di baġ û gulşen û gulzar û bostan

Di baġê weṣleta sulṭanê barî
Qedeḥ da dil şeraba xemrê meyxan

Qedeḥ da dil meya xemra 'etîqe
Dilê me her ji wê da ah û efğan

Dilê me qeṭ neda meyla ji weṣlê
Bi weṣlê ez dixwazim bême Kêşan

Bi weṣla dilberê dil şadiman e
Dikim zarî ji weṣlê her ji reḥman

Dikim zarî bi esma û bi ayat
Bidit weṣlê bi zulfê weḥy û Qur'an

Bidit weṣlê ji bo Eḥmed bi yek car
Dilê me da bikefte geşt û seyran

Ji geşta weṣletê ateş çu neftê
Bi têk meḥrûq bibîn cumle bi ferḥan

Bi ferḥa geşt û seyrana ferec tê
Ji dil der bûn ji daġ û derd û kovan

Ji derd û miḥneta min dî ji şewqê
'Uzar û ġonçe da best im ji nîran



[Wr. 132]

Ey dilo rabe here carek temaşa gul û reyḥan

Mef'ûlu mefa'ilun mefa'ilun fe'ûlun & fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun

Ey dilo rabe here carek temaşa gul û reyḥan
Tu binoşe ku di baġê dilberê xemra ji meyxan

Xemra qedeḥa 'eşqa ji Leyla me ku noşî
Muġma û cunûn bûme ji xemra mey û fincan

Serxoş ku di bûme ji şeraba me ku noşî
Hêstir me dirêhtin wekî baranê di nîsan

Bîmar û merîẓ bûme ku muẓna ji firaqê
Sed ah û keser têne ji nav qelb û ceger can

Sed carî dinalim şibhê bilbil 'endelîba
Sed neġme du sed ah keser têne bi efġan

Daim ku dibêjim her dinalim şibhê bilbil
Ey Barî bide reḥmê bi ṭaha û bi Yasîn û bi Qur'an

Te bivê berq û brûskê bireşînî bireşîne
Te bivê carek qiyamet li me rakî bike ferman

Te bivê can û ceger têkda bisojî tu bisoje
Te bivê canê me di ber derb û tîra bavê meydan

Te divê dil tu bisojî ku ji 'eşqa nûrê Leyla
Agir ku tu bavêje di neftê wekî nîran

Te bivê reḥmê tu berdî ku li ser me de tu berde
Te bivê canî bisojî de bisoje wekî şem‘an

Te bivê canî ji Eḥmed bireşînî bi birûqa
Bireşîne wekî re’dê bi biruska bêxe zindan

Te bivê şewqa ji Leyla bikî zêde tu birêje
Te bivê nûrê bidî dil tu bide şibhetî lem’an

Te bivê tu mekî medhûş û cinûnê şewq û ‘işqê
Tu mekî dîn û hewaî ku ji ‘eşqê bike mestan

Tu bivê weṣlê bide me ku bi hicrê ez esîr im
Te bivê canê me xweş kî tu bide reḥmê û ‘eṭfan

[Wr. 133]

Dîn û sewda bûm ji ‘işqê

Fa’ilatun fa’ilun

Dîn û sewda bûm ji ‘işqê
Mest û ḥeyran û cunûn
Hate Leyla ḥubbê şîrîn
Lê ji ke’sen yeşribûn[182]

Ke’se xemrîn min seqîha
Etmennî ma beqîha
Ḥubbu wecdun min leqîha
Fe îza hum xamîdûn[183]

Fe îza zeqet min şeraba
Qerqefu’l-ḥubbu meaba
Mewci’l-qelbî ḥebaba
Hum fihî yextelîfûn[184]

Hum fihî ṣarewa sekarî
Min ‘uzarî min xumarî
Ṣarewa bi’l-qelbî seharî
Îleyhim la yerci’ûn[185]

Îleyhim innî hemmet
Weṣlî leylî qed şemmet
Min ḥimayaha neẓmet
We mimma la ye’lemûn[186]

Leyte qewmî yenṣurunî[187]
Lem yekunewa yehcurunî
Fe bî sewqî yeḍmerunî
Kella sewfe te’lemûn[188]

“Kella sewfe” qed remanî
Ḥubbi Leyla qed seqanî
Şurbu xemrî qed dewanî
Kullu ḥedbî yensilûn[189]

Kullu zewqin faṭe’munî
Kulli ke’sin feşrebunî
Ya ricalullah erunî
Fî şuġulîn fakihûn[190]

Fî şuġulin qelbî tahet
Min ṣeda leylî qebahet
Bi’l-mewacidi fefahet
Welehum ma yedde‘ûn[191]

Welehum şewqun mecidun
Welehum ḥalin ḥemidun
Welehum qewlun sedîdun
Lem tekunu te‘qilûn[192]

Lem tekunu fi qesîdî
Bi fenadî fî neşîdî
Feqbeluha min ferîdî
Min fekuntum tû‘edûn[193]

Min fekin Eḥmed yenacî
Fi’l-leyalî we’d-diyacî
Reḥmeti’r-rebbi feracî
Bîma kuntum tekfurûn[194]



[Wr. 134]

Ey bilbilê şeyda tu ji şewqa gulê mecnûn

Mef'ûlu mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Ey bilbilê şeyda tu ji şewqa gulê mecnûn
Tu ji nêçîr û ṣeyda sorgulê dil ji te meḥzûn

Tu ji nêçîra evan sorgul û ġonçeyên ku di baġa
Serxweş tu bûyî 'eşqa ji wê sorgul û gulgûn

Serxweş tu ji 'eşq û muḥbeta ava ḥeyatê
Sewda te nema şibhê te mestane ji eknûn

Sewda me nema îro wekî perwanê şem'a
Sotîme bi narê firqeta durra ku meknûn

Sotîme bi şewqa ce'dî û zulf û xumarî
Wan xal û xeṭa "ḥê" ku ji "mîm"ê daye meftûn

Wan xal û 'uzar û sunbul û reyḥan û alal
Can û dilê me cumle telef dane bi yeḥzûn

Can û dilê me riştine ez şewqa ḥebîbî
Sotîme bi narê dil j ime kirye ku meḥzûn

Sotîme bi sertîr û ji enbalê du qewsa
Bîmar û merîẓ im ji nesîma ku ji leymûn

Bîmar û merîẓ im ku hicra weṣleta yar
Meynoş im nema min hewesa le'ba ji meymûn

Meynoşê meya koziyê fexxarê di meyxan
Sed neġme ji me têne wekî neġme ji ṣeydûn

Sed neġme û dused ah û keser têne dil û can
Ahim ji firaqa dilbera şibhetî ceyḥûn

Ahan û keser zarî û efġan ji me tên her
Ḥewl û quwwet û ṣebrek nema min ku ji mewzûn

Ḥewl û quwweta me qeṭ nihin illa ji barî
Feṯḥ û ẓeferê tu bide dilî da bibî mexzûn

Feṯḥê bide Eḥmed bi wiṣalê bike pirr şad
Da bîte wekî ġazîyê Îsraîlî Şem'ûn

Teşbîhî ewan merda qedeḥ noşîn bi fincan
ṭeyrê ku ji nêçîrê li Tûrî bûyî Teyġûn

ṭeyrê ku bi bazî wekî da neġme li ṭeyran
Sed neġme ji dengê wî li ṭeyran dibî me'cûn

Sed neġme ji Eḥmed wekî ṭeyrê 'endelîb tên
Awazê ji neġma ku ji bilbil dibû meftûn

[Wr. 135]

Ġerîq im ez di ʻişyanê

Mefa'îlun mefa'îlun

Ġerîq im ez di ʻişyanê
Di nîva le'b û hizyanê
Me xwe avêt derîzanê
Heware min li sulṭanê

Heware min li te ey can
Dixwazim ez ji te reḥman
Bide min ʻilm û hem îman
Digel şerḥê û tibyanê

Ku ew şerḥê bide ṣedrê
Muyesser kit li min emrê
Bidit min kaseya xemrê
Digel feyẓê û birhanê

Digel feyẓê û ilhamê
Bike luṭfê û in'amê
Bide min kaseya camê
ṭelebdarîn ji Ḥennanî

ṭelebdarîn dikîn ilḥaḥ
Dixwazîn tu bikî iflaḥ
Bibexşî "bi'l-huna we'r-raḥ"
Bi sulṭanê li imkanê

Bi sulṭanî dikîn hewwar
Dixwazim ku bibim zewwar
Dixwazim jê bibim ḥuẓẓar
ṭelebdar im ji reḥmanî

Ji reḥmanî bixwaz ‘efwê
Digel iḥsan û hem luṭfê
Ji roja zelzel û reṣfê
Xelaṣ bîn roja dîwanê

Ji roja em biçîn qebrê
Ku rabîn em biçîn ḥeşrê
Li me da ew nekit qehrê
Bikit luṭfê û iḥsanê

Bikit ew ṭelbeyê meqbûl
Ji bo me ew bidit mes’ûl
Ji ‘iṣyana bibîn meġsûl
Neẓîf bîn em ji qeṭranê

Neẓîf bîn em li pêş barî
Dixwazîn em dikîn zarî
Xeṭayan ra tu ġeffar î
Bide ‘efwê û ġufranê

Bide ‘efwê ji bo Eḥmed
Biġefrîn wî tu ya ewḥed
Tu ḥaṣil ke ji bo meqṣed
Xelaṣ ke wî ji hicranê

Xelaṣ ke wî ew e ġafil
Murada wî bibt ḥaṣil
Hidayet bîn ew e cahil
Li ser Qur’an û mîzanê

[Wr. 136]

Dilberê weqtê seḥer carek birîna bike derman

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

Dilberê weqtê seḥer carek birîna bike derman
Ji 'inayet neẓera te ku dibî ḥikmetê Loqman

Dil kemerbesteyê 'eşq e ji bedr û qemera te
Kîmîya nûra ruxê te ateşî berda dil û can

Ateşê Mûsa ku dît î berqa nûra ruxê te
Ji ḥicaba yedê beyḍa lem'eya ebrû di qewsan

Ew ateşê ber rûyê xelîlî bûye gulzar
Ez meḥḍê sira serwerê şahê heme şahan

Me'dena ṣedrê risalet ji 'inayet neẓera te
Nûḥî keştiyê qulzem û beḥrê 'eẓîm lê bûye ṭûfan

Zulfeyn bi siyahî netrik û tît û xeṭṭ û xal
Perdê tu hilîne bi tereḥḥum were meydan

Iḥram me dibest bi ṭewafa gerdena nûr
Ez muqerrer im ber derê dilber ku li der gulşen û bostan

Reşḥek ku ji te bête tu ey pîrê ṭerîqet
Ber can û dilê Eyyûbê ṣabir qûtê kurman

Balaya siyah û ew qeda nazik û şehla
Lê bûme esîr mame li ber dergehî ḥeyran

[Wr. 137]

Ber dergehê dilber ku ji mêj ve melisîm ez
Sotîme firaqa hicreta ‘eynî du mîman

Tîra ku bi sertîra ji jeḥra şefeqa te
Can û dilê min riştine ber xûnê çu mercan

Şewq û ṭereb û zewq û wiṣala dilbera dil
Meya meyxana binoşe qedeḥên ṣafî bi fincan

Sotî tu bi narê firqetê Eḥmedê bedḥal
Ġulġul ku ji bilbil tê ji awazê gulistan

Were carek tu neẓer de tu serê fanî ku berde
Gulzar û ‘uzar û zulf û xila bike talan



[Wr. 137]

Ji derdê dil bi êşan im

Mefa'îlun mefa'îlun

Ji derdê dil bi êşan im
Birîndar im qewî meġbûn
Qewî jar û perîşan im
Ji neġma bilbilê meḥzûn

Ji neġma bilbilê şeyda
Esîrê edhem û qeyda
Ji unsa weḥşî û ṣeyda
Çi serxweş bûm wekî mecnûn

Çi serxweş bûm bi sukranî
Şeraba geşt û seyranî
Nedîdem ġeyrê xusranî
Ṣedef da luluê meknûn

Ṣedef da qîmetê ġalî
Wekî bilbil li rex nalî
Siha zulfê kete alî
Bi sunbul sorgul û leymûn

[Wr.138]

Bi sunbul sorgul û alal
Ji dengê xemrî û xalxal
Qewî ṣotin ẓemîr û bal
Bi narê ateş û êtûn

Bi narê xemrî û xana
Şerabê ṭas û fincana
Ji bêhna werd û reyḥana
Nuxamtim şubhetê derxûn

Nuxamtim ez bi vê ferdê
Ji asmanan ḥeta ‘erdê
Ji bêhna sorgul û werdê
Nesîma ‘er’er û zeytûn

Nesîma ‘eṭr û gulşen tê
Selasil her li ser meş tê
Birim seyran û her geştê
Bixûra sorgul û leymûn

Bixûra mey’eyê sail
Xeraid berqe’ û ḥail
Serê zulfê bûye mail
Di rewẓa ṭeyriha mewzûn

Di rewẓa ṭeyriha gulgûn
Ji ah û ḥesreta mecnûn
Bi bilbil abê çeşmê xûn
Di bustanê gula ṣeydûn

Di bustanê cînan û ḥûr
Bi wê dêma şu'a' û nûr
Bi Mûsa narê dî der ṭûr
Sureyya şems û hem gerdûn

Sureyya şems û eflakê
Sema û 'erḍ û emlakê
Ji seyrê emrê lewlakê
Nebû 'arif bi wî meṭ'ûn

Nebû 'arif bi wî zikrî
Tekebbur kir bi wî emrî
Biderkefte ji wî nehrî
"Eba we istekber"[195] meftûn

"Eba we istekber" kir 'ar
Li der "xeleqtenî min nar"[196]
Bi emrê "ihbiṭû"[197] hat xwar
"Li yewmi'l-be's"[198] î bir merhûn

"Li yewmi'l-be's" î bû mîqat
Çi awazek ji bo min hat
Hilo Eḥmed binêr mir'at!
Bi vê sicnê mebe mescûn

[Wr. 139]

Ger hûn bizanin cezbê ‘işq

Mustef’ilun mustef’ilun

Ger hûn bizanin cezbê ‘işq
Dê hûn hemî zarî bikin
Herkes nizanit cezbê ‘işq
Qetîlê hicranî dikin

Qetîlê hicra sorgula
Dengê hezar û bilbila
Şewqa ‘uzar û silsila
Canê me pê ahîn dikin

Canê me jê daġ û birîn
Çeşmê me dan dem’ û girîn
Ahan ji min sed aferîn
Hûn jî bi ġemxwarî dikin

Hûn jî hilînin va nemûc
Dil ji me da şewq û ‘uruc
Fûra bi aha bû nemûc
Dil hûn bi vê ‘işqê dikin

Dil hûn birin tîr û siham
Zînet ji wan silk û niẓam
Qelbê me pê mest û ġeram
Şewqê ji wan carî dikin

Şewqa ‘uzar û zulf û xal
Cumle meqam û remz û ḥal
Lem’a ji nûrê daye bal
Feyẓê ku jê rengîn dikin

Feyẓa me jê da nûrê ṣaf
Qelbê me jê da i'tiraf
Can û ceger jê inḥiraf
Neqşê neqqaşî jê dikin

Neqşê ji eşkal û ṣuwer
Dêm jê wekî wildan ḥuwer
Çavê me jê bûbe 'iwer
Reqṣa ji 'er'er jê dikin

Reqṣa ji selwa-qametê
Ateş bi dil da 'ibretê
Qerqef ji cama şerbetê
Şerḥa ku ṣedrî jê dikin

Şerḥa "elem neşreḥ" mela
Reşḥek ji wê dabû Xuda
Rûḥê xwe min jê kir feda
Şewqa bi xwe zarî dikin

Şewqa ji me canim disot
Şi'r û ġezel lewma me got
Eqdaḥê xemrê min ku not
Qelbê me jê nûrîn dikin

Qelbê ji Eḥmed sed keser
Ah û fiġan jê têne der
Çeşma bi dem'a dane ser
Eḥmed ku hûn jêkra dikin

Eḥmed ku ez dîn bûm ji şewq
Bêhn û nesîm da me ji zewq
Ez teḥtê can min daye fewq
Luṭfa ji barî hûn dikin

Luṭfa ji barî her bixwaz
Zarî bike 'izz û niyaz
Reḥmê ji ġeyrê tu mexwaz
Her reḥmetê zarî bikin

[Wr. 140]

Ji “mîmeyna” du “ḥê” “dal”a du “ ‘eyna”

Mefa’îlun mefa’îlun fe’ûlun

Ji “mîmeyna” du “ḥê” “dal”a du “ ‘eyna”
Ji bîst û şêst û me‘dûdê du “zeyna”

Du “zeyn”a zîneta şewqê ku da me
Bi canî bûm ku kêşanê ji deyna

Ji deynê dibera şêrîn û şenge
Birîndar im bûm bi wê şewqê ‘eleyna

“’Eleyna û ‘ela ‘eynî”[199] ku tête
Mubarek zed qedem dabû ledeyna

Ledeynaha[200] te bû meş bû bi ba me
Bi ‘işqa xwe şerab da me şefeyna

Şifa a me ji weṣla wî murad e
Du kaseyna ji xemra xwe seqeyna

“Seqeyna min xumûru’l-‘işqi rehqa
Cezzebna min ḥimayaha dereyna[201]

Dereyna min ṣeda sentîrê ‘alî
Dehişna min muheyyaha se’eyna[202]

Ṣe’ya Eḥmed bi ‘eşqin min lehîbin
Bi nari’l-işqi qelbî qed ṣefeyna[203]

Ṣefa qelbî bi zikri’llahi mirtab[204]
Rubabê deng li min dabû teleyna

Tilawet min ku xwendî weḍ'ê Leyla
Ku bûm bîmar û mecrûḥê ji ġeyna

Ji ġeyna "ġelebet"[205] dil bû birîndar
Ji min can û ceger têkda sebeyna

Seba hespên ji wê cerdê revandim
Dil û canê me jê bûbû remeyna

Remanî tîr û enbalên ḥebîbî
Xedenga da me ber berqê re'eyna

Re'anî ez di bustanê ḥumeyya
'Efanî ez ji wê wecdê 'efeyna

'Efa qelbê ji Eḥmed sote ateş
Ji şewqa wî şehê 'alî ḥemeyna

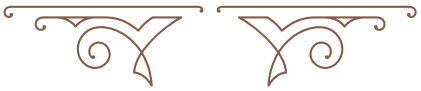
"Ḥemanî min ṣurûfi'd-dehri cem'a
We min wecdin bi eḥşain reqeyna"[206]





EQÎDENAME

HAZIHI ‘EQÎDETU EḤMED EL FEQÎR
BIN EL ŞEYX ŞEREF EL ‘UMERÎ



[Wr. 298]

Mef'ûlu mefa'îlun fe'ûlun

(I) Der Adabê Intiẓarê ḥuẓûrê me'ellahi Te'ala el-Barî celle celalehu

Serdefterê ismî, ismê Ellah e
Daim ew e "Muste'an bi'llah" e

Ismê te ye ibtidaê esma
Zatê qedîm e "la kella şey'a"

Ḥemdê te li ser me ferẓ e û deyn e
Bi ezman û dev serî û 'eyn e

Şukrê te bi ni'met û bi ala
Lazim li me ye bikîn tewella

Zatê te çi zateki qedîm e
Eẓdad û şerîk li wî 'edîm e

Xellaqê sema û 'erşê eṭles
Kursî û melaikê muqeddes

Lewḥ û qelem û nebat û ḥeywan
Şems û qemer û nucûm û seywan

Dar û ber û erḍ û hem mewalid
Sal û meh û yewm û cum'e û 'îd

Beḥr û berr û xelqehaê tê da
Ser ewwelê wan ḥeta pê da

Elwan û sewad û beyẓ û ezreq
Hemra û zer û ẓerî' û şebreq

Cennetan û cehennem û ṣiraṭ in
Elwanê ‘ezab û iftirat in

Mewt û sekerat û hem qubûr in
‘Imran û buyût û hem de’or in

‘Aṣî û şeqî û pir gunehkar
Qemsî û yesî û hem dil-efkar

Ebrar û se’îd û mutteqî ne
Eşrar û xerab û mudde’î ne

Neṣran û Yehûdî û Yezîdî
Refẓ û ‘ecem û wesen û welîdî

Bilcumle hemî ji ins û canan
Mexlûqê di erḍ û asimanan

Eṭbaq û sema û erḍ û elwaḥ
Ecnasê ji ademî û eşbaḥ

“Subḥaneke cumleha xeleqte”[207]
Enwa’ û ṣunûfê “ma feleqte”

Bawer me heye bi te tu me’bûd
Qeṭ ġeyrî te nîne min çu me’bûd

Ey waḥidê bîneẓîr û emsal
Wey hadîyê bîşebîh û eşkal

Ez mu’terif im bi lefẓ û iqrar
Me’bûdî ji bo ‘ebîd û eḥrar

Îman me heye bi te bi Te bi teḥqîq
Bawer me heye bi Te bi teṣdîq

"La eḥṣî senaike Îlahî!"[208]
Xellaq û 'elîm û padişah î

Qudret li senaîyê 'ebîdan
Qeṭ nîn e mukerrer van se'îdan

Xesma ji sefîl û jarî Eḥmed
Cewher wî kire bi ṣifr û eswed

Yareb bi me ra bike 'înayet
Daim bi me ra bike ri'ayet

Reḥma te kesîr û bêbuha ye
Bêḥedd û ḥisab û her wefa ye

Ne xaṣṣ e bi eşref û se'îdan
Bel, 'amm e li cumleê 'ebîdan



(II) Der Adab û Şemail şodenê Seyyidê Kewneyn û Mewla-u's-Seqeleyn

Ey serwer û reîsê cumle 'alem
Mewcûd e ji bo te new'ê adem

Wey seyid û nûrê her du kewneyn
Medhûşê diyarê qabê qewseyn

Sulṭanê serîrê çerx û eflak
Eṭbaqê sema û erḍ û hem xak

Cangîr û sefakê muşrikan î
Hem nûr û şefî'ê muhlikan î

Der ḥeşr û ṣiraṭ û neşr û mîzan
Muxtar û şefî'ê ehlê îman

Hem amir e ew bi emrê me'rûf
Nahî li menahiyan çu me'rûf

[Wr. 300]

Sulṭan î ji bo me qiblegah î
Hem mîr û wezîr û hem tu şah î

Ma ḥey te kire ilahê e'ẓem
Der ḥeq te kir e resûlê Ekrem

Weṣṣafê te ye kelamê barî
Meddaḥê te ne qurra û qarî

Lewra tu ḥebîb û Muṣṭefa yî
Hem şah û wezîr û mucteba yî

Ismê te ne Eḥmed û Muḥemmed
Weṣfê te ne ṭahir û mueyyed

Zatê te tecellaya ṣifatan
Qur'an û weḥy û mu'cizatan

Şahim neẓera te beḥrê nûr e
Lew meqṣed û me'neya wê dûr e

Ya rebbî bi ḥeqqê ismê ṭaha
Bexşende bike li me gunaha

Ya rebbî bi ḥeqqê ismê Yasîn
Xweş reng e li wî ṭilismê ṭasîn

Min jî bi şefa'eta wî xaṣ ke
Hem cumleê 'aṣiyan xelaṣ ke

ṣafat û ṣad û hem ḥewamîm
Nûn û 'ebes û qaf û ṭa-sîm

Cibrîl î bi van ji asiman î
Ew hate bi weḥyê bo te anî

Ewwel me heye bi rebbê îman
Paşî bi Muḥemmed û bi Qur'an

Ya reb tu bi ḥeqqê vî nebî kî
Eḥmed ji cinayeta berî kî

Qeydê tu veke li wî esîrî
Lewra tu ḥalê wî xebîr î

Pirr jar û ḍe'îf û pirr gunah e
Ummêd e ji reḥmê padişah e



[Wr. 300]

(III) Der menaqib Ebû Bekrê Siddîq Xelîfeê Mukerrem Reḍiyellahu ‘enh

Serdefterê cumleyê ṣeḥaba
Nûra di meşa’il û ḥicaba

Bûbekrê Siddîq Ebî Quḥafe
Xweş girt e ji bo xwe meṣafe

Hem yarê Resûl refîq e “fi’l-ġar”
Serdarê ṣeḥabeyê di kubbar

[Wr. 301]

Ewwel ji xwe ra xilafetê best
Hat emrê şerî’etê li ber dest

Imam û emîrê mu’minîn e
Hem şah û wezîrê muslimîn e

Wî şer’a Resulî pirr qewî kir
Eḥkamê li dînî mustewî kir

Wî feṯḥe kirin bîlad û bajar
Hem qel’e û hem ḥiṣûn û emṣar

Neġme li Resûlî kirye Barî
Ser ‘erşê xwe ser besaṭê tarî

Neġma Bûbekr digel xeber da
Insiyyetî weḥşetî ku berda

Her ev bes e medhê te emîrî
Tu şah û wezîr û destegîr î

Ya reb tu bi ḥeqqê Bûbekir kî
Eḥmed ji cinayeta bi der kî

Hem cumleê ummetê digel me
Da ser me nekî ‘itab û lewme

Lewra ji cinayeta seqîlîn
Bilcumle ji ṣaġir û zelîlîn

Reḥma te bibit ji feyẓê lahût
Hêvî ji me ra heye bibit qût



[Wr. 301]

(IV) Der menaqibê ‘Umer bîn el-Xeṭṭab Xelîfeê mukerrem Reḍiyellahu ‘enh

Paşî wî xelîfe ye ji eṣḥab
Ismê wî ‘umer “Huwe bnu Xeṭṭab”

Farûq e ji bo ḥeqî û buṭlan
Kafir ji wî bûn zelîl û xizlan

ṣewta wî zelîl kirin mu’anid
Lewra ku ji wî dikirne gazind

Seyyaf û qettal û hem mucahid
Murqaṣê riyaẓetî û zahid

Islam ku qewî kire bi yek car
Şeyṭani ji ber revî diçû nar

Imam û Emîrê mu’minîn bû
Hem şah û wezîrê muslimîn bû

Wî dîn û şerî’et kirye med’ar
Meydan bi tecelliyat û iẓhar

[Wr. 302]

Feṭḥê di wî miṣr û hem ḥeleb şam
Hem Musil û Quds dikirne Îslam

Azerbeycan Tikrît û Nîhawend
Te’rîx li Qadîsiyyetê zend

Medḥê te kire Resûlê enwer
Der cennetê min refîq e ‘Umer

Ya Reb tu bikî bi ḥeqqê ‘Umer
Ummet bi wî ra bibit mu’eṭṭer

Zêde bi wî re meqamê me’lûm
Eḥmed nebitin digel wî meḥrûm

Lewra ku di weqtê exiz û mîsaq
Min beste neseb ji wî bi ilḥaq

Ceddê min e ew bi exz û tarîx
Ummêd e ji wî nekîte tewbîx



(V) Der menaqibê ‘Usman bin ‘Effan Xelîfeyê mukerrem reḍiyellahu ‘enh

Hem paşî wî bû xelîfeyê can
Eṣḥabe ne muttefîq li ‘Usman

‘Usmanê îmam “huwe ibnî ‘Effan”
Meşġûl e bi wird û dewr û Qur’an

Hem ‘amil û hem îmamê kamil
‘Ellam û xebîr û bi qelemî ‘amil

Wî feṭḥe kirin bîlad û emṣar
Hem berze kirin ji şîrk û kuffar

Medḥê wî kire Resûlê enwer
Şahê ‘Erebî bi lewnê esmer

ṣihr û xetenê resûl binteyn
Lewra ku dibêjinê “zu’n-nûreyn”

Wî şer’a resûlî pirr qewî kir
Eḥkamê di dînî mustewî kir

Îmam û Emîrê mu’minîn e
Hem şah û wezîrê muslimîn e

Îmamê bi ‘ilmê xwe ‘elîm e
Hem şah e bi ḥilmê xwe ḥelîm e

Mecrûḥ qetîl û hem şehîd e
Ew jî di riya Xwuda se’îd e

Ya reb tu bikî bi ḥeqqê ‘Usman
Eḥmed tu ‘efû bikî ji ‘iṣyan

Hem cumleyê ummeta resul î
‘Aṣî û şeqî û hem fuẓûl î

[Wr. 303]

Me cumle bi reḥmeta xwe şa ke
Têkda me ji agirî xelaṣ ke

Lewra tu kerîm û pir ‘eṭa yî
Hadî û ġenî û rehnuma yî



(VI) Der Menaqibê ‘Elî bin Ebî ṭalib Xelîfeyê mukerrem kerremullahu weche

Paşî her siyan imamê ḥaris
Imamê welî ‘eliyyê Faris

Şêr û esedê Xudayê Barî
Kerrar e û ġaziyê kuffarî

Ismê wî Îmamê ‘Elîyyê ḥeyder
Şêr û esedê kiriyye menẓer

Wî feṯḥe kirin bîlad û emṣar
Hem qel’e û hem ḥiṣûnê kuffar

Zelzel kire qel’etê di Xeyber
Şahê ‘Erebî ‘Elîyyê ḥeyder

Hem şah û emîr û hem wezîr e
Kuffar dibûn ji dest esîr e

Îmam û Emîrê mu’minîn bû
Hem şah û wezîrê muslimîn bû

Wî şer’a Resûlî kirye iẓhar
Kafir kirne bi şeqqê minşar

Şêrê ku bi destî “zu’l-fiqar” e
Ew şahê wezîr û namidar e

Sulṭanê şerî'et û ṭerîqet
Ew şahê mecazî û ḥeqîqet

Ya Reb tu bi ḥeyder û 'Elî kî
Eḥmed ji cinayeta berî kî

Hem cumleê ummeta Resûlî
Bilcumle ji furû' û hem uṣûlî

Lewra ku esîrê qeyd û 'iṣyan
Eḥmed bi tenê ji new'ê insan

Nageh ku dixwazitin ji şahî
Hêvî mefera me her Îlahî



(VII) Der Menaqibê Ḥesen û Ḥuseyn Reḍiyellahu ‘enhume’l-îmameyn

Paşî xulefa Ḥesen Ḥuseyn in
Ronahî û qurreta du ‘eyn in

Şaban û wezîrê ehlê Cennet
Hem nûr û sena li dîn û millet

[Wr. 304]

Îmam û humam in ew digel hev
Eyyam û zeman leyalî û şev

Îmam ḥesen ḥuseyn şehîd in
Teḥqîq bi ya Xweda se‘îd in

Xweş bûye şehîd li Kerbelayê
Îmamê ḥuseyn bi vê belayê

Sadat û ḥelîm û bêneẓîr in
Bê ġews û hewar û hem esîr in

Sebṭeyn û ḥefîdeyên Nebî ne
Hem rûh û rewan ji bo ‘Elî ne

Ewladê ‘Elî ne şahê namdar
Şaban û qetîleyê birîndar

Serdarê welayetê bi hev ra
Der cennetê ḥûrîyê di qeṣra

Der şer'a Resûlî wan nekir şeyn
Wan her du îmam şebabî û zeyn

Ya reb bi ḥeqqê ḥesen ḥuseyn kî
Eḥmed ji xerabiya bi der kî

Hem cumleê ummetê 'ewamî
'Aṣî û şeqî û natemamî

Hêvî mefera me her ji ġeffar
Maine di ṣuretê nefsê emmar

Ez bed-'emel im wekî kîlab im
Xesma ku bi fê'la xwe mubtela bim



(VIII) Der Menaqibê Ḥemze û ‘Ebbas e’mamu’n-Nebî reḍiyellahu ‘enhuma

Pê wan ra çi ḥemze û çi ‘Ebbas
E’mamê Nebî ne her du cellas

Fewqiyyetê wan heye bi teḥqîq
Ser baqî ṣeḥabiya bi teṣdîq

Eṣḥabê Resûlî wek çiya ne
Bilcumle se’îd û bêriya ne

Teḥqîq ku hemî ‘imadê dîn in
Bî xea û xerabî û cinîn in

Xesma ‘eşereyên ku bûn mubeşşer
Îslam bûye bi wan muyesser

Ḥaṣil ji ekabir û eṣaġir
Ummî û we katib û eşa’ir

[Wr. 305]

Ġazî û mucahid û se’îdan
Eġyar û muqerreb û ‘ebîdan

Cumle ji ṣeḥabiyan qebûl in
Bilcumle hem bi sirr û wiṣûl in

Muddek ji ewan bi elfey sa'e
Ummet "fî sebîl" bikit biḍa'e

Bilcumle muqeddem û muṭehher
Wan millet û dîn kirin mu'etter

Ya rebbî bi cumleê ṣeḥaba
Qeḥra xwe meke digel xeraba

Zêde ku li ser feqîrê Eḥmed
Ya reb bide xaṭirê Muḥemmed

Pê wî ve bide bi al û eṣḥab
Exyar û meqerrebîn û eḥbab

Lewra ku feqîr û jar û mest e
Eḥmed bi cinayeta ve best e



(IX) Der Menaqibê Eîmmehayê Dîn Eṣḥabê Mezahibu'l-Erbe'e

Eṣḥabên mezheban ku çar in
Her çar li sefîneyê siwar in

Îmam û humam û mutteqî ne
Der şer'a Resûlî muşterî ne

Bilcumle eîmmehayê erbe'
Wan dînê Xuda çi kirne meqṭe'

Wan qeṭ'e kirin şer' bi teqṭî'
Çar behr û nesîb kirin bi tewsî'

Her çar ku ḥeqq in ji 'eynî teḥqîq
Hadî ji me ra bidîte tewfîq

Ewwel Bû ḥenîfe me'dena dîn
Mîzana şerî'etê bi tebyîn

Paşî wî bûye Îmam Malik
Refḍ û wesenî kirîne halik

Hem Şafi'î salisê îmaman
Itqa tu yî mezhebê humaman

Eḥmed binî Ḥenbel ku bû çar
Teqwa wî li şer'ê bûye iẓhar

[Wr. 306]

Her çar ku hene bi ḥeq temamî
Ragirtine dîn bi intiẓamî

Ya reb bi xwudanê mezheban kî
Eḥmed bi xwe ra tu aşina kî

Lewra ku feqîr û bêmecal e
‘Aṣî û şeqî û nakemal e

Bedfê’l e qewî xerab ef’al
Bedqewl eqewî bi lefẓ û eqwal

Hêvî mefera min her ji Barî
Bexşende bibim ji Girdigarî



(X) Der Menaqibê Sulṭan ‘Ebdulqadirê Geylanî Ġewsu’s-Seqeleyn quddîse sirrihû

Sulṭanê ṭerîqet û şerî’et
Hem şahê welayet û ḥeqîqet

‘Ebdulqadirê ku namdar e
Hem şah û welî û xundkar e

Hem quṭb û wezîr û ġewsê e’ẓem
Sulṭanê serîrê textê Ekrem

Nûra di qulûbê ‘arifan e
Hem tac û ṭilismê ewliya ne

Eqṭab û necîb û ġews û ewtad
Ebdal û muqerrebîn û esyad

Bilcumle li ber ḥimayeta wî
Murtaẓ dibûn bi riyaẓeta wî

Sulṭanê cemî’ê ewlîya ne
Serdarê cemî’ê eṣfîya ne

Xweş hate ṣeda ji ġeybê Ellah
Emrê qedemî bi emrê Ellah

Xweş xil’e ku Rebbî kir li ser wî
Xweş hedye ji Barî hat ji bo wî

Geylanî çi baz e quṭbê eqṭab
Ġewsê bi dela û quṭbê encab

ṣaḥib-nefes e xudan keramat
Jê bûne ẓuhûr xerqê ‘adat

[Wr. 307]

Bêḥedd û ḥisab ku bûn tewatir
ẓahir ku dibûn ji wî cewahir

Ya reb tu bikî bi ḥeqqê sulṭan
Eḥmed tu ‘efû bikî ji ‘iṣyan

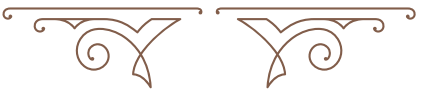
Ya reb tu bikî bi ḥeqqê bazî
Ji Eḥmed tu xerabiya nexwazî

Lewra mutemessikê ṭerîq e
Barî bi wî ra bibit şefî‘ e

“Temmetu’l-‘eqîde”



TEXMÎS



[Wr. 335]

Texmîsê Eḥmedê Feqîr ber Xezelê Mela

Mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

"Ela ya xaliqu'l-xelqi"[209] bi carek
"Tebarekte te'aleyte"[210] tedarek
Tu me'bûd î û daîm bê teşarek
"Te'alellah" zehî ḥusna mubarek
Tebarek sed tebarek sed tebarek

Ji berqa bêdilan nûrek çi rabû
Di dil da şubhetî şem' û çira bû
Ji nûra wî şehê 'alî ku rabû
Meger şîrîn bi vê şîraniyê bû
"Ela şemsu'l-melaḥet qed teşarek"[211]

Ji zulf û xemriyên le'la xumarî
Şebîhê lulu û durr û mirarî
Çi best in bêdilan leyl û neharî
Ji ġunçeyên ġunçeya wî gul'izarî
Me her ġunçek di dil da ma ye xarek

Dibêjim her mudam ya reb Îlahî
Dinalim ya leṭîfî padîşah î
Bike reḥmê li ser min rû-siyahî
Li textê dilberê rûnî bi şahî
Li te şahî mubarek bit mubarek

Ewan zulf û ewan xalên binefşî
Li rûyê dil texeyyul dan bi neqşî
Ku vêkdan şubhetê eġnamê hefşî
Ji dîdarê murada min bibeġşî
Murada min ji te dîdar e carek

Cegersoj im şebîh'eṭşanê rojî
Li dil da ah û efġan bûne kojî
Ditirsim lew ḍe'îf im jar û hojî
Di dil danî û dîsa dil disojî
"Eteḥriq ya melîke'l- ḥusni darek"[212]

[Wr. 336]

Febi'l-cumle evan derdan tu hil de
Tu natirsî tu yî milxol ji mil de
Tu jar bûyî ji 'eẓm û leḥm û cild e
'Izarê ger li min dî tu li dil de
"Li enne'l-qelbe qed yehwa 'izarek"[213]

Te dil sote şebîhê nûr û nar e
Li min cumle te ġem kirne bi bar e
Ji wan lew bûm esîr û ḍe'f û jar e
Te cergê min ji dil kir pare pare
"Fe carek ya bedî'e'l-ḥusni carek"[214]

Ji xewn û xal û zulfên misk û ezfer
Reyaḥîn û binefş û werd û 'enber
Ji wan weṣfan tu Eḥmed dîn û ebter
Were xanim bikuj beste bi xencer
Melê emma bi destê xwey mubarek

[Wr. 342]

HazaTexmîsê Eḥmedê Feqîr Ber ġezelê Mela

Mef'ûlu mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Ey Barî Îlahî da nekî qehr û 'itabê
Bîmar û meriẓ im li ṣeda qend û şebabê
Min ḥewl û quwwet nîne ku bûm şibhê rubabê
Ey şahidê qudsî veke bendê ji niqabê
Ta çendî we sergeşte bimînîn di ḥicabê

Ber zulfa ġezalan neẓerê carekê lêke
Der biska şepalan tu ḥerîrî bîne têke
Ber şem' û şemalan şubhî perwaneê pêke
Biskên ji ḥerîrî tu ji nû mawerê lêke
Tayên di 'eṣabê bireşîne bi gulabê

Meṣnû'ê Xuda cumle ne bêḥedd û ḥîsab in
Bilcumle hemî têkda bi tarîx û kitab in
Teḥqîqe bikin cumle ḥemî dê bi fena bin
Her yek bi hezar reng li bejna te sema bin
Xemrî û leff û şetrî û tayên di 'iṣabê

Sermest û cunûn im bi te ra yar û ḥebîb im
Der xal û xeṭên 'er'erî yekcar 'ecîb im
Bê ẓenn û guman ez ji ewan dûr û ġerîb im
Minnet ku ji bextê xwe ṭali' bi neṣîb im
Ḥusna te ye îro ji me ra çûye niṣabê

[Wr. 343]

Van xewn û xeyalan çi kirîn "şey'en feriyya"[215]
Xweşḥal bû li 'Îsa ku "tekellum da ṣebiyya"[216]
Bextê bi siyahî ji felek ewcê Sureyya
'Eşqa me ji ber mewc û 'ecacê bûye derya
Dê zîr û zeber kit me bi destê min ġurabê

Neh çerx û felek carî bi emrê te bi qehrî
Lê qeydê gunahan bê'eded "esqelî ẓehrî"
Bednam e ku bûm usbû' û sal û meh û şehrî
Neh çerxê sipihrê ji hewaya te û mihrê
Sergeştene ew têk ve mera şubhî ḥebabê

Ey dil bê'eded çend bi nalîn û girîn î
Bilbil 'endelîbî di sema 'erḍ û zemîn î
Bîmar û birîndar î bi ahan û ḥezîn î
Wek ba dilezîn î li semendî dibezîn î
'Umrê me 'ezîzê bi xwedê bes ke şitabê

Ew berq û brûska ṭel'etê şah û emîrî
Bal û dilê min riştine şubhetî qîrî
Ey Barî bi ḥalê min tu dana û xebîr î
Ya pê bi ziyaret bi me de ya serê şîrî
Bîmar me avîtime destê xwe rikabê

'Işq û fereḥ û xal xeṭ in cumle te çêkir
Bi derb û ṭerîqa ve bi yek yek te bi rê kir
Her çî ku bi laiq te gulab anî û lê kir
Min rê ji serabê bi şerabê bir û munkir
ḥetta bi ebed teşneceger ma bi serabê

Xelqê ku henin Barî li wan bûye tecella
Bêxewf û ḥezîn in bûne eflac û tesella
Pirr ca û şerîf in bûne ġerra û mu'ella
Serpûş û qeba ba me ye tesbîḥ û muṣella
Wer da bidirînîn li xwe vê perde û qebaê

[Wr. 344]

Em jar û zelîl în were carek me xudan ke
Zulf û nuqeṭ û xal xiyalan bi ‘eyan ke
Van metn û ‘ibaratan li me şerḥ û beyan ke
Lillah were saqî bi du caman me cewan ke
Muṭrib bi defê ra bide sêgah û şebabê

Ey dil ku tu rabe te ji ber cewr û cefayê
Carek bike zewq û ṭEreb û fereḥ û ṣefayê
Sergeşte bi be daim bi esrar û xefaê
Wer guh bide nayê ku şirîn qed di semayê
Purr ḥelkirne mes’ele vê feṣlê xiṭabê

Ey Barî Îlahî kerem û reḥma te ‘am e
Ev ‘erḍ û zemîn û asiman keftine şame
Fehm û hewes û ‘eql û beṣer cumle te da me
Cama neşekerleb bi me det ‘eynî ḥeram e
Muftî we numa ḥaşiyeya şerḥa lubabê

Reḥmê tu bike lewra ku luṭfa te ‘emîm e
Her çende ku ez bulḥ û nezan im bi gunaha ve bezîme
Lêkin be peşêman im li pê wan vegerîme
Muftî me ney û nay e û ney qewlê qedîm e
Bawer te netê guh bide ber çeng û rubabê

Eḥmed tu feqîr î carekê bîne wefayê
Xalî bibe carek tu ji ber cewr û cefayê[217]
Ber gûş bibe daim te bi esrar û xefayê
Çûyîne serayê ku şîrîn-leb di semayê
Go: “Ew ne Melayê me ye? Bêperde bila bê”

[Wr. 345]

Texmîsê Eḥmedê Feqîr ber ġezelê Mun'imî

Fa'ilatun fa'ilatun fa'ilatun fa'ilun

Cezbeya şewqa dilî ṣebr û sukûn û muhle da
Ateşê hicr û wiṣalê hem cewab û su'le da
Lem'eya nûra cemalê dil ji 'ulwî sufle da
"Şekere'l-lah"[218] min di dil da narê 'eşqê şu'le da
Berq û tîra muḥbetê hingaft û can im lem'e da

Pirr zelîl û hem qetîl im 'aşiqê şewqa te me
Sail û ṭalib li sirra 'işweya çeşmê te me
Bêfirar û bêqerar im 'aşiqê nûra te me
Ez birîndarê xedengên nûbiharê te me
Sed ḥekîma lê kirin derman û axir neş'e da

Muḥbet û 'işqa te daim her di dil da şubhî şehd
Lem'eya berqa cemalê ehl û ḥalan kirne 'ehd
Remz û ġemz û zulf û xalan lew kirîne şubhî mehd
"Kes nedaned sirrê an tîrî ke ez ebrû be cehd"[219]
Der ezel hingaft can im axir îro cezbe da

Ehlê fisq û hem ficûrê têkvedam wenda kirim
"We't-tequ'n-nare'l-letî"[220] lê bê'adet bedḥal kirim
Ayeta "Qul ya 'îbadî"[221] şad û hem pirr şa kirim
Qeddê durr licwa te (?) canan ta ebed talan kirim
Wê li selw û 'er'erê şimşadinî sed ṭe'ne da

Canfedayê zulf û xemrî qews û reyḥanê te bim
ḥemel û cedî û ṭulû'a şefeqa nûra te bim
Ateşê xemrî û zulfan ebrû-gîsûyê te bim
Canfedayê nêrgizên sermest û mexmûrê te bim
Wan ji bo min nukteya duwazde ʻulûman zêde da

Selw û sîma zulf û reyḥan te hejandin ser milî
Bal û dil têkra kirin bûne bi qelyan û kelî
Lew te dil sote bi hicrê şubhetê leḥmê qelî
Gulʻizar î sorgul î sermest û hem daġê dil î
Çeşmê serxoş rû çu ateş can birojî yeġme da

[Wr. 346]

Bejn û bala te ye nazik şubhî selw û 'er'erê
Narê zewqa te dilê min sote şubhê ṣerṣerê
"Qum bi emri'l-llah" tu Eḥmed hêj nekeft e ġerġerê
Mun'imî îro dixwazim ez rizaya dilberê
Bendeê dergahê yar im min ji ġeyrî tewbe da

[Wr. 363]

Eyḍen Texmîsê Eḥmed el-Feqîr Ber ġezelê Mela Eḥmed el-Cizîrî

Fe'ilatun fe'ilatun fe'ilatun fe'ilun

Berqa ḥusnê ji sirra ṣemedî hat meded
Dox û yexmûmê dilê min bûne nîşan û sened
Kenzê mexfî ji Eḥed dagirt Iblîsî ḥesed
Sirrê weḥdet ji ezel girtiye ḥetta bi ebed
Waḥid û ferd e bi zatê xwe wî nînin çu 'eded

Qedera şahê wilayet lê tenazu' qeṭ mekin
Mebḥesa zatê îlahî da tekellum pê nekin
Ji sirra weḥdetê zatî dev û ezmanan vekin
Di qedem da ezel û 'eynî ebed her du yek in
Sermediyyet we dixwazit ne ezel bit ne ebed

Xeṭ û eşkal û ruxê ma ku ji ḥuznê kemedî
'Ewrekî tarî çi avêtiye çavan remedî
Hûn werin carek neẓer din ku ji sirra sermedî
Ferq e waḥid ji Eḥed lê di meqamê ṣemedî
Bi ḥeqîqet ku yek in her du çi Waḥîd û çi Eḥed

Qulzema berqê ḥeqîqet girte çavê min serab
Mewc û pêlan wa didit geh geh li ser destê ġirab
Mame ḥeyran kî demî dê bit Nesîbê min şerab
Yek e derya tu bizan qenc çi mewc û çi ḥebab
Di eṣil da ku ḥemî av e çi av û çi cemed

"Ce'ele Şemse ḍiyaen"[222] hate ser min bûye xewn
"Kaf" û "ha" "ya" "'eyn" û "ṣad" in bo me bûne pişt û 'ewn
Lê hezaran şadimanan mislî min bêreng û lewn
Afitabê eḥediyyet di xwe da girtiye kewn
Ku ne 'ewrek heye lê girtiye çav êmе remed

Ṣenem û lat û ‘uzzayên ku sirra eḥedî
“Eḥsene’l-llahe Tebarek”[223] mislî wî çavan nedî
Qerqefê kûzeê fexxarên di meyxanê me dî
Ḥusnê zatê bût û latan ji cemala ṣemedî
Ji mîsalê ṣenem e weh ku tecellaya ṣemed

Abê derya dikelîtin ji birûqa ṣenema
Ji sirra ‘eynê ḥeqîqet ixtiyarek lê nema
Maye ḥeyran bil’eceb emrê ji bey‘ û selema
Ġeyrî derya nîye ṣeḥra bi ḥeqîqet we ema
Ji rûyê keyfe ke mîn ab bûye şubhê zebed

“Xeleqe’l-insane fî ṣelṣalin fexxarin qewî”[224]
“Badi’er’a’yi”[225] du ẓiddan in li hev bûne hewî
Qismê elmas û cewahir bi selem bû rebewî
“Kullu yewmin huwe fî şe’nin”[226] *nebî ġafil ji ewî*
Her peyapey ji şuûnan dikirit feyz û meded

Her du “ṭa”ê “ṭaha” û “ṭasîn” li hev bûne celîs
“Ma tequlu tef’elu”[227] ḥazir dibin cumle celîs
Qismê melbûsê ‘etîq dê bin wekî eṣlê xwe rîs?
Ger di Adem bidiya sirrê li ‘ilmê Îbilîs
“Ḥînema da ebsereh kebberehû ḥîne seced”[228]

Şahê eqwamê sebeq cumle çi ‘Ad in çi Semûd
Ev çi ‘iṭr in ev çi bêhn in gulşen û ‘ember û ‘ûd
“Yemkurune’s-seyyiati”[229] kir di şe’nê wa ṣu’ûd
Çi zeman û çi mekan û çi cihat in çi ḥudûd
Çi meqadîr û tefasîl û ḥesab in çi ‘eded

Çi lualî çi cewahir çi meratib çi esas
Çi bewadî çi biḥar in çi beled hem çi ḥesas
Çi sîyab û çi ḥemîṣ û çi mefaxir çi libas
Çi munafat û luzûm in çi misal û çi qiyas
Ev çi tewlîd in çi terkîb in çi ruḥ in çi cesed

Sirr û kenz in ġemz û remz in lewn û ṭerz in her dema
"Yef'elu'llah ma yeşa'û"[230] xaliqê 'erẓ û sema
Heybet û xewfê çi girt in dîde û çavê di ma
Ser bi 'eczê diderit quwwetê derrakeyê ma
"Rece'el qelbu kelîlen we meta qame qe'ed"[231]

"Kuntu fî ġefleti emrin"[232] lê ji sîma qemerê
Bê 'eded emr û newahî nay'n[233] ḥisab û defterê
Bîne bîra xwe ḥisab û xewf û hewla meḥşerê
Ḥeyret û 'eczê serencam di babê nezerê
"Key be Xaliq nezerê qasirê mexlûq resed?"

El eman min narê duzex der ceḥîm û si'uret
Eḥmedê meġrûr û 'aṣî her bi zarî ba diket
Lami'a berqa di bayê "eyyu zenbin qutilet?"
Goftûgû çendî Mela me'rîfetê peyda diket
Gewhera me'rîfetê nagihite kes bi xired

[Wr. 364]

Texmîsê Eḥmed el-Feqîr ber ġezelê Mela

Mef'ûlu mefa'îlun mefa'îlun fe'ûlun

Neqşê te ye ku bo me li ser lewḥê şefeq da
Remz û nuqeṭ û xal û nişanên di sebeq da
Elmas û cewahir ji me'adin te remeq da
Ismê te ye mektûb di dîwanê qedem da
Ḥerfek qelemê ismî bi teqwîmê reqem da

Ev remz û neẓîr û qiṣeṣ û 'îbret û ẓulmî
Xeyr û ḥesenat û şerr û enwa'ê ji curmî
Nef' û ḍerr û îcad û 'edem sirrê ji ḥilmî
Eşkal û xeṭên daîreyê nuqṭeyê 'ilmî
Ev neqş û misal in di xeyalatê 'edem da

Ava ku ji nûra ṣamedîyyet te reqem kir
Ew ax û rumûzê eḥedîyyet te neẓer kir
Emrê ku di "kaf û nûn"ê 'eceb anî eser kir
Mîm meṭle'ê şemsa eḥed ayîne ṣifet kir
Lami' ji 'Ereb berqê li fexxarê 'ecem da

Hicret ku ji beḥra sefera 'eynî liqayê
Ḥeyran û esîr mame di qeyda bêwefayê
Min sîne û dil kirne feda berqa fenayê
Da weqtê liqayê bi te ḥeyy bîn di beqayê
Min neqdê dil û can di fenayê bi selem da

Qebẓê kire gazî li ṣeda beṣṭê furubestin
Ruḥ û cesedê xalî bi sirra wa dibestin
Neqdê (?) dilberanê şadiman ku bixwastin
Coşan û xuroşan kef li elmasî şikestin
Ev ṣefḥeyê elmasê ku neqqaşî qelem da

Eḥmed dil û can riştine teşbîhê ḥenayî
Dabestî di qeyda daġ û derdan û belayî
Bey' û selem in serserê wan kirne ricayî
Minnet ji Xudayî ku bi 'ebdê xwe Melayî
Iksîrê ġemê 'eşqê ne dînar û derem da

ENCAM

Piştî dawîlêhtina dewleta Ebbasiyan, li gelek deveran mîrektiyên Kurdan ava bûne û ev mîrektî di sedsala XVIem de bi peymana Kurd û Osmaniyan ketiye qonaxeke nû û di vê qonaxê de gelekî bi hêz bûne. Edebiyata Kurdî ya klasîk jî di bin desethilatdariya van mîrektiyan de derketiye holê û pêş ketiye. Di pêşketin û geşedana edebiyatê de rola desthilatê diyarker e. Di nav mîrektiyên Kurdên Kurmanc de a herî zêde bi hêz û bi navûdeng mîrektiya Botan e. Mîr Ebdulezîz di destpêka sedsala çardehan de dawî li dagirkeriya Moxolan anî û Cizîr kir paytexta Mîrektiya Azîzan. Bi vî awayî ji sedsala XIVan heta sedsala XIXan bi evraz û nişûv be jî bajar di bin rêvebiriya Mîrektiya Azîzan de maye û digel vê yekê dikare bê gotin ku edebiyata Kurdî ya klasîk jî herî zêde li vê mîrektiyê pêş ketiye û ev der bûye yek ji navendên herî bihêz ên edebiyata Kurdî ya klasîk.

Herêma Botan ne ji navenda bajarê Cizîrê tenê pêk tê. Derdora Cizîrê jî di bin rêvebiriya mîrektiya Botan de bû û li wan deran jî çalakiyên ‘ilmî û edebî û tesewifî hebûn. Devera Eruhê jî yek ji girîngtirîn navendên ilmî, edebî û tesewifî yên herêma Botan e ku Şêx Ehmedê Feqîr jî xelkê wê deverê ye. Ji bo ku paşxane û binesaziya kesayetiya ilmî, edebî û tesewifî ya Şêx Ehmedê Feqîr bê famkirin, divê ji deverên din ên mîrektiya Botan zêdetir bi taybetî li ser devera wî bê rawestan. Dema em li devera Eruhê dinêrin, em dibînin ku ev dever di serdema mîrektiya Botan de belkî bi qasî navenda mîrektiyê bûye cihê çalakiyên ‘ilmî edebî û tesewifî. Bo nimûne, yek ji zana û muteswifên herî kevin ê devera Eruhê Şêx Evdalê Şawirî ye. Şêx Evdal di sedsala XVIIem de li gunda Şawira jiyana xwe bûrandiye û di sala 1701ê de li wir wefat kiriye. Şêx Evdal rêberiya me’newî ya xelkê devera Eruhê kiriye û ji wê rojê heta îro di hafizeya gel de zindî maye. Di heman demê de wî li vê deverê kevneşopiyeke ‘ilmî, tesewifî û edebî jî daye destpêkirin ku heta îro jî ji aliyê malbata wî ve ev kevneşopî hatiye meşandin.

Dîsa yek ji kesayetên girîng ê vê deverê Şêx Xalidê Zêbarî ye ku wek Şêx Xalidê Yekem jî tê naskirin. Vî Şêx Xalidî di sala 1805an de li gundekî Eruhê bi navê Reşînê wefat kiriye. Berhemên wî yên ku negihîştine me jî hene, lêbelê berhemeke wî ya girîng bi navê Qewlê Newala Sîsebanê heye ku ew berhema wî gihîştiye me. Di vê periyoda demê de li devera Eruhê li gundê Basretê tekyayek ava bûye ku vê tekyayê di warên ilmî, tesewifî û edebî de mohra xwe li herêma Botan xistiye û bandora xwe gihandiye heta bi deverên din ê Kurdistanê jî. Ev dergah ji aliyê xelîfeyê Mewlana Xalidê Şarezorî (w. 1826) Şêx Xalidê Cizîrî (w. 1839) ve hatiye avakirin. Piştî Şêx Xalidê Cizîrî, Şêx Salihê Sîpkî (w. 1852) li vî dergahî postnişînî kiriye ku serdema wî jî rastî dawiya mîrektiyan tê. Şêx Mihemedê 'Eynî jî yek ji muntesibên tekyaya Basretê ye û mutesewifekî girîng û xwedî bandor ê herêma Eruhê ye. Gundê wî 'Eynê jî gundekî Eruhê ye. Herwiha kurê helbestvanê me Şêx Îbrahîmê Şawirî jî ku bi saya vê dîwanê em ji helbestên wî yên ku bi qasî dîwançeyekê ne agahdar bûne, li ser helbestvan û muteswifên vê deverê divê bê zêdekirin.

Çawa ku tê dîtin devera Eruhê bi taybetî di dawiya mîrektiyan de ji aliyê ilmî, edebî û tesewifî ve devereke gelekî çalak e ku dikare bê gotin di serdema mîrektiyan deverên bi vî rengî çalak kêm in. Helbestvanê me Şêx Ehmedê Feqîr jî hem mehsûlê vê atmosfera ilmî, edebî û tesewifî ye, hem jî ji van aliyan tevan ve bûye nûnerekî girîng ê vê devera Eruhê.

Şêx Ehmedê Feqîrê Gundşêxî yek ji van şa'iran e ku xwedî dîwaneke mezin û bi qîmet e. Heta salên dawîn nedihate naskirin. Lewra ji ber ku diwana wî nusxeyeke yegane ye, derfeta belavbûnê jî derneketiye holê. Derbarê jiyan û serpêhatiya Şêx Ehmedê Feqîr de zanînên berfireh di destê me de nînin. Navê wî di tu jêderan de bi ber çavên me neketiye. Ev zanînên derbarê wî ji malbata wî hatine wergirtin. Wek belgeyeke bi jiyana wî ve têkildar bi tenê îcazeya wî ya terîqeta Qadirî ya ku li Bexdayê wergirtiye gihîştiye roja me. Ev agahî bi me dide zanîn ku ji bo tehsîla tesewufê ew heta bi Bexdayê çû ye.

Herçiqas dîroka jidayikbûna wî ber bi çavên me neketiye jî bi qerîne û bi nîşanan em dikarin wî ji nîvê duyemê sedsala XVIIIan destnîşan bikin. Lewra wî di sala 1811ê de îcaza xwe ya sofîtiyê wergirtiye. Derheqê dîroka mirina Şêx Ehmedê Feqîr de agahiyeke durist di destê me de nîne. Bi tenê em dizanin ku mirina wî li Gundêşêxê bûye. Mezelê wî niha li ziyaretgeha gund aşkera ye.

Dîwana Şêx Ehmedê Feqîr din av berhemên wî de ya herî girîng e. Dîwana Şêx Ehmedê Feqîr dîwaneke bi tertîb û bi rêkûpêk e. Yanî helbestên tê de bi awayekî nîzamî, li gor rêza elîfbêyê hatine hûnandin. Dîwana wî, piştî dîwana Melayê Cizîrî û ya Pertew Begê Hekkarî dîwana sêyem ya muretteb e. Şêx Ehmed bi hemû herfên ku di elifbêya Erebî de cî digrin helbest nivîsîne. Lêbelê ji ber ku di destpêka dîwanê de helbestên ku bi herfa "elîf"ê hatine nivîsîn ji destnivîsê ketine, dîwan ji serî ve kêm e.

Herwiha Dîwana wî di edebiyata Kurdî de yekem nusxeya muellif e. Tarîxa îstinsaxa dîwanê heyva Rebîu'l-axir a sala 1237/1822yan e. Şêx Ehmedê Feqîr destniviseke mezin li pey xwe hiştiye. Dîwana wî û berhemên wî yên din di kutubxaneya şexsî ya malbata wî de hatine parastin. Şêx Ehmedê Feqîr, ji bilî berhemên edebî, berhemên ilmî jî nivîsîne. Ev berhemên wî tev bi zimanê Erebî ne. Berhemên dînî yên Şêx Ehmedê Feqîr ev in: Mîzanu'l-Ewqat, Kîtabu'l-Xutub, Nezmu'ş-Şemaîl fî Menaqib Seyyîdi'l-Ewaxir û Ewaîl, Manzûmeya Necmu'l-Meknûn el Mu'teber fî Hukm-i Ayatu'l-Qur'an we's-Suwer, Menzûmetî fî Erkan el-Nîkah we Şurutehu.

Şêx Ehmedê Feqîr weke gelek helbestvanên klasîk hakimê zimanên Erebî û Farisî ye. Ji xeynî Kurdî, bi van her du ziman jî bi serkeftî helbest nivîsîne. Wek zanayekî medreseyê û mutesewwifekî xwedî 'irfan, kiriye ku zimanê wî yê helbestê têkeve bin bandora Erebî û Farisî. Hakimîyeta wî ya van zimanan bi şeklekî tebi'î bandor li ser uslûba wî jî kiriye. Ev taybetmendî di Dîwana wî de aşkera ye.

Şêx Ehmedê Feqîr jî mîna helbestvanên berî xwe di Dîwana xwe de bes wezna 'erûzê bi kar aniye. Dema em li weznên ku Şêx Ehmedê Feqîr di helbestên xwe de bi kar anîne dinêrin, em dibînin ku wî qalibên weznê tenê ji sê behrên erûzê hilbijartine ku ew jî behrên recez, hezec û remelê ne.

Dîwana Şêx Ehmedê Feqîr çawa ku ji aliyê murettebbûnê dîwana sêyem e, û ji aliyê nusxeya muellif dîwana yekem e, her wiha ji aliye naveroka xwe ve jî dîsa ev dîwan di edebiyata Kurdî de yekem dîwana ne'tan e ku mînakên van di edebiyatên klasîk ên cîranan de zêde ne. Yanî bi gotineke din ev dîwan ji serî heta binî ji ne't û tewhîdan pêk tê.

Şêx Ehmedê Feqîr di dîwana xwe de ji helbestvanên herî girîng ên edebiyata Kurdiya Kurmancî ên wekî Melayê Cizîrî, Feqiyê Teyran, Eliyê Herîrî, Ehmedê Xanî, Melayê Bateyî û Siyahpoş sûd wergirtiye. Lewra di dawiya

dîwana xwe de ku dikare weke keşkulekê bê hesibandin, cî daye helbestên wan ên ku ecibandine. Herwiha di vê beşa dîwanê de cara ewil em rastî helbestên helbestvanên kurmanc ên wekî Mun'imî, Ze'îfî, Seyid Yasînê Cizîrî û Şêx Elîyê Fiskînî tên. Şêx Ehmedê Feqîr bi qasî ku texmîsan li ser xezelên wan binivîse di bin bandora hin ji van helbestvanan de maye ku ew jî Melayê Cizîrî û Mun'imî ne. Dîsa nezîreyên ku li ser helbestên Feqîyê Teyran û Elîyê Herîrî çêkirine, bandora ku van şa'iran li ser wî kirine nîşanî me dide.

Nîşeyan

1 Herçiqas qafiyeya Elîf û Beyê û gelek ji qafiyeya Tayê ji destnivîsê ketine lêbelê ev helbest ji qafiyeya Tayê di dawiya destnivîsê de hatiye îstinsaxkirin. Me aniye vê derê.

2 Feryad û fixanek din a Eḥmed el-Feqîr.

3 "Me ji wê (erdê) afirandine" telmîh e ji ayeta Ta-ha, 20/55.

4 Ev rêze bi tenê ji dewama helbestekê maye.

5 Ji pêşiya vê helbestê çend malik ketine.

6 Nûr di qelb de bi ziddên xwe kafî ne.

7 Ev peyv di destnivîsê de baş nehatiye xwendin

8 Malikek ji dewama vê şi'rê jî ketiye.

9 Di destnivîsê de ev malik nayê xwendin.

10 Bi wî tiştê ku te nî'met daye min.

11 "Bibêje: Xwedê her yek e, tek e." Îxlas/1.

12 "Her Xwedê ye bergeha hewcedaran." Îxlas/2.

13 Min di meqamên xwe de lê mêze kir.

14 İşaretên netêgihiştinî /veşartî ne.

15 Ji serî de tilsimek e veşartî ye.

16 Yanî şêrê daristana min gurmijî.

17 Li min xweş hat.

18 Di serî de silsile/zencîre ne.

19 Me'rîfet û îfadeyên min.

20 Di hemi zereyên min de Ew heye.

21 Di işaretên min de çirûsk in.

22 Bi sebeb û alatan.

23 “Hînkirina navan”, îqtîbas e ji ayeta el-Beqer, 2/31.

24 “Çûn secdê”, îqtîbas e ji ayeta es-Secde, 32/15.

25 Derhal çûn secdeê, îqtîbas e ji ayeta es-Secde, 32/15.

26 Bê îhmal “ji rê derneketin”, îqtîbas e ji ayeta es-Seff, 61/5.

27 Ew Xwedayê ku heft tebeq asîman çêkiriye, nivîsandiye.

28 “(Eva han) bêrîbûneke (hişyariyeke) ji aliye Xweda”, îqtîbas e ji ayeta Tewbe, 9/1.

29 “Ew (Xweda) pîroz e”, îqtîbas e ji ayeta Mulk, 67/1.

30 “Paşê ser text vegirt”, îqtîbas e ji ayeta E’raf/54.

31 “Ewî tav ronahî çêkiriye”, îqtîbas e ji ayeta Yûnis/5.

32 İşarete ji bo wan sûretên Quranê ê ku bi “ha-mîm”an dest pê dikin.

33 “Secde dibin”, îqtîbas e ji ayeta Secde/15.

34 “(Em ê ji bo wan ji erdê) debeyekî/rêveherekî (derînin)”, îqtîbas e ji ayeta Neml/82.

35 “Ji Xweda re şipiya zikir bikin”, îqtîbas e ji ayeta Nîsa/102.

36 “(Û Me wan) li deverekî bilindê rast (ê bi av û kanî) bi cîh kir” îqtîbas e ji ayeta Mu’mînûn/50.

37 “Hizkirina dilbijênan di çavên mirovan de hatiye xemilandin”, îqtîbas e ji ayeta Alî Îmran/14.

38 “Qeydên hesinî û zincîr”, telmîh e ji ayeta Xafir/71.

39 “Xwedê şahdeyî da”, îqtîbas e ji ayeta Alî Îmran/18.

40 “Sad! Sond be, bi vê Qurana ku xwedan pend û şîret e”, îqtîbas e ji ayeta Sad/1-2.

41 “Bi danê sibehê; dema roj tîrêjên xwe berdide ser erdê sond be…”, îqtîbas e ji ayeta Duha/1.

42 “Ta-Ha”, îqtîbas e ji ayeta Ta-ha/1.

43 “Xerabî li bej û behrê xuya bûye”, îqtîbas e ji ayeta Rûm/41.

44 “(Wê çaxê) Her kes dê bizane ka çi ji bo xwe amade kiriye û çi biriye (axretê)”, îqtîbas e ji ayeta Tekwîr/14.

45 “(Ew dê bibêjin) Xwedayê me! Xerabiya me serî ji stand”, îqtîbas e ji ayeta Mu’mînûn/106.

46 “Êdî Xwedê li hember wan besî te ye”, îqtîbas e ji ayeta Beqere/137.

47 “Xwedê helbet seh dike”, îqtîbas e ji ayeta Mucadele/1.

48 “Bê guman Xwedê (bi Mûsa re) peyiviye”, îqtîbas e ji ayeta Nîsa/164.

49 “Kes jê çênebûye”, îqtîbas e ji ayeta Îxlas/3.

50 “Û Ew jî ji kesî çênebûye”, îqtîbas e ji ayeta Îxlas/3.

51 “Giregirên ji qewmê Wî”, îqtîbas e ji ayeta Hûd/38.

52 “Nûn. Bi qelemê”, îqtîbas e ji ayeta Qelem/1-2.

53 “(Ew ê) devavêj”, îqtîbas e ji ayeta Qelem/11.

54 “(Ew ê) eybderêx”, îqtîbas e ji ayeta Qelem/12.

55 “Û dîzên (di erdê de) cîhgirtî (çêdikirin)”, îqtîbas e ji ayeta Sebe’/13.

56 “Tu yê ji rewşa dojehiyan ne berpirsiyar bî”, îqtîbas e ji ayeta Beqere/119.

57 Ew roja ku însan û cin ji kirinên xwe têne lêpirsîn.

58 Hişyar be ey Ehmed!

59 “Bêguman xelata mezin her li cem Xwedê ye”, îqtîbas e ji ayeta Enfal/28.

60 Di bexçeyê seyîdê her du aleman de.

61 Ji her du birûyan nêztir.

62 Di her du aleman de xwedî wesfê xweşiktir.

63 Ya Reb hawar her hawar.

64 Ey baştirînê bersivdaran alîkariya Te dixwazim.

65 Çi bihîstvan û neziktirê baş î.

66 Hem di qiyamê (şipiyayî) de û hem jî di rûniştinê de.

67 Dereceya herî bilind.

68 Li rojhelat wek roja ku hereket dike.

69 Wek miskê bêhna wê belav bû.

70 Nûra di qelb de xelasî ye.

71 Ji nûra brûska ji nişka ve.

72 Min bi navê ilahê erşê dest pê kir.

73 Parastvanê bi roj û şev.

74 Nefsa min li ser etabkirina we ye.

75 Ey xwediyê rûyê tesbîh dike.

76 Ey ew kesê şanê wî bilind e.

77 Di izzeta wî de kifş e.

78 Risteyek kêm e.

79 "Bi rastî jî evîna wî perda dilê wê qetandiye", îqtîbas e ji ayeta Yûsuf/30.

80 Her nefesa ku vedidim

81 Ji gotina

82 Di derkenarê de ev îbare heye: el rind, şeceretu't-tayyibeti ke'l-las.

83 "Ev vegereke dûr e" îqtîbas e ji ayeta Qaf/3.

84 "(Goşiyên) wan yek di ser yekî re ye" îqtîbas e ji ayeta Qaf/10.

85 "Û ezabê min ji bo wan heq û pêdivî bû" îqtîbas e ji ayeta Qaf/14.

86 "Hey însan ha ev e ya ku tu jê direviyayî" îqtîbas e ji ayeta Qaf/19.

87 "Ha ev e roja ku soza wê hatiye dayîn" îqtîbas e ji ayeta Qaf/20.

88 "(Rast) û çepê însan du melaîket rûniştî ne ku her hal û hereketên wî dinivîsînin" îqtîbas e ji ayeta Qaf/17.

89 “(Rast) û çepê însan du melaîket rûnişti ne ku her hal û hereketên wî dinivîsînin” îqtîbas e ji ayeta Qaf/17.

90 “Jê re çavdêr û amadekar hene” îqtîbas e ji ayeta Qaf/18.

91 “Li cem min hazir e” îqtîbas e ji ayeta Qaf/23.

92 “Her kafirê rikdar” îqtîbas e ji ayeta Qaf/24.

93 “(Wî) biavêjin ezabê dijwar” îqtîbas e ji ayeta Qaf/26.

94 “(Ew bi xwe) di nava jirêderketineke dûrî heq de bû” îqtîbas e ji ayeta Qaf/27.

95 “Ew jî dê bibêje: Ma hê jî tune ye?” îqtîbas e ji ayeta Qaf/30.

96 “Li cem Me hê ji wê zêdetir jî heye” îqtîbas e ji ayeta Qaf/35.

97 “Wey li we mizgîniyê” îqtîbas e ji ayeta Yûsuf/19.

98 “Netirs e!”

99 “Hemd ji Te re”.

100 “Bibe!”

101 “Xweda bimbarek bike!”.

102 “Dest û lepên (Ebû Leheb) şeht bibin/bikişin!” îqtîbas e ji ayeta Tebbet/1.

103 “Bi danê sibehê; dema roj tîrêjên xwe berdide ser erde sond be!” îqtîbas e ji ayeta Duha/1-2.

104 “ji aliyê”.

105 “Xweda ji min re bes e ey xweşdivî”.

106 Di vî rûpelî de helbesta ku di [Wr.38] û bi jimara 43an de heye, dubare hatiye bicîhkirin.

107 “Ji wî rizqê pak û helal bixwin”

108 Ji serê vê helbestê du malik ketine.

109 Roja rohnî.

110 Alîkarê herî baş her Ew e.

111 Roja rohnî.

112 Doskî, r. 123. Di destxetê de ev malik xuya nake. Muhtemelen di hengama fotokopiya destxetê de ev bend derneketiye.

113 Ev Tahir ibnu Sincan kî ye, em nizanin. Lê xuya ye hevalekî helbestvan e û ev helbest ji bo wî nivîsiye.

114 Yê ku hestiyên riziyayî sax dike.

115 Yê mezin û afirîner.

116 "Bibêje: Xwedê besî min e" îqtîbas e ji ayeta Zumer/38.

117 "Xwedayê te dev ji te bernedaye" îqtîbas e ji ayeta Duha/3.

118 Doskî, r. 127. Ev riste di destxetê nayê xwendin.

119 Doskî, r. 131. Di destxetê de ev riste heşifiye.

120 "Ez te (û gelê te di rêşaşiyeke aşkera de) dibinim" îqtîbas e ji ayeta En'am/74.

121 Ev riste bi Farisî ye: Min ji xeynî hesret û ax û efxanê tu tiştek nedî me.

122 "Gotin: Erê", îqîbas e ji ayeta E'raf/172.

123 Di destxetê de ev xezel digel ku bi qafiyeya "Sîn"ê ye, lê bele di nav qafiyeya "za"yê de hatiye nivîsîn.

124 "Hûn dua ji min bikin", îqîbas e ji ayeta Xafir/60.

125 Ya Reb tu bersîvê bidî duayê min û tu yêtîm negerînî.

126 Ya Reb tu duayê min ji min re çep nezivirînî.

127 Ey xweştiviya min, tu çi dixwazî bike.

128 Kêşa vê nîvmalikê zêde ye.

129 "Kurê rê" bi wateya rêwî.

130 Li ser Muhemmed

131 Newala 'Eqîqê. Ev newal 6 mîl nêzîkî bajarê Medîneyê ye. Resulê Xweda şevekê li wê derê maye. Ji vê hedîsê telmih e: "Îbnî Ebbas ji 'Umer (r.) neql dike: "Dema ku Resulê Xwedê li Newala 'Eqîqê bû min ev gotin jê

bihîst: “Qasidek ji bal Rebbê min hat ji min re wiha ferman kir: “Li vê newalê nimêj bike û bêje ez ji bo Heccê niyeta ‘umreyê dikim” Kutubu Sîtte, (Buxarî, Hecc 16 (1800); Ebû Dawud, Menasîk 100 (2045)

132 Te bi secdeyan rûmet daye wan.

133 “Ger Tu nebûyayî”, îqîbas e ji hedîsa “lewlake lewlake lema xeleq-tu’l-eflak/Ger Tu nebûyayî min alem çê nedikirin”

134 Ha eva tu û de‘wa te.

135 Di destnivîsê de helbestên qafiyeya “mim” û “lam”ê tevlihev bûne. Me li vêderê eva ji hev cuda kirine.

136 “Bê hal”.

137 Di destxetê de bi vî rengî hatiye nivîsîn. Lêbelê eger meriv bixwaze metnê te’mîr bike peyva “hewar” an “qêrîn” dikare bikeve ciyê peyva nenivîsandî.

138 Hemd û fezîlet ji Wî re ye.

139 Hemd bi şukrê ve ji Wî re ye.

140 Di hemu şert û mercan de şanê Xweda bilind e.

141 Şanê Xweda bilind e û ew kafî ye.

142 Ê ku dewlemendî û afiyetê dide her Ew e.

143 Malê eslî.

144 Wek mircanan e.

145 Di destxetê de di nava qafiyeya “Mîm”ê de hatibû bicîkirin; me anî vê dere, nav qafiyeya “Lam”ê.

146 Tu Rebê min î, jin re besî û Tu rênîşanê zü’l-celal î.

147 Tewekula baş û nûr û cemalê bide min.

148 Di rêka wendabûnê de eşqek ku min bihhîne Te bide min.

149 Ey îlahê mexlûqatan bide! Çi ku gihîştina bal te bi eşqê ye.

150 Ey îlahê mexlûqan eşqa ku wîsala Te çêdike bide.

151 Ey îlahê mexlûqan eşqa ku wîsala te çêdike bide.

152 Çi rêyek baş e!

153 Ey îlahê mexlûqan eşqa ku wîsala te çêdike bide.

154 Di nêzîktirîn deme de

155 Ey îlahê mexlûqan eşqa ku wîsala Te çêdike bide.

156 Ey îlahê mexlûqan eşqa ku wîsala Te çêdike bide.

157 Ey îlahê mexlûqan eşqa ku wîsala Te çêdike bide.

158 Ey îlahê mexlûqan eşqa ku wîsala Te çêdike bide.

159 Her çend şa'ir ev şi'r li bin qafiyeya "lam"ê bi cî kiribe jî lêbelê ev helbest bi cûreya mesnewiyê hatiye nivîsîn.

160 Ev helbest jî weke helbesta beriya vê bi terzê mesnewiyê hatiye nivîsîn, nakeve bin qafiyeya "lam"ê.

161 Çi wekîlekî baş e.

162 Rebê bendeyan.

163 Helbest her çiqasdi bin qafiyeya "lam"ê hatibe bicîkirin jî, helbest ji qafiyeya "dal"ê ye.

164 Ey xweşdivîyê min, ey Muhemmed, Ey ê ku ez ricayê jê dikim, ey ê ku Mubîn e!

165 "Bi rastî me (deriyê serkeftinekê) vekir" îqtîbas e ji ayeta el-Fetih/1.

166 Ey ê xêran dide, ey ê ku rica jê tê kirin, ey xweşdivî Tu rê nîşanker î,
Tu seadetê didî û Tu ji bo min nîmeta nêz î.

167 Di serî de peyvek ketiye, wezn şikestiye, di esl de bi vî rengî ye.

168 Du riste ji vê helbestê kêm in. Herwiha ev helbest di [Wr. 346]an de dubare hatiye îstinsaxkirin. Di vir de jî benda dawî kêm e.

169 Ev helbest, bi Farisî û Kurdî ye.

170 Ey îlahê min tobe her ji bo Te dibe.

171 Ey îlahê min tobe her ji bo Te dibe.

172 Bêje, Xweda ji min re bes e!

173 Di meqamatên yarê de.

174 Bi nezmek e ku tê de tiştne baş hene xeber da.

175 Min tewekeliya xwe daye Xwedê.

176 Şukur ji Xwedayê Mezin re.

177 Çi rênîşanêr û tebîbekî baş e!

178 Ya Rebbê min ez Xwe dispêrime Te.

179 Sipas ji Xwedayê mezin re.

180 "Ey agir! Bibe", îqtîbas e ji ayeta Enbiya/69.

181 Dest pê bikin.

182 "Ji qedehê vedixwin".

183 Qedehek şerab ji saqiyê wê
Min xwest ji mayina wê
Hezkirin bi dîtina wê
"Vêca di cih de ditemirîn", îqtîbas e ji ayeta Yasîn/29.

184 Dema ji şerabê tahm kir
Hevdîtina qerqefa (çivîk) hezkirinê
Pêlên qelb hatin kelecanê
"Ew tê de ketine îxtîlafê", îqtîbas e ji ayeta Zumer/3.

185 Ew tê serxweş in / Ji derdê işqê û serxweşiyê
Leylana di qelbê çolistan / "Ew careke din li wan nazîvirin", îqtîbas e ji ayeta Yasîn/31.

186 Xwestina min bi bal wan e
Gîhaştina min a bi şev bêhn veda
Nazmet ji parastina wê ye
Ji wan tiştên ku ew nizanin.

187 "Xwezî gelê min jî ew bizaniya", îqtîbas e ji ayeta Yasîn/26

188 "Naxêr! Paşê hûn ê bizanin!", îqtîbas e ji ayeta Tekasur/3.

189 “Kella sewfe” ez avêtim
Hezkirina Leylayê ez nexweş kirim
Wexwarina şerabê ez derman kirim
“(Ew) ji her cihê bilin ve dadikevin û tên”, îqtîbas e ji ayeta Enbiya/96.

190 Her zewq ji dest min çûn
Hemû qedehan ez vexwar im
Ey dostên Xweda min bibinin
“Din av xweşiyan de mijûl in”, îqtîbas e ji ayeta Yasin/55.

191 “Fî şuxulîn” qelbê min paht
Qebahet ji dengê Leylaya min e
Bi şan û şerefa min xaleyan da
“Çi tiştê ew bixwazin ji bo wan heye”, îqtîbas e ji ayeta Yasîn/57.

192 “Welehum” şewqeke bi şeref e
“Welehum” halekî pesindar e
“Welehum” gotineke rasteqîn e
“Erê ma hûn tênagihîjin”, îqtîbas e ji ayeta Yasîn/62.

193 “Lem tekûnû” di qesîdeyên min de
Di gotin û di şi’rên min de
Ji min ê tenê qebûl bike
Ji ayeta “Soza wê ji we re hatibû dayîn”, îqtîbas e ji ayeta Yasîn/63.

194 Li min binêrin ez Ehmed yenacî
Di şevan û zehmetiyan de
Rehmeta Rebbê min xelaskarê min e
“Ji kafiriya ku we dikir”, îqtîbas e ji ayeta Yasîn/64.

195 “Ew neçû sicûdê, wî xwe mezin dêra”, îqtîbas e ji ayeta Beqere/34.

196 “Te ez ji êgir afirandime”, îqtîbas e ji ayeta E’raf/12.

197 “dakevin herin!”, îqtîbas e ji ayeta Beqere/61.

198 Ji roja heşrê.

199 Li ser me û çavên min.

200 Ji wê li bal me heye.

201 Me bi şEreba işqê av bide
Me biêxe bin siya xwe de dinya û axretê de.

202 Me hişmend bike bi wî dengê bilind
Me jê xof girt û em xebitîn.

203 Xebata Ehmed ji agirê işqê ye
Bi agirê işqa qelb em kêfxweş in.

204 Kêfa qelb bi zikrê Xweda ye.

205 Serkeft.

206 Hemiyan ji xerckirina zeman ez parast im
Û ji xwevaçûnê mertebeya me bilind bû.

207 Tu Subhan î, tev de te çêkirin.

208 Ya Rebbî ez nikarim bi temamî pesnê Te bidim.

209 Ey Afirînerê afirandiyan.

210 Tu mubarek û şanbilind î.

211 Ey roja bedewiye, Te mudaxele kiriye.

212 Ey Melîkê bedewî û qenciyan ma Tê darekê jî bişewitîn î?

213 Qelbê min ji heyreta xwe paçek li werandiye.

214 Carek tenê û carek ey Afirînerê xweşikiyan.

215 "Tiştekî pir xerab û nebûyî" îqtîbas e ji ayeta Meryem,19/27.

216 Di zaroktiya xwe de xeber da. Telmîh e ji ayeta 29 an Sureya Meryem.

217 Di destxeta Şêx Cuneydê Zoqeydî de weha ye: Daim bi Xwedê re tu bike ḥemd û senayê (Doskî, r. 329)

218 Sipas ji Xweda re.

219 Ev îbare bi Farisî ye: Kes nizane sirra wê tîra ku ji birûyan pekiya ye.

220 "Xwe ji wî agirê (ku ardûyên wî însan û kevir in) biparêzin", îqtîbas e ji ayeta Beqere/24.

221 "Bêje gelî bendeyên min", îqtîbas e ji ayeta Zumer/53.

222 "Ewê ku roj kiriye çira", îqtîbas e ji ayeta Yûnus/5.

223 Xweda Teala mubarek bike.

224 “Xweda însan, ji heriya pahtî mîna heriya ku bi pahtinê bûye kevir afirandiye”, îqtîbas e ji ayeta Er-Rehman/14.

225 “bê fikir”, îqtîbas e ji ayeta Hûd/27.

226 “Ew, her gav di karekî ji hev cuda de ye”, îqtîbas e ji ayeta Er-Rehman/29.

227 Tiştên ku dibêjin dikin.

228 Dema ku dît çû secdeê û tekbîr anî.

229 “Herçî ew ên ku fendên xerab dikin”, îqtîbas e ji ayeta Fatir/10.

230 Xweda çi dixwaze dike.

231 Qelb bi awayekî westok vegeriya û dema ku rabû ji nişka rûnişt.

232 Ez di xafiliya karan de bûm.

233 Kurteya “nayên” e.

Çavkanî

Acar, Hayrullah, "Bajarê Evînê: Şîrovekirina Xezelek Mewlana Celaleddînê Romî", Nûbihar, c. 10, jimar, 98, İstanbul, 2006, s. 71-73.

Adak, Abdurrahman "Di Edebiyata Kurdî ya Klasîk de Mesnewiyên Leyla û Mecnûnê", *Wêje û Rexne*, j.3 , İstanbul, 2014.

Adak, Abdurrahman, "Malbata Zêbarîyan û Basreta "Paytexta Neqşebendîyan"-I -Heta bi Serdema Postnişînîya Malbata Zêbarîyan li Dergahê Basretê" Nubihar, h. 107, s.-58. İst. 2009.

Adak, Abdurrahman, *Destpêka Edebiyata Kurdî ya Klasîk*, Nûbihar, çapa 3., İstanbul, 2015.

Akay, Hasan, *İslami Terimler Sözlüğü*, İşaret Yayınları, İstanbul, 2005.

Aktaş, Hasan, *Klasîk Türk Şiirinde Edebî Sanatlar*, Yort Savul Yayınları, İstanbul.

Ateş, Ahmed, "Leyla ile Mecnûn", *İslam Ansiklopedisi*, MEB Yay. İstanbul, 1993, c.VII, s. 49-55.

Azîzan, Herekol "Lawijên Mîr Miheme", *Hawar* (b. II), weş. Nûdem, Stokolm 1998.

Baluken, Yusuf, "Mervaniler Devrinde Cizre", *Bilim, Düşünce ve Sanatta Cizre Sempozyumu Bildiriler Kitabı,* 14- 15 Nisan 2012, Edit. M. Nesim Doru, İstanbul, 2012, s. 55-65.

Baluken,Yusuf, "Kuruluşundan Osmanlı Hâkimiyetine Kadar Cizre Buhtî Beyliği", *Uluslararası Şırnak ve Çevresi Sempozyumu Bildirileri*, Edit. M. Nesim Doru, Şırnak, 2010, s. 115-133.

Basibrinalı, Adday, *Vakayiname*, trc. Kutlu Akalın, İstanbul 2015.

Bidlîsî, İdrîs-i, *Selim Şahnâme*, Kültür Bakanlığı Yay. (Trc. Hicabi Kırlangıç) Ankara, 2001.

Bidlîsî, Şerefhân, Şerefnâme, (Edit.: V. Veliaminof Zernof) St. Petersbourg, 1860, I, 119.

Bingol, Abdulqadir, *Kulilken Baxê Botan*, Weşanên Enstutiya Kurdî ya Amedê, Diyarbekir, 2012.

Botî, Evdile, Ferhenga Sêrtê, Weşanên Şaredariya Sêrtê, b.c û b.t.

Buhârî, Hecc 16 (1800); Ebû Dawud, Menasîk 100 (2045)

Cizîrî, Mela Ehmedê, *Dîwan*, Nûbihar, (Werger: Osman Tunç), İstanbul, 2012.

Demir, Ahmet, Qewlê Newala Sîsebanê, Nûbihar, Stenbol 2012.

Devellioğlu, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Ankara: Aydın Kitabevi Yay, 2008.

Dîwana Şêx Ehmedê Feqîr, Destxeta Fotokopî, Pirtukxaneya Taybet a Hayrullah Acar

Diyarbakır Salnameleri 1286-1323 (1869-1905) (Amd.: Ahmet Zeki İzgöer), Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Diyarbakır, 1999.

Doğan, Cabir, *Cizre ve Bohtan Emiri Bedirhan Bey (1802-1869),* Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler enstîtüsü, Tarih ABD, Afyonkarahisar, 2010. (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

Doskî, Tehsîn Îbrahîm û Sadînî, Xalid, *Dîwana Şêx Ehmedê Feqîr,* (Berhema çapnekirî).

Ergün, Zülküf , *Bajar-Edebiyat û Cizîra Botan*, Nûbihar, Stenbol 2014.

eş-Şîrevânî, Emir Salih Bey bin Han Budak, Tarîxu'l-Ensâb, Thq. Tehsîn Îbrahîm Doskî.

'Ezzawî, 'Ebbas, *Tarixu'l-'Iraq Beyne Ihtilaleyn*, 1954.

Evliya Çelebi Seyahatnamesi: Evliya Çelebi, 1095/1684, Haz. Seyit Ali Kahraman, Yücel Dağlı, İstanbul Yapı ve Kredi Bankası Yayınları, 2001, 4. Kitap, s. 320-327.

Farqînî, Zana, *Ferhenga Kurdî-Tirkî*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Stenbol, 2004.

Fığlalı, Ethem Ruhî, "Ali", TDV İslâm Ansiklopedisi, c. 2, s. 371-374.

Gencer, Fatih, *Merkeziyetçi İdari Düzenlemeler Bağlamında Bedirhan Bey Olayı*, A.Ü. SBE. Tarih (Yakınçağ Tarihi) Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara, 2010, s. 6-7.

Gundşêxî, Mele Nasreddinê (ji malbata Şêx Ehmedê Feqîr).

Güfta, Hüseyin, "Divan Şiirinde Vakt-ı Seher", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Klasik Türk Edebiyatının Kaynakları Özel Sayısı -Prof. Dr. Turgut Karabey Armağanı- c. 3, j. 15, s. 94.

Hamîd, Huseyin, Ferhengê Farsî, Întîşaratê Rahê Roşt, Tehran, 1389.

Hanlerî Kîya, Zehra, *Ferhengê Edebîyatê Farsî*, Int. Bunyadê Ferhengê Îran, Tehran,1348.

http://www.aramaic-dem.org/Arabic/Tarikh_Skafe/Mowafak_Nisko/26.htm, 05/09/2016 tarihli erişim.

Ibn-i Halef, Muhammed Hüseyin, *Burhân-ı Kâtı'*, C. I., Int. Ibn-i Sina, Tahran, 1342.

Işık, İbrahim S., (1997) *A'dan Z'ye Kürtler*, Weşanên Nubihar Yay, İstanbul, 2013.

Küçük, Raşid. (2004), *Metin*, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c. 29, s. 414.

Külekçi, Numan, *Açıklamalar ve Örneklerle Edebi Sanatlar*, Ankara: Akçağ Yay., 2005.

Özervarlı, M. Sait, *Hânî, Şeyh Ahmed*, TDV İslam Ansiklopedisi, c. 16, s. 32.

Pala, İskender, *Ansîklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yayınları, İstanbul, 2004.

Rûmî, Mevlana Celaleddin, *Mesnevî-i Ma'nevî*, (Haz. Adnan Karaismailoğlu-Derya Örs), Ankara: Akçağ Yay., c.1-2, 2007.

Saraç, M. Ali Yekta, *Klasîk Edebiyat Bilgisi (Biçim-Ölçü-Kafiye)*, 3F Yay, İstanbul, 2007.

Seccadî, Seyyid Cafer, *Ferhengê Lugât ve Istılâhât ve Tabirâtê Irfânî*, Kitâbhaneyê Tuhurî, Tahran, 1354.

Sevgen, Nazmi, *Doğu ve Güneydoğu Anadolu Türk Beylikleri*, Ankara: Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü, 1982.

Tanyu, Hikmet, *Ateş*, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. IV, Ankara, 1991, s. 52.

Tolasa, Harun, *Ahmet Paşa'nın Şiir Dünyası*, Akçağ Yay., Ankara, 2001.

Topaloğlu, Bekir. *Celîl*, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c.7, Ankara, 1991, s. 267.

Topaloğlu, Bekir. *Gafûr*, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c.13, Ankara, 1991, s. 286.

Topaloğlu, Bekir. *Hâlik*, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 15, Ankara, 1991, s. 303-304.

Topaloğlu, Bekir. *Vehhâb*, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c. 42, Ankara, 1991, s. 610.

Uludağ, Süleyman, *Abdulkâdir-i Geylanî*, TDV İslâm Ansiklopedisi, c. I, s. 234-239.

Varli, Abdullah, *Dîwan û Gobîdeyên Ahmedê Xanî Yêd Mayîn*, Weşanê Sîpanê, İst. 2004.

Xanî, Ehmedê, *Mem û Zîn*, (Amd. Tehsîn Îbrahîm Doskî) Duhok, 2008.

Yaşın, Abdullah, *Tarih Kültür ve Cizre*, Kent Yay., Ankara 2007, s.68.

Yıldırım, Kadri, *Ehmedê Xanî Kulliyatı: Dîwan*, Avesta, İstanbul, 2014.